

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

http://www.vlada.si/

PREDSEDNIK DRŽAVNEGA ZBORA

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	11-10-2013		
Šifra:	541-01	13-13	1
Povezava:			
EPA:	1524-VI	EU:	
Sign. zn.:			
Kratice:			

EVA: 2013-2611-0042
Številka: 00711-15/2013/12
Datum: 10. 10. 2013

Vlada Republike Slovenije je na 28. redni seji dne 10. 10. 2013 določila besedilo:

- Predloga zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih – prva obravnava,

ki vam ga pošiljam v obravnavo in sprejem na podlagi 114. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo in 105/10).

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 45. člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 43/01 (23/02 – popr.), 54/03, 103/03, 114/04, 26/06, 21/07, 32/10, 73/10, 95/11 in 64/12) in 235. člena Poslovnika državnega zbora določila, da bodo kot njeni predstavniki pri delu Državnega zbora in njegovih delovnih teles sodelovali:

- dr. Anja Kopač Mrak, ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Dejan Levanič, državni sekretar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- mag. Ružica Boškić, vršilka dolžnosti generalne direktorice Direktorata za družino, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Urška Trtnik, višja svetovalka, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Nataša Jamnik, višja svetovalka, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

PRILOGA: 1

Tanja ŠARABON
GENERALNA SEKRETARKA

PRVA OBRAVNAVA
EVA 2013-2611-0042

PREDLOG ZAKONA **O STARŠEVSKEM VARSTVU IN DRUŽINSKIH PREJEMKIH**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Odločitev za družino je danes izjemno skrbno načrtovana in pretehtana odločitev, ki je odvisna od objektivnih in subjektivnih pogojev zanjo. Najpomembnejši objektivni pogoji so ekonomski pogoji in sicer zaposlenost, finančna varnost, osnovni stanovanjski pogoji, možnost uskladitve dela, kariere in družinskega življenja ter urejeno varstvo otrok¹. Mlade družine z otroki so v povprečju deprivilegirane, neredko so namreč v slabšem ekonomskem in tudi stanovanjskem položaju kakor druge skupine.

Sam vstop v obdobje starševstva se je izkazal tudi za najbolj kritično obdobje z vidika materialnih možnosti. Najbolj pereče probleme predstavlja seveda vedno kasnejše vstopanje mladih v svet dela in s tem povezana tudi dolgotrajna brezposelnost mladih ter nerešeni stanovanjski problem. Mladi pari se torej srečujejo s številnimi finančnimi problemi, zaradi katerih se vedno kasneje odločajo za otroke.

Trenutno pravice do starševskega varstva in družinskih prejemkov ureja Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/06 - UPB2 in 10/08, v nadaljevanju: ZSDP).

Pravice, ki jih ureja predlog novega Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, so del ukrepov enotne družinske politike, ki se v naši državi izvaja s številnimi ukrepi politik tudi na področju drugih resorjev. Zakon je pravzaprav povezovalni člen posameznih delov družinske politike in temelji na zamisli o socialni vlogi države in dejstvu, da država ne more spregledati temeljne družbene celice – družine.

Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo temeljijo na načelu plačila prispevkov. Obseg pravic je v pretežni meri odvisen od višin vplačanih prispevkov, razen kadar je z upoštevanjem načela solidarnosti določeno drugače. Sistem zavarovanja za starševsko varstvo temelji na načelu enotnosti zavarovanja, kar pomeni da so vanj vključeni vsi posamezniki, za katere je zakonodajalec predvidel zavarovanje za starševsko varstvo. Ker ni ločenih zavarovalnih shem za določene kategorije zavarovancev, je treba računati z določenimi razlikami, ki obstajajo med različnimi kategorijami zavarovancev, kar se izrazi pri izplačevanju nadomestil. Načelo solidarnosti kot eno temeljnih načel zavarovanja, zavarovancem v določenih primerih zagotovi večje pravice v primerjavi z izpolnjenimi obveznostmi. To je posebej razvidno pri omejevanju izplačila nadomestila navzdol. Država pa je po drugi strani dolžna zagotavljati, da v sistemu socialnega zavarovanja ne bi prihajalo do primerov, ki bi jih zavarovanci lahko šteli za krivične. Koncept enotnega zavarovanja prinaša tudi določene nezaželene posledice, ki se jim v celoti ne da izogniti.

¹ Podrobneje npr. v : Raziskava o vplivih veljavnih ukrepov družinske politike na odločanje za otroke, Inštitut za socialno varstvo, Otroška opazovalnica, 2010

Zavarovancem, ki so vključeni v zavarovanje za tako imenovani celoten obseg pravic, se načeloma z zakonom zagotavljajo pravice pod enakimi pogoji, ne glede na to, na kakšni podlagi so bili zavarovani. Pri višini prispevkov je potrebno upoštevati število zavezancev za plačilo na eni strani in število upravičencev na drugi strani. Zakon o prispevkih za socialno varnost (Uradni list RS, št. 5/96, 18/96-ZDavP, 34/96, 87/97-ZDavP-A, 3/98, 7/98 Odl.US, 106/99-ZPIZ-1, 81/00-ZPSV-C, 97/01-ZSDP, 97/01, 62/10 Odl.US, 40/12-ZUJF in 96/12-ZPIZ-2) v 13. členu določa, določa, da prispevek za starševsko varstvo plačujejo zavarovanci po stopnji 0,10% in delodajalec prav tako po stopnji 0,10%. Zbrana sredstva iz teh prispevkov ne zadoščajo za kritje odhodkov, ki so vezani na pravice iz naslov zavarovanja za starševsko varstvo². Iz finančnih posledic zakona izhaja precejšnja razlika med zagotovljenimi in potrebnimi sredstvi za nadomestilo za nego in varstvo otroka. Na podlagi 4. člena zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih se sredstva za izvajanje tega zakona zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije, kar pomeni, da se zagotavljajo tudi sredstva za izplačila nadomestila za starševsko varstvo.

Predlagan zakon deloma vključuje tematiko veljavnega zakon o delovnih razmerjih. Vključuje pravico do krajšega delovnega časa, pravico do nadomestila v času odmora za dojenje in nenazadnje pravico do dopusta po tem zakonu, ki je tako pravica iz zavarovanja za starševsko varstvo kot tudi pravica iz delovnega razmerja.

Enake možnosti in nediskriminacija

Ob pripravi predloga zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih je treba izhajati iz sedanjega položaja žensk in moških na trgu dela ter usklajevanja poklicnega in družinskega življenja. Predlog sprememb zakona je treba oblikovati tako, da prispevajo k večji enakosti spolov.

Namen pravic iz starševskega varstva, razen starševskega nadomestila, je zagotavljanje enakih možnosti in preprečevanje vsakršne diskriminacije staršev, zlasti mater, na trgu dela. Na ta način se podpirajo zaposleni starši, da lahko v določenem časovnem obdobju usklajujejo poklicne obveznosti in skrb za otroka in spodbuja njihovo neprekinjeno sodelovanje na trgu dela. Družinska politika oziroma starševsko varstvo pomembno prispeva k odpravljanju razlik med ženskami in moškimi na trgu dela ter spodbuja enakopravnejšo delitev obveznosti glede varstva in nege otrok med ženskami in moškimi.

Zaradi sedanje dobre ureditve na področju zaposlovanja, starševskega dopusta, varstva otrok, osnovne šole itd., ki omogoča staršem, zlasti ženskam, usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, se Slovenija po stopnji zaposlenosti žensk z otroki umešča na vrh držav EU. Slovenija je tako ena redkih držav, v katerih je vpliv starševstva na stopnjo zaposlenosti omejen. Čeprav so ženske v Sloveniji skoraj enako kot moški zaposlene in prispevajo k družinskim financam, je delitev neplačanega dela med partnerjema še vedno zelo neenaka. Ženske so tiste, ki v bistveno večjem obsegu kot moški opravljajo gospodinjska in skrbstvena dela. To se kaže tudi pri uveljavljanju pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo. Čeprav imajo zaposleni starši pravico do starševskega dopusta in dela s krajšim delovnim časom zaradi otroka, so ženske tiste, ki v večini uveljavljajo te pravice, in kot ugotavljajo nekatere raziskave³ se razlika v času, ki ga partnerja namenita domačim opravilom s prihodom otroka poveča. Neenakosti med plačanim in neplačanim delom se okrepijo. Pri ženskah se število plačanih ur zmanjša in število neplačanih poviša, pri moških pa se število plačanih in neplačanih ur rahlo poviša. Vse to se kaže tudi pri plačah, saj se razlika v povprečni plači moških in žensk s prihodom otroka poveča.

Sedanja politika starševskega varstva v Sloveniji je učinkovita z vidika zaposlovanja žensk, ne pa z vidika zmanjševanja neenakosti med ženskami in moškimi pri usklajevanju poklicnega in družinskega življenja. Potrebne so spremembe, ki bodo spodbujale starše k enakovrednejši porazdelitvi

³ OECD: Gender equality in education, employment and entrepreneurship: draft final report to the MCM
sej te ne sme razganjta

skrbstvenih obveznosti za otroka oziroma spodbujale očete k uveljavljanju pravic. S tem zakonom se urejajo zavarovanje za starševsko varstvo in pravice, ki iz tega izhajajo, družinski prejemki, pogoji in postopek za uveljavljanje posameznih pravic ter druga vprašanja povezana z izvajanjem tega zakona.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji predlaganega zakona so:

- maksimiranje otrokovih koristi,
- spodbujanje enakopravnejše razdelitve bremen skrbi za dom in družino med starše,
- omogočanje staršem usklajevanje poklicnega in družinskega življenja,
- univerzalnost družinskih prejemkov,
- pluralne oblike in svobodna izbira pri načinu koriščenja pravic,
- maksimiranje pravičnosti in socialne enakosti, (s poudarkom na vertikalni enakosti),
- zagotavljanje čim večje ekonomske stabilnosti družin in pravic v takem obsegu, da bodo učinki lahko merljivi s stroški izvedbe,
- vzpostavljanje sistema spremljanja stanja v družinski politiki,
- povečanje učinkovitost dela organov na prvi stopnji odločanja in omogočiti lažje sodelovanje z organom na drugi stopnji,
- sprejetje novih in izboljšanje veljavnih ukrepov za usklajevanje dela in skrbi za dom in družino, ureditev plačila za odmor za dojenje,
- podelitev pravic iz predlaganega zakona tudi posvojiteljem in drugim socialnim staršem, ki otroka dejansko negujejo in varujejo (rejniki, skrbniki),
- odprava administrativnih bremen za delodajalce kot za prvostopni in drugostopni organ.

2.2 Načela

Načela predlaganega zakona so:

- načelo enakosti
- načelo učinkovitosti
- načelo varstva pravic,
- načelo zakonitosti
- načelo neodvisnosti institucij varstva človekovih pravic od izvršilne veje oblasti
- načelo dostopnosti organov varstva človekovih pravic
- načelo varstvo pravic na enem mestu
- načelo uporabniku prijaznega poslovanja državne uprave
- načelo ekonomičnosti
- načelo pravne varnosti.

2.3 Poglavitne rešitve

Predlog zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih določa novi sistem ureditve dopustov ob rojstvu otroka na naslednji način: **materinski dopust** - prej porodniški dopust, ostaja 105 dni, 15 dni obvezno in **starševski dopust** - prej dopust za nego in varstvo, individualna in načeloma neprenosljiva pravica staršev. Vsak od staršev ima pravico do starševskega dopusta v trajanju 130

dni, pri čemer lahko mati na očeta prenese 100 dni starševskega dopusta, 30 dni pa je neprenosljivih. Oče lahko prenese na mater 130 dni starševskega dopusta. Tako zadostimo neprenosljivim 30 dnevom po direktivi za mamo, za očeta pa to zadostimo v obliki očetovskega dopusta.

Predlog zakona predvideva 15 dni očetovskega dopusta kot do sedaj (ob rojstvu dojenčka, skupaj z mamo) in še dodatnih 15 dni (plačanega) očetovskega dopusta po poteku starševskega dopusta, po enem letu – to pomeni, da **podaljšuje celotno trajanje dopustov ob rojstvu otroka iz 12 na 12,5 meseca.**

Nadalje predlog zakona v določenih delih **bolje ureja pravice za socialne starše, ki dejansko otroka negujejo in varujejo.**

Predlog zakona prinaša tudi **podaljšanje pravice do dela s krajšim delovnim časom** v primeru dveh otrok, namesto do 6 leta starosti otroka do končanega prvega razreda, pri čemer je leto pravice neprenosljiva pravica vsakega od staršev.

Na večjem številu mest v predlogu zakona se je glede na izkušnje pri izvajanju veljavnega zakona rešitve prilagodilo tako, da **bo delo na centrih za socialno delo enostavnejše in cenejše** (navadno vročanje, uskladitev rokov, črtanje možnosti za uveljavljanje otroškega dodatka za nazaj).

1. Eden izmed ciljev je tudi zmanjšanje administrativnih bremen za delodajalce

Delodajalci bodo oproščeni nekaterih zahtev (npr. izpolnjevanje osnov za odmero nadomestila pri dopustih, sporočanje glede prenesenega dopusta)

2. Poenostavitev dela za centre za socialno delo

Na več mestih v predlogu zakona so se glede na izkušnje pri izvajanju veljavnega zakona rešitve prilagodile tako, da bo delo na centrih enostavnejše in cenejše (navadna pošiljka, uskladitev rokov, črtanje možnosti za uveljavljanje otroškega dodatka za nazaj).

3. Poenotenje vsebine pravic in rokov

Zakon predvideva pravice do družinskih prejemkov, razen pravice do dodatka za nego otroka in dodatka za veliko družino, za otroke do starosti 18. let, večino pravic, ki so bile vezane na starost otroka 8 let, pa predlog zakona poenoti dokončanje prvega razreda osnovne šole.

Trenutno stanje v Sloveniji

Poudarjamo, da je že veljavni zakon urejal pravice do starševskega varstva in družinskih prejemkov na zavidljivi ravni gledano primerjalno z drugimi državami Evropske unije, rešitve v predlaganem novem zakonu pa pomenijo še nadgradnjo že obstoječih pravic, nekaj redakcijskih popravkov pa olajša uporabnikom razumevanje in uveljavljanje pravic.

Nadzor in spremljanje stanja

Nadzor in spremljanje stanja na področju starševskega varstva in družinskih prejemkov zajema izvajanje neodvisnih raziskav in analiz ter oblikovanje poročil in priporočil na podlagi zbranih rezultatov. To nalogo v glavnem opravlja Inštitut RS za socialno varstvo – Otroška opazovalnica, deloma pa državni organi, pristojni za oblikovanje politik na teh področjih, ki opravljajo različne analize in raziskave zaradi svojih potreb (torej zaradi oblikovanja politik).

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Skupni učinek predlaganih sprememb zakona ne prinaša finančnih posledic na državne odhodke v letu 2014. Spremembe v letu 2014 se bodo odrazile le v tem, da bo skupni učinek vseh predlaganih sprememb zakona na PP 4115 Starševska nadomestila povzročil povečanje načrtovanih odhodkov v višini 638.257 eurov v letu 2014, na PP 3560 Drugi družinski prejemki pa se bo neto učinek predlaganih sprememb zakona v letu 2014 odrazil v povečanju načrtovanega obsega izdatkov v višini

5.615 eurov. Na PP 3556 Otroški dodatek se bodo v letu 2014 državni odhodki znižali in sicer v višini 643.872 eurov.

V letu 2015 bodo predlagane spremembe ZSDP povzročile povečanje državnih odhodkov v višini 269.420 eurov, v enaki višini tudi v letu 2016.

Predlog zakona nima finančnih posledic na druga javnofinančna sredstva.

Natančnejši pregled finančnih posledic po posameznih ukrepih za prihodnja tri leta prikazuje sledeča tabela:

Področje ukrepa	Finančni učinek v letu 2014 (v EUR)	Finančni učinek v letu 2015 (v EUR)	Finančni učinek v letu 2016 (v EUR)
Očetovski dopust	46.654	46.654	46.654
Posvojiteljski dopust	-466.535	-466.535	-466.535
Starševski dopust	857.511	857.511	857.511
Nadomestilo v času odmora za dojenje	261.133	261.133	261.133
Pravica do plačila prispevkov v primeru štirih ali več otrok	-205.749	-205.749	-205.749
Pravica do krajšega delovnega časa	145.243	164.934	164.934
Starševski dodatek	0	334.716	334.716
Pomoč ob rojstvu otroka	5.615	5.615	5.615
Otroški dodatek	-643.872	-728.859	-728.859
Skupaj	0	269.420	269.420

Pri oceni finančnih posledic tega predloga zakona je upoštevana višina sredstev, ki je podana v predlogu spremembe proračuna za leto 2014 (le-ta je v primerjavi z že sprejetim proračunom za leto 2014 znižana) in predlogu proračuna za leto 2015.

Manjkajoča sredstva v letih 2015 in dalje se bodo zagotovila v okviru trenda upada števila rojstev v letu 2013 in pričakovanega nadaljevanja tega trenda v prihodnjih letih, ki bo zmanjšalo število upravičencev do starševskih nadomestil v letu 2014 in v prihodnjih letih v tolikšni meri, da bo prihranek na ta račun zadoščal za pokritje potrebnih dodatnih sredstev na račun spremembe tega zakona. Prihranek bo dovolj velik, da se bo z njim pokrilo tudi potrebna dodatna sredstva na račun sprememb zakona na področju drugih družinskih prejemkov.

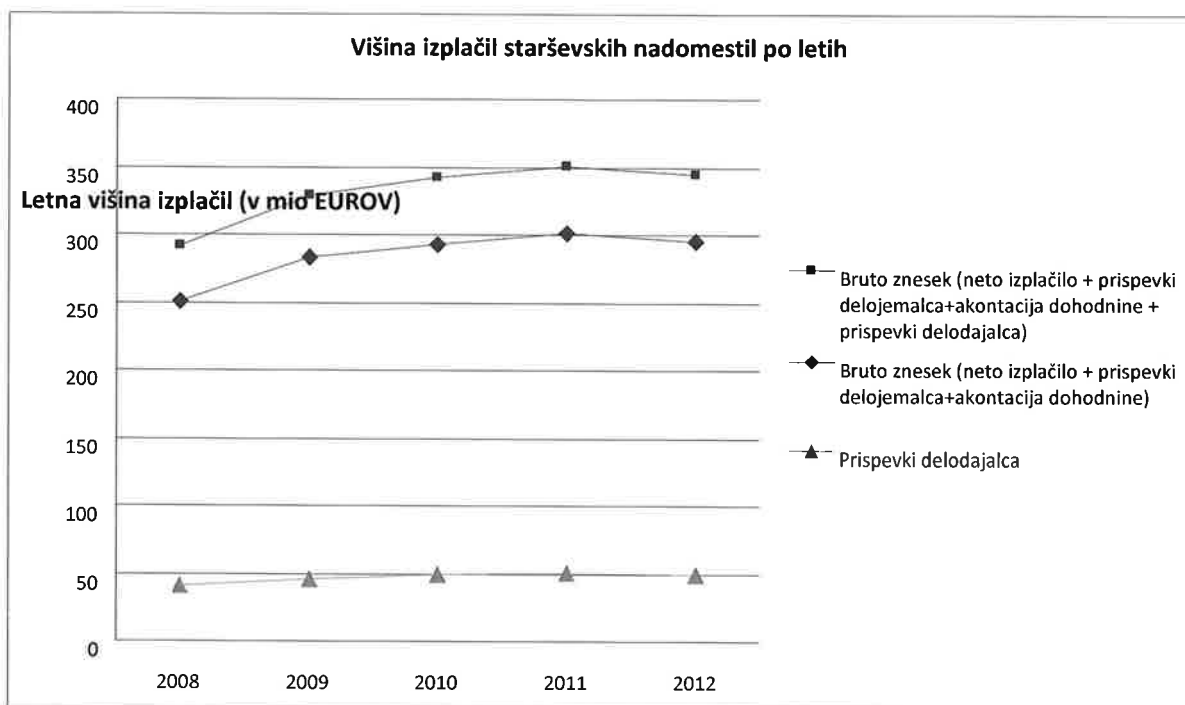
Pravice po Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih so pravice iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo (starševski dopust, starševska nadomestila ter pravica do krajšega delovnega časa in pravica do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi starševstva) in pravice do družinskih prejemkov (otroški dodatek, starševski dodatek, pomoč ob rojstvu otroka, dodatek za veliko družino, dodatek za nego otroka in delno plačilo za izgubljeni dohodek).

Država za zagotavljanje pravic iz naslova pravic po tem zakonu vsako leto izplača več kot 645 mio eurov sredstev, od tega za pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo približno 360 mio eurov in za pravice do družinskih prejemkov približno 285 mio eurov. Obseg izplačil v letih 2008-2011 prevladujoče narašča, v letu 2012 pa je obseg izplačil upadel in sicer, pri starševskih nadomestilih najbolj zaradi upada števila rojstev ter pri pravicah do družinskih prejemkov zaradi strožjih meril pri dodeljevanju nekaterih pravic. Poglejmo si posamezna izplačila natančneje.

Obseg izplačil v okviru pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo

V okviru starševskega varstva se izplačujejo starševska nadomestila, prispevki delojemalca za neplačan očetovski dopust in prispevki v okviru pravice do krajšega delovnega časa ter pravice do plačila prispevkov zaradi starševstva. Pri vseh treh kategorijah je prav tako zaznati naraščanje v letih 2008-2012 in upadanje trend v letu 2012.

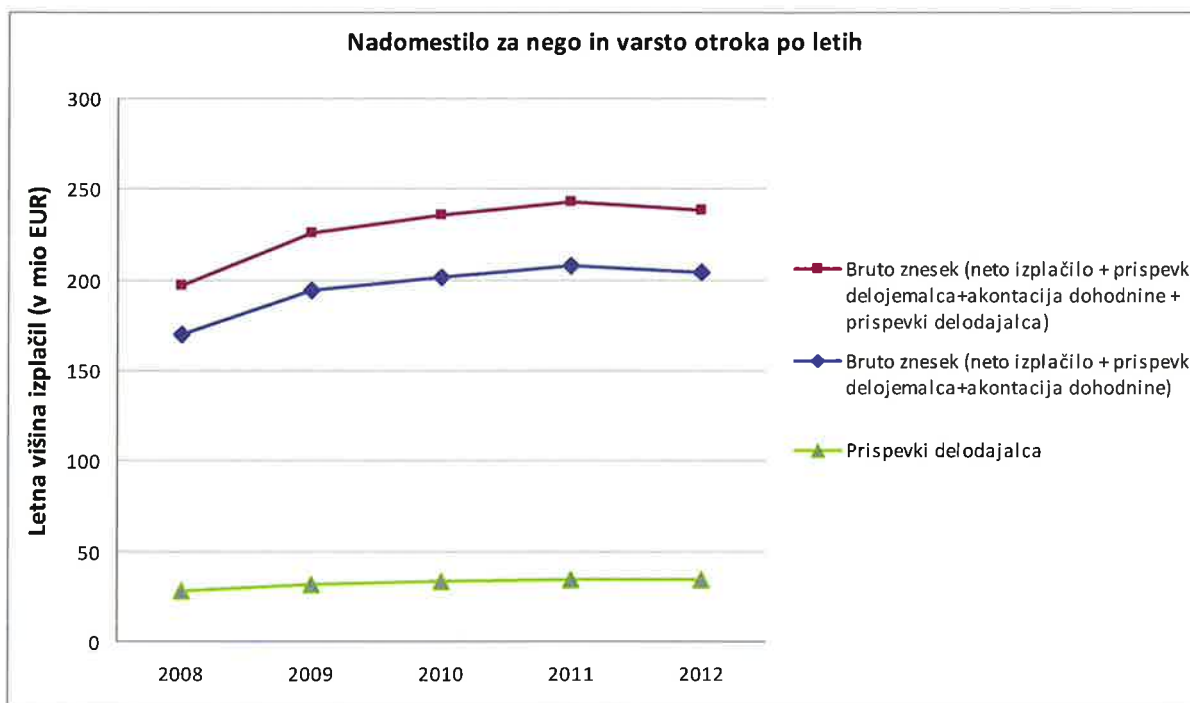
1.1 Izplačila starševskih nadomestil v zadnjih petih letih:

V okviru starševskih nadomestil so bila izplačana nadomestila za nego in varstvo otroka, očetovska nadomestila, porodniška nadomestila in posvojiteljska nadomestila.

1.1.1. Nadomestila za nego in varstvo otroka zajemajo nadomestila za nego in varstvo otroka, nadomestila za naknadni dopust za nego in varstvo otroka, nadomestila za nego in varstvo otroka brez dopusta in naknadna nadomestila za nego in varstvo otroka brez dopusta.

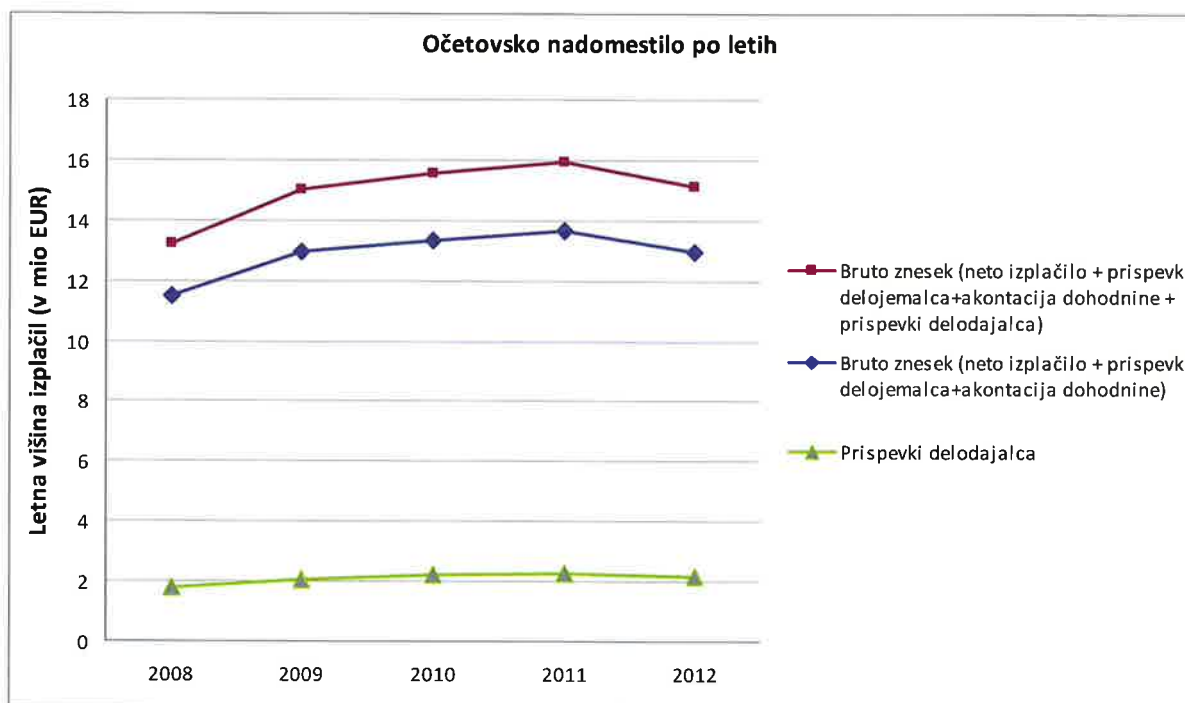
Gibanje izdatkov vseh nadomestil za nego in varstvo otroka kaže spodnji graf:

Nadomestilo za nego in varstvo otroka je v letu 2012 dobivalo 15.213 upravičencev, za katere je bilo izplačanih 238.612.476 eurov. Od tega je bil letni bruto znesek, ki zajema neto izplačila, prispevke delojemalca in akontacijo dohodnine, znašal 204.569.578 eurov in prispevki delodajalca na letni ravni 34.042.898 eurov. Število upravičencev do te pravice je bilo letu 2012 sicer 3,1% manjše kot v letu 2011, a hkrati 7,5% večje kot v letu 2008, ko je to pravico uresničilo 14.151 upravičencev.

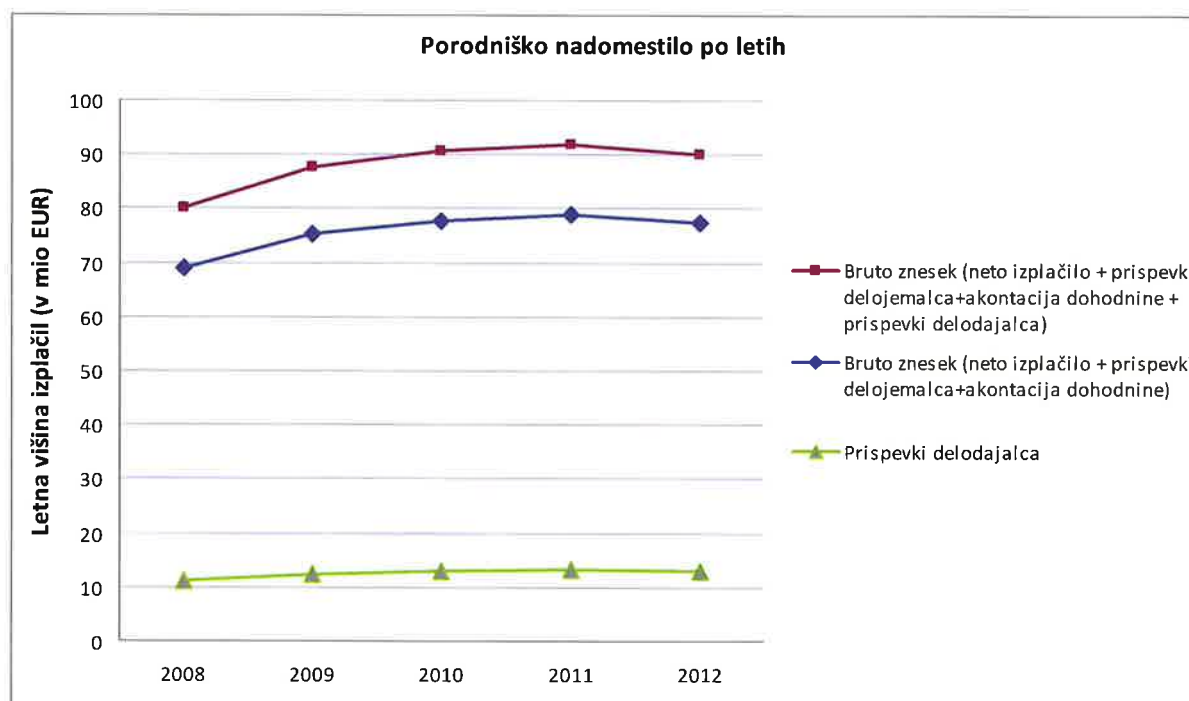
Pri tem je pomembno poudariti, da je to pravico v letu 2012 uveljavilo 94,8% žensk in le 5,2% moških. Trajanje dopusta se prav tako razlikuje in sicer so imele ženske v povprečju 253,38 dneva dopusta za nego in varstvo otroka, medtem ko so bili moški na tem dopustu koristili le 208,08 dneva, torej tudi tisti moški, ki so uveljavljali pravico do dopusta za nego in varstvo otroka, so jo uresničevali 45,3 dneva manj kot ženske.

1.1.2. V okviru očetovskega nadomestila so bila izplačana vsa očetovska nadomestila za očetovski dopust in tudi očetovska nadomestila brez dopusta. V letu 2012 je bilo povprečno 2.583 upravičencev vsak mesec, kar je 4,1% manj kot v letu 2011 in 11,7% več kot v letu 2008. Izplačila vsem tem upravičencem v obdobju 2008 do 2012 kaže graf:

V letu 2012 je bilo za 2.583 upravičencem izplačanih 15.146.030 eurov, od tega je bil bruto znesek 12.981.121 eurov, za prispevke pa je bilo namenjenih 2.164.909 eurov. Obseg izplačil za ta namen se je v letu 2012 zmanjšal za 4,9% glede na leto 2011, glede na leto 2008 pa se je povečal za 14,3%.

1.1.3 Porodniško nadomestilo med porodniškim dopustom in porodniško nadomestilo brez dopusta skupaj kažeta tako gibanje v zadnjih petih letih:

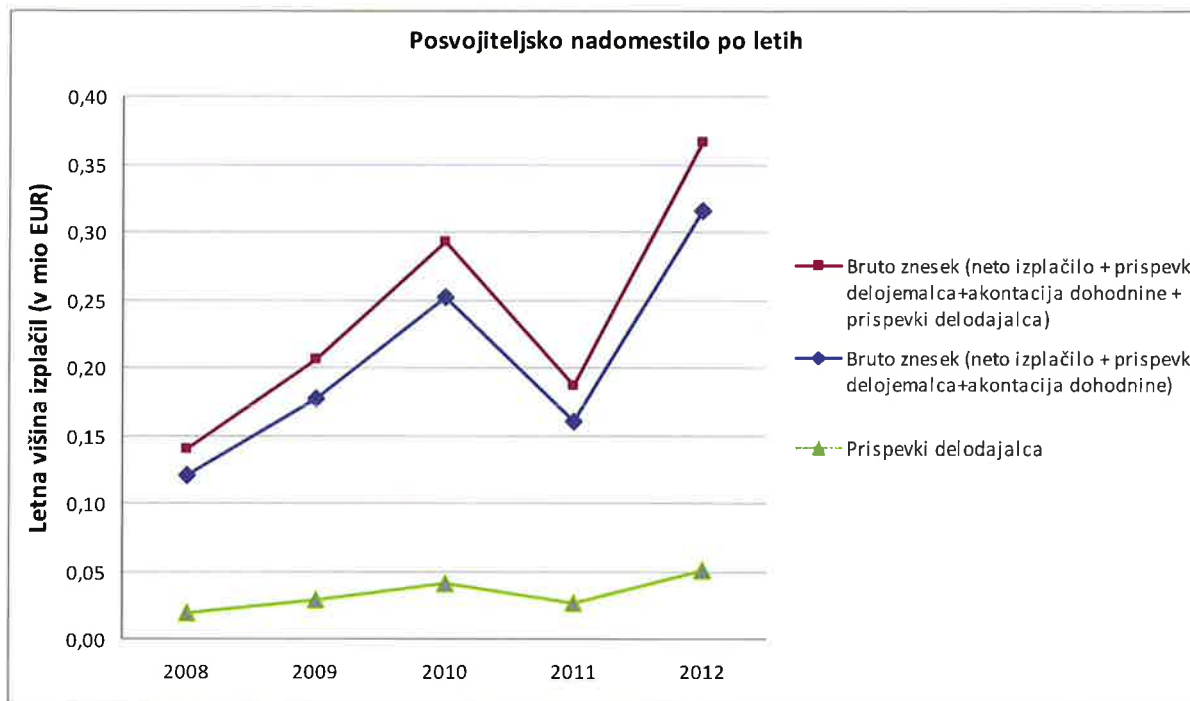

Grafa kažeta zmanjšan obseg izplačanih sredstev v letu 2012 glede na leto 2011 za 1,9%. V letu 2012 je bilo za 6.456 upravičencev povprečno mesečno izplačanih 90.187.743 eurov na letni ravni, v letu 2011 pa za povprečno mesečno 6.718 upravičencev 91.972.648 eurov na letni ravni.

Kljub upadu števila upravičencev v letu 2012 glede na leto 2011 za 3,9% je gibanje števila

upravičencev od 2008 do 2012 pozitiven in znaša 1,4%.

1.1.4 V obdobju od 2008 do 2012 so bila izplačana tudi posvojiteljska nadomestila, v okviru katerih ločimo dve podskupini nadomestil: posvojiteljsko nadomestilo med posvojiteljskim dopustom in posvojiteljsko nadomestilo brez dopusta. Gibanje izplačil za obe kategoriji skupaj je bil drugačen od celotne skupine starševskih nadomestil:

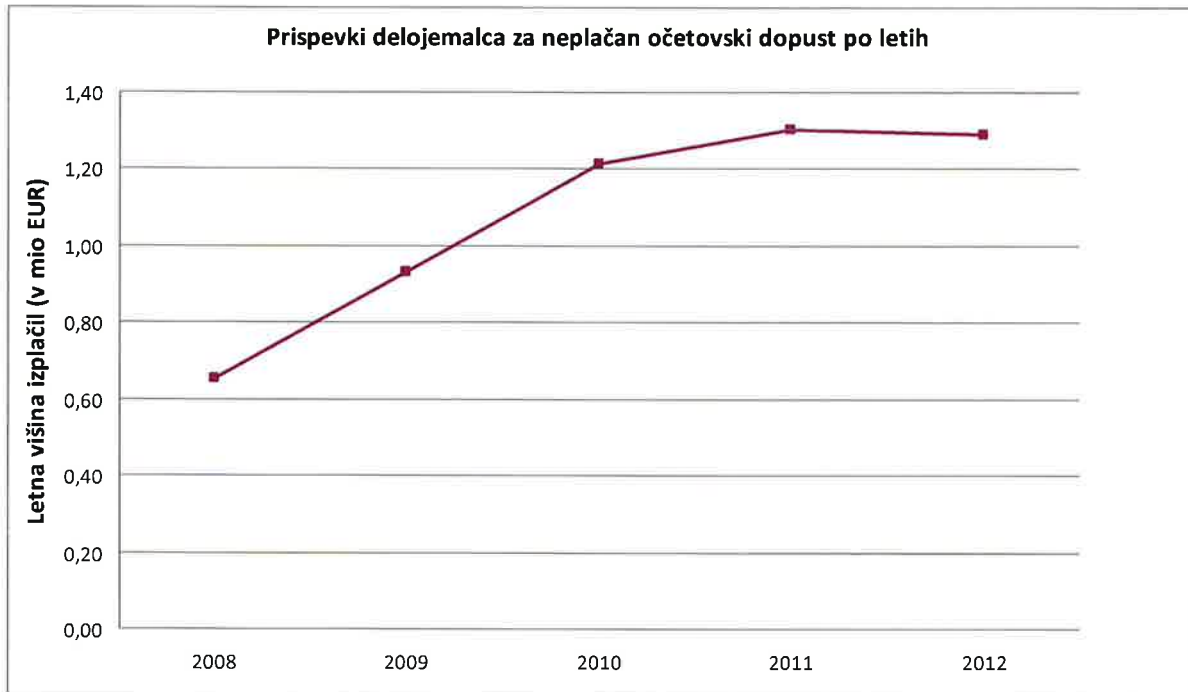
Različnost gibanja glede na celotna starševska nadomestila pogojujeta dva dejavnika: število upravičencev in njihove osnove za izračun nadomestila. Tako je bilo v okviru posvojiteljskih nadomestil v letu 2012 glede na leto 2011 zaznati rast števila upravičencev, in njihovih osnov za izračun nadomestil in s tem povprečne mesečne višine posvojiteljskega nadomestila.

Povprečna mesečna višina posvojiteljskega nadomestila v letu 2008 je bila 1.670 eurov, v letu 2011 je znašala 1.553 eurov, v letu 2012 pa 2.179 eurov. Vzrok je lahko v tem, da so se za posvojitev otrok v zadnjem letu odločili ljudje s povprečno višjimi dohodki kot leta prej. Pri tem je pomembno osvetliti, da je povprečna mesečna višina starševskega nadomestila v letu 2012 znašala 1.182 eurov, kar pomeni da so imeli posvojitelji v letu 2012 kar 84,4% višje nadomestilo kot je bila v letu 2012 povprečna mesečna višina starševskih nadomestil.

Natančen pregled na področju posvojiteljskih nadomestil je zajet v spodnji preglednici:

Leto	Bruto znesek (neto izplačilo + prispevki delojemalca+akontacija dohodnine + prispevki delodajalca) (v eurih)	Povprečna višina izplačil/mesec (v eurih)	Povprečno št. upravičencev/mesec	Povprečna višina izplačila/upravičenca na mesec (v eurih)
2008	140.297,74	11.691,48	7	1.670,21
2009	206.138,29	17.178,19	9	1.908,69
2010	292.244,18	24.353,68	12	2.029,47
2011	186.337,77	15.528,15	10	1.552,81
2012	366.151,80	30.512,65	14	2.179,48

1.2 V okviru pravice do neplačanega očetovskega dopusta so bili v zadnjih petih letih poravnani tudi vsi prispevki delojemalca:

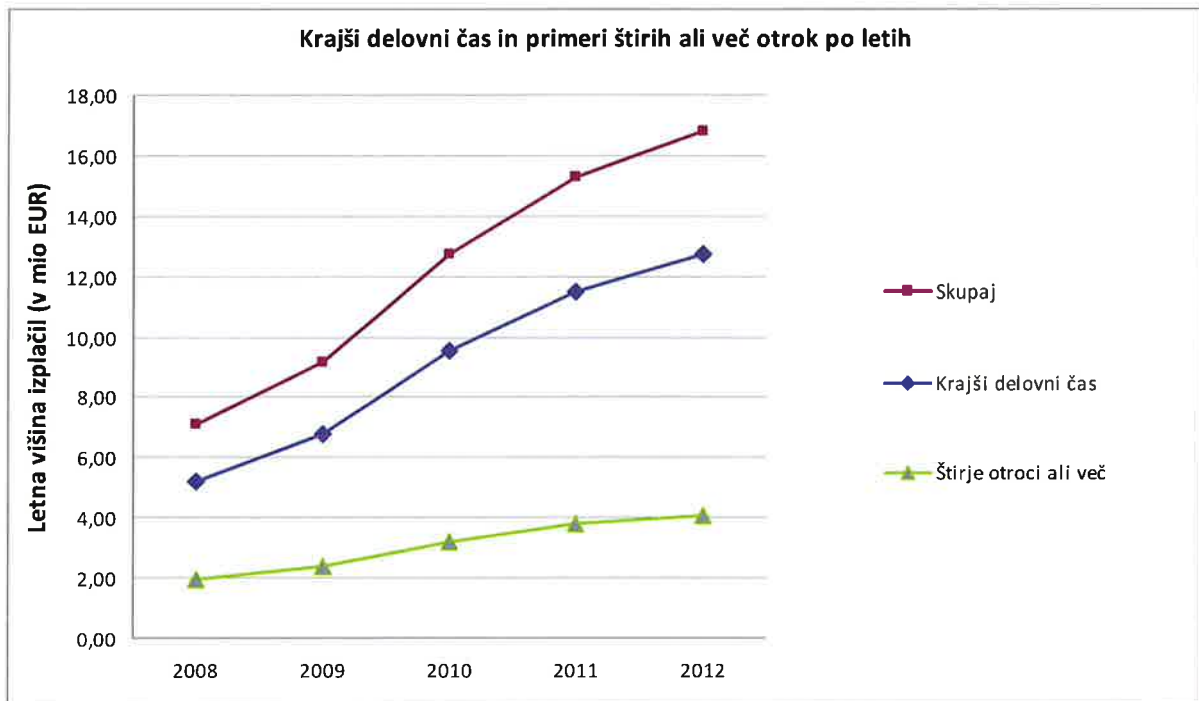
V ozadju v povprečju naraščanja višine sredstev, ki so se namenili za poplačilo prispevkov delojemalca za neplačan dopust (v letu 2012 je bilo za ta namen iz proračuna izplačano 1.292.035 eurov) je pomembno poudariti izrazito naraščanje števila očetov, ki uveljavljajo to pravico. Tako je bilo v letu 2012 vsak mesec povprečno 728 takšnih očetov, ki so uveljavili to pravico, v letu 2011 pa jih je bilo 716. Še boljše predstavo o povečanju števila očetov, ki uveljavlja to pravico, dobimo, ko ugotovimo, da je bilo v letu 2008 le 470 takšnih očetov, kar je 55 odstotna rast števila upravičencev v obdobju od 2008 do 2012.

1.3 V okviru pravice do krajšega delovnega časa Republika Slovenija po zakonu zagotavlja do polne delovne obveznosti plačilo prispevkov za socialno varnost od sorazmernega dela minimalne plače, prav tako pa v primeru štirih ali več otrok upravičencem zagotavlja plačilo prispevkov za socialno varnost od minimalne plače. Gibanje višine sredstev, namenjenih za ta namen, v zadnjih petih letih narašča, tudi v letu 2012. Vzrok za to je naraščanje števila upravičencev pri obeh pravicah, pri krajšem delovnem času in pri plačilu prispevkov v primeru s štirimi ali več otroci.

Tako se je v obdobju 2008 do 2012 povečalo število upravičencev pravice do krajšega delovnega časa s 5.683 oseb v letu 2008 na 10.999 oseb povprečno mesečno v letu 2012, kar je 93,5 odstotno povečanje števila upravičencev v tem obdobju. V zadnjem letu, torej v letu 2012 glede na leto 2011, je bilo število upravičencev 8,8%.

Prav tako je naraščalo tudi število upravičencev, ki so uveljavili pravico do plačila prispevkov za socialno varnost v primeru štirih ali več otrok, in sicer je leta 2008 to pravico uveljavilo 930 upravičencev in se je v obdobju do leta 2012 število povečalo na 1.490 upravičencev oziroma za 60,2%. Rast števila upravičencev v zadnjem letu, torej v letu 2012 glede na leto 2011, je bila 6,7%.

Grafični prikaz gibanja izdatkov kaže sledečo krivuljo:

Obseg izplačil za krajši delovni čas je v letu 2012 znašal 12.729.702 eurov, v letu 2008 pa je znašal 5.191.430 eurov, kar je 145,2 odstotno povečanje sredstev, izplačanih za ta namen v tem obdobju.

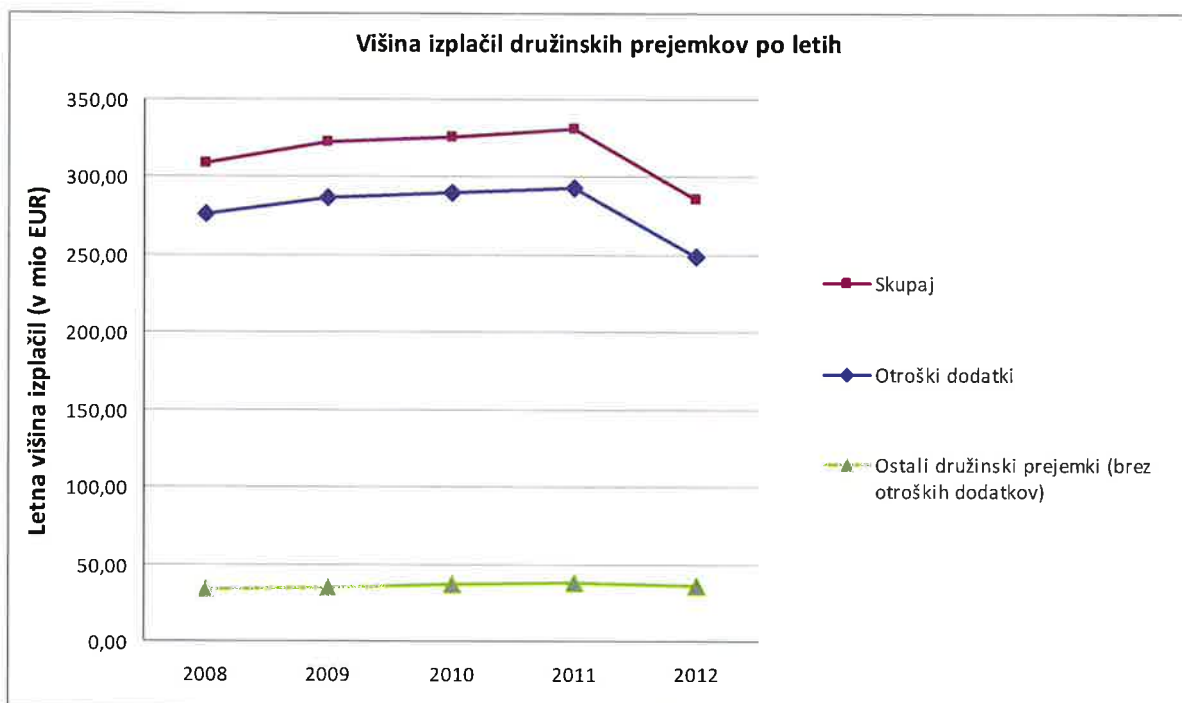
Za plačilo prispevkov v primeru štirih ali več otrok je bilo v letu 2012 izplačano 4.087.475 eurov, v letu 2008 pa 1.928.932 eurov. Rast je v tem obdobju sicer nekoliko manjša kot pri krajšem delovnem času, vseeno pa je bila 111,9%.

Obseg izplačil v okviru pravic do družinskih prejemkov

Gibanje celotne višine sredstev, namenjenih izplačilom pravic v okviru družinskih prejemkov v obdobju 2008 do 2012, je primerljivo z gibanjem višin izplačil iz zavarovanja za starševsko varstvo.

Od leta 2008, ko je bilo za vse družinske prejemke izplačano 309.379.497 eurov, do leta 2011, ko je bilo primerljivo izplačanih 331.384.809 eurov, je bila zaznana stalna rast izdatkov. V letu 2012 se je obseg izplačil zmanjšal (izplačano je bilo 285.285.701 eurov), saj se je zaradi strožjih meril pri dodeljevanju nekaterih pravic zmanjšalo število upravičencev do vseh družinskih prejemkov in sicer 381.073 upravičencev povprečno mesečno v letu 2011 na 295.143 upravičencev povprečno mesečno v letu 2012, kar pomeni 22,5 odstotni upad števila upravičencev v zadnjem letu.

Poglejmo si višino izplačil še v obliki grafičnega prikaza:

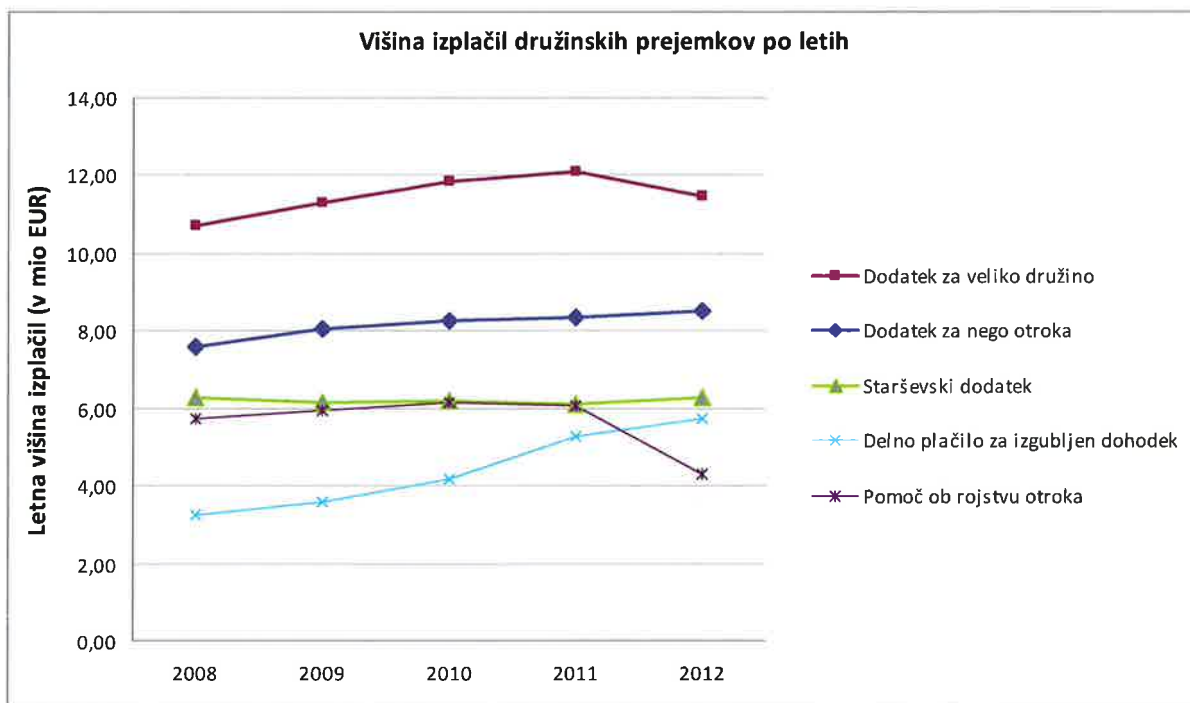

Ne glede na 22,5 odstotno zmanjšanje upad števila upravičencev v zadnjem letu, pa je povprečna višina izplačila družinskega prejemka naraščala in je v letu 2012 znašala 80,55 evrov povprečno mesečno na upravičenca. Pri razumevanju tega podatka, je treba vedeti, da sliko povprečne višine izrazito oblikujeta število upravičencev do otroškega dodatka in povprečna višina otroških dodatkov v posameznem razredu, zato v nadaljevanju pojasnjujemo z grafi ločeno za otroške dodatke in druge družinske prejemke. Jasnejša slika gibanja števila upravičencev in povprečne višine izplačil družinskih prejemkov je v spodnji preglednici.

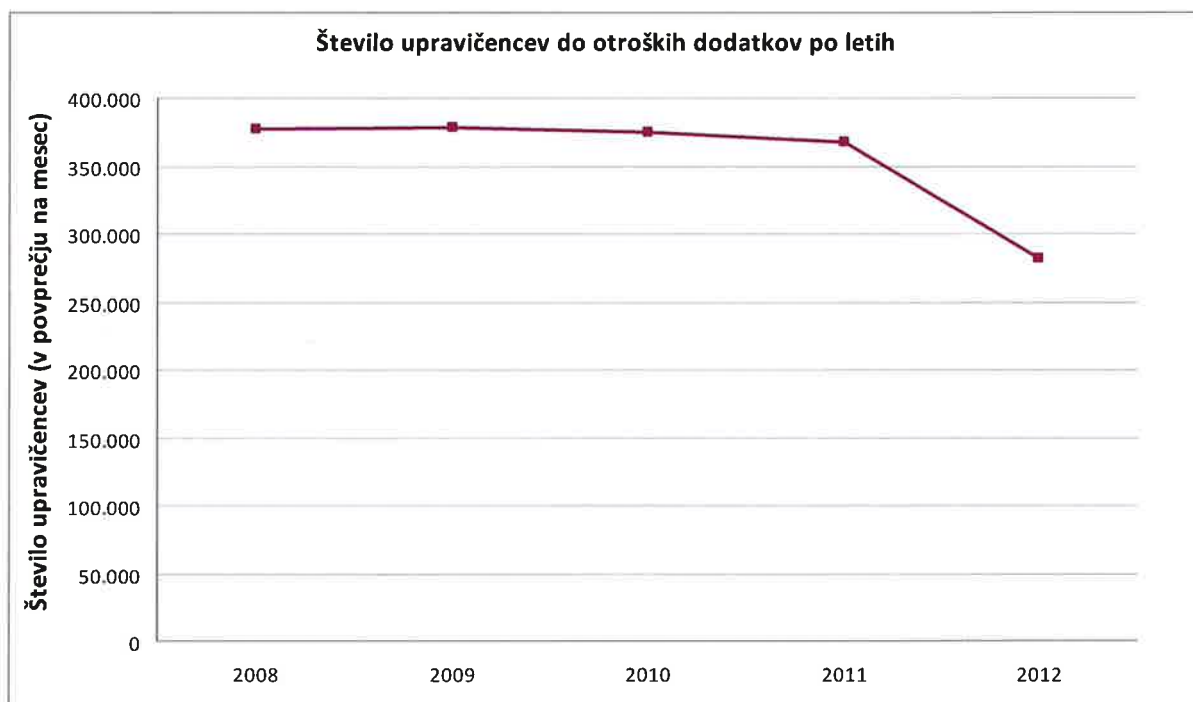
Višine izplačil v okviru posamezne pravice v obdobju od 2008 do 2012:

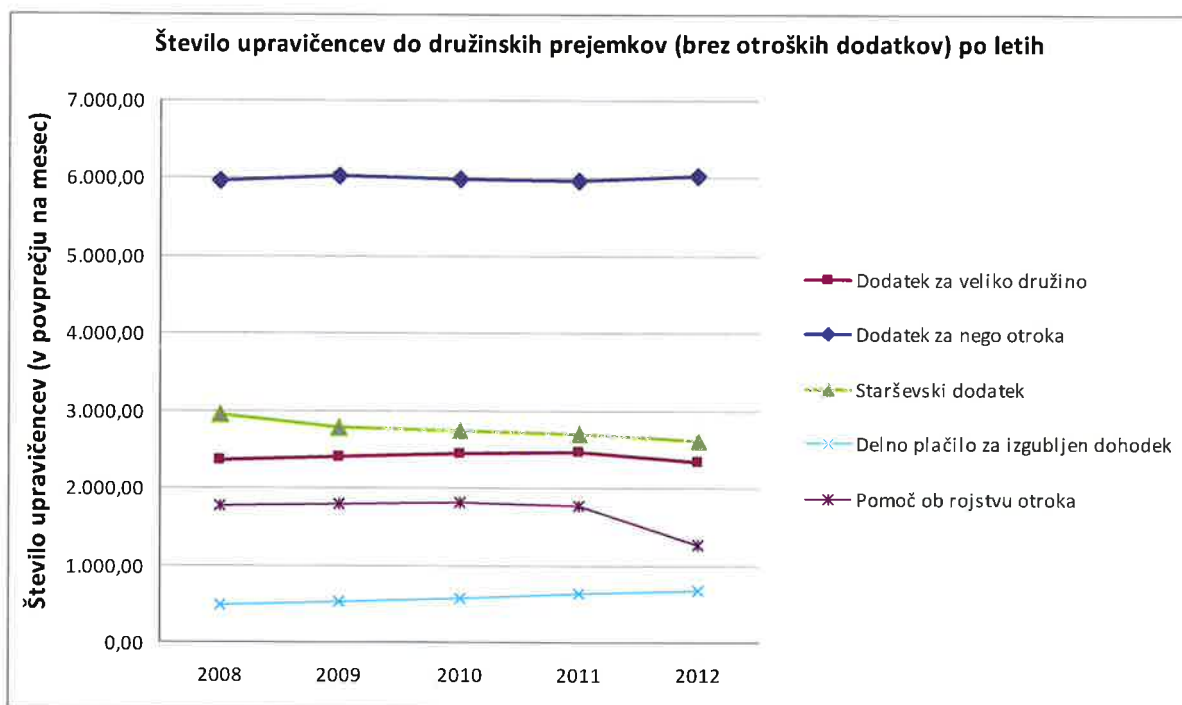
Leto	Otroški dodatek	Starševski dodatek	Pomoč ob rojstvu otroka	Dodatek za veliko družino	Dodatek za nego otroka	Delno plačilo za izgubljeni dohodek
2008	275.828.480 €	6.299.921 €	5.721.131 €	10.700.156 €	7.588.231 €	3.241.579 €
2009	287.265.255 €	6.153.737 €	5.941.238 €	11.307.123 €	8.061.613 €	3.602.585 €
2010	289.642.827 €	6.179.958 €	6.152.385 €	11.855.058 €	8.253.498 €	4.173.533 €
2011	293.479.865 €	6.125.855 €	6.059.353 €	12.089.805 €	8.362.033 €	5.267.897 €
2012	248.992.848 €	6.298.020 €	4.312.881 €	11.463.346 €	8.504.607 €	5.713.998 €

Še grafična ponazoritev višine izplačil vseh pravic po letih, razen otroških dodatkov (grafična predstavitev za otroške dodatke je že bila v zgornjem grafu):

Pri natančnejši analizi vzroka za višino izplačil v okviru posamezne pravice moramo natančneje pogledati gibanje števila upravičencev do posamezne pravice.

Za lažjo razlago podatkov si oglejmo še natančne višine števila upravičencev v povprečju na mesec po letih v okviru pravic:

Leto	Otroški dodatek	Starševski dodatek	Pomoč ob rojstvu otroka	Dodatek za veliko družino	Dodatek za nego otroka	Delno plačilo za izgubljeni dohodek
2008	376.802	2.961	1.781	2.362	5.956	488
2009	378.348	2.791	1.791	2.396	6.027	529
2010	374.466	2.747	1.816	2.455	5.990	577
2011	367.525	2.708	1.776	2.473	5.961	631
2012	282.220	2.624	1.259	2.333	6.040	667

Iz preglednic je razvidno, da se je v obravnavanem obdobju zmanjšalo število upravičencev do otroškega dodatka, starševskega dodatka, pomoči ob rojstvu otroka in dodatka za veliko družino. Natančneje si pogledjmo vsako pravico.

Otroški dodatek

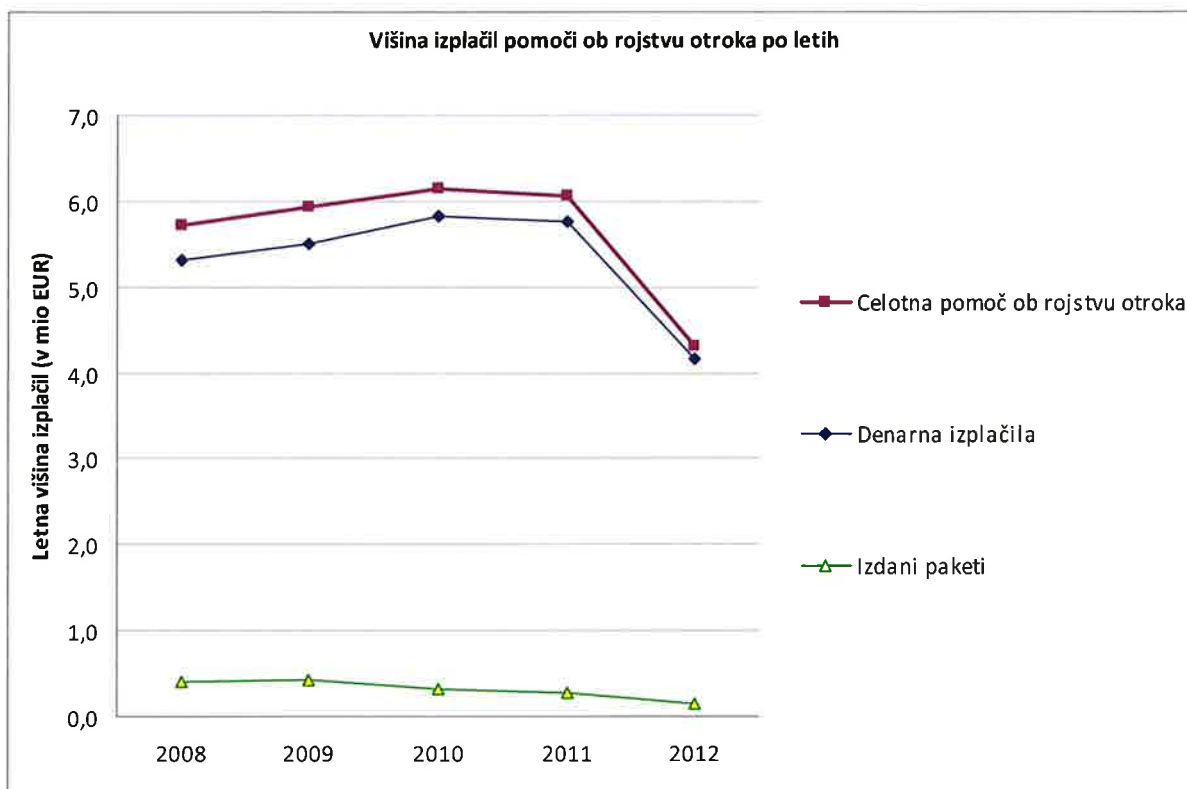
Zaradi nove zakonodaje v letu 2012 se je močno omejilo število upravičencev do otroškega dodatka, prav tako so se omejile pripadajoče višine otroških dodatkov po posameznih dohodkovnih razredih. Število upravičencev v letu 2012 se je zmanjšalo na 282.220 povprečno mesečno, kar predstavlja 23,2 odstotno zmanjšanje števila upravičencev v letu 2012 glede na leto prej.

2.2 Starševski dodatek

Zmanjšanje števila upravičencev do starševskega dodatka je bil v letu 2012 glede na leto 2011 3,1% in 11,4% v celotnem obravnavanem petletnem obdobju. Vzrok za tovrstno zmanjšanje lahko najdemo v tem, da se vedno manj morebitnih upravičencev do te pravice odloča za otroke v razmerah, ki jih opredeljuje ta pravica. Pri reševanju te problematike se je višina starševskega dodatka v letu 2012 povišala s 196,49 eurov na 55% minimalne plače oz. na 251 eurov.

2.3 Pomoč ob rojstvu otroka

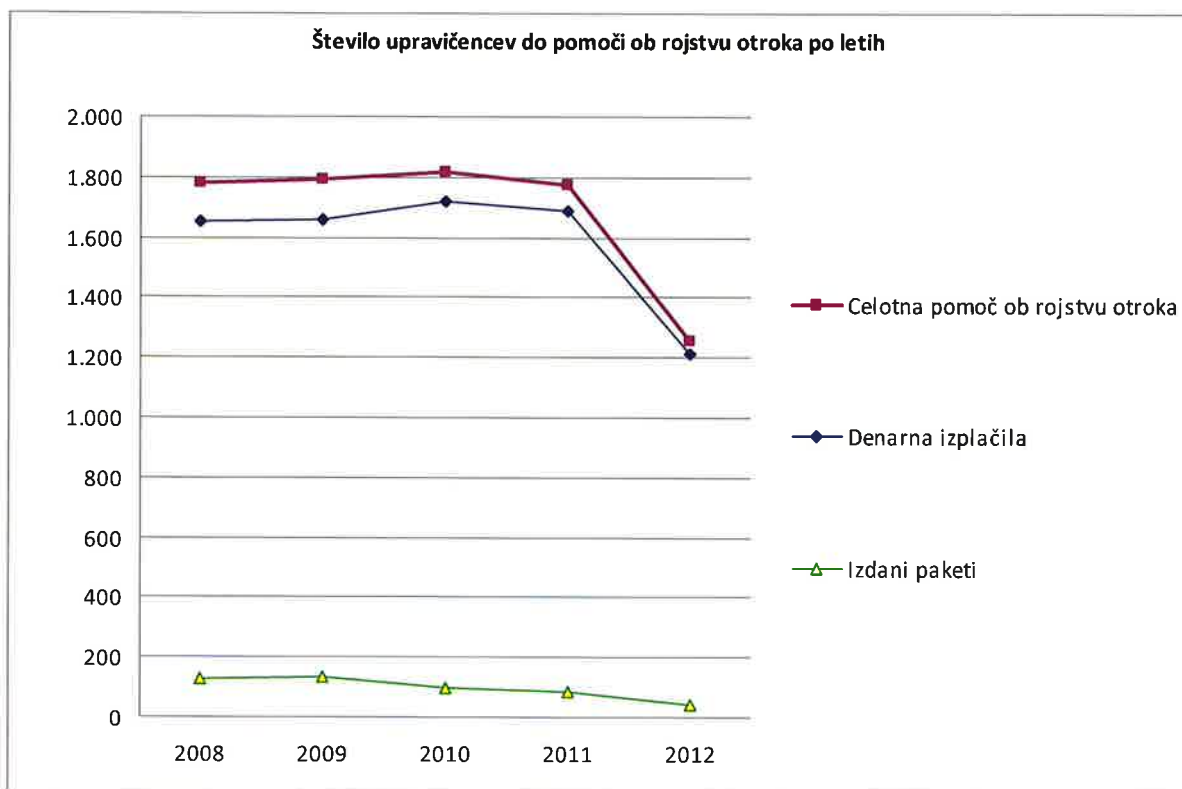
Pri enkratni pomoči države ob rojstvu otroka, so v obdobju od 2008 do 2012 upravičenci lahko izbirali med enkratnim denarnim prejemkom in opremo za novorojenca v obliki zavitka in sicer so po letih izbrali takole:

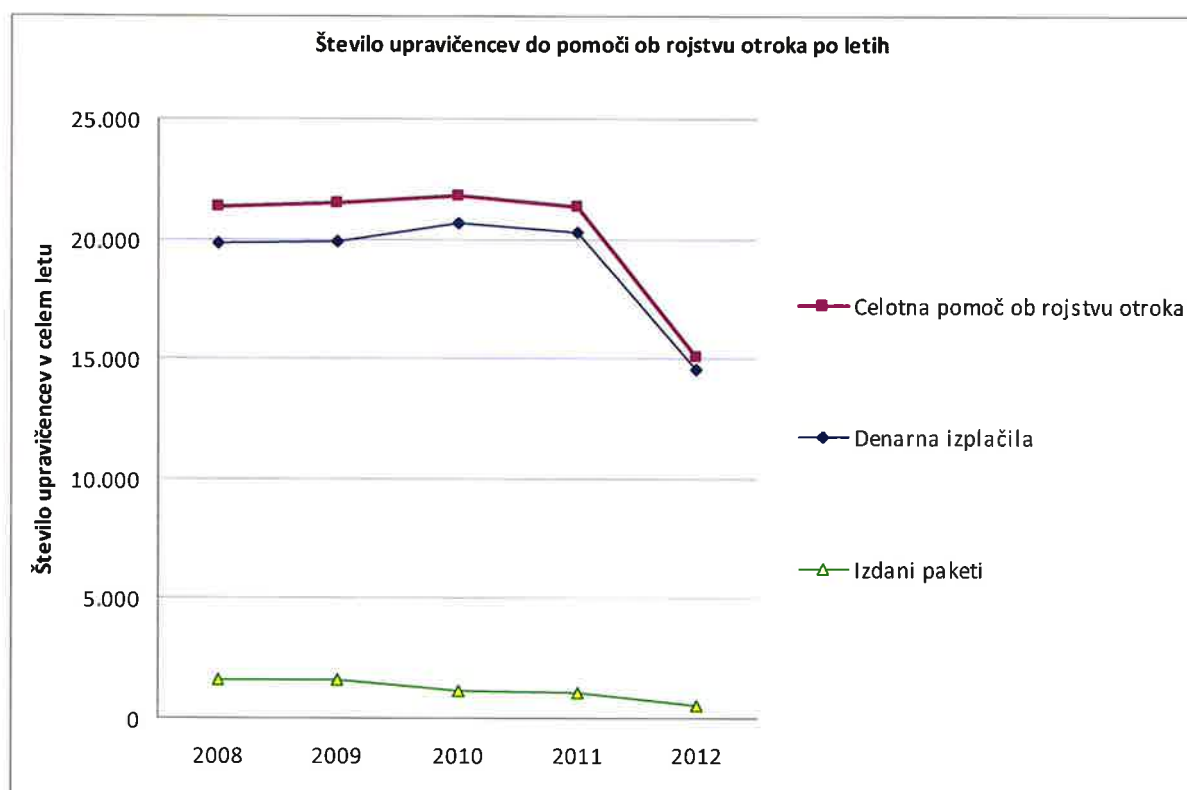
Zaradi dohodkovne omejitve pri priznavanju upravičenosti do dodatka za pomoč ob rojstvu otroka, ki je nastopila z Zakonom o uravnoteženju javnih financ, se je v letu 2012 glede na leto 2011 močno zmanjšalo tudi število upravičencev do pomoči ob rojstvu otroka in sicer s 1.776 upravičencev povprečno mesečno v letu 2011 na 1.259 upravičencev povprečno mesečno v letu 2012 oziroma za 29,1% primerjano ti dve leti. Zmanjšanje števila upravičencev v letu 2012 se je tako pokazalo v višini sredstev, ki so bila izplačana za ta namen v tem letu:

Leto	Denarna izplačila	Izdani paketi	Celotna pomoč ob rojstvu otroka
2008	5.305.140 €	415.991 €	5.721.131 €
2009	5.508.437 €	432.801 €	5.941.238 €
2010	5.832.236 €	320.149 €	6.152.385 €
2011	5.771.706 €	287.647 €	6.059.353 €
2012	4.162.118 €	150.763 €	4.312.881 €

Zaradi precej nespremenjene višine pomoči ob rojstvu otroka v tem obdobju (spreminjala se je le glede na rast cen življenjskih potrebščin) sta na višino izplačil pomoči ob rojstvu otroka med drugim vplivala predvsem število upravičencev do te pravice v tem obdobju in število rojstev. Oglejmo si podatke o številu upravičencev na mesečni ravni:

Še podatki na letni ravni:

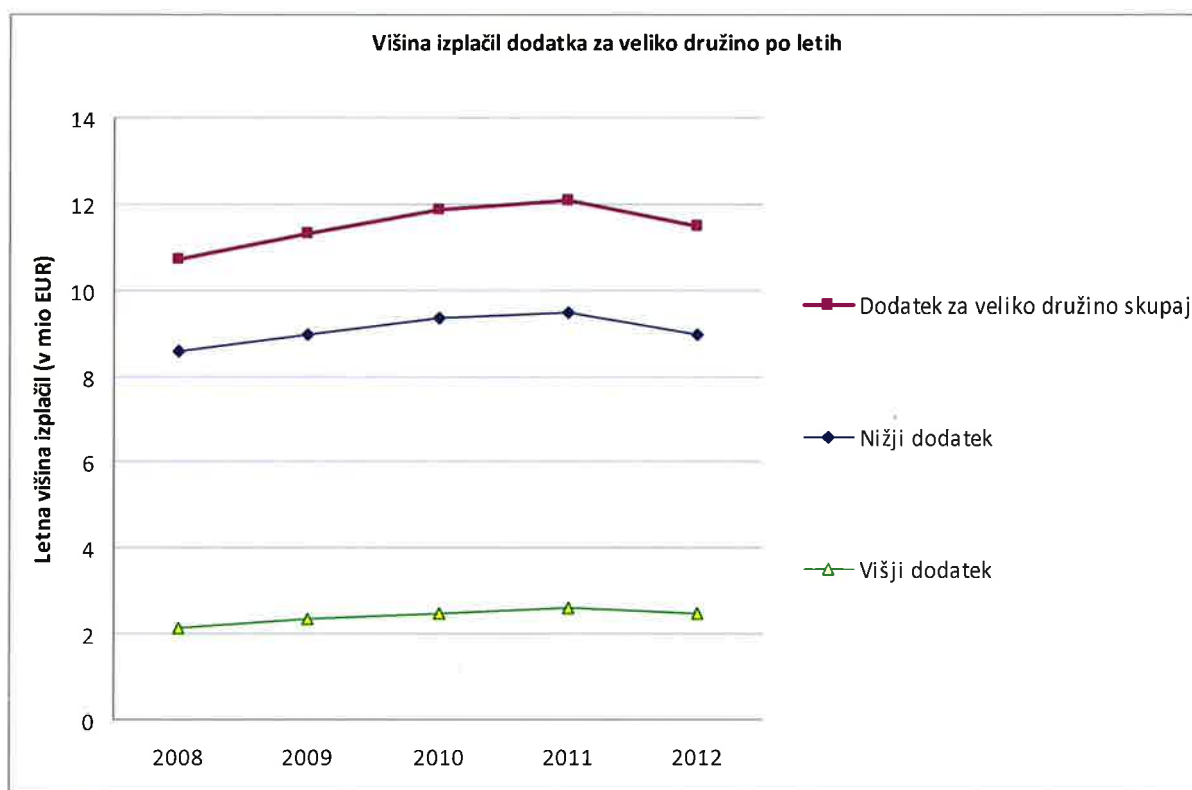
Upravičenci so v tem obdobju izbirali med denarnimi sredstvi in pomočjo ob rojstvu otroka v obliki zavtika za novorojenca takole (podatki na letni ravni):

Leto	Denarna izplačila	Izdani paketi	Celotna pomoč ob rojstvu otroka
2008	19.800	1.572	21.372
2009	19.908	1.584	21.492
2010	20.640	1.152	21.792
2011	20.280	1.032	21.312
2012	14.568	540	15.108

Zaradi zaostrenih gospodarskih razmer se je posledično zmanjšalo število upravičencev, ki so se odločili za pomoč ob rojstvu otroka v obliki zavitka za novorojenca. Število izdanih zavitkov je bilo v letu 2012 le 3,6% glede na celotno število izdanih pomoči ob rojstvu otroka, zato se je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve odločilo, da s 1.1.2013 preneha izdajati zavitke za novorojence in upravičencem do pomoči ob rojstvu otroka nameni le pomoč v obliki denarnega izplačila.

Dodatek za veliko družino

V letu 2012 je bilo zaradi izplačil dodatka za veliko družino namenjenih 11.463.346 eurov oziroma 5,2% manj kot v letu 2011 (to je posledica dohodkovne omejitve pri priznanju te pravice), kar pa je še vedno 7,1% več kot v letu 2008.

Še vrednostno:

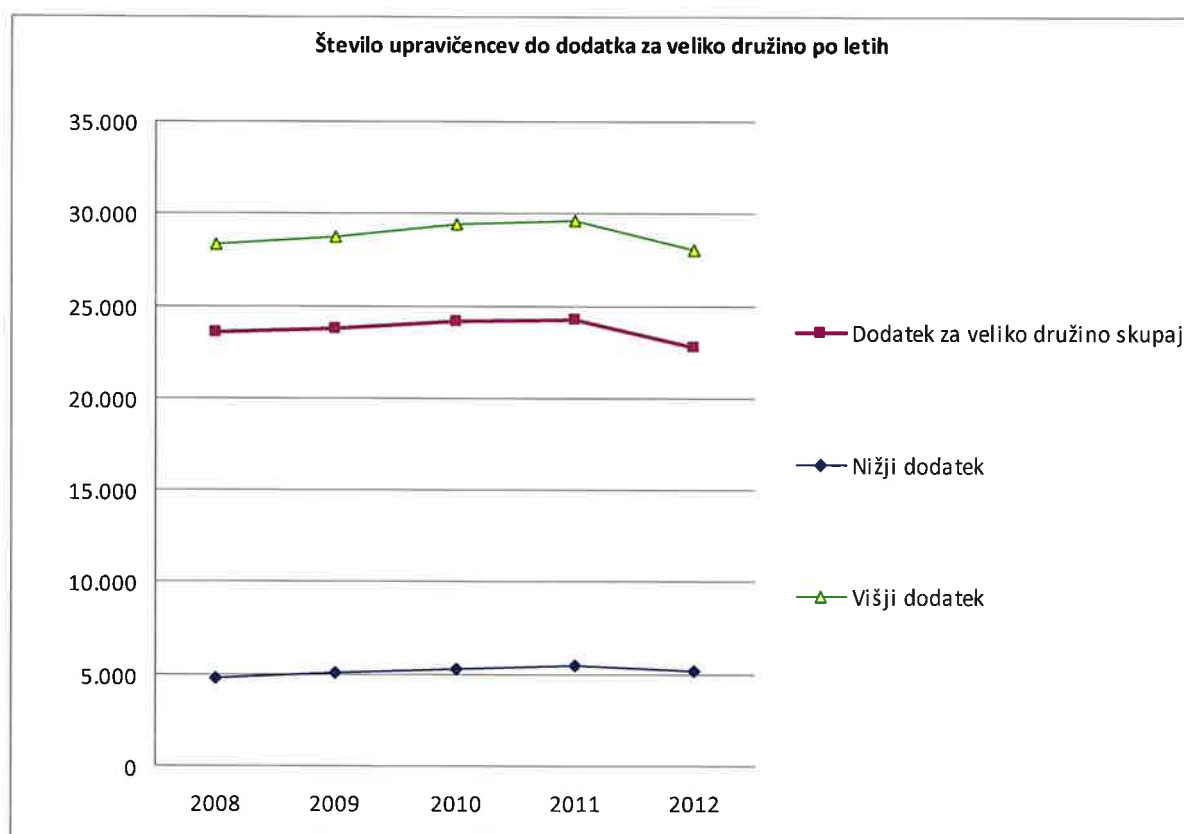
Leto	Nižji dodatek	Višji dodatek	Skupaj
2008	8.560.926,16	2.139.229,36	10.700.155,52
2009	8.979.259,48	2.327.863,30	11.307.122,78
2010	9.364.258,80	2.490.799,52	11.855.058,32
2011	9.496.767,26	2.593.037,77	12.089.805,03
2012	8.972.068,60	2.491.277,20	11.463.345,80

Pri tem je zanimivo, da se je obseg izplačil višjega dodatka v obdobju od 2008 do 2011 bolj povečal kot obseg izplačil nižjega dodatka, prav tako se je zadnjem letu obseg izplačil višjega dodatka manj zmanjšal kot obseg izplačil nižjega dodatka. Obseg izplačil nižjega dodatka se je tako v obdobju od 2008 do 2011 povečal za 10,9%, medtem ko se je obseg izplačil višjega dodatka za veliko družino v tem obdobju povečal za 21,2%. V zadnjem letu, torej v letu 2012 glede na leto 2011, se je obseg izplačil zaradi nižjega dodatka zmanjšal za 5,5%, primerljivo pri višjem dodatku le za 3,9%.

Če si natančneje ogledamo še število upravičencev do nižjega in višjega dodatka za veliko družino ugotovimo, da je število upravičencev v obdobju od 2008 do 2011 povečalo za 4,7%, v letu 2012 glede na leto 2011 pa se je zmanjšalo za 5,7%. Podatki na letni ravni:

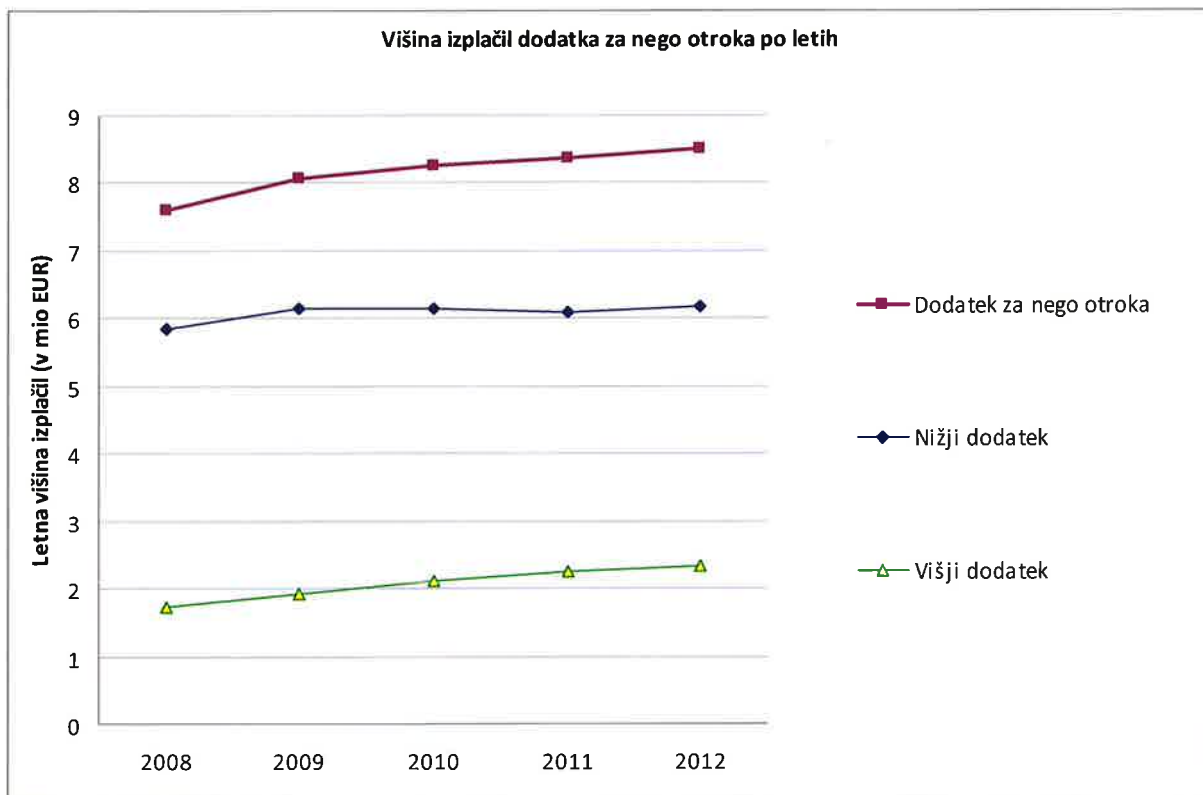
Leto	Nižji dodatek	Višji dodatek	Skupaj
2008	23.544	4.800	28.344
2009	23.724	5.028	28.752
2010	24.192	5.268	29.460
2011	24.252	5.424	29.676
2012	22.800	5.196	27.996

Še grafičen prikaz gibanja števila upravičencev do dodatka za veliko družino:

Dodatek za nego otroka

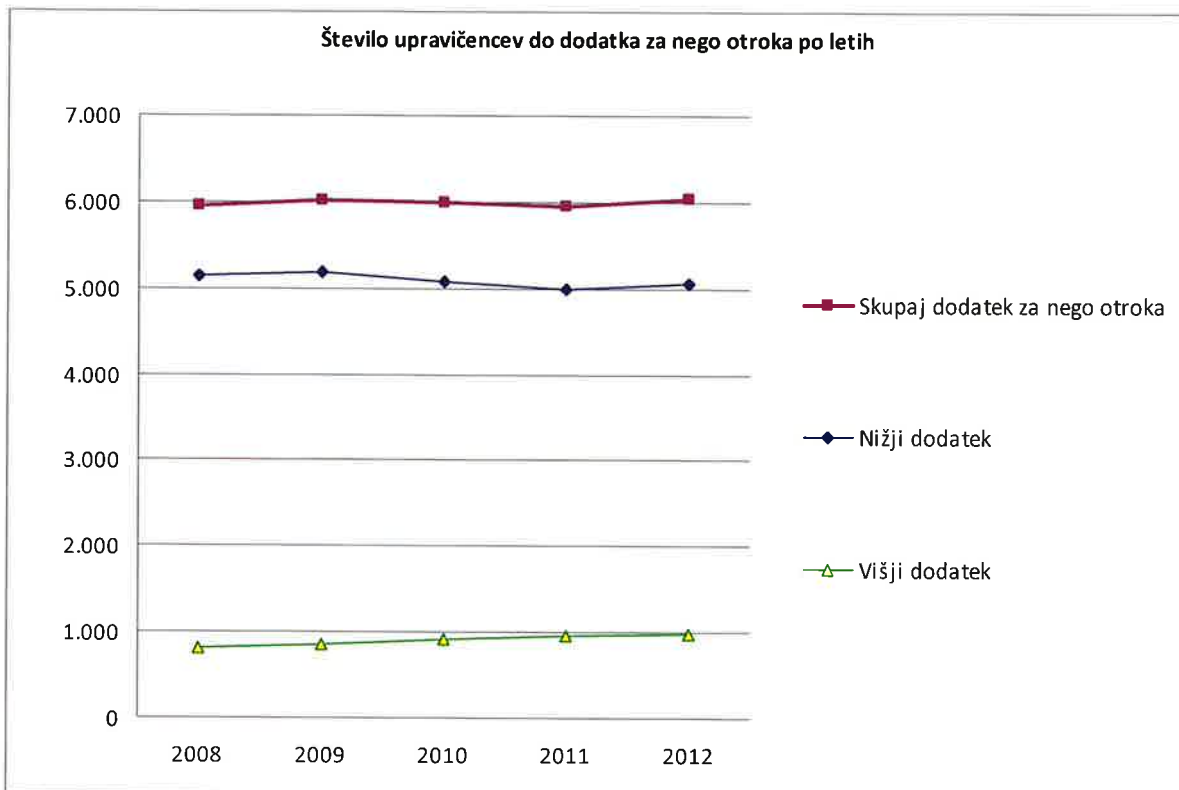
Višina izplačil celotnega dodatka za nego otroka v zadnjih petih letih kaže na povečanje izplačil za 12,1% v tem obdobju, od tega sta bili rast nižjega dodatka za nego otroka v tem obdobju 5,6% in porast višjega dodatka za nego otroka 33,7%.

Še vrednostna predstavitev izplačil:

Leto	Nižji dodatek	Višji dodatek	Skupaj
2008	5.852.852	1.735.379	7.588.231
2009	6.139.838	1.921.775	8.061.613
2010	6.147.053	2.106.445	8.253.498
2011	6.104.478	2.257.555	8.362.033
2012	6.183.706	2.320.901	8.504.607

Skupno število upravičencev, torej število upravičencev do nižjega dodatka in do višjega dodatka skupaj, se je v obdobju 2008 do 2012 povečalo za 1,4%. Prav tako se je povečalo število upravičencev do dodatka za nego v letu 2012 in sicer pri obeh višinah dodatka. Če si pogledamo povprečno število upravičencev na mesec, ki jim je bil izplačan dodatek za nego v letih 2008-2012, dobimo sledeče podatke:

Leto	Nižji dodatek	Višji dodatek	Skupaj
2008	5.154	802	5.956
2009	5.178	849	6.027
2010	5.080	910	5.990
2011	4.998	963	5.961
2012	5.059	981	6.040

Oglejmo si še vzroke za dodelitev te pravice. Skladno s Pravilnikom o kriterijih za uveljavljanje pravice za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo, je bilo število upravičencev glede na vzrok za dodelitev pravice na zadnji dan leta 2010, 2011, 2012 oziroma na dan 31.8.2012 takšen:

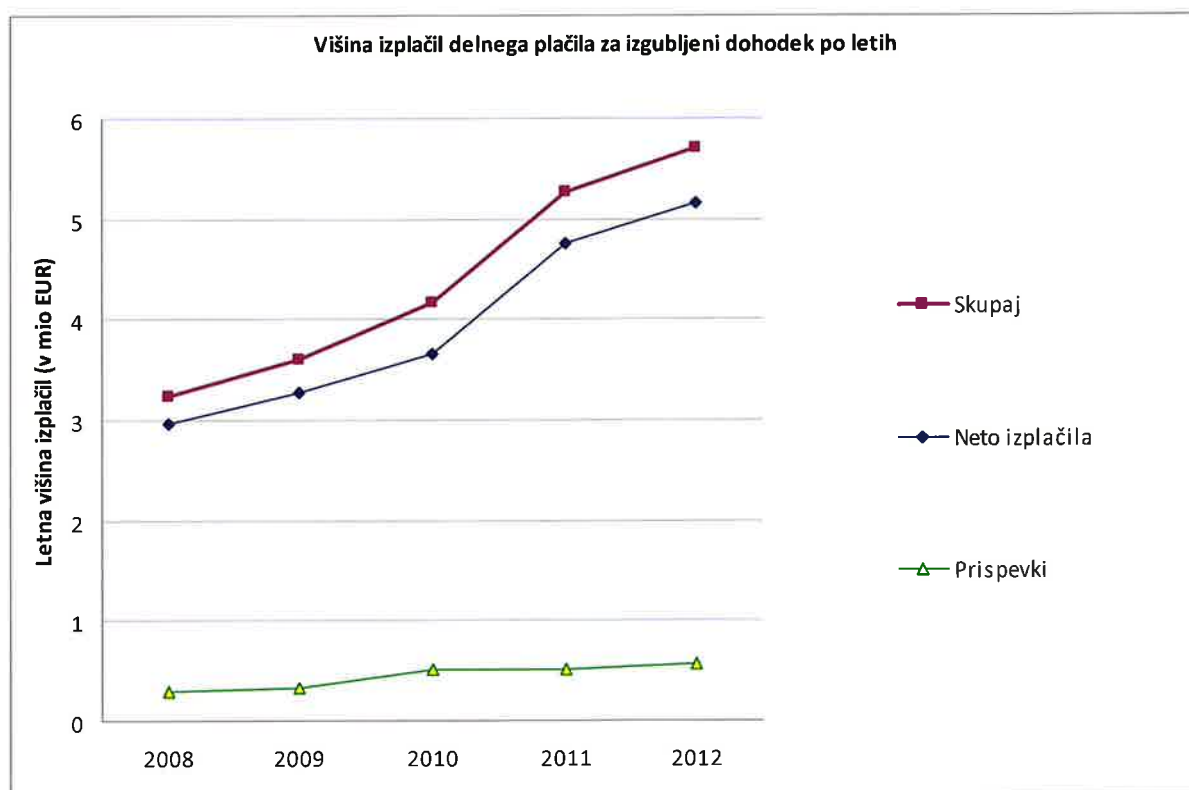
Šifra (Vzrok nege)	OPIS	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.08.2013
K	OBOLENJE IN MOTNJA	843	721	594	551
M	MOTNJA	109	97	84	80
O	OBOLENJE	125	100	85	79
2.a)	zmerna motnja v duševnem razvoju	298	301	296	311
2.b)	težja motnja v duševnem razvoju	37	39	38	40
2.c)	težka motnja v duševnem razvoju	359	368	373	369
3.a)	zmerno gibalno oviran otrok	336	351	353	374
3.b)	težje gibalno oviran otrok	120	130	141	141
3.c)	težko gibalno oviran otrok	595	597	589	587
4.A.a)	zmerno slaboviden otrok	55	63	69	73
4.A.b)	težko slaboviden otrok	29	38	39	44
4.B)	slep otrok	12	13	13	11
5.A.a)	otrok z zmerno izgubo sluha	139	146	142	145
5.A.b)	otrok s težjo izgubo sluha	74	83	95	101
5.A.c)	otrok s težko izgubo sluha	27	32	47	51

5.B)	gluh otrok	139	140	149	145
6.	dolgotrajno hudo bolan otrok	2.400	2.569	2.737	2.806
7.	nižji, otrok s kombiniranimi motnjami	337	276	142	111
7.2)	višji, otrok s kombiniranimi motnjami	6	21	41	53
	SKUPAJ	6.040	6.085	6.027	6.072

Delno plačilo za izgubljen dohodek

Pri delnem plačilu za izgubljen dohodek je zaznati močno povečanje števila upravičencev v vseh letih od leta 2008 dalje in sicer je bilo leta 2008 488 upravičencev, leta 2009 že 529 upravičencev in leta 2010 577 upravičencev. Leta 2011 je število upravičencev poskočilo na 631, leta 2012 pa je to pravico uveljavilo že 667 upravičencev, kar je 36,7 odstotna rast števila upravičencev v letu 2012 glede na leto 2008 oz. 5,7 odstotna rast samo v zadnjem letu, torej letu 2012 glede na leto 2011.

Naraščanje števila upravičencev do delnega plačila za izgubljeni dohodek se je posledično pokazalo v višinah izplačil delnega plačila za izgubljeni dohodek. V okviru celotnih izplačil so se sredstva namenila za neto izplačila in pripadajoče prispevke in sicer takole:

Vrednostno to pomeni:

Leto	Skupaj	Neto izplačila	Prispevki
2008	3.241.579	2.954.296,00	287.283,00
2009	3.602.585	3.277.959,00	324.626,00
2010	4.173.533	3.656.056,00	517.477,00
2011	5.267.897	4.758.356,05	509.540,87
2012	5.713.998	5.154.954,00	559.044,42

Primerjajmo izplačana sredstva še z ustvarjenim BDP in drugimi evropskimi državami.

Preglednica: Izdatki družina/otroci po metodologiji ESSPROS, v % od BDP, Slovenija in EU-27, 2001 – 2010

Država / Leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Evropska unija (27 držav)					2,1	2,0	2,0	2,1	2,3	2,3
Evropska unija (25 držav)	2,1	2,1	2,2	2,1	2,1	2,0	2,0	2,1	2,3	2,3
Evropska unija (15 držav)	2,1	2,2	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,4	2,3
Belgija	2,1	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0	2,1	2,1	2,2	2,2
Bolgarija					1,0	1,0	1,2	1,3	2,0	2,0
Češka republika	1,5	1,5	1,4	1,5	1,3	1,3	1,6	1,4	1,4	1,3
Danska	3,8	3,9	4,0	3,9	3,8	3,7	3,7	3,8	4,2	4,0
Nemčija	3,2	3,3	3,3	3,3	3,1	2,9	2,8	2,8	3,2	3,2
Estonija	1,5	1,4	1,2	1,6	1,5	1,5	1,4	1,8	2,3	2,3
Irska	2,1	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,6	3,1	3,6	3,7
Grčija	1,6	1,6	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5	1,6	1,8	1,8
Španija	0,9	0,9	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5	1,5
Francija	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,6	2,6	2,6	2,7	2,7
Hrvaška								1,5	1,6	1,6
Italija	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3	1,4	1,3
Ciper	1,2	1,3	2,0	2,1	2,1	1,9	1,9	2,1	2,2	2,1
Latvija	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2	1,4	1,7	1,5
Litva	1,2	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	1,8	2,8	2,2
Luksemburg	3,3	3,5	3,8	3,8	3,6	3,4	3,1	4,2	4,2	4,0
Madžarska	2,5	2,5	2,7	2,5	2,5	2,8	2,8	2,9	3,0	2,9
Malta	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,2	1,3	1,2
Nizozemska	1,1	1,2	1,3	1,3	1,3	1,5	1,6	1,2	1,3	1,2
Avstrija	2,9	3,0	3,1	3,0	3,0	2,8	2,7	2,8	3,1	3,1
Poljska	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8
Portugalska	1,1	1,4	1,4	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,5	1,5
Romunija	1,5	1,7	1,4	1,6	1,8	1,8	1,7	1,5	1,7	1,7
Slovenija	2,1	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	1,7	1,8	2,1	2,2
Slovaška	1,5	1,5	1,5	1,7	1,7	1,6	1,5	1,5	1,7	1,8
Finska	2,9	2,9	3,0	3,0	3,0	3,0	2,9	2,9	3,3	3,3
Švedska	2,8	2,8	2,9	2,9	2,9	3,0	2,9	3,0	3,2	3,1
Velika Britanija	1,7	1,7	1,8	1,7	1,6	1,5	1,6	1,7	1,9	1,9
Irska	2,5	2,7	3,1	3,1	3,0	3,1	2,9	2,9	3,2	3,1
Norveška	3,2	3,1	3,1	3,0	2,8	2,7	2,8	2,7	3,2	3,1
Švica	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2
Srbija										1,3

Vir: EUROSTAT

Iz tabele je razvidno, da smo v Sloveniji v letih 2001-2007 za področje družine in otrok konstantno zmanjševali delež izdatkov v BDP-ju, v času oteženih gospodarskih razmer pa ta delež ponovno povišali na raven iz leta 2001, ko je znašal 2,1% BDP-ja. V letu 2010 smo celo presegli raven iz leta 2001 in za izdatke otrokom oziroma družinam z otroki namenili že 2,2% BDP. S tem smo se v letu

2010 tudi približali povprečju EU, ki je leta 2010 za to področje namenila 2,3% BDP.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva so zagotovljena v sprejetem državnem proračunu v okviru podprograma 200501 Družinski prejemki in starševska nadomestila.

V gradivu so za ukrepe, ki jih zadevajo spremembe tega zakona, navedene višine proračunskih sredstev za leto 2014, torej vrednosti v sprejetem proračunu za leto 2014. Pri tem je pomembno poudariti, da ocene finančnih učinkov v letu 2014 upoštevajo tudi višine sredstev, podane v predlogu proračuna za leto 2014 in 2015.

Predlog proračuna za leto 2014 tako predvideva za otroške dodatke (PP 3556, ukrep št. 2611-11-0049) sredstva v višini 224.600.000 eurov, za pomoč ob rojstvu otroka (PP 3560, ukrep št. 2611-11-0047) sredstva v višini 4.330.000 eurov, za dodatek za veliko družino (PP 3560, ukrep št. 2611-11-0048) sredstva v višini 10.275.448 eur, za starševski dodatek (PP 3560, ukrep št. 2611-11-0052) sredstva v višini 8.100.000 eur ter za starševska nadomestila (PP 4115, ukrep št. 2611-11-0051) sredstva v višini 330.000.000 eurov.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

S tem zakonom se v slovenski pravni red prenaša Direktivi 2010/18/EU in Direktivo Sveta 92/85/EGS.

Zato je tudi EU v Direktivi 2010/18/EU starševski dopust opredelila kot individualno in načeloma neprenosljivo pravica vsakega od staršev v trajanju vsaj štirih mesecev.

Na zakonodajni ravni so se kot učinkovit način za doseganje bolj enake porazdelitve skrbstvenih obveznosti za otroka izkazale tiste pravice, ki so individualne in neprenosljive. Zato je tudi EU v Direktivi 2010/18/EU starševski dopust opredelila kot individualno in načeloma neprenosljivo pravica vsakega od staršev v trajanju vsaj štirih mesecev.

Spremembe zakona na področju starševskega varstva so potrebne zaradi prenosa zahtev Direktive 2010/18/EU v slovenski pravni red in zmanjšanja neenakosti med ženskami in moškimi na področju usklajevanja poklicnega in družinskega življenja

Izjava o skladnosti (pdf. format) – izvoz iz baze RPS, priložena

Korelacijska tabela (pdf. format) – izvoz iz baze RPS, priložena

Starševsko varstvo

Avstrija

Materinski dopust

Materinski dopust je obvezen, mati ga mora izrabiti osem tednov pred porodom in osem tednov po njem. Nadomestilo v tem času je 100% povprečje plač v zadnjih treh mesecih zaposlitve pred nastopom starševskega dopusta, brez zgornje omejitve.

Očetovski dopust

Očetovski dopust ni zakonsko določen. V javnem sektorju imajo očetje en mesec neplačanega dopusta. Postopno se bo uvedel en mesec očetovskega dopusta za vse.

Starševski dopust

Do starševskega dopusta je upravičen eden od staršev največ do drugega leta starosti otroka. Starša se pri izrabi starševskega dopusta lahko izmenjujeta in sicer največ trikrat v času trajanja. Vsako obdobje izrabe s strani enega od staršev ne sme biti krajše od dveh mesecev. V primeru posebnih okoliščin (rojstvo dvojčkov, rojstvo otroka s posebnimi potrebami) se starševski dopust podaljša. Del starševskega dopusta v trajanju treh mesecev se lahko prenese do sedmega leta starosti. Višina nadomestila je odvisna od števila mesecev izplačevanja, lahko je nespremenljiv znesek nadomestila (krajše obdobje izplačevanja – višji znesek) ali 80% zadnje neto plače.

Posvojiteljski dopust

Za posvojitelje veljajo za izrabo posvojiteljskega dopusta določbe, ki urejajo starševski dopust

Krajši delovni čas

Starši imajo pravico do dela s krajšim delovnim časom do sedmega leta otrokove starosti, če je oseba zaposlena v podjetju z več kot 20 zaposlenimi in je delala v podjetju vsaj tri leta. V podjetjih z manj kot 20 zaposlenimi lahko oseba dela s krajšim delovnim časom do četrtega leta otrokove starosti.

Belgija

Materinski dopust

Mati ima pravico do 15 tednov materinskega dopusta, ki ga lahko izrabi najprej šest tednov pred rokom poroda. En teden pred porodom in devet tednov po rojstvu otroka je obveznih. Samozaposlene matere imajo pravico do osmih tednov materinskega dopusta. Nadomestilo zaposlenih v zasebnem sektorju je prvi mesec 82% plače, ostale mesece pa 75% plače z omejitvijo navzgor (94,87 eurovov na dan). Nadomestilo javnih uslužbencev znaša 100% plače.

Očetovski dopust

Oče je upravičen do očetovskega dopusta v trajanju 10 delovnih dni, ki ga lahko izrabi do četrtega meseca otrokove starosti. Samozaposleni do očetovskega dopusta niso upravičeni. Nadomestilo v višini 100% za tri dni plača delodajalec, za preostale dni pa je 82% plače z omejitvijo navzgor (103,72 eurovov na dan).

Starševski dopust

Vsak od staršev ima individualno pravico do štirih mesecev starševskega dopusta za vsakega otroka. V primeru posebnih okoliščin (rojstvo dvojčkov, rojstvo otroka s posebnimi potrebami) se starševski dopust podaljša. Starševski dopust se lahko izrabi v polni odsotnosti z dela. Če se izrabi v delni odsotnosti traja starševski dopust šest mesecev. Nadomestilo ni odvisno od plače in je nespemenljiv znesek.

Posvojiteljski dopust

Posvojitelji imajo pravico do posvojiteljskega dopusta v trajanju šest tednov v primeru posvojitve otroka, mlajšega od treh let. Če posvojijo otroka, mlajšega od osem let, so upravičeni do štirih tednov posvojiteljskega dopusta. Posvojitelji so upravičeni tudi do starševskega dopusta pod enakimi pogoji, kot starši za svoje otroke.

Hrvaška

Materinski dopust

Mati je upravičena do materinskega dopusta do šestega meseca starosti otroka v strnjenem nizu, ki ga mora nastopiti 28 dni pred predvidenim datumom poroda (izjemoma 45 dni prej). Obveznih je 98 dni materinskega dopusta. Nadomestilo znaša 100% plače brez zgornje omejitve. Nadomestilo je nižje za matere, ki ne izpolnjujejo pogoja neprekinjene zaposlitve 12 mesecev oziroma 18 mesecev v zadnjih dveh letih.

Očetovski dopust

Očetovski dopust ni urejen.

Starševski dopust

Starša sta upravičena vsak do 90 dni starševskega dopusta, ki ga izrabita od starosti šest mesecev do enega leta oziroma treh let v primeru dvojčkov ali tretje in nadaljnje rojenih otrok.. V primeru dvojčkov ali tretje in nadaljnje rojenih otrok sta vsak od staršev upravičena do 450 dni starševskega dopusta. Če oče izrabi 90 dni v celoti, staršema pripada dodatna dva meseca starševskega dopusta. Starševski dopust je individualna pravica vsakega od staršev, vendar je prenosljiv in ga lahko preneseta na drugega od staršev. Nadomestilo znaša 100% plače za prvih šest oziroma osem mesecev, vendar je navzgor omejeno na 80% povprečne plače za nadaljnje mesece pa je zgornja omejitev 50% povprečne plače. Starša lahko izrabita starševski dopust istočasno ali izmenično. Starševski dopust se lahko izrabi v polni odsotnosti z dela strnjenem nizu ali v več delih, pri čemer ne več kot dvakrat letno v trajanju najmanj 30 dni ter v delni odsotnosti z dela. Starševski dopust je potrebno izrabiti do osmega leta starosti otroka.

Posvojiteljski dopust

Posvojitelji so upravičeni do posvojiteljskega dopusta v trajanju šest mesecev, če posvojijo otroka v starosti do treh let, pet mesecev, če posvojijo otroka do pet let starosti, štiri mesece za otroka v starosti od pet do 18 let. V primeru posvojitve dvojčkov ali otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo se posvojiteljski dopust podaljša za 60 dni.

Odmor za dojenje

Mati, ki je zaposlena s polnim delovnim časom, ima pravico do odmora za dojenje v trajanju dveh ur dnevno do starosti otroka 12 mesecev. Nadomestilo znaša sorazmeren del (preračunano na ure koriščenja) povprečne plače.

Krajši delovni čas

Eden od staršev lahko dela krajši delovni čas za otroka do treh oziroma osmih let (odvisno od stopnje oviranosti), ki potrebuje posebno nego in varstvo, če je bil starševski dopust v celoti izrabljen. Nadomestilo znaša sorazmerni del 50% povprečne plače.

Danska

Materinski dopust

Mati je upravičena do 18 tednov materinskega dopusta, štiri tedne pred porodom in 14 po njem, od tega je dva tedna obveznih. Nadomestilo je 100 odstotna plača z zgornjo omejitvijo.

Očetovski dopust

Očetu pripada očetovski dopust v trajanju dva tedna, ki ju lahko vzame v prvih štirinajstih tednih po rojstvu otroka. Nadomestilo je enako kot za materinski dopust. Velja tudi za partnerje v registriranih istospolnih partnerskih skupnostih.

Starševski dopust

Vsak od staršev je upravičen do 32 tednov starševskega dopusta, ki ga lahko izkoristita do 48 tedna starosti otroka, vendar je skupno trajanje starševskega dopusta največ 32 tednov za družino. Nadomestilo je enako kot za materinski dopust. Če eden od staršev izrabi starševski dopust v delni odsotnosti z dela, se mu trajanje podaljša iz 32 na 64 tednov.

Posvojiteljski dopust

Posvojitelji so upravičeni do starševskega dopusta kot starši, le, da morata dva tedna izrabiti posvojitelja istočasno.

Finska

Materinski dopust

Mati je upravičena do 105 delovnih dni (za en teden se pri vseh dopustih šteje šest delovnih dni) materinskega dopusta, od tega je sta tedna pred porodom in dva tedna po njem obvezna. Nastop materinskega dopusta je 30 do 50 dni pred predvidenim datumom poroda. Materinski dopust se v posebnih okoliščinah lahko prenese na očeta (npr. bolezen matere). Nadomestilo za prvih 56 dni je v višini 90% letne plače, za tiste z letno plačo nad 53.072 eurov je procent nižji. Po 56 dneh je nadomestilo v višini 70% letne plače, za tiste z letno plačo 34.495 eurov je procent nižji. Določeno je tudi najnižje izplačilo.

Očetovski dopust

Oče je upravičen do 18 delovnih dni očetovskega dopusta z možnostjo dodatnih 24 delovnih dni (štiri tedne), če koristi vsaj dva tedna starševskega dopusta. Teh 24 dni skupaj z dvema tednoma starševskega dopusta se imenuje očetov mesec (čeprav je skupno trajanje šest tednov). Oče mora izrabiti 18 dni očetovskega dopusta v štirih obdobjih v času, ko mati izrablja materinski ali starševski dopust. 24 dodatnih dni lahko oče izrabi po izteku starševskega dopusta, če otroka varuje mati ali oče (v domačem varstvu). Očetov mesec mora izrabiti v šestih mesecih po poteku starševskega dopusta. Oče mora živeti z materjo, da je upravičen do očetovskega dopusta. Nadomestilo je v višini 70% letne plače, za tiste z letno plačo 34.495 eurov je procent nižji. Določeno je tudi najnižje izplačilo.

Starševski dopust

Starševski dopust traja 158 delovnih dni na družino. Vsak od staršev lahko izrabi starševski dopust v dveh delih v trajanju najmanj 12 delovnih dni (dva tedna). Starševski dopust lahko starša izrabita istočasno v delni odsotnosti z dela po dogovoru z delodajalcema. V primeru posebnih okoliščin (rojstvo dvojčkov, nedonošenčka, otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo...) se starševski dopust podaljša. Nadomestilo za prvih 30 dni je v višini 75% letne plače, za tiste z letno plačo nad 53.072 eurov je odstotek nižji. Po 30 dneh je nadomestilo v višini 70% letne plače, za tiste z letno plačo 34.495 eurov je odstotek nižji. Določeno je tudi najnižje izplačilo.

Posvojiteljski dopust

Posvojitelja za otroka do sedem let starosti sta upravičena do 234 delovnih dni takoj po rojstvu otroka oziroma 200 dni, če je otrok starejši od dveh mesecev, ko ga začneta izrabljati. Za očete, ki posvojijo otroka, veljajo določbe o očetovskem in starševskem dopustu. Pri enostranski posvojitvi otroka, starejšega od 12 mesecev, posvojitelj do posvojiteljskega dopusta ni upravičen.

Krajši delovni čas

Starša lahko delata s krajšim delovnim časom dokler otrok ne konča drugega razreda. Lahko delata istočasno, če se jima ne pokrivajo ure. Način izrabe mora biti dogovorjen z delodajalcem. V določenih primerih sta upravičena do nadomestila.

Francija

Materinski dopust

Mati je upravičena do 16 tednov materinskega dopusta. Nastop materinskega dopusta je vsaj tri tedne pred predvidenim datumom poroda. Dva tedna dopusta lahko izrabi pred ali po rojstvu. V določenih primerih (rojstvo dvojčkov, nedonošenčka...) se materinski dopust podaljša. Nadomestilo znaša 100% plače z zgornjo omejitvijo za zasebni sektor, v javnem sektorju ni zgornje omejitve.

Očetovski dopust

Oče je upravičen do 11 delovnih dni očetovskega dopusta, ki ga mora izrabiti do šestega meseca otrokove starosti. Nadomestilo je enako nadomestilu za materinski dopust.

Starševski dopust

Starša sta upravičena do starševskega dopusta do tretjega leta otrokove starosti. Starševski dopust je individualna pravica vsakega od staršev. Lahko ga izrabita v delni odsotnosti z dela od 16 do 32 ur na teden (krajši delovni čas), če se delodajalec s tem strinja. Nadomestilo ni vezano na višino plačo in znaša 566,01 eurov mesečno. Za družine z enim otrokom se izplačuje šest mesecev po izteku materinskega dopusta, v drugih družinah do tretjega leta starosti otroka. Če eden od staršev dela s krajšim delovnim časom, se nadomestilo zniža. Družine z več kot tremi otroki se lahko odločijo za nadomestilo v višini 801,39 eurov mesečno, če eden od staršev zapusti trg dela, vendar samo za eno leto.

Nemčija

Materinski dopust

Mati je upravičena do 14 tednov materinskega dopusta, šest tednov pred porodom in osem tednov po porodu. Osem tednov po porodu je obveznih. Nadomestilo znaša 100 odstotno plačo brez zgornje omejitve.

Očetovski dopust

Očetovski dopust ni urejen.

Starševski dopust

Starševski dopust traja do tretjega leta otrokove starosti in je upravičenost družine. Nadomestilo se zagotavlja za 12+2 meseca in znaša 67% povprečne plače zadnjih 12 mesecev pred rojstvom otroka z zgornjo omejitvijo. Določeno je tudi najnižje izplačilo. Do nadomestila sta enako upravičena oče in mati, če oba izrabita vsaj dva meseca starševskega dopusta, se skupno trajanje izplačevanja nadomestila podaljša na 14 mesecev. Če se v 24 mesecih po rojstvu otroka rodi nov otrok, je nadomestilo višje za 10%. Nadomestilo je višje tudi v primeru rojstva dvojčkov. Starša se lahko odločita za izplačevanje starševskega nadomestila v trajanju 24+4 mesece, vendar v polovični višini. Starša lahko izrabita starševski dopust v delni odsotnosti z dela (v določenih okoliščinah je potrebno soglasje delodajalca), lahko ga izrabljata istočasno ali izmenično vsak dvakrat. Eno leto ga lahko preneseta do osmega leta otrokove starosti.

Posvojiteljski dopust

Posvojitelji so upravičeni do starševskega dopusta enako kot starši.

Islandija

Materinski dopust

Mati je upravičena do materinskega dopusta v trajanju treh mesecev od tega sta dva tedna po porodu obvezna v polni odsotnosti z dela. Nastop materinskega dopusta je lahko en mesec pred predvidenim datumom poroda. Po dveh tednih od rojstva otroka mati lahko izrabi materinski dopust v delni odsotnosti z dela. V primeru komplikacij med porodom ali po njem se materinski dopust lahko podaljša za dva meseca. Nadomestilo znaša 80% plače oziroma 75% za tiste z višjimi dohodki z zgornjo omejitvijo.

Očetovski dopust

Očetu pripada tri mesece očetovskega dopusta. Nadomestilo je enako nadomestilu za materinski dopust.

Starševski dopust

Eden od staršev je upravičen do starševskega dopusta v trajanju treh mesecev. V primeru posebnih okoliščin (rojstvo dvojčkov, nedonošenčka, otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo...) se starševski dopust podaljša. Možna izraba vseh treh dopustov je do 36 meseca otrokove starosti v strnjem nizu ali v več obdobjih. Do dopustov so upravičeni tudi istospolni pari.

Posvojiteljski dopust

Za posvojitelje veljajo enake določbe kot za matere, ki so rodile otroka, če posvojijo otroka do starosti osem let.

Norveška

Materinski dopust

Mati je upravičena do devet tednov materinskega dopusta, tri tedne pred rojstvom in šest tednov po rojstvu otroka. Nadomestilo znaša 100% oziroma 80% plače z zgornjo omejitvijo.

Očetovski dopust

Oče je upravičen do dveh tednov očetovskega dopusta. Nadomestilo ni urejeno z zakonom, odvisno od ureditve z individualno oziroma kolektivnimi pogodbami.

Starševski dopust

Starševski dopust traja 47 ali 57 tednov (odvisno od izbire višine nadomestila), ki vključuje tudi materinski dopust v trajanju devet tednov in 12 tednov neprenosljivega dopusta za očeta. 26 oziroma 36 tednov je upravičenost družine in ga lahko izrabi mati ali oče ali oba v delni odsotnosti z dela. V primeru posebnih okoliščin (rojstvo dvojčkov) se starševski dopust podaljša. Nadomestilo znaša 100% (26 tednov) oziroma 80% (36 tednov) plače z zgornjo omejitvijo.

Posvojiteljski dopust

Za posvojitelje veljajo enake določbe kot za starše, razen določb o materinskem dopustu. Posvojitelji, ki posvojijo otroka iz tujine, prejmejo dodaten enkratni prejemek v višini 4.642 eurov.

Odmor za dojenje

Doječa mati ima pravico do največ ene ure odmora na dan, ki ni plačan oziroma je plačilo urejeno v kolektivnih pogodbah.

Krajši delovni čas

Starša imata pravico delati s krajšim delovnim časom do desetega leta.

Švedska

Materinski dopust

Mati mora obvezno izrabiti dva tedna materinskega dopusta pred rojstvom ali po njem. Nadomestilo znaša 80% plače.

Očetovski dopust

Drugi od staršev (če je drugi od staršev neznan lahko oseba, ki je blizu materi) je upravičen do 10 dni dopusta, ki ga lahko izrabi v prvih 60 dneh po rojstvu otroka. Nadomestilo znaša 80% plače z zgornjo omejitvijo.

Starševski dopust

Starševski dopust traja 480 dni, od tega je 60 dni neprenosljivih za vsakega od staršev. Do preostalih 360 sta upravičena oba starša, vsak do polovice in jih na podlagi dogovora lahko preneseta drug na drugega. Starševski dopust se lahko izrabi v strnjenem nizu ali v več obdobjih vendar največ v treh časovnih obdobjih na leto vsak od staršev. Lahko se izrabi v polni ali delni odsotnosti z dela, pri čemer se trajanje pri delni odsotnosti sorazmerno podaljša. 30 dni starševskega dopusta lahko starša koristita istočasno do enega leta otrokove starosti. Starševski dopust se lahko izrabi kadarkoli do osmega leta starosti otroka oziroma do vstopa otroka v drugi razred. Nadomestilo znaša 80% plače za 390 dni, za preostalih 90 dni je nespremenljiv znesek.

Posvojiteljski dopust

Posvojitelji lahko izrabijo starševski dopust do 10. leta starosti otroka.

Krajši delovni čas

Starša imata pravico delati s krajšim delovnim časom (25%) do otrokovega osmega leta oziroma do vstopa otroka v drugi razred.

Družinski prejemki

ŠVEDSKA

Otroški dodatek:

Otroški dodatek (*barnbidrag*) se izplačuje za otroke s stalnim prebivališčem na Švedskem. Na voljo sta tudi razširjen otroški dodatek (*förlängt barnbidrag*) in dodatek za velike družine (*flerbarnstillägg*). Ti dodatki niso odvisni od premoženjskega stanja upravičenca. Otroški dodatek se izplačuje od meseca po rojstvu otroka do konca četrtega leta, ko otrok dopolni 16 let. Ta dodatek znaša 1 050 SEK (120 eurov) na mesec.

Podaljšani otroški dodatek se izplačuje po dopolnjenem 16. letu starosti otroka, če otrok še vedno obiskuje osnovno ali podobno šolo. Ta dodatek se izplačuje do konca meseca, v katerem otrok konča šolanje.

Dodatek za velike družine:

Dodatek za veliko družino se samodejno izplačuje osebi, ki prejema splošne družinske dodatke za dva ali več otrok. Pod določenimi pogoji se lahko pri dodelitvi tega dodatka upoštevajo tudi otroci, stari več

kot 16 let, ki študirajo in jim študij daje pravico do podaljšanega otroškega dodatka ali do dodelitve denarne pomoči za študij. Dodatek za veliko družino se izplačuje najdlje do konca junija v letu, ko študent dopolni 20 let.

Višina dodatka je odvisna od položaja otroka glede na sorojence in znaša:

- ▮ za drugega otroka: 150 SEK (17 eurov);
- ▮ za tretjega otroka: 454 SEK (52 eurov);
- ▮ za četrtega otroka: 1 010 SEK (116 eurov);
- ▮ za petega in vsakega naslednjega otroka: 1 250 SEK (143 eurov).

Stanovanjski dodatek:

Družine z otroki in gospodinjstva brez otrok so upravičeni do stanovanjskega dodatka (*bostadsbidrag*), ki ni odvisen od premoženjskega stanja upravičenca. Stanovanjski dodatek je sestavljen iz treh delov. Prvi del je odvisen od stanovanjskih stroškov in se izplača samo osebam, ki imajo na Švedskem stalno prebivališče. Drugi del, ki je opisan v nadaljevanju, je dodatek za otroke, ki živijo pri svojih starših. Tretji del je dodatek za otroke, ki pri svojih starših živijo le občasno. Tudi ta del je opisan v nadaljevanju. Dodatek se izračuna le glede na število otrok in se imenuje poseben dodatek za otroke, ki živijo pri svojih starših. Ta dodatek se izplačuje mesečno in znaša največ 1 300 SEK (149 eurov) za družine z enim otrokom, največ 1 750 SEK (201 eurov) za družine z dvema otrokoma in največ 2 350 SEK (270 eurov) za družine s tremi ali več otroki. Stanovanjski dodatek se izračuna glede na število otrok, ki pri starših živijo občasno, se izplačuje mesečno in znaša največ 300 SEK (34 eurov) za družine z enim otrokom, največ 375 SEK (43 eurov) za družine z dvema otrokoma in največ 450 SEK (52 eurov) za družine s tremi ali več otroki.

Vlogo za družinske prejemke se vloži na švedski agenciji za socialno zavarovanje, z nekaterimi izjemami.

NEMČIJA

Otroški dodatek:

Če so izpolnjeni navedeni pogoji, so do otroškega dodatka (*Kindergeld*) za lastne otroke, posvojene otroke ali otroke zakonca (pastorki) upravičene vse osebe, ki živijo v Nemčiji. Pri upravičenosti do otroškega dodatka se lahko upoštevajo tudi vnuki ali otroci v rejništvu, ki živijo v istem gospodinjstvu. Otroški dodatek se izplačuje za vse otroke do dopolnjenega 18. leta starosti. Po tej starosti jih lahko otrok še naprej prejema, če:

- ▮ še ni dopolnil 21 let, ni v delovnem razmerju in je prijavljen na zavodu za zaposlovanje v Nemčiji ali drugi državi članici EU, Islandiji, Lihtenštajnu, Norveški ali Švici kot iskalec zaposlitve;
- ▮ še ni dopolnil 25 let in je na šolanju ali poklicnem usposabljanju ali v največ štirimesečnem prehodnem obdobju med dvema cikloma šolanja ali če prostovoljno sodeluje pri prostovoljnih storitvah ali ki zaradi pomanjkanja mest ne more začeti ali nadaljevati poklicnega usposabljanja;
- ▮ se zaradi fizične, duševne ali psihične prizadetosti, nastale pred dopolnjenim 25. letom, ni sposoben sam preživljati.

Polnoletni otroci so lahko upoštevani le po končanem prvem poklicnem usposabljanju, če niso zaposleni. Dovoljena je zaposlitev do 20 ur rednega dela, poklicnega usposabljanja ali nepomembne zaposlitve.

Otroški dodatek je znesek v višini 184 eurov za prva dva otroka, 190 eurov za tretjega otroka ter 215 eurov za četrtega in vsakega nadaljnjega otroka.

Starševski dodatek

Starševski dodatek (*Elterngeld*) se izplačuje materi in/ali očetu, če starša živita z otrokom v skupnem gospodinjstvu in ga vzgajata sama. Eden od staršev, ki prejema ta dodatek, sme opravljati poklicno dejavnost s krajšim delovnim časom, ki ne presega 30 ur tedensko. Lahko se izplačuje vse do dopolnjenega 14. meseca starosti otroka.

Zakonci ali partnerji, ki skrbijo za otroka po rojstvu (tudi če otrok ni njihov lasten otrok), lahko prejemajo starševski dodatek pod enakimi pogoji. Enako velja za sorodnike do tretjega kolena, če starši zaradi stiske (bolezen, invalidnost ali smrt staršev) sami ne morejo skrbeti za otroka.

Za posvojene otroke in otroke, ki so sprejeti v gospodinjstvo z namenom posvojitve, se lahko starševski dodatek izplačuje za obdobje do 14 mesecev. 14-mesečno obdobje se začne, ko je otrok sprejet v gospodinjstvo. Pravica preneha, ko otrok dopolni 8 let.

Družinski prejemki se dodelijo le na podlagi pisnega zahtevka. Zavod za zaposlovanje (sklad za

družinske prejemke) izplačuje dodatek na bančni račun upravičenca v mesecu, za katerega je določeno izplačilo otroškega dodatka.

Zavodu za zaposlovanje (skladu za družinske prejemke) je treba takoj sporočiti vsako spremembo informacij, ki se jih da ob predložitvi zahtevka in bi utegnile vplivati na pravico do družinskih prejemkov (na primer zaključek poklicnega usposabljanja otroka).

FRANCIJA

Do družinskih prejemkov v Franciji je oseba upravičena, če družina prebiva v Franciji in dejansko in stalno vzdržuje vsaj enega otroka. Določeni prejemki se izplačujejo v odvisnosti od osebnih dohodkov.

Otroški dodatek:

Družinski dodatek (otroški dodatek) se izplača, če oseba vzdržuje več kot enega otroka; vendar se lahko nekateri prejemki, kot so dodatek za novega otroka, stanovanjski dodatek, dodatek za šolske potrebščine, dodatek za posebno izobraževanje in preživnina, izplačajo tudi samo za enega otroka.

Upravičenci

Za izplačevanje stanovanjskega dodatka in družinskega dodatka je starostna omejitev za otroke 21 let, za druga nadomestila pa 20 let. Za nadomestilo izpada dohodka družine s tremi in več otroki, se eno leto izplačuje pavšalni dodatek, ko najstarejši otrok dopolni starost 20 let. Za prvega otroka pa se družinski dodatki ne izplačujejo.

V francoski zakonodaji so določene te vrste družinskih prejemkov:

- dodatek za novega otroka, ki vključuje:
- dodatek ob rojstvu ali posvojitvi,
- osnovni dodatek,
- dodatek za izobraževanje otroka po izbiri,
- dodatek za nego otroka po izbiri;
- družinski dodatek v pravem pomenu besede (otroški dodatek);
- družinski dodatek;
- stanovanjski dodatek;
- dodatek za posebno izobraževanje;
- preživnina;
- dodatek za šolske potrebščine;
- dnevni dodatek za starševsko prisotnost.

Glede na starost otroka se lahko odobri tudi zvišanje družinskih prejemkov.

Za pridobitev družinskega prejemka je treba vložiti zahtevek pri skladu za družinske prejemke v kraju, v katerem ima družina stalno prebivališče.

ČEŠKA REPUBLIKA

Otroški dodatek

Sistem otroških dodatkov (*Přídavek na dítě*) je univerzalen sistem, ki se financira s splošno obdavčitvijo in zagotavlja nadomestila, odvisna od premoženja in vezana na dohodek, vsem prebivalcem, katerih otroci prebivajo v Češki republici.

Upravičenci so vsi otroci s stalnim prebivališčem. Nadomestilo se lahko izplačuje do konca obveznega šolanja (običajno do 15. leta), vendar se lahko podaljša do 26. leta, če otrok obiskuje visoko šolo ali se poklicno usposablja ali ne more delati ali se usposablja za prihodnji poklic zaradi resnih zdravstvenih težav. Do otroškega dodatka so upravičene družine, katerih dohodek je nižji od 2,4-kratnika eksistenčnega minimuma za družino (*Životní minimum*). Znesek otroškega dodatka je nespremenljiv glede na starost otroka. Zneski so naslednji:

- 500 CZK (19 eurov) za otroke, mlajše od šest let;
- 610 CZK (24 eurov) za otroke med šestim in 15. letom;
- 700 CZK (27 eurov) za otroke med 15. in 26. letom.

Pomoč ob rojstvu otroka

To je enkratno nadomestilo za družine z nizkimi dohodki za pomoč pri kritju stroškov, povezanih z rojstvom prvega otroka. Družine so upravičene do pomoči ob rojstvu otroka, če družinski dohodek v koledarskem četrtletju pred rojstvom otroka ne presega 2,4-kratnika eksistenčnega minimuma za družino. Pomoč ob rojstvu znaša 13 000 CZK (505 eurov) za prvega živorojenega otroka. Ob rojstvu dvojčkov (ali več otrok hkrati) pomoč znaša 19 500 CZK (757 eurov).

Družinske prejemke upravljajo regionalni uradi za in njihova pogodbenega mesta.

ISLANDIJA

Družinam z otroki so na voljo različne oblike pomoči na državni in lokalni ravni.

Otroški dodatki

Otroški dodatki se izplačujejo staršem ali osebam, odgovornim za vzdrževanje otrok do 18. leta starosti. Polni dodatki so izplačani za leto rojstva otroka, vendar niso izplačani za leto, ko otrok dopolni starost 18. let. Prebivanje otroka v Islandiji se ne zahteva, vendar pa morajo otroka vzdrževati tisti, ki so v skladu z davčno zakonodajo v celoti obdavčeni v Islandiji. Otroški dodatki so vezani na dohodek in odobren znesek je odvisen od dohodka obeh staršev ali za enostarševsko družino glede na dohodek tega starša.

Dodatno dopolnilo, ki je prav tako povezano z dohodkom, je izplačano za otroke mlajše od 7 let. Dodatki so določeni z ocenitvijo davkov v letu po letu prejemanja dohodkov in izplačilo je nato razdeljeno v dve plačili, prvi je izplačan 1. avgusta in drugi 1. novembra. Pri davčnem uradu lahko vložite zahtevek za predhodno izplačilo, ki je nato 1. februarja in 1. maja.

Dodatek za starše samohranilce

Dodatek za starša samohranilca (*mæðralaun*) se lahko dodeli za dva ali več vzdrževanih otrok, mlajših od 18 let, ki stalno prebivajo v Islandiji.

Posebni dodatki za invalidne in kronično bolne otroke

Dodatek za domačo oskrbo (*umönnunargreiðslur*) se lahko dodeli osebam, ki vzdržujejo invalidne ali kronično bolne otroke, nastanjene doma ali v bolnišnici.

Denarna nadomestila za negovalce težko invalidnih ali hudo bolnih otrok

Starši, ki so bili v Islandiji zaposleni šest mesecev, in študenti so upravičeni do nadomestila, če skrbijo za težko invalidne otroke in otroke z dolgotrajno boleznijo (*greiðslur til foreldra langveikra eða alvarlega fatlaðra barna*). Pogoji so, da prekinejo poklicno dejavnost kot zaposlene ali samozaposlene osebe, da bi skrbeli za svojega otroka.

Zahtevki za otroški dodatek (*barnabætur*) morajo biti vloženi pri davčnem uradu. Otroški dodatek je izračunan na osnovi posredovanih podatkov o družini in dohodku vlagatelja. Denarna nadomestila v primeru invalidnih ali bolnih otrok ter dodatke za starše samohranilce upravlja Uprava za socialno zavarovanje (*Tryggingastofnun ríkisins*), pri kateri je treba vložiti ustrezen zahtevek.

FINSKA

Otroški dodatek

Otroški dodatek se izplačuje za vsakega otroka s stalnim prebivališčem na Finskem do njegovega 17. leta starosti.

Na stopnjo otroškega dodatka vpliva število upravičenih otrok v družini. Otroški dodatek se z vsakim otrokom poveča v enostarševskih družinah. Za otroški dodatek se ne plačuje davka.

Zahtevki za otroški dodatek se vložijo pri lokalnem uradu zavoda za socialno zavarovanje.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

- **zmanjšanje administrativnih bremen za delodajalce** - delodajalci bodo oproščeni nekaterih zahtev (npr. izpolnjevanje osnov za odmero nadomestila pri dopustih, sporočanje glede prenesenega dopusta)

- **poenostavitev dela za centre za socialno delo** - na več mestih v predlogu zakona so se glede na izkušnje pri izvajanju veljavnega zakona rešitve prilagodile tako, da bo delo na centrih enostavnejše in cenejše (navadna pošiljka, uskladitev rokov, črtanje možnosti za uveljavljanje otroškega dodatka za nazaj).

- **poenotenje vsebine pravic in rokov** - zakon predvideva pravice do družinskih prejemkov, razen pravice do dodatka za nego otroka in dodatka za veliko družino, za otroke do starosti 18. let, večino pravic, ki so bile vezane na starost otroka 8 let, pa predlog zakona poenoti dokončanje prvega razreda osnovne šole.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Pri obveznostih strank predloga zakona ne predvideva sprememb.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Predlog zakona nima posledic na okolje.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo

Predlog zakona nima posledic na gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

Predlagan zakon deloma vključuje tematiko veljavnega zakon o delovnih razmerjih. Vključuje pravico do krajšega delovnega časa, pravico do nadomestila v času odmora za dojenje in nenazadnje pravico do dopusta po tem zakonu, ki je tako pravica iz zavarovanja za starševsko varstvo kot tudi pravica iz delovnega razmerja.

Predlog sprememb zakona je oblikovan, da prispeva k večji enakosti spolov.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona nima posledic na nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja,

6.6 Izvajanje sprejetega predpisa

Sprejet zakon se bo izvajal in spremljal s pomočjo Informacijskega sistema centrov z socialno delo.

6.7 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

II. BESEDILO ČLENOV

PRVI DEL

SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

Ta zakon ureja zavarovanje za starševsko varstvo in pravice, ki iz tega izhajajo, družinske prejemke, pogoje in postopek za uveljavljanje posameznih pravic ter druga vprašanja glede izvajanja tega zakona.

2. člen (prenos direktive)

S tem zakonom se v slovenski pravni red prenašata Direktiva o izvajanju revidiranega okvirnega sporazuma o starševskem dopustu, sklenjenega med BUSINESSSEUROPE, UEAPME, CEEP in ETUC ter o razveljavitvi Direktive 96/34/ES (UL L št. 68 z dne 18. 3. 2010, str. 13) in Direktiva Sveta 92/85/EGS z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo (Deseta posebna direktiva v smislu člena 16(1) direktive 89/391/EGS (UL L št. 348 z dne 28. 11. 1992, str. 1)), zadnjič spremenjena z Direktivo 2007/30/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2007 o spremembah Direktive Sveta 89/391/EGS, njenih posebnih direktiv in direktiv Sveta 83/477/EGS, 91/383/EGS, 92/29/EGS in 94/33/ES za poenostavitev in racionalizacijo poročil v zvezi s praktičnim izvajanjem (UL L št. 165 z dne 27. 6. 2007, str. 21).

3. člen (vrste pravic)

Pravice po tem zakonu so:

1. pravice iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo in
2. pravice do družinskih prejemkov.

4. člen (temeljni načeli zavarovanja)

Z zavarovanjem za starševsko varstvo se zavarovancem po načelih vzajemnosti in solidarnosti zagotavljajo pravice, vezane na starševske obveznosti.

5. člen **(pomen posameznih pojmov)**

Pojmi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. dopust je pravica do odsotnosti z dela zaradi poroda oziroma nege in varstva otroka po tem zakonu in vključuje materinski dopust, očetovski dopust in starševski dopust;
2. nadomestilo je nadomestilo plače, ki izhaja iz zavarovanja za starševsko varstvo po tem zakonu in vključuje materinsko nadomestilo, očetovsko nadomestilo in starševsko nadomestilo;
3. druga oseba je oseba, ki neguje in varuje otroka na podlagi veljavnega izvršilnega naslova v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja ali skrbnik ali skrbnica (v nadaljnjem besedilu: skrbnik), ki svojega varovanca ali varovanko (v nadaljnjem besedilu: varovanec) dejansko neguje in varuje;
4. daljše obdobje je obdobje najmanj 30 koledarskih dni;
5. polna odsotnost z dela je odsotnost v obsegu tedenske delovne obveznosti zavarovanca ali zavarovanke (v nadaljnjem besedilu: zavarovanec), ne glede na to ali gre za polni ali krajši delovni čas;
6. delna odsotnost z dela je odsotnost v obsegu, krajšem od obsega tedenske delovne obveznosti zavarovanca;
7. strnjen niz je odsotnost z dela v polnem trajanju posamezne vrste dopusta po tem zakonu naenkrat brez prekinitve;
8. otrok, ki potrebuje posebno nego in varstvo, je otrok z motnjami v duševnem razvoju, slep in slaboviden otrok, gluhi in naglušni otrok, otrok z odpovedjo funkcije vitalnih organov, gibalno oviran otrok, dolgotrajno hudo bolan otrok, ki zaradi svojega zdravstvenega stanja potrebuje skrbnejšo nego in varstvo, kar ugotavlja zdravniška komisija;
9. zunajzakonski partner ali partnerka (v nadaljnjem besedilu: zunajzakonski partner) je oseba, ki živi z drugo osebo v zunajzakonski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo;
10. registrirana istospolna partnerska skupnost je urejena skupnost dveh žensk ali dveh moških, ki pred pristojnim organom registrirata svojo skupnost v skladu z zakonom, ki ureja registracijo istospolne partnerske skupnosti;
11. zdravniške komisije so komisije, ki jih s sklepom imenuje minister ali ministrica (v nadaljnjem besedilu: minister), pristojen za družino;
12. prispevki za socialno varnost so prispevki za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prispevki za obvezno zdravstveno zavarovanje, prispevki za zavarovanje za primer brezposelnosti in prispevki za starševsko varstvo.

6. člen **(zdravniške komisije)**

Minister imenuje najmanj tri zdravniške komisije prve stopnje in zdravniško komisijo druge stopnje, ki dajejo mnenja centrom za socialno delo (v nadaljnjem besedilu: center) oziroma ministrstvu, pristojnemu za družino (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) v postopkih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo. Minister določi sestavo, delo in plačilo zdravniških komisij.

7. člen **(sredstva za izvajanje zakona)**

- (1) Če vplačani prispevki za starševsko varstvo ne zadoščajo za pokrivanje obveznosti iz naslova pravic, ki izhajajo iz zavarovanja za starševsko varstvo, se sredstva zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije.
- (2) Sredstva za izplačevanje družinskih prejemkov se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije.

DRUGI DEL ZAVAROVANJE ZA STARŠEVSKO VARSTVO

I. poglavje: ZAVAROVANCI IN PRISPEVKI ZA STARŠEVSKO VARSTVO

8. člen (zavarovanci za starševsko varstvo)

Zavarovanci za starševsko varstvo so:

1. osebe, ki so v delovnem razmerju v Republiki Sloveniji;
2. osebe v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v Republiki Sloveniji, poslane na delo v tujino, če niso obvezno zavarovane v državi, v katero so bile poslane in osebe, ki so zaposlene pri delodajalcu s sedežem v tujini, za katere se v skladu s predpisi Unije uporablja zakonodaja Republike Slovenije;
3. osebe, zaposlene pri mednarodnih organizacijah in ustanovah, tujih konzularnih in diplomatskih predstavništvi s sedežem v Republiki Sloveniji, če ni z mednarodno pogodbo drugače določeno;
4. osebe, ki v Republiki Sloveniji samostojno opravljajo pridobitno ali drugo dovoljeno dejavnost;
5. osebe, ki v Republiki Sloveniji opravljajo versko službo kot verski uslužbenci v skladu s predpisi, ki urejajo versko svobodo;
6. osebe, ki izvajajo rejniško dejavnost kot poklic v skladu s predpisi, ki urejajo izvajanje rejniške dejavnosti;
7. družbenice ali družbeniki (v nadaljnjem besedilu: družbeniki) gospodarskih družb, ustanovljenih v skladu s predpisi v Republiki Sloveniji oziroma ustanoviteljice ali ustanovitelji (v nadaljnjem besedilu: ustanovitelji) zavodov, ki so poslovodne osebe, če niso zavarovane na drugi podlagi;
8. osebe, ki so vključene v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti;
9. brezposelne osebe, ki prejemajo na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje nadomestilo po predpisih, ki urejajo trg dela;
10. osebe, ki po prenehanju delovnega razmerja prejemajo nadomestilo med začasno zadržanostjo od dela od Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, po predpisih, ki urejajo zdravstveno zavarovanje;
11. osebe, ki prejemajo starševsko nadomestilo po tem zakonu in niso zavarovane na drugi podlagi;
12. osebe, ki imajo pravico do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva po tem zakonu;
13. osebe, ki imajo pravico do plačila prispevkov za socialno varnost v primeru štirih ali več otrok po tem zakonu;
14. osebe, ki imajo pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek po tem zakonu ali po predpisih, ki urejajo socialno varstvo;
15. zakonci, zunajzakonski partnerji in registrirani istospolni partnerji uslužbencev ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve ali ministrstva, pristojnega za obrambo, napotenih na delo v tujino;
16. osebe, ki so upravičene do nadomestila za čas poklicne rehabilitacije po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje in niso obvezno zavarovane na drugi podlagi.

9. člen (prispevki za starševsko varstvo)

- (1) Za starševsko varstvo se plačujeta prispevek zavarovanca in prispevek delodajalca ali delodajalke (v nadaljnjem besedilu: delodajalec).
- (2) Stopnje prispevkov se določijo z zakonom, ki ureja prispevke za socialno varnost.
- (3) Prispevki se vplačujejo v proračun Republike Slovenije.

10. člen
(osnova za plačilo prispevkov)

Prispevki se obračunavajo od osnove za plačilo prispevkov, ki je enaka osnovi za plačilo prispevkov, od katere zavarovanci iz 8. člena tega zakona plačujejo prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

11. člen
(zavezanci za plačilo prispevkov zavarovanca)

(1) Zavezanci za plačilo prispevkov zavarovanca za starševsko varstvo so zavarovanci iz 8. člena tega zakona, razen zavarovancev iz 6., 12. in 13. točke 8. člena tega zakona, za katere plačuje prispevek zavarovanca Republika Slovenija.

(2) Prispevek za zavarovance iz 16. točke 8. člena tega zakona se ne plačuje, šteje pa se kot plačan od bruto zneska nadomestila, ki ga oseba prejema za čas poklicne rehabilitacije.

12. člen
(zavezanci za plačilo prispevkov delodajalca)

(1) Zavezanci za plačilo prispevkov delodajalca za starševsko varstvo so:

1. delodajalci – za zavarovance iz 1., 2. in 3. točke 8. člena tega zakona, razen za osebe, ki so zaposlene pri delodajalcu s sedežem v tujini, za katere se v skladu s predpisi Unije uporablja zakonodaja Republike Slovenije,
2. zavarovanci iz 4., 5., 7., 8. in 15. točke 8. člena tega zakona in osebe, ki so zaposlene pri delodajalcu s sedežem v tujini, za katere se v skladu s predpisi Unije uporablja zakonodaja Republike Slovenije, razen v primerih prejemanja nadomestil. V teh primerih je zavezanec za plačilo prispevka delodajalca za starševsko varstvo izplačevalec nadomestil.
3. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje za zavarovance iz 9. točke 8. člena tega zakona;
4. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije za zavarovance iz 10. točke 8. člena tega zakona;
5. Republika Slovenija za zavarovance iz 6., 11., 12., 13., in 14. točke 8. člena tega zakona.

(2) Prispevek za zavarovance iz 16. točke 8. člena tega zakona se ne plačuje, šteje pa se kot plačan od bruto zneska nadomestila, ki ga oseba prejema za čas poklicne rehabilitacije.

(3) Plačila prispevkov za starševsko varstvo so oproščena invalidska podjetja in zaposlitveni centri v skladu s predpisom, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov.

(4) Za izplačevalca nadomestil po tem členu se šteje pravna oseba, ki jo bremenijo izplačana nadomestila plač oziroma dohodkov, kot so zlasti Republika Slovenija, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Jamstveni in preživitveni sklad Republike Slovenije.

13. člen
(pobiranje prispevkov)

Glede pobiranja prispevkov, pravic in obveznosti zavezanca, varovanja podatkov, pristojnosti davčnega organa in drugih vprašanj postopka, se uporablja zakon, ki ureja davčni postopek in zakon, ki ureja davčno službo.

14. člen
(pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo)

Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo so:

1. dopust,
2. nadomestilo,
3. pravica do krajšega delovnega časa in pravica do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi starševstva,
4. pravica do plačila prispevkov za socialno varnost v primeru štirih ali več otrok,
5. nadomestilo v času odmora za dojenje in pravica do plačila prispevkov za socialno varnost v času odmora za dojenje.

II. poglavje: PRAVICA DO DOPUSTA

1. Splošne določbe o dopustu

15. člen
(vrste dopusta)

(1) Vrste dopusta so:

1. materinski dopust,
2. očetovski dopust,
3. starševski dopust.

(2) Dopust je določen v koledarskih dnevih za polno odsotnost z dela.

16. člen
(pravica do dopusta)

Starši ali druge osebe imajo pravico do dopusta, če so zavarovanci po tem zakonu.

17. člen
(dolžnosti delodajalcev)

Delodajalci so dolžni delavcem ali delavkam (v nadaljnjem besedilu: delavec) zagotoviti odsotnost z dela zaradi izrabe dopusta v skladu s tem zakonom.

18. člen
(obveščanje delodajalca)

- (1) Delavec obvesti delodajalca o nameri izrabe dopusta 30 dni pred predvidenim nastopom dopusta, če ta zakon ne določa drugače.
- (2) Center o priznanju posamezne vrste dopusta obvesti delodajalca za zavarovance iz 1., 2. in 3. točke 8. člena tega zakona, pristojni davčni organ za zavarovance iz 4., 5., 7. in 8. točke 8. člena tega zakona, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje za zavarovance iz 9. točke 8. člena tega zakona, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije za zavarovance iz 10. točke 8. člena tega zakona, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije za zavarovance iz 16. točke 8. člena tega zakona, ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve ali ministrstvo, pristojno za obrambo za zavarovance iz 15. točke 8. člena tega zakona v 15 dneh po izdaji odločbe o priznani pravici do dopusta.

2. Materinski dopust

19. člen (pravica do materinskega dopusta)

- (1) Mati ima pravico do materinskega dopusta v trajanju 105 dni.
- (2) Mati obvezno izrabi 15 dni materinskega dopusta.

20. člen (prenehanje pravice do materinskega dopusta)

- (1) Če mati rodi mrtvega otroka, ima pravico do materinskega dopusta še 42 dni od dneva poroda.
- (2) Če otrok umre v času materinskega dopusta, ima mati pravico do materinskega dopusta v obsegu kot ga je do dneva smrti otroka že izrabila, vendar najmanj 42 dni od rojstva otroka. Po smrti otroka pripada materi deset dni materinskega dopusta.
- (3) Če mati zapusti otroka ob rojstvu otroka ali po njem, ima pravico do materinskega dopusta še 42 dni od dneva poroda.
- (4) Če mati zapusti otroka v času materinskega dopusta, pa je že izrabila 42 dni materinskega dopusta, nima več pravice do materinskega dopusta od naslednjega dne, ko je zapustila otroka.

21. člen (način izrabe materinskega dopusta)

- (1) Materinski dopust se izrabi v strnjenem nizu v obliki polne odsotnosti z dela.
- (2) Mati nastopi materinski dopust 28 dni pred predvidenim datumom poroda, ki ga določi ginekolog ali ginekologinja (v nadaljnjem besedilu: ginekolog). Če mati ne nastopi materinskega dopusta v tem roku, neizrabljenega dela materinskega dopusta ne more izrabiti po otrokovem rojstvu, razen v primeru, če je porod nastopil pred predvidenim datumom.
- (3) Če mati na dan poroda še ni nastopila materinskega dopusta, nastopi materinski dopust z dnem rojstva otroka.

22. člen (pravica očeta do materinskega dopusta)

- (1) Oče ima pravico do materinskega dopusta, če mati:
 1. umre,
 2. zapusti otroka,
 3. na podlagi mnenja zdravnika specialista ali zdravnice specialistke (v nadaljnjem besedilu: zdravnik) trajno ali začasno ni sposobna za nego in varstvo otroka.
- (2) Oče ima pravico do materinskega dopusta v obsegu kot ga ima mati, zmanjšanem za toliko dni, kolikor je mati to pravico že izrabila, najmanj pa za 28 dni.
- (3) Pravico do materinskega dopusta ima v soglasju z materjo tudi oče otroka v primerih, ko rodi otroka mati, mlajša od 18 let in ima status vajenke, učenke, dijakinje ali študentke. V tem primeru materinski dopust traja 77 dni in se skrajša še za toliko dni, kolikor je otrok star, ko oče nastopi materinski dopust.

23. člen
(pravica druge osebe do materinskega dopusta)

- (1) Druga oseba ima pravico do materinskega dopusta v obsegu kot ga ima mati, zmanjšanem za toliko dni, kolikor sta mati oziroma oče to pravico že izrabila, najmanj pa za 28 dni.
- (2) Pravico do materinskega dopusta ima v soglasju z materjo in očetom tudi eden od starih staršev otroka v primerih, ko rodi otroka mati, mlajša od 18 let in ima status vajenke, učenke, dijakinje ali študentke. V tem primeru materinski dopust traja 77 dni in se skrajša še za toliko dni, kolikor je otrok star, ko eden od starih staršev nastopi materinski dopust.

24. člen
(obveščanje delodajalca)

- (1) Če mati rodi otroka preden je o izrabi materinskega dopusta obvestila delodajalca, obvesti delodajalca o tem v treh dneh po rojstvu otroka, razen če njeno zdravstveno stanje tega ne dopušča. V tem primeru se predloži zdravniško dokazilo.
- (2) Če mati sklepa delovno razmerje v 58. dneh pred predvidenim datumom poroda, obvesti delodajalca o nastopu materinskega dopusta ob sklenitvi delovnega razmerja.
- (3) Oče obvesti delodajalca o izrabi materinskega dopusta najpozneje v treh dneh od nastopa razloga za izrabo materinskega dopusta.
- (4) Druga oseba obvesti delodajalca o izrabi materinskega dopusta najpozneje v treh dneh od nastopa razloga za izrabo materinskega dopusta.

3. Očetovski dopust

25. člen
(pravica do očetovskega dopusta)

Oče ima pravico do očetovskega dopusta ob rojstvu otroka oziroma otrok v trajanju 30 dni. Pravica je neprenosljiva.

26. člen
(prenehanje pravice do očetovskega dopusta)

- (1) Oče nima pravice do očetovskega dopusta, če:
 1. mati rodi mrtvega otroka;
 2. mu je odvzeta roditeljska pravica, so mu prepovedani stiki z otrokom v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja oziroma mu je bil izrečen ukrep prepovedi približevanja materi ali otroku po predpisih, ki urejajo naloge in pooblastila policije in preprečevanje nasilja v družini;
 3. je s svojim ravnanjem očitno pokazal, da ne bo skrbel za varstvo in vzgojo otroka ali na drug način zanemarja roditeljsko pravico, na podlagi mnenja pristojnega centra;
 4. na podlagi mnenja zdravnika, trajno ali začasno ni sposoben za nego in varstvo otroka.
- (2) Če oče izrabi očetovski dopust pred nastopom razlogov iz 2. in 3. točke prejšnjega odstavka, mu pripada pravica v takem obsegu, kot ga je že izrabil preden so nastopili razlogi za prenehanje pravice.
- (3) Če oče izrabi očetovski dopust pred nastankom razloga iz 4. točke prvega odstavka tega člena, lahko neizrabljeni del očetovskega dopusta izrabi po prenehanju razloga, vendar najpozneje do šestega meseca otrokove starosti.
- (4) Če otrok umre v času očetovskega dopusta ima oče pravico do očetovskega dopusta v takem obsegu kot ga je do dneva smrti otroka že izrabil in še tri dni po smrti otroka, vendar ne dlje kot 30 koledarskih dni.

27. člen
(način izrabe očetovskega dopusta)

- (1) Oče izrabi očetovski dopust v trajanju 15 dni do dopolnjenega šestega meseca otrokove starosti v obliki polne ali delne odsotnosti z dela. Oče nima pravice do izrabe očetovskega dopusta, če koristi materinski dopust. Oče lahko izrabi očetovski dopust iz tega odstavka po dnevih. Trajanje pravice se v delovnih dnevih določi tako, da se upošteva 70 odstotkov pripadajočih koledarskih dni.
- (2) Oče lahko izjemoma izrabi očetovski dopust iz prejšnjega odstavka do dopolnjenega 12. meseca otrokove starosti v primeru:
 1. posvojitve po šestem mesecu otrokove starosti, razen enostranske posvojitve,
 2. zadržanosti očeta zaradi njegove neprekinjene službene poti,
 3. če je otrok zaradi zdravljenja neprekinjeno v zavodu ali zdravstveni ustanovi, v kateri ima celodnevno brezplačno oskrbo,
 4. če je bilo njegovo očetovstvo naknadno ugotovljeno.
- (3) Oče lahko izrabi nadaljnjih 15. koledarskih dni očetovskega dopusta v strnjenem nizu v obliki polne ali delne odsotnosti z dela po poteku starševskega dopusta za tega otroka, najdalj pa do končanega prvega razreda osnovne šole otroka, v skladu s predpisi, ki urejajo osnovno šolo.. Evidenco o izrabi tega dela dopusta vodi center.
- (4) Trajanje očetovskega dopusta se pri izrabi v obliki delne odsotnosti z dela ne podaljša.

28. člen
(pravica osebe, ki dejansko neguje in varuje otroka do očetovskega dopusta)

- (1) Ne glede na 25. člen tega zakona ima pravico do očetovskega dopusta tudi druga oseba ter materin zakonec, materin zunajzakonski partner in partner ali partnerka registrirane istospolne partnerske skupnosti, ki dejansko neguje in varuje otroka, na način in pod pogoji iz tega poglavja.
- (2) Pod pogoji iz prejšnjega odstavka ima pravico do očetovskega dopusta zakonec, zunajzakonski partner ali partner registrirane istospolne partnerske skupnosti osebe, ki koristi materinski dopust.
- (3) Osebe iz prvega in drugega odstavka tega člena lahko izrabijo očetovski dopust, če ga ne izrabi oče otroka.

4. Starševski dopust

29. člen
(pravica do starševskega dopusta)

- (1) Vsak od staršev ima pravico do starševskega dopusta v trajanju 130 dni, pri čemer lahko mati na očeta prenese 100 dni starševskega dopusta, 30 dni pa je neprenosljivih. Oče lahko prenese na mater 130 dni starševskega dopusta. Eden od staršev ga izrabi neposredno po izteku materinskega dopusta. Kadar za tega otroka nihče ni upravičen do materinskega dopusta, se prizna pravica do starševskega dopusta neposredno po poteku 77 dni starosti otroka.
- (2) Ob rojstvu dvojčkov se starševski dopust podaljša za dodatnih 90 dni. Starševski dopust se podaljša za dodatnih 90 dni tudi ob posvojitvi dvojčkov ali dveh različno starih otrok do treh let.
- (3) Ob rojstvu več hkrati živo rojenih otrok se starševski dopust podaljša za vsakega nadaljnega otroka za dodatnih 90 dni. Starševski dopust se ob posvojitvi več hkrati živo rojenih otrok ali več različno starih otrok do končanega prvega razreda osnovne šole najstarejšega otroka, v skladu s predpisi, ki urejajo osnovno šolo podaljša za vsakega nadaljnega otroka za dodatnih 90 dni.
- (4) Ob rojstvu nedonošenčka se starševski dopust podaljša za toliko dni, kolikor dni je bila

- nosečnost krajša od 260 dni.
- (5) Ob rojstvu otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, se starševski dopust podaljša za dodatnih 90 dni na podlagi mnenja zdravniške komisije.
 - (6) Starševski dopust se podaljša v primeru, ko starša že ob rojstvu otroka varujeta in vzgajata najmanj dva otroka do končanega prvega razreda osnovne šole najstarejšega otroka, v skladu s predpisi, ki urejajo osnovno šolo, za 30 dni, za tri otroke do končanega prvega razreda osnovne šole najstarejšega otroka, v skladu s predpisi, ki urejajo osnovno šolo, za 60 dni in za štiri ali več otrok do končanega prvega razreda osnovne šole najstarejšega otroka, v skladu s predpisi, ki urejajo osnovno šolo, za 90 dni.
 - (7) Podaljšanja starševskega dopusta iz prvega, drugega, tretjega, četrtega, petega in šestega odstavka tega člena se seštevajo.
 - (8) Izraba dela starševskega dopusta v trajanju največ 75 dni se lahko prenese in izrabi najdalj do končanega prvega razreda osnovne šole otroka.

30. člen **(izjeme od neprenosljivosti starševskega dopusta)**

Ne glede na prvi odstavek prejšnjega člena lahko eden od staršev v celoti izrabi starševski dopust v trajanju 260 dni v primeru da:

1. je drugi od staršev umrl,
2. je drugi od staršev zapustil otroka,
3. je drugemu od staršev odvzeta roditeljska pravica,
4. so drugemu od staršev prepovedani stiki z otrokom v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja oziroma je bil drugemu od staršev izrečen ukrep prepovedi približevanja po predpisih, ki urejajo policijo in preprečevanje nasilja v družini,
5. je drugi od staršev s svojim ravnanjem očitno pokazal, da ne bo skrbel za varstvo in vzgojo otroka ali na drug način zanemarja roditeljsko pravico, na podlagi mnenja pristojnega centra,
6. če je otrok zaupan v varstvo in vzgojo drugemu od staršev oziroma živi samo z drugim od staršev, ki varuje in neguje otroka,
7. da postane eden od staršev na podlagi mnenja zdravnika trajno ali začasno nesposoben za nego in varstvo otroka,
8. drugi od staršev ni zavarovanec za starševsko varstvo.

31. člen **(prenehanje pravice do starševskega dopusta)**

- (1) Starša nimata pravice do starševskega dopusta, če je otrok zaupan v varstvo in vzgojo drugi osebi ali nameščen v rejniško družino ali zavod.
- (2) Eden od staršev nima pravice do starševskega dopusta, če:
 1. je otrok zaupan v varstvo in vzgojo drugemu od staršev oziroma živi samo z drugim od staršev, ki varuje in neguje otroka,
 2. je zapustil otroka,
 3. mu je odvzeta roditeljska pravica,
 4. so mu bili prepovedani stiki z otrokom v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja,
 5. mu je bil izrečen ukrep prepovedi približevanja v skladu s predpisi, ki urejajo naloge in pooblastila policije in preprečevanje nasilja v družini.
- (3) Če razlog za prenehanje pravice iz prvega in drugega odstavka tega člena nastopi v času trajanja dopusta, starša nimata pravice do neizrabljenega dela starševskega dopusta.
- (4) V primerih, ko je razlog za pravico do daljšega starševskega dopusta rojstvo dveh ali več hkrati rojenih otrok oziroma posvojitev dveh ali več otrok hkrati, pa eden od otrok umre, staršema preneha pravica do pripadajočega dela daljšega starševskega dopusta.
- (5) Če otrok umre v času starševskega dopusta, ima tisti od staršev, ki izrablja pravico do starševskega dopusta, to pravico v takem obsegu kot jo je do dneva smrti otroka že izrabil in še deset dni po smrti otroka.

32. člen
(kasneje ugotovljeno zdravstveno stanje otroka)

Če je motnja v telesnem ali duševnem razvoju oziroma dolgotrajna hujša bolezen otroka ugotovljena po uveljavljanju pravice do starševskega dopusta iz 29. člena tega zakona, otrok pa še ni dopolnil starosti 18 mesecev, ima eden od staršev pravico do starševskega dopusta 90 dni od dneva priznanja pravice.

33. člen
(dogovor o izrabi starševskega dopusta)

- (1) Starša se pisno dogovorita o izrabi starševskega dopusta najpozneje 30 dni pred potekom materinskega dopusta. Dogovor predložita centru skupaj z zahtevo za uveljavljanje pravice in z njim seznanita svoja delodajalca.
- (2) Pisni dogovor preneha veljati, če:
 1. nastopi razlog iz prvega in drugega odstavka 31. člena tega zakona,
 2. postane eden od staršev na podlagi mnenja zdravnika trajno ali začasno nesposoben za nego in varstvo otroka.
- (3) Pisni dogovor se lahko spremeni, če:
 1. nastane razlog za podaljšanje starševskega dopusta v času starševskega dopusta,
 2. se pričakuje rojstvo drugega otroka,
 3. nastanejo druge okoliščine, ki vplivajo na predhodno odločitev staršev (kot je bolezen, ki traja daljše obdobje, napotitev enega od staršev na delo v tujino, izobraževanje, izguba ali sprememba zaposlitve, razveza zakonske zaveze ali prenehanje zunajzakonske skupnosti, predčasna vrnitev na delo v dogovoru z delodajalcem).
- (4) Če se starša ne moreta dogovoriti o izrabi starševskega dopusta ali je njuna odločitev v nasprotju s koristjo otroka, odloči o tem center, ki pri tem upošteva koristi otroka.
- (5) V primerih iz 30. člena in drugega odstavka 31. člena tega zakona se pisni dogovor ne sklene.

34. člen
(način izrabe starševskega dopusta)

- (1) Starševski dopust se izrabi v strnjenem nizu v obliki polne ali delne odsotnosti z dela. Trajanje starševskega dopusta se pri izrabi v obliki delne odsotnosti z dela ne podaljša.
- (2) Časovno razporeditev delne odsotnosti z dela medsebojno dogovorita starša in delodajalca. Če ne pride do dogovora, odloči o pravici do izrabe starševskega dopusta center, ki pri tem upošteva koristi otroka.

35. člen
(omejitve načina izrabe starševskega dopusta)

- (1) Oba starša ne moreta istočasno izrabljati starševskega dopusta v obliki polne odsotnosti z dela, razen ob rojstvu:
 1. dveh ali več hkrati živo rojenih otrok,
 2. otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo,
 3. otroka v družini, v kateri starša že varujeta in vzgajata najmanj dva otroka do končanega prvega razreda osnovne šole najstarejšega otroka, v skladu s predpisi, ki urejajo osnovno šolo, oziroma, če varujeta in negujeta otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo.
- (2) Starša lahko istočasno izrabljata podaljšani del starševskega dopusta, ki jima pripada zaradi razlogov iz prejšnjega odstavka.

36. člen
**(način izrabe prenesenega dopusta za nego
in varstvo otroka)**

- (1) Starša, ki sta izrabo dela starševskega dopusta prenesla v skladu z osmim odstavkom 29. člena tega zakona, lahko ta del izrabita v strnjem nizu v obliki polne ali delne odsotnosti z dela, največ dvakrat letno v trajanju po najmanj 15 koledarskih dni.
- (2) Starša morata o izrabi prenesenega starševskega dopusta obvestiti pristojni center najpozneje 15 dni po nastopu dopusta.
- (3) Evidenco o izrabi prenesenega starševskega dopusta vodi center.

37. člen
(rok obveščanja delodajalca)

Starša morata obvestiti center in svojega delodajalca o spremembi izrabe starševskega dopusta v treh dneh, ko je nastopil razlog za spremembo pisnega dogovora iz 33. člena tega zakona.

38. člen
(pravica druge osebe do starševskega dopusta)

- (1) Druga oseba, ki dejansko neguje in varuje otroka, ima pravico do starševskega dopusta v obsegu kot ga imata mati oziroma oče, zmanjšanem za toliko dni, kolikor sta mati oziroma oče to pravico že izrabila.
- (2) Pravico do starševskega dopusta ima v soglasju z materjo in očetom tudi eden od starih staršev otroka v primerih, ko rodi otroka mati, mlajša od 18 let in ima status vajenke, učenke, dijakinje ali študentke.

39. člen
(pravica posvojiteljev do starševskega dopusta)

- (1) Posvojitelj ali posvojiteljica (v nadaljnjem besedilu: posvojitelj) ali oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja, ima pravico do starševskega dopusta do zaključka prvega razreda osnovne šole otroka v skladu s predpisi, ki urejajo osnovno šolo, v istem obsegu in trajanju kot starša. Nastopi ga najpozneje 15 dni po namestitvi otroka v družino z namenom posvojitve ali po izvedeni posvojitvi.
- (2) Posvojitelj ali oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve, obvesti delodajalca o izrabi starševskega dopusta najpozneje v treh dneh od nastopa razloga za izrabo starševskega dopusta.
- (3) Pravice do starševskega dopusta nima oseba, ki posvoji otroka svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja.

III. poglavje: PRAVICA DO NADOMESTILA

40. člen
(vrste nadomestila)

Pravica do nadomestila obsega:

- materinsko nadomestilo,
- očetovsko nadomestilo,
- starševsko nadomestilo.

41. člen
(pravica do nadomestila)

- (1) Pravico do nadomestila imajo tiste osebe, ki imajo pravico do dopusta in so bile zavarovane po tem zakonu dan pred nastopom posamezne vrste dopusta.
- (2) Pravico do nadomestila imajo tudi osebe, ki nimajo pravice do dopusta, če so bile zavarovane po tem zakonu najmanj 12 mesecev v zadnjih treh letih pred uveljavljanjem pravice do nadomestila.
- (3) Enemu od staršev, ki mu je bila priznana pravica iz prejšnjega odstavka, ne more biti naknadno priznana pravica do dopusta za istega otroka, razen če se v času trajanja pravice iz prejšnjega odstavka zaposli.
- (4) Pravica do nadomestila po tem zakonu za istega otroka izključuje prejetje drugih nadomestil po predpisih, ki urejajo zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti ter plačilo prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva, plačilo prispevkov v primeru štirih ali več otrok in prejetje delnega plačila za izgubljeni dohodek po tem zakonu.

42. člen
(trajanje pravice do nadomestila)

- (1) Ob izpolnjevanju pogojev iz prejšnjega člena pripada zavarovancu:
 1. v času materinskega dopusta pravica do materinskega nadomestila;
 2. v času očetovskega dopusta v trajanju 30 dni pravica do očetovskega nadomestila;
 3. v času starševskega dopusta pravica do starševskega nadomestila.
- (2) Če se posamezna vrsta dopusta izrabi v obliki delne odsotnosti z dela, zavarovancu pripada pravica do nadomestila v sorazmernemu delu delne odsotnosti z dela.
- (3) Nadomestilo po tem zakonu pripada za delovne dni ali delovne ure, ko je zavarovanec na starševskem dopustu, kot tudi za praznične in druge proste dni, določene z zakonom, ki ureja praznike in dela proste dni v Republiki Sloveniji.

43. člen
(osnova za izračun nadomestila)

- (1) Osnova za posamezno vrsto nadomestila je povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo v skladu z 10. členom tega zakona v zadnjih 12 mesecih pred mesecem, v katerem je bila vložena prva vloga za dopust.
- (2) Za izračun osnove za posamezno vrsto nadomestila se ne glede na obračunane prispevke ne štejejo:
 - prejemki za delo, ki ga je delavec opravil zunaj okvira rednega dela (na primer delo preko polnega delovnega časa, ki presega omejitve, določene z zakonom, ki ureja delovna razmerja, sodelovanje v izpitni komisiji, predavanja izven redne zaposlitve);
 - prejemki, ki pomenijo povračilo materialnih stroškov (na primer dnevnice, kilometrine, terenski dodatki, dodatek za ločeno življenje, dodatek za prehrano, potni stroški, prevoz na delo);
 - regres za letni dopust;
 - nagrade ob delovnih jubilejih;
 - prejemki v naravi, razen kadar pomenijo sestavni del plače po pogodbi o zaposlitvi in so od njih plačani prispevki;
 - odpravnine, prejemki zaradi upokojitve ali priprave na upokojitve;
 - prejemki v obliki delnic, obveznic in drugih vrednostnih papirjev;
 - drugi prejemki, ki so bili delavcu izplačani poleg plače;
 - drugi dohodki iz delovnega razmerja.

- (3) Če so bili za zavarovanca obračunani prispevki za starševsko varstvo za krajše obdobje kot je določeno v prvem odstavku tega člena, se mu za manjkajoče mesece kot osnova upošteva 55 odstotkov vrednosti minimalne plače z uskladitvami iz 2. člena Zakona o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip, 71/08, 73/08, 62/10 – ZUPJS, 85/10, 94/10 – ZIU, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF in 96/12 – ZPIZ-2).
- (4) Za zavarovanca iz drugega odstavka 41. člena tega zakona se kot osnova upošteva 55 odstotkov vrednosti minimalne plače z uskladitvami iz 2. člena Zakona o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip, 71/08, 73/08, 62/10 – ZUPJS, 85/10, 94/10 – ZIU, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF in 96/12 – ZPIZ-2). Tako določena osnova se za vsak mesec zavarovanja za starševsko varstvo, ki ga je imel v zadnjih treh letih pred uveljavljanjem pravice do nadomestila, poveča za 2 odstotka vrednosti minimalne plače z uskladitvami iz 2. člena Zakona o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip, 71/08, 73/08, 62/10 – ZUPJS, 85/10, 94/10 – ZIU, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF in 96/12 – ZPIZ-2) vendar največ za 50 odstotkov vrednosti minimalne plače z uskladitvami iz 2. člena Zakona o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip, 71/08, 73/08, 62/10 – ZUPJS, 85/10, 94/10 – ZIU, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF in 96/12 – ZPIZ-2).

44. člen

(izjeme pri določitvi osnove za izračun nadomestila)

- (1) Če zavarovanec izrabi posamezne vrste dopusta v strnjenem nizu brez prekinitve oziroma je prekinitvev krajša kot 365 dni, je osnova enaka osnovi, ki je bila določena ob izrabi prve vrste dopusta.
- (2) Prejšnji odstavek se smiselno uporablja tudi pri določitvi osnove za izračun nadomestila iz drugega odstavka 41. člena tega zakona.
- (3) Če zavarovanec izrabi posamezne vrste dopusta v več delih in je prekinitvev daljša kot 365 dni, se osnova za izračun nadomestila določi na novo v skladu s prvim odstavkom prejšnjega člena.
- (4) Osnova za določitev nadomestila v času prenesenega dopusta je povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo v skladu z 10. členom tega zakona v zadnjih 12 mesecih pred mesecem vsakokratne izrabe prenesenega dopusta.

45. člen

(plačevanje prispevkov za socialno varnost v času prejemanja nadomestila)

- (1) Upravičenci ali upravičenke (v nadaljnjem besedilu: upravičenec) do nadomestila ki jim je prenehalo delovno razmerje v času trajanja dopusta, so obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani, obvezno zdravstveno zavarovani, zavarovani za primer brezposelnosti in za starševsko varstvo. Prispevek zavarovanca plačuje upravičenec, prispevek delodajalca pa plačuje Republika Slovenija v skladu z zakonom, ki ureja posamezno področje.
- (2) V času prejemanja nadomestila so upravičenci do nadomestila po drugem odstavku 41. člena tega zakona obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani, zavarovani za primer brezposelnosti in za starševsko varstvo. Prispevek zavarovanca plačuje upravičenec, prispevek delodajalca pa plačuje Republika Slovenija v skladu z zakonom, ki ureja posamezno področje. Navedeni upravičenci so zdravstveno zavarovani za primer bolezni in poškodbe izven dela, in sicer za plačilo zdravstvenih storitev, za povračilo potnih stroškov, pogrebno in posmrtnino. Prispevek plačuje upravičenec.

46. člen
(najvišje in najnižje izplačilo nadomestila)

- (1) Izplačilo nadomestila, razen materinskega nadomestila, ne more biti višje od dvainpolkratnika vrednosti povprečne mesečne plače v Republiki Sloveniji z uskladitvami iz 2. člena Zakona, o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip, 10/08 – ZvarDod, 71/08, 98/09 - ZIUZGK, 62/10 – ZUPJS, 85/10, 94/10 – ZIU, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF in 96/12 – ZPIZ-2).
- (2) Izplačilo nadomestila ne more biti nižje od 55 odstotkov vrednosti minimalne plače z uskladitvami iz 2. člena Zakona o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip, 10/08 – ZvarDod, 71/08, 98/09 - ZIUZGK, 62/10 – ZUPJS, 85/10, 94/10 – ZIU, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF in 96/12 – ZPIZ-2).

47. člen
(višina nadomestila)

- (1) Nadomestilo za polno odsotnost z dela znaša 100 odstotkov osnove.
- (2) Nadomestilo za delno odsotnost z dela je enako sorazmernemu delu delne odsotnosti z dela.

48. člen
(prenehanje pravice do nadomestila)

- (1) Pravica do nadomestila preneha, če Inšpekcija nadzora delovnih razmerij v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za delo ugotovi, da oseba v času izrabe dopusta dela po pogodbi o zaposlitvi ali opravlja samostojno dejavnost.
- (2) Pravica do nadomestila preneha, če oseba iz drugega odstavka 41. člena tega zakona začne delati po pogodbi o zaposlitvi ali začne opravljati samostojno dejavnost.
- (3) Če nastopi katerikoli razlog iz prvega in drugega odstavka tega člena mora oseba vrniti neupravičeno prejeti znesek nadomestila.

49. člen
(nadomestilo v času odmora za dojenje)

- (1) Materi, zaposleni za polni delovni čas pripada v času odmora za dojenje, na podlagi potrdila specialista pediatra, do devetega meseca starosti otroka, nadomestilo za eno uro dnevno in sicer v višini sorazmernega dela minimalne plače z uskladitvami iz 2. člena Zakona o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip, 10/08 – ZvarDod, 71/08, 98/09 - ZIUZGK, 62/10 – ZUPJS, 85/10, 94/10 – ZIU, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF in 96/12 – ZPIZ-2).
- (2) Materi, zaposleni za polni delovni čas zagotavlja Republika Slovenija v času odmora za dojenje, na podlagi potrdila specialista pediatra, od devetega do 18. meseca starosti otroka, plačilo prispevkov za socialno varnost od sorazmernega dela minimalne plače z uskladitvami iz 2. člena Zakona o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip, 10/08 – ZvarDod, 71/08, 98/09 - ZIUZGK, 62/10 – ZUPJS, 85/10, 94/10 – ZIU, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF in 96/12 – ZPIZ-2).
- (3) Mati nima pravice do nadomestila v času odmora za dojenje, če je upravičena do nadomestila po tem zakonu ali do delnega plačila za izgubljeni dohodek po tem zakonu za istega otroka.

**IV. poglavje: PRAVICA STARŠEV DO KRAJŠEGA DELOVNEGA ČASA IN DO PLAČILA
PRISPEVKOV ZA SOCIALNO VARNOST ZARADI
STARŠEVSTVA**

50. člen

(pravica staršev do krajšega delovnega časa)

- (1) Eden od staršev, ki neguje in varuje otroka do tretjega leta starosti, ima pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega.
- (2) Eden od staršev, ki neguje in varuje najmanj dva otroka, ima pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega do končanega prvega razreda osnovne šole najmlajšega otroka, v skladu s predpisi, ki urejajo osnovno šolo, pri čemer je eno leto izrabe pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega neprenosljivo za vsakega od staršev.
- (3) Ne glede na prejšnji odstavek ima samo eden od staršev pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega do končanega prvega razreda osnovne šole najmlajšega otroka, v skladu s predpisi, ki urejajo osnovno šolo, če obstajajo razlogi iz 30. člena tega zakona.
- (4) Eden od staršev, ki neguje in varuje zmerno ali težje gibalno oviranega otroka ali otroka z zmerno ali težjo motnjo v duševnem razvoju, ima pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega tudi po tretjem letu starosti otroka, vendar ne dlje kot do 18. leta starosti otroka.
- (5) Pravica iz prejšnjega odstavka se uveljavlja pri centru na podlagi mnenja zdravniške komisije.
- (6) Šteje se, da eden od staršev neguje in varuje otroka, če ima roditeljsko pravico in otroka dejansko neguje in varuje. Če je otrok zaupan v varstvo in vzgojo enemu od staršev, se šteje, da drugi od staršev ne neguje in varuje otroka.
- (7) V primerih iz prvega, drugega, tretjega in četrtega odstavka tega člena delodajalec delavcu zagotavlja pravico do plače po dejanski delovni obveznosti, Republika Slovenija pa mu zagotavlja do polne delovne obveznosti plačilo prispevkov za socialno varnost od sorazmernega dela minimalne plače. Republika Slovenija plačuje prispevke zavarovanca in delodajalca za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zavarovanje za primer brezposelnosti, za starševsko varstvo, za zdravstveno zavarovanje pa prispevke za primer bolezni in poškodbe izven dela, za pravice do zdravstvenih storitev, povračila potnih stroškov, pogrebnino in posmrtnino. Republika Slovenija plačuje prispevke po stopnjah, določenih z zakonom, ki določa stopnje prispevkov za socialno varnost.
- (8) Krajši delovni čas mora obsegati najmanj polovično tedensko delovno obveznost. Delavec obvesti delodajalca o začetku dela s krajšim delovnim časom od polnega zaradi starševstva 30 dni pred nastopom.

51. člen

(uporaba prejšnjega člena v primeru samostojne dejavnosti)

Določbe prejšnjega člena veljajo tudi za starše, ki si na podlagi svoje dejavnosti plačujejo prispevke za socialno varnost za najmanj 20 ur tedensko.

52. člen

(plačilo prispevkov v primeru štirih ali več otrok)

- (1) Eden od staršev, ki zapusti trg dela zaradi nege in varstva štirih ali več otrok, s katerimi ima skupno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji ter je bil zavarovan za starševsko varstvo vsaj 12 mesecev v zadnjih treh letih ali je bil aktivni iskalec zaposlitve v skladu z zakonom, ki ureja trg dela, vsaj 12 mesecev v zadnjih treh letih, ima pravico do plačila prispevkov za socialno varnost iz sedmega odstavka 50. člena tega zakona do končanega prvega razreda osnovne

- šole najmlajšega otroka, v skladu s predpisi, ki urejajo osnovno šolo.
- (2) Šteje se, da oseba neguje in varuje otroka, če ima roditeljsko pravico in otroka dejansko neguje in varuje. Če je otrok zaupan v varstvo in vzgojo enemu od staršev, se šteje, da drugi od staršev ne neguje in varuje otroka.
 - (3) Šteje se, da je oseba zapustila trg dela, če ni več zavarovana za starševsko varstvo skladno z 8. členom tega zakona ali če je zahtevala izbris iz registra brezposelnih oseb oziroma v ta register ni vpisana.
 - (4) V primeru prenehanja pravice iz prvega odstavka tega člena ima eden od staršev, ki mu je pravica prenehala, pravice iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti, kot če bi mu prenehala pogodba o zaposlitvi brez njegove krivde.

53. člen
(primeri, ko pravica ne pripada)

Pravica iz prvega, drugega, tretjega in četrtega odstavka 50. člena in prvega odstavka 52. člena tega zakona ne pripada, če je otrok zaradi zdravljenja, usposabljanja, vzgoje ali šolanja v zavodu ali zdravstveni ustanovi, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo ali če je otrok v rejništvu, razen če je obdobje krajše od 30 dni v letu.

54. člen
(prenehanje pravice)

- (1) Pravica do dela s krajšim delovnim časom od polnega iz prvega, drugega, tretjega in četrtega odstavka 50. člena tega zakona preneha, če Inšpekcija nadzora delovnih razmerij v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za delo ugotovi, da oseba v času izrabe pravice dela po pogodbi o zaposlitvi več kot krajši delovni čas.
- (2) Pravica do plačila prispevkov iz 51. člena tega zakona preneha, če Inšpekcija nadzora delovnih razmerij v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za delo ugotovi, da oseba v času izrabe pravice v večjem obsegu kot je zavarovana iz naslova opravljanja dejavnosti.
- (3) Pravica do plačila prispevkov iz prvega odstavka 52. člena tega zakona preneha, če Inšpekcija nadzora delovnih razmerij v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za delo ugotovi, da oseba v času izrabe pravice dela po pogodbi o zaposlitvi ali opravlja samostojno dejavnost.

55. člen
(pravica druge osebe)

Določbe tega poglavja se uporabljajo tudi za drugo osebo po tem zakonu.

**V. poglavje: POSTOPEK UVELJAVLJANJA PRAVIC IZ ZAVAROVANJA ZA
STARŠEVSKO VARSTVO**

56. člen
(uporaba zakona, ki ureja splošni upravni postopek)

Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo se uveljavljajo v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, če ta zakon ne določa drugače.

57. člen

(odločanje o pravicah)

- (1) O pravicah iz zavarovanja za starševsko varstvo odloča na prvi stopnji krajevno pristojen center.
- (2) O pritožbah zoper odločbe centra odloča ministrstvo.
- (3) Odločba, s katero se odloči o pravici iz zavarovanja za starševsko varstvo, se vroča z dostavo v hišni predalčnik. Šteje se, da je vročitev opravljena 21. dan od dneva odpreme. Dan odpreme se na odločbi označi.
- (4) Odločba iz prejšnjega odstavka je izvršljiva z dnevom odpreme odločbe vlagatelju.
- (5) Pritožba na odločbo centra ne zadrži izvršitve odločbe.
- (6) V sporih zoper odločbe ministrstva odloča pristojno delovno in socialno sodišče.

58. člen (krajevna pristojnost)

Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo se uveljavljajo pri centru, ki je krajevno pristojen po:

1. materinem stalnem prebivališču,
2. materinem začasnem prebivališču, če v Republiki Sloveniji nima stalnega prebivališča,
3. sedežu materinega delodajalca oziroma dejavnosti, če nima stalnega niti začasnega prebivališča v Republiki Slovenije,
4. kraju rojstva otroka,
5. po stalnem prebivališču posvojitelja ali osebe, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve.

59. člen (izvršilni predpis)

Minister določi pogoje in postopek za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo.

60. člen (roki za uveljavljanje pravic)

- (1) Pravico do materinskega dopusta in materinskega nadomestila se uveljavlja največ 60 dni pred predvidenim datumom poroda, ki ga določi ginekolog in najpozneje do nastopa materinskega dopusta. Če se uveljavlja po tem roku, se prizna z dnevom rojstva otroka. Center v ta namen izroči stranki vse obrazce in jo opozori na obveznosti do delodajalca ter jo seznanji z nadaljnjim postopkom uveljavljanja posameznih pravic ter tudi s posledicami zamude rokov iz 18., 24., 33., 36., 37. in 39. člena tega zakona.
- (2) Pravica do očetovskega dopusta in očetovskega nadomestila se uveljavlja po rojstvu otroka, najpozneje dan pred nastopom očetovskega dopusta. Če se uveljavlja po tem roku, se prizna z dnevom vložitve vloge.
- (3) Pravica do starševskega dopusta in starševskega nadomestila se uveljavlja skupaj s pravico do materinskega dopusta, vendar najpozneje 30 dni pred iztekom materinskega dopusta. Kadar za otroka nihče ni upravičen do materinskega dopusta, se uveljavlja pravica do starševskega dopusta 30 dni pred potekom 77 dni starosti otroka. Če se uveljavlja po izteku materinskega dopusta se pravica do starševskega dopusta prizna z dnevom vložitve vloge, pri čemer se trajanje pravice skrajša za toliko dni, kolikor je minilo od izteka materinskega dopusta. Če se uveljavlja po poteku 77 dni starosti otroka, se prizna z dnevom vložitve vloge, pri čemer se trajanje pravice skrajša za toliko dni, kolikor je otrok star na dan vložitve vloge, zmanjšano za 77 dni.
- (4) Ne glede na prejšnji odstavek, posvojitelj ali oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja, uveljavlja pravico do starševskega dopusta in starševskega nadomestila najpozneje 30 dni po nastopu

- starševskega dopusta. Po tem roku pravice ne more uveljaviti.
- (5) Pravico do plačila sorazmernega dela prispevkov za socialno varnost do polne delovne obveznosti uveljavlja vlagatelj ali vlagateljica (v nadaljnjem besedilu: vlagatelj) najpozneje 30 dni po začetku dela s krajšim delovnim časom od polnega. V tem primeru se mu pravica prizna z dnem, ko začne delati s krajšim delovnim časom od polnega. Če pravice ne uveljavlja v tem roku, mu pripada pravica do plačila sorazmernega dela prispevkov za socialno varnost z dnem vložitve vloge.
 - (6) Pravico do plačila prispevkov za socialno varnost v primeru štirih ali več otrok uveljavlja vlagatelj najpozneje 30 dni po zapustitvi trga dela. V tem primeru se mu pravica prizna z naslednjim dnem po zapustitvi trga dela. Če pravice ne uveljavlja v tem roku, mu pripada pravica do plačila prispevkov za socialno varnost v primeru štirih ali več otrok z dnem vložitve vloge.
 - (7) Pravico do nadomestila v času odmora za dojenje uveljavlja vlagateljica najpozneje 30 dni po pridobitvi pravice do odmora za dojenje pri delodajalcu. V tem primeru se ji pravica prizna z dnem, ko je pridobila pravico do odmora za dojenje pri delodajalcu. Če pravice ne uveljavlja v tem roku, ji pripada pravica do nadomestila v času odmora za dojenje z dnem vložitve vloge.
 - (8) Roki iz tega člena ne veljajo v primerih, kjer ta zakon določa krajše roke za obveščanje delodajalca.

61. člen (odločanje centra)

Center odloči o pravici do dopusta po tem zakonu v 15. dneh od prejema vloge.

TRETJI DEL

PRAVICA DO DRUŽINSKIH PREJEMKOV

I. poglavje: VRSTE DRUŽINSKIH PREJEMKOV

62. člen (vrste družinskih prejemkov)

Družinski prejemki so denarni prejemki, ki obsegajo:

1. starševski dodatek,
2. pomoč ob rojstvu otroka,
3. otroški dodatek,
4. dodatek za veliko družino,
5. dodatek za nego otroka,
6. delno plačilo za izgubljeni dohodek.

II. poglavje: STARŠEVSKI DODATEK

63. člen (opredelitev in višina starševskega dodatka)

- (1) Starševski dodatek je denarna pomoč staršem, ki negujejo in varujejo otroka, kadar po rojstvu otroka niso upravičeni do nadomestila po tem zakonu.

- (2) Starševski dodatek znaša 252,04 eurov mesečno.

64. člen
(pravica do starševskega dodatka)

- (1) Pravico do starševskega dodatka ima mati 77 dni od rojstva otroka, če imata mati in otrok stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in dejansko živita v Republiki Sloveniji. Po 77. dnevu od rojstva otroka pa ima pravico do starševskega dodatka smiselno pod enakimi pogoji eden od staršev, o čemer se starša pisno dogovorita pred uveljavljanjem pravice.
- (2) Oče ima v obdobju 77 dni od rojstva otroka pravico do starševskega dodatka pod enakimi pogoji kot mati, če je mati:
 1. umrla,
 2. zapustila otroka,
 3. na podlagi mnenja zdravnika trajno ali začasno ni sposobna za nego in varstvo otroka.
- (3) Pravica do starševskega dodatka iz prejšnjega odstavka se skrajša za toliko dni, kolikor je otrok star, ko oče pridobi pravico do starševskega dodatka in za toliko dni, kolikor je mati pravico že izrabila.
- (4) Glede prenehanja in spremembe pisnega dogovora iz prvega odstavka tega člena, se smiselno uporabljajo določbe 33. člena tega zakona, razen določbe prvega odstavka in 1. točke tretjega odstavka navedenega člena.
- (5) Če se starša v skladu s prvim odstavkom tega člena ne moreta dogovoriti o izrabi starševskega dodatka ali je njuna odločitev v nasprotju s koristjo otroka, odloči o tem center, ki pri tem upošteva koristi otroka.
- (6) Druga oseba ima pravico do starševskega dodatka pod enakimi pogoji kot starša, če dejansko neguje in varuje otroka, zmanjšano za toliko dni, kolikor sta starša to pravico že izrabila.

65. člen
(primeri, ko pravica na pripada)

- (1) Pravice do starševskega dodatka nima mati, oče ali druga oseba, ki prejema nadomestilo plače po tem in drugih zakonih, plačilo prispevkov za socialno varnost v primeru štirih ali več otrok ali delno plačilo za izgubljeni dohodek po tem zakonu.
- (2) Pravice do starševskega dodatka tudi nima mati oziroma oče, katerega zakonec, zunajzakonski partner ali partner registrirane istospolne partnerske skupnosti prejema nadomestilo po tem zakonu, plačilo prispevkov za socialno varnost zaradi pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega zaradi starševstva, plačilo prispevkov za socialno varnost v primeru štirih ali več otrok ali delno plačilo za izgubljeni dohodek po tem zakonu za istega otroka.
- (3) Mati, oče ali druga oseba, ki prejema pokojnino oziroma nadomestilo za poklicno rehabilitacijo, lahko izbira med pokojnino po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje oziroma nadomestilom za poklicno rehabilitacijo po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje ali starševskim dodatkom.

66. člen
(trajanje pravice do starševskega dodatka)

- (1) Pravica do starševskega dodatka traja 365 dni od rojstva otroka.
- (2) Za podaljšanje starševskega dodatka se smiselno uporabljajo določbe drugega do sedmega odstavka 29. člena tega zakona in četrtega odstavka 31. člena tega zakona.

67. člen
(prenehanje pravice do starševskega dodatka)

- (1) Pravica do starševskega dodatka preneha z naslednjim dnevom, ko niso več izpolnjeni pogoji po tem zakonu.
- (2) Ne glede na prejšnji odstavek ima mati, oče ali druga oseba, ki v času smrti otroka prejema starševski dodatek, pravico do starševskega dodatka v obsegu kot ga je do dneva smrti otroka že izrabila in še deset dni po smrti otroka.

III. poglavje: POMOČ OB ROJSTVU OTROKA

68. člen

(opredelitev in višina pomoči ob rojstvu otroka)

Pomoč ob rojstvu otroka je enkratni denarni prejemek, namenjen nakupu opreme za otroka. Pomoč znaša 280 eurov.

69. člen

(pravica do pomoči ob rojstvu otroka)

- (1) Pravico do pomoči ob rojstvu otroka ima mati ali oče s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki dejansko živita v Republiki Sloveniji.
- (2) Pravico do pomoči ob rojstvu otroka ima tudi druga oseba, razen rejnik ali rejnica (v nadaljnjem besedilu: rejnik), ali posvojitelj, ki izpolnjujeta pogoje iz prejšnjega odstavka, če te pravice ni uveljavil eden od staršev otroka.

IV. poglavje: OTROŠKI DODATEK

70. člen

(opredelitev otroškega dodatka)

Z otroškim dodatkom se staršem zagotovi dopolnilni prejemek za preživljanje, vzgojo in izobraževanje otroka.

71. člen

(uporaba določb zakona, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev)

- (1) Glede vprašanj postopka uveljavljanja otroškega dodatka, načina ugotavljanja materialnega položaja, meje dohodkov, ki so pogoj za pridobitev in višino otroškega dodatka, postopka, obdobja prejemanja in izplačila otroškega dodatka, sprememb okoliščin in pravil o neupravičeno priznani pravici do otroškega dodatka, nadzora nad delom centrov pri dodeljevanju otroškega dodatka ter zbirk podatkov se uporabljajo določbe zakona, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.
- (2) Dohodkovni razred je določen v odstotku od povprečne mesečne plače vseh zaposlenih v Republiki Sloveniji za koledarsko leto pred vložitvijo vloge.

72. člen

(izjemna višina otroškega dodatka)

- (1) Kadar otrok živi v enostarševski družini, se posamezni znesek otroškega dodatka poveča za 30 odstotkov.

- (2) Če predšolski otrok ni vključen v predšolsko vzgojo v skladu s predpisi, ki urejajo vrtce, se posamezni znesek otroškega dodatka poveča za 20 odstotkov.
- (3) Enostarševska družina je skupnost enega od staršev z enim ali več otrokom, kadar je drugi od staršev umrl in otrok po njem ne prejema prejemkov za preživljanje ali je drugi od staršev neznan ali kadar otrok po drugem od staršev prejemkov za preživljanje dejansko ne prejema.

73. člen
(pravica do otroškega dodatka)

Pravico do otroškega dodatka ima eden od staršev ali druga oseba za otroka s prijavljenim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki dejansko živi v Republiki Sloveniji, in sicer do 18. leta starosti otroka.

74. člen
(primeri, ko pravica ne pripada)

- (1) Pravice do otroškega dodatka nima eden od staršev ali druga oseba za otroka, ki:
 1. je v delovnem razmerju ali opravlja samostojno dejavnost ali je vključen v obvezno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti v skladu s 17. členom in petim odstavkom 25. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13 in 63/13 - ZIUPTDSV) ali je družbenik gospodarske družbe, ustanovljene v skladu s predpisi v Republiki Sloveniji oziroma ustanovitelj zavoda, ki je poslovodna oseba,
 2. je zaradi zdravljenja, vzgoje, šolanja ali usposabljanja v zavodu oziroma zdravstveni ustanovi, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo v trajanju več kot 30 dni,
 3. je oddan v rejništvo,
 4. ima pravico do otroškega dodatka na podlagi mednarodne pogodbe ali
 5. ne živi z obema staršema, če preživnina ni dogovorjena na centru ali določena s sodbo sodišča, razen v primerih, ko očetovstvo ni urejeno.
- (2) Ne glede na 2. in 3. točko prejšnjega odstavka se prizna pravica do otroškega dodatka, če se dokaže, da tudi v tem času starši materialno skrbijo za otroka. Center v tem primeru lahko prizna pravico za dobo treh do šestih mesecev na leto, preračunano na sorazmerno višino v celem letu. V kolikšnem sorazmernem znesku se prizna pravica do otroškega dodatka, je odvisno od tega, kolikšno je letno število dni, ki jih je otrok preživel v družini v zadnjih 12 mesecih pred vložitvijo vloge za uveljavitev pravice do otroškega dodatka.
- (3) Ne glede na 5. točko prvega odstavka tega člena se prizna pravica do otroškega dodatka, če se dokaže, da se preživnine ne da uradno določiti ali dogovoriti.

75. člen
(trajanje pravice do otroškega dodatka)

Pravica do otroškega dodatka se prizna za dobo največ enega leta.

76. člen
(prenehanje pravice do otroškega dodatka)

Pravica do otroškega dodatka preneha s prvim dnevom naslednjega meseca, ko niso več izpolnjeni pogoji po tem zakonu in zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.

V. poglavje: DODATEK ZA VELIKO DRUŽINO

77. člen

(opredelitev in višina dodatka za veliko družino)

- (1) Dodatek za veliko družino je letni prejemek namenjen družini, ki ima v koledarskem letu vsaj en dan tri ali več otrok do starosti 18 let, po 18. letu pa, če so otroke starši dolžni preživljati v skladu z določbami zakona, ki ureja družinska razmerja.
- (2) Dodatek za veliko družino s tremi otroki znaša 395 eurov.
- (3) Dodatek za družino s štirimi ali več otroki znaša 480 eurov.

78. člen

(pravica do dodatka za veliko družino)

- (1) Pravico do dodatka za veliko družino ima eden od staršev, če imajo eden od staršev in otroci skupno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in dejansko živijo v Republiki Sloveniji.
- (2) Pravico do dodatka ima tudi druga oseba, kadar trije ali več otrok iz iste družine živijo brez staršev.
- (3) Pravice do dodatka za veliko družino nima eden od staršev v primerih iz 1., 2. in 3. točke prvega odstavka 74. člena tega zakona ali druga oseba za otroka v primerih iz 1. in 2. točke prvega odstavka 74. člena tega zakona.

VI. poglavje: DODATEK ZA NEGO OTROKA

79. člen

(opredelitev in višina dodatka za nego otroka)

- (1) Dodatek za nego otroka je denarni dodatek za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo in je namenjen kritju povečanih življenjskih stroškov, ki jih ima družina pri preživljanju in negi takega otroka.
- (2) Višina dodatka za nego otroka zaradi povišanih življenjskih stroškov je 100 eurov mesečno.
- (3) Za otroke s težko ali funkcionalno težko motnjo v duševnem razvoju (otrok se lahko usposobi le za sodelovanje pri aktivnostih; potrebuje stalno nego, varstvo, pomoč in vodenje; je omejen v gibanju, prisotne so težke dodatne motnje, bolezni in obolenja; razumevanje in upoštevanje navodil je hudo omejeno; orientacijski rezultat na testu inteligentnosti je pod 20 IQ, mentalna starost do 2 let) ali težko ali funkcionalno težko gibalno ovirane otroke (otrok ima malo uporabnih gibov, samostojno gibanje ni možno; v celoti je odvisen od tuje pomoči; otrok je lahko težko moten v komunikaciji, sporazumeva se s pomočjo neverbalne komunikacije oziroma nadomestne komunikacije) ali otroke z določenimi boleznimi iz seznama hudih bolezni, ki ga določi minister, ki potrebujejo posebno nego in varstvo, znaša dodatek 200 eurov mesečno.

80. člen

(pravica do dodatka za nego otroka)

- (1) Pravico do dodatka za nego otroka ima eden od staršev ali druga oseba, če ima otrok stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in dejansko živi v Republiki Sloveniji.
- (2) Pravica iz prejšnjega odstavka se uveljavlja na podlagi mnenja zdravniške komisije.

81. člen
(primeri, ko pravica ne pripada)

- (1) Pravice do dodatka za nego otroka nima eden od staršev ali druga oseba za otroka v primerih iz 1., 2. in 3. točke prvega odstavka 74. člena tega zakona.
- (2) Glede priznanja sorazmerne višine dodatka za nego otroka se smiselno uporablja določba drugega odstavka 74. člena tega zakona.

82. člen
(trajanje pravice)

- (1) Pravica do dodatka za nego otroka traja za obdobje, ko se otroku zagotavlja posebna nega zaradi zdravstvenih razlogov, vendar najdalj do 18. leta starosti, po 18. letu pa, če so ga starši dolžni preživljati v skladu z določbami zakona, ki ureja družinska razmerja.
- (2) Pravica do dodatka za nego otroka preneha s prvim dnevom naslednjega meseca, ko niso več izpolnjeni pogoji po tem zakonu.

VII. poglavje: DELNO PLAČILO ZA IZGUBLJENI DOHODEK

83. člen
(opredelitev in višina delnega plačila za izgubljeni dohodek)

- (1) Delno plačilo za izgubljeni dohodek je osebni prejemek, ki ga prejme eden od staršev ali druga oseba, kadar zapusti trg dela ali začne delati krajši delovni čas od polnega zaradi nege in varstva otroka iz tretjega odstavka 79. člena tega zakona.
- (2) Pravico iz prejšnjega odstavka ima tudi eden od staršev ali druga oseba, ki neguje in varuje dva ali več otrok z zmerno ali težjo motnjo v duševnem razvoju ali zmerno ali težjo gibalno oviranostjo.
- (3) O pravici iz prvega in drugega odstavka tega člena se odloči na podlagi mnenja zdravniške komisije.
- (4) Šteje se, da je oseba zapustila trg dela, če ni več zavarovana za starševsko varstvo v skladu z 8. členom tega zakona ali, če je zahtevala izbris iz registra brezposelnih oseb ali v ta register ni vpisana.
- (5) Šteje se, da oseba dela s krajšim delovnim časom od polnega tudi v primeru, če je že pred uveljavljanjem pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek delala krajši delovni čas od polnega.
- (6) Šteje se, da eden od staršev neguje in varuje otroka, če ima roditeljsko pravico in otroka dejansko neguje in varuje. Če je otrok zaupan v varstvo in vzgojo enemu od staršev, se šteje, da drugi od staršev ne neguje in varuje otroka.
- (7) Višina delnega plačila za izgubljeni dohodek je 734,15 eurov mesečno. Če eden od staršev dela s krajšim delovnim časom od polnega, mu pripada sorazmerni del delnega plačila za izgubljeni dohodek.
- (8) Upravičenci do delnega plačila za izgubljeni dohodek so obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani, zavarovani za primer brezposelnosti in za starševsko varstvo. Prispevek zavarovanca plačuje upravičenec, prispevek delodajalca pa Republika Slovenija.
- (9) Upravičenci do delnega plačila za izgubljeni dohodek so obvezno zdravstveno zavarovani za primer bolezni in poškodbe izven dela za pravice do zdravstvenih storitev, povračila potnih stroškov, pogrebno in posmrtnino. Prispevek plačuje upravičenec.

84. člen
(pravica do delnega plačila za izgubljeni dohodek)

Pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek ima eden od staršev ali druga oseba, če imata otrok in eden od staršev ali druga oseba stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in dejansko živita v Republiki Sloveniji.

85. člen

(primeri, ko pravica ne pripada)

- (1) Pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek nima eden od staršev ali druga oseba, če je otrok zaradi zdravljenja, usposabljanja, vzgoje ali šolanja v zavodu oziroma zdravstveni ustanovi, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo, razen če je to obdobje krajše od 30 dni v letu.
- (2) Pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek nima eden od staršev ali druga oseba, če je otrok v rejništvu.

86. člen

(trajanje pravice)

- (1) Pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek ima eden od staršev ali druga oseba, dokler so izpolnjeni pogoji iz tega zakona oziroma najdalj do 18. leta starosti otroka. Če otrok umre, upravičenec obdrži pravico še dva meseca po smrti otroka.
- (2) Kadar zdravniška komisija na podlagi mnenja pristojnega centra ugotovi, da prejemnik plačila za izgubljeni dohodek otroku ne zagotavlja primerne nege in varstva na domu, mu pravica preneha s prvim dnevom naslednjega meseca po taki ugotovitvi.
- (3) V primeru prenehanja pravice iz prvega in drugega odstavka 83. člena tega zakona ima eden od staršev ali druga oseba, ki ji je pravica prenehala, pravice iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti, kot če bi ji prenehala pogodba o zaposlitvi brez njene krivde.

VIII. poglavje: POSTOPEK UVELJAVLJANJA PRAVIC DO DRUŽINSKIH PREJEMKOV

87. člen

(uporaba zakona, ki ureja splošni upravni postopek)

Pravica do družinskih prejemkov se uveljavlja v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, če ta zakon ne določa drugače.

88. člen

(odločanje o pravici)

- (1) O pravici do družinskih prejemkih na prvi stopnji odloča center, ki ga določi minister.
- (2) O pritožbah zoper odločbe centra odloča ministrstvo.
- (3) Odločba, s katero se odloči o pravici do družinskih prejemkov, se vroča z dostavo v hišni predalčnik. Šteje se, da je vročitev opravljena 21. dan od dneva odpreme. Dan odpreme se na odločbi označi.
- (4) Odločba iz prejšnjega odstavka je izvršljiva z dnem odpreme odločbe vlagatelju.
- (5) Pritožba na odločbo centra ne zadrži izvršitve odločbe.
- (6) V sporih zoper odločbe ministrstva odloča pristojno delovno in socialno sodišče.
- (7) Določbe tega člena ne veljajo za pravico do otroškega dodatka.

89. člen
(pristojnosti centra)

Center lahko pri ugotavljanju dejanskega prebivališča, ki je pogoj za pridobitev pravic iz 64., 69., 73., 78., 80. in 84. člena tega zakona, preverja dejansko stanje tudi zunaj svojega delovnega časa v okviru določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek, ki veljajo za vabilo in vročanje. Ogled pa lahko opravi tudi nenapovedano.

90. člen
(krajevna pristojnost)

- (1) Pravica do starševskega dodatka in pravica do pomoči ob rojstvu otroka se uveljavljata pri centru, ki je krajevno pristojen na podlagi 58. člena tega zakona.
- (2) Za otroke, ki ne živijo s starši, center, kjer ima otrok stalno prebivališče, po uradni dolžnosti uvede postopek za uveljavljanje pravice do pomoči ob rojstvu otroka, dodatka za veliko družino in dodatka za nego otroka. Če otrok nima stalnega prebivališča, je krajevno pristojen center, v katerem je nastal povod za postopek.
- (3) Pravica do dodatka za veliko družino se uveljavlja pri centru, ki je krajevno pristojen glede na stalno prebivališče družine.
- (4) Pravica do dodatka za nego otroka in delno plačilo za izgubljeni dohodek se uveljavlja pri centru, ki je krajevno pristojen glede na otrokovo stalno prebivališče.

91. člen
(izvršilni predpis)

- (1) Minister natančneje določi pogoje in postopek za uveljavljanje pravice do družinskih prejemkov.

92. člen
(rok za uveljavljanje pravice do starševskega dodatka)

Mati uveljavlja pravico do starševskega dodatka 30 dni pred predvidenim datumom poroda, vendar najpozneje 30 dni po rojstvu otroka. Če uveljavlja pravico po tem roku, se ji prizna z dnem vložitve vloge. Oče uveljavlja pravico najpozneje 30 dni po nastanku dogodka, ki je razlog, da oče pridobi pravico. Trajanje pravice se skrajša sorazmerno zamujenemu roku za uveljavljanje pravice.

93. člen
(rok za uveljavljanje pravice do pomoči ob rojstvu otroka)

- (1) Pomoč ob rojstvu otroka uveljavlja eden od staršev največ 60 dni pred predvidenim datumom poroda, ki ga določi ginekolog in najpozneje 60 dni po rojstvu otroka. Po tem roku pravice ni mogoče uveljaviti.
- (2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka posvojitelj oziroma oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja, pomoč ob rojstvu otroka uveljavlja najpozneje 30 dni po namestitvi otroka v družino z namenom posvojitve oziroma po izvedeni posvojitvi.

94. člen
(rok za uveljavljanje pravice do otroškega dodatka)

Pravica do otroškega dodatka se uveljavlja po rojstvu otroka in se prizna s prvim dnevom naslednjega meseca po vložitvi vloge.

95. člen
(rok za uveljavljanje dodatka za veliko družino)

- (1) Pravico do dodatka za veliko družino določi center enkrat letno po uradni dolžnosti za vse prejemnike otroškega dodatka. Če je bila upravičencu v tekočem letu že priznana pravica do dodatka za veliko družino v višini za družino s tremi otroki in se mu število otrok pozneje v tem letu poveča, je upravičen do izplačila razlike do dodatka za družine s štirimi ali več otroki. Center o tem odloči pri obravnavi vloge ob povečanju števila otrok.
- (2) Kdor ni prejemnik otroškega dodatka, mora ob prvem uveljavljanju v tekočem letu vložiti vlogo za uveljavitev pravice do dodatka za veliko družino za tekoče leto. Če je bila upravičencu v tekočem letu že priznana pravica do dodatka za veliko družino v višini za družino s tremi otroki in se mu število otrok kasneje v tem letu poveča, mora vlogo vložiti najpozneje do konca tekočega leta, v katerem se je število otrok povečalo. Po prvem uveljavljanju center enkrat letno po uradni dolžnosti določi pravico do dodatka za veliko družino za tega upravičenca.

96. člen
(rok za uveljavljanje pravice do dodatka za nego otroka)

Pravica do dodatka za nego otroka se uveljavlja po rojstvu otroka in se prizna s prvim dnevom naslednjega meseca po vložitvi vloge.

97. člen
(rok za uveljavljanje pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek)

Pravica do delnega plačila za izgubljeni dohodek se uveljavlja 30 dni pred zapustitvijo trga dela oziroma najpozneje 30 dni po zapustitvi trga dela. Če se pravica ne uveljavlja v tem roku, pripada pravica do delnega plačila z dnem vložitve vloge.

ČETRTI DEL

I. poglavje: IZPLAČEVANJE NADOMESTIL IN DRUŽINSKIH PREJEMKOV

98. člen
(rok izplačevanja)

- (1) Ministrstvo najpozneje do 15. v mesecu za pretekli mesec izplačuje:

1. materinsko, očetovsko in starševsko nadomestilo,
 2. nadomestilo v času odmora za dojenje,
 3. starševski dodatek,
 4. otroški dodatek,
 5. dodatek za nego otroka,
 6. delno plačilo za izgubljeni dohodek.
- (2) Pomoč ob rojstvu otroka in dodatek za veliko družino se izplačata do 15. v naslednjem mesecu po izvršljivosti odločbe.

99. člen
(materialna oblika družinskih prejemkov)

- (1) Kadar obstaja velika verjetnost, da družina posamezne denarne oblike družinskega prejemka ne bo namenila za namene, ki so s tem zakonom predvideni in bo zato ogrožena socialnoekonomsko varnost otroka, lahko center odloči, da se posamezni prejemek ne izplača v denarju, ampak v obliki konkretnih dobrin, na podlagi naročilnice za konkretno blago, plačila posameznih računov in podobno.
- (2) Center odloči v skladu s prejšnjim odstavkom, kadar njegovo domnevo o nenamenski porabi prejemka potrjuje poznavanje razmer v posamezni družini. Razlogi za to so lahko: alkoholizem in druge oblike zasvojenosti, zanemarjanje otroka, težave pri izvajanju starševskih dolžnosti in podobno.

II. poglavje: USKLAJEVANJE PREJEMKOV

100. člen
(usklajevanje zneskov)

Materinsko, očetovsko in starševsko nadomestilo, nadomestilo v času odmora za dojenje, znesek najnižjega in najvišjega izplačila nadomestila ter zneski družinskih prejemkov se usklajujejo po zakonu, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip, 10/08 – ZvarDod, 71/08, 98/09 - ZIUZGK, 62/10 – ZUPJS, 85/10, 94/10 – ZIU, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF in 96/12 – ZPIZ-2).

III. poglavje: POVRNITEV ŠKODE

101. člen
(obveznost sporočanja sprememb)

- (1) Pravice iz tega zakona so vezane na otroka. Pravice po tem zakonu prenehajo s smrtjo otroka, če ta zakon ne določa drugače.
- (2) Pogoji za pridobitev pravic po tem zakonu morajo biti izpolnjeni ves čas prejetanja pravic.
- (3) Vsakdo mora sporočiti centru dejstva in okoliščine oziroma vse spremembe, ki vplivajo na priznane pravice, njihovo višino in obdobje prejemanja, v osmih dneh od dne, ko je taka sprememba nastala oziroma je zanjo zvedel.
- (4) Če se ugotovi, da so nastopile okoliščine, zaradi katerih bi bilo treba izdati drugačno odločbo o pravici oziroma odločbo o spremembi priznanja pravice iz tega zakona, center začne postopek po uradni dolžnosti.

102. člen
(dolžnost povračila stroškov)

- (1) Če se v času priznanja pravic ugotovi, da so bili posredovani neresnični podatki ob vložitvi vloge za uveljavljanje posamezne pravice po tem zakonu, center izda odločbo o prenehanju te pravice ali o njeni spremembi.
- (2) Center zahteva vračilo neupravičeno pridobljenih denarnih sredstev po tem zakonu.
- (3) Center opravi poračun dolga z isto priznano pravico po tem zakonu tako, da se pravica začne izplačevati šele, ko je dolg poravnan.
- (4) Center lahko na predlog posameznika odloži plačilo dolga ali dovoli obročno odplačevanje dolga.
- (5) Če center ne izterja neupravičeno pridobljenih denarnih sredstev v 90 dneh od pravnomočne odločbe, pošlje vso dokumentacijo v treh izvodih ministrstvu, ki prek državnega pravobranilstva začne postopek zaradi vračila neupravičeno pridobljene premoženjske koristi z zamudnimi obrestmi.
- (6) Ministrstvo lahko odpiše dolg v skladu s predpisi, ki urejajo javne finance.

IV. poglavje: NADZOR

103. člen
(nadzor nad izvajanjem zakona)

- (1) Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem tega zakona in predpisov izdanih na njegovi podlagi izvaja Socialna inšpekcija v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za delo.
- (2) Ne glede na prejšnji odstavek inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb zakona o izrabi dopusta, o pravici do dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva in o izrabi odmora za dojenje izvaja Inšpekcija nadzora delovnih razmerij v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za delo.
- (3) Finančni nadzor nad delom centrov za socialno delo pri odločanju o pravicah iz zavarovanja za starševsko varstvo in pravici do družinskih prejemkov izvaja ministrstvo.
- (4) Finančni nadzor iz prejšnjega odstavka obsega notranji nadzor nad namensko porabo sredstev iz proračuna Republike Slovenije za delo centrov za socialno delo v skladu z zakonom, ki ureja javne finance.

V. poglavje: EVIDENCE IN VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

104. člen
(namen zbiranja podatkov)

Za potrebe vodenja postopka in odločanja o pravicah po tem zakonu, spremljanja, načrtovanja in vodenja družinske politike, za znanstveno raziskovalne namene in za statistične namene, določene v programu statističnih raziskovanj, se vodi informatizirana zbirka podatkov o pravicah iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo in družinskih prejemkov, ki jo upravlja ministrstvo (v nadaljnjem besedilu: centralna zbirka podatkov).

105. člen
(vrste zbirk podatkov)

Ministrstvo in centri vodijo zbirke podatkov o:

1. materinskem dopustu in materinskem nadomestilu,
2. očetovskem dopustu in očetovskem nadomestilu,
3. starševskem dopustu in starševskem nadomestilu ter prenesenem dopustu,
4. dobroimetju,
5. posvojitelskem dopustu in posvojitelskem nadomestilu,
6. nadomestilu v času odmora za dojenje,
7. delu s krajšim delovnim časom od polnega zaradi starševstva
8. plačilu prispevkov v primeru štirih ali več otrok,
9. starševskem dodatku,
10. pomoči ob rojstvu otroka,
11. dodatku za veliko družino,
12. dodatku za nego otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo,
13. delnem plačilu za izgubljeni dohodek,
14. zavarovancih za starševsko varstvo.

106. člen
(vsebina zbirk podatkov)

(1) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirk podatkov o materinskem dopustu in materinskem nadomestilu iz prejšnjega člena za vlagatelja oziroma otroka so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- podatki o izobraževanju,
- predviden datum poroda,
- zaposlitev,
- plača in osnova za plačevanje prispevka,
- davčna številka,
- davčna olajšava,
- sklep o izvršbi (številka, datum, veljavnost, naziv prejemnika, številka transakcijskega računa, znesek),
- bonitete,
- zavarovalna podlaga,
- številka transakcijskega računa.

(2) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirk podatkov o očetovskem dopustu in očetovskem nadomestilu iz prejšnjega člena za vlagatelja, otrokovo mater oziroma otroka so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- podatki o izobraževanju,
- predviden datum poroda,
- dejanski datum poroda,
- zaposlitev,
- plača in osnova za plačevanje prispevka,
- davčna številka,
- zavarovalna podlaga,
- številka transakcijskega računa.

(3) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirk podatkov o starševskem dopustu in starševskem nadomestilu ter prenesenem dopustu iz prejšnjega člena za vlagatelja, otrokovo mater oziroma otroka

so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- podatki o izobraževanju,
- predviden datum poroda,
- zaposlitev,
- plača in osnova za plačevanje prispevka,
- davčna številka,
- davčna olajšava,
- sklep o izvršbi (številka, datum, veljavnost, naziv prejemnika, številka transakcijskega računa, znesek),

- sodba o zaupanju otroka v varstvo in vzgojo,
- bonitete,
- zavarovalna podlaga,
- številka transakcijskega računa.

(4) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirke podatkov o dobroimetju iz prejšnjega člena za vlagatelja, otrokovo mater oziroma otroka so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- podatki o izobraževanju,
- predviden datum poroda,
- zaposlitev,
- plača in osnova za plačevanje prispevka,
- davčna številka,
- davčna olajšava,
- sklep o izvršbi (številka, datum, veljavnost, naziv prejemnika, številka transakcijskega računa, znesek),

- podatki o vključenosti v zavod (številka in datum odločbe),
- bonitete,
- zavarovalna podlaga,
- številka transakcijskega računa fizične ali pravne osebe za nakazilo dobroimetja.

(5) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirke podatkov o posvojiteljskem dopustu in posvojiteljskem nadomestilu iz prejšnjega člena za vlagatelja, otrokovo mater oziroma otroka so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- odločba o posvojitvi,
- zaposlitev,
- plača in osnova za plačevanje prispevka,
- davčna številka,
- davčna olajšava,
- sklep o izvršbi (številka, datum, veljavnost, naziv prejemnika, številka transakcijskega računa, znesek),

- bonitete,
- zavarovalna podlaga,
- številka transakcijskega računa.

(6) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirke podatkov o nadomestilu v času odmora za dojenje iz prejšnjega člena za vlagatelja oziroma otroka so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- državljanstvo,

- prebivališče,
- podatek o šolanju,
- zaposlitev,
- davčna številka,
- zavarovalna podlaga.

(7) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirk podatkov o delu s krajšim delovnim časom zaradi starševstva iz prejšnjega člena za vlagatelja oziroma otroke so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- podatki o izobraževanju,
- zaposlitev,
- davčna številka,
- zavarovalna podlaga.

(8) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirk podatkov o pravici do plačila prispevkov v primeru štirih ali več otrok iz prejšnjega člena za vlagatelja oziroma otroke so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- podatek o šolanju,
- zaposlitev,
- davčna številka.

(9) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirk podatkov o starševskem dodatku iz prejšnjega člena za vlagatelja oziroma otroka so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- predviden datum poroda,
- dejanski datum poroda,
- davčna številka,
- davčna olajšava,
- številka transakcijskega računa.

(10) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirk podatkov o pomoči ob rojstvu otroka iz prejšnjega člena za vlagatelja oziroma otroka so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- predviden datum poroda,
- dejanski datum poroda,
- davčna številka,
- številka transakcijskega računa.

(11) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirk podatkov o dodatku za veliko družino iz prejšnjega člena, za vlagatelja oziroma otroke so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- upravičenost do otroškega dodatka (številka, datum odločbe),
- podatki o izobraževanju,
- davčna številka,
- številka transakcijskega računa.

(12) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirk podatkov o dodatku za nego otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo iz prejšnjega člena za vlagatelja oziroma otroka so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- podatki o izobraževanju,
- podatki o vključenosti v zavod (številka, datum odločbe),
- podatki o zdravstvenem stanju otroka,
- davčna številka,
- številka transakcijskega računa.

(13) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirk podatkov o delnem plačilu za izgubljeni dohodek iz prejšnjega člena za vlagatelja oziroma otroka so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- podatki o zdravstvenem stanju otroka,
- davčna številka,
- davčna olajšava,
- sklep o izvršbi (številka, datum, veljavnost, naziv prejemnika, številka transakcijskega računa, znesek),
- zaposlitev,
- zavarovalna podlaga,
- številka transakcijskega računa.

(14) Podatki, ki se zbirajo zaradi vodenja zbirk podatkov o zavarovancih za starševsko varstvo iz prejšnjega člena za zavarovance so:

- ime in priimek,
- spol,
- enotna matična številka občana,
- zavarovalna podlaga,
- datum vključitve v zavarovanje.

107. člen **(obdelovanje podatkov)**

(1) Zbirke podatkov iz prejšnjega člena obdeluje ministrstvo kot upravljavec centralne zbirke podatkov.

(2) Centri iz centralne zbirke podatkov obdelujejo osebne podatke, ki jih potrebujejo pri odločanju o pravicah po tem zakonu, in sicer z enako vsebino kot ministrstvo.

(3) Upravljavec centralne zbirke podatkov iz prvega odstavka tega člena DURS za potrebe ugotovitve in presoje dejstev glede vodenja postopkov oziroma za odločanje v postopkih iz njene z zakonom predpisane pristojnosti na njeno zahtevo v elektronski obliki posreduje podatke o osebah, ki so jim bile priznane pravice iz 14. in 62. člena tega zakona, in sicer osebno ime in davčna številka te osebe, podatek o vrsti priznane pravice, podatek o višini zneska priznane pravice in podatek o tem, kdaj je bila pravica priznana. DURS se omogoči neposredni elektronski vpogled v te podatke. DURS v zahtevi za posredovanje podatkov ali ob neposrednem elektronskem vpogledu v navedene podatke navede osebno ime in EMŠO osebe, katere podatke zahteva.

108. člen
(dolžnost sporočanja podatkov)

- (1) Podatki se zbirajo neposredno od posameznika oziroma njegovega zakonitega zastopnika za njega in njegove družinske člane ter iz drugih uradnih zbirk, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščen organi in organizacije.
- (2) Ministrstvo in centri brezplačno pridobivajo osebne podatke iz obstoječih zbirk osebnih podatkov od naslednjih upravljavcev:
 1. ministrstva, pristojnega za notranje zadeve - podatke o posamezniku, družinskih članih in skupnem gospodinjstvu (osebno ime, datum rojstva, enotno matično številko občana, državljanstvo, stalno ali začasno prebivališče);
 2. podatke o vključitvi v vzgojni ali izobraževalni oziroma visokošolski zavod (ime in priimek, ime vrtca ali osnovne šole ali srednje šole ali višje strokovne šole ali visokošolskega zavoda ter obdobje vključenosti, datum izpisa, datum dokončanja študijskega programa);
 3. Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije – podatke o zavarovancih, vključenih v pokojninsko in invalidsko zavarovanje, podatke o izplačani pokojnini, dodatku za pomoč in postrežbo, nadomestilu iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja; podatke o zavarovancih, vključenih v pokojninsko in invalidsko zavarovanje (podlaga za zavarovanje, datum prijave in odjave v pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter podatke o zavarovalnem času), in uživalcih pravic pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki jih izplačuje Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (o vrsti, višini, datumu izplačila in datumu upravičenosti do posamezne pravice) in podatke o višini, datumu izplačila in datumu upravičenosti do dodatka za tujo nego in pomoč ter nadomestila za invalidnost po predpisih o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb;
 4. Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije – podatke o zavarovancih, vključenih v obvezno zdravstveno zavarovanje (podlaga zavarovanja, datum prijave in odjave v obvezno zdravstveno zavarovanje, podatke o izplačanem nadomestilu iz naslova zdravstvenega zavarovanja; podatke o zavarovancih, vključenih v obvezno zdravstveno zavarovanje (podlaga za zavarovanje, datum prijave in odjave v obvezno zdravstveno zavarovanje), podatke o višini, datumu upravičenosti in datumu izplačila nadomestila iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja iz evidence zavarovancev obveznega zdravstvenega zavarovanja ter podatke o zavarovancih, vključenih v pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
 5. Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje – podatke o brezposelnih osebah, izplačanem nadomestilu iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti, denarni pomoči, štipendijah in drugih materialnih pravicah iz tega naslova; podatke o brezposelnih osebah iz evidence brezposelnih oseb (datum prenehanja delovnega razmerja, datum prijave in odjave v evidenco ter o razlogih prenehanja vodenja v evidenci, podatke o višini, obdobju upravičenosti, datumu izplačila in o razlogih prenehanja izplačevanja nadomestil iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti posameznih brezposelnih oseb), podatke o višini, obdobju upravičenosti, datumu izplačila in o razlogih prenehanja izplačevanja dodatka za aktivnost, podatke iz evidence oseb, vključenih v ukrepe aktivne politike zaposlovanja in evidence iskalcev zaposlitve (datum prijave in odjave v evidenco ter o razlogih prenehanja vodenja v tej evidenci);
 6. DURS – podatke o dohodkih davčnih zavezancev ter podatke o osnovi, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo in podatke o obračunanih prispevkih za socialno varnost, podatke o dohodkih, ki so oproščeni plačila dohodnine, podatke o davku in obveznih prispevkih za socialno varnost, in podatke o normiranih oziroma dejanskih stroških, ki se nanašajo na te dohodke, podatke o vzdrževanih družinskih članih, in podatke o številkah transakcijskega računa oseb v tujini;
 7. centrov za socialno delo – podatke o številki odločbe o pravici do prejemkov in subvencij iz javnih sredstev, izplačani rejnini, izplačanih prispevkih za rejnika, o številki in datumu izvršilnega naslova o pravici do preživnine, o višini preživnine, o številki in datumu odločbe o namestitvi otroka z namenom posvojitve;
 8. izvajalcev socialno varstvene dejavnosti – podatke o vključitvi v socialno varstveni zavod,
 9. delodajalci – podatke o bonitetah in druge podatke, potrebne za odločanje o pravicah po tem zakonu.
- (3) Podrobnejšo opredelitev in postopek pridobivanja podatkov iz 6. točke prejšnjega odstavka tega člena določi minister, ob soglasju ministra, pristojnega za finance.

109. člen
(varstvo podatkov)

- (1) Ministrstvo in centri lahko podatke, ki jih dobijo od upravljalcev iz prejšnjega člena, uporabijo samo za potrebe postopka odločanja in za namene iz 104. člena tega zakona.
- (2) Drugim uporabnikom lahko ministrstvo in centri posredujejo podatke samo, če so za njihovo uporabo pooblašteni z zakonom ali na podlagi pisne zahteve ali privolitve osebe, na katero se podatki nanašajo.

110. člen
(hramba podatkov)

Podatki iz zbirk podatkov iz 105. člena tega zakona se hranijo pet let po prenehanju pravice, razen podatkov iz zbirk podatkov iz 1., 2., 3., 5., 6., 7., 8., 9. in 13. točke 105. člena tega zakona, ki se hranijo trajno.

VI. poglavje: KAZENSKE DOLOČBE

111. člen
(prekrški)

- (1) Z globo od 3000 do 5000 eurov se za prekršek kaznuje delodajalec – pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če ne omogoči:
 - materi pravice do odsotnosti v skladu z določbami tega zakona,
 - očetu pravice do odsotnosti v skladu z določbami tega zakona,
 - drugi osebi pravice do odsotnosti v skladu z določbami tega zakona.
- (2) Z globo od 300 do 600 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba delodajalca - pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnosti ter odgovorna oseba v državnem organu ali samoupravni lokalni skupnosti, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

112. člen
(organ za odločanje o prekrških)

O prekrških po tem zakonu v hitrem postopku odloča Inšpekcija nadzora delovnih razmerij v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za delo.

VII. poglavje: PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

113. člen
(postopki v teku)

Postopki za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo in pravice do družinskih prejemkov, ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona, se dokončajo po določbah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo,

114. člen
(pridobljene pravice)

- (1) Oseba, ki je uveljavila pravico po določbah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08, 62/10 – ZUPJS, 40/12 – ZUJF in 63/13 – ZIUPTDSV), zadrži pravico v obsegu in trajanju, kot je bila priznana z odločbo centra.
- (2) Oseba, ki je v skladu s 117. členom Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08, 62/10 – ZUPJS, 40/12 – ZUJF in 63/13 – ZIUPTDSV) zadržala pravico v obsegu in trajanju, kot je veljalo po predpisu, ki je veljal do uveljavitve Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08, 62/10 – ZUPJS, 40/12 – ZUJF in 63/13 – ZIUPTDSV) zadrži pravico v tem obsegu in trajanju. Center na zahtevo stranke odloči o pravici v skladu s tem zakonom.
- (3) Oseba, ki je v skladu s 46. členom Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 97/01) pridobila pravico do dobroimetja, zadrži to pravico v obsegu in trajanju, kot jo je pridobila.

115. člen
(postopna uveljavitev pravice do očetovskega dopusta)

- (1) Ne glede na določbo 25. in 27. člena tega zakona, ima oče do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 odstotka bruto domačega proizvoda, pravico do očetovskega dopusta v trajanju 90 dni.
- (2) Oče izrabi očetovski dopust iz prejšnjega odstavka v trajanju 15 dni, za katerega je upravičen do očetovskega nadomestila, v skladu s prvim, drugim in četrtem odstavkom 27. člena tega zakona. Oče izrabi očetovski dopust v trajanju 75 dni v obliki polne odsotnosti z dela najdalj do tretjega leta starosti otroka, za katerega se mu zagotavlja plačilo prispevkov za socialno varnost od minimalne plače. Evidenco o izrabi tega dela dopusta vodi center. Kadar oče izrabi očetovski dopust v trajanju 75 dni po dnevih, se trajanje pravice določi v delovnih dnevih tako, da se upošteva 70 odstotkov pripadajočih koledarskih dni.
- (3) Ne glede na določbo 25. in 27. člena tega zakona, ima oče naslednje leto od vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 odstotka bruto domačega proizvoda, pravico do očetovskega dopusta v trajanju 70 dni.
- (4) Oče izrabi očetovski dopust iz prejšnjega odstavka v trajanju 15 dni, za katerega je upravičen do očetovskega nadomestila, v skladu s prvim, drugim in četrtem odstavkom 27. člena tega zakona. Oče izrabi očetovski dopust v trajanju pet dni, za katerega je upravičen do očetovskega nadomestila, v skladu s tretjim in četrtem odstavkom 27. člena tega zakona. Oče izrabi očetovski dopust v trajanju 50 dni v obliki polne odsotnosti z dela najdalj do tretjega leta starosti otroka, za katerega se mu zagotavlja plačilo prispevkov za socialno varnost od minimalne plače. Evidenco o izrabi tega dela dopusta vodi center. Kadar oče izrabi očetovski dopust v trajanju 50 dni po dnevih, se trajanje pravice določi v delovnih dnevih tako, da se upošteva 70 odstotkov pripadajočih koledarskih dni.
- (5) Ne glede na določbo 25. in 27. člena tega zakona, ima oče dve leti od vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 odstotka bruto domačega proizvoda, pravico do očetovskega dopusta v trajanju 50 dni.
- (6) Oče izrabi očetovski dopust iz prejšnjega odstavka v trajanju 15 dni, za katerega je upravičen do očetovskega nadomestila, v skladu s prvim, drugim in četrtem odstavkom 27. člena tega zakona. Oče izrabi očetovski dopust v trajanju deset dni, za katerega je upravičen do očetovskega nadomestila, v skladu s tretjim in četrtem odstavkom 27. člena tega zakona. Oče izrabi očetovski dopust v trajanju 25 dni v obliki polne odsotnosti z dela najdalj do tretjega leta starosti otroka, za katerega se mu zagotavlja plačilo prispevkov za socialno varnost od minimalne plače. Evidenco o izrabi tega dela dopusta vodi center. Kadar oče izrabi očetovski

dopust v trajanju 25 dni po dnevih, se trajanje pravice določi v delovnih dnevih tako, da se upošteva 70 odstotkov pripadajočih koledarskih dni.

- (7) Tri leta od vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 odstotka bruto domačega proizvoda, se pravica do očetovskega dopusta prizna v trajanju 30 dni v skladu s 25. in 27. členom tega zakona.
- (8) Gospodarsko rast v skladu s prvim, tretji, petim in sedmim odstavkom tega člena ugotovi Statistični urad Republike Slovenije. Sklep o ugotovitvi, da je gospodarska rast preseгла 2,5 odstotka bruto domačega proizvoda, Vlada Republike Slovenije objavi v Uradnem listu Republike Slovenije do 30. septembra leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 odstotka bruto domačega proizvoda.

116. člen

(uporaba določb zakona, ki ureja uravnoteženje javnih financ)

Ne glede na 46., 47., 63., 68. in 77. člen tega zakona se za najvišje izplačilo nadomestila, višino nadomestila, višino starševskega dodatka, pravico do pomoči ob rojstvu otroka in pravico do dodatka za veliko družino uporabljajo določbe od 145. do 149. člena in 151. člena Zakona za uravnoteženje javnih financ (Uradni list RS, št. 40/12, 96/12 – ZPIZ-2, 104/12 – ZIPRS1314, 105/12, 25/13 – odl. US, 46/13 – ZIPRS1314-A, 47/13, 56/13 – ZŠtip-1, 63/13 – ZOs-1 in 63/13 – ZJAKRS-A) in določba 3. člena Zakona o interventnih ukrepih na področju trga dela in starševskega varstva (Uradni list RS, št. 63/13 – ZIUPTDSV).

117. člen

(uporaba izrazov)

- (1) Kjer drug zakon ali podzakonski predpis uporablja izraz »porodniški dopust«, ima ta enak pomen kot »materinski dopust«, kot ga določa ta zakon.
- (2) Kjer drug zakon ali podzakonski predpis uporablja izraz »dopust za nego in varstvo otroka« ali »posvojiteljski dopust«, imata izraza enak pomen kot »starševski dopust«, kot ga določa ta zakon.

118. člen

(rok za izdajo podzakonskih predpisov)

Minister izda podzakonske predpise iz 6., 59., 79., 91. in 108. člena tega zakona v šestih mesecih od začetka uporabe tega zakona.

119. člen

(prenehanje veljavnosti zakona)

- (1) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08, 62/10 – ZUPJS, 40/12 – ZUJF in 63/13 – ZIUPTDSV), uporablja pa se do 31. decembra 2013.
- (2) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati 2., 3., 4., 5. člen, prvi, drugi, četrti in peti odstavek 6. člena, 15., 16., 17. in 18. člen Zakona o prispevkih za socialno varnost (Uradni list RS, št. 5/96, 18/96 – ZDavP, 34/96, 87/97, 3/98, 106/99 – ZPIZ-1, 81/00 – ZPSV-C, 97/01 – ZSDP, 62/10 – odl.US, 40/12 – ZUJF in 96/13 – ZPIZ-2), ki se nanašajo na prispevke za starševsko varstvo.

120. člen

(prenehanje veljavnosti podzakonskih predpisov)

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati:

- Pravilnik o izvajanju dopusta za nego in varstvo otroka (Uradni list RS, št. 2/97),
 - Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje dodatka za nego otroka (Uradni list RS, št. 26/96 in 19/99),
 - Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo (Uradni list RS, št. 31/08),
 - Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov (Uradni list RS, št. 31/08, 61/09 in 61/10 - ZUPJS),
 - Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo (Uradni list RS, št. 105/02, 107/04, 129/06, 55/09, 88/11 in 85/12),
- ki pa se uporabljajo do uveljavitve podzakonskih predpisov iz 6., 59., 79. in 91. člena tega zakona, kolikor niso v nasprotju s tem zakonom.

121. člen
(podzakonski predpis o pridobivanju podatkov)

Do začetka uporabe podzakonskega predpisa iz tretjega odstavka 108. člena tega zakona pridobivajo ministrstvo in centri podatke o zaposlitvi in podatke o osnovi od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo, samo od delodajalcev.

122. člen
(uveljavitev in uporaba zakona)

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. januarja 2014, razen določbe 116. člena tega zakona, ki se začne uporabljati z dnem uveljavitve tega zakona in določbe 49 člena, ki se začne uporabljati 1. julija 2014.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu (vsebina)

Prvi člen opredeljuje vsebino in področje pravnega urejanja. S tem zakonom se v RS celovito ureja sistem zavarovanja za starševsko varstvo ter vse pravice, ki iz njega izhajajo, pravice do družinskih prejemkov ter pogoje in postopek za uveljavljanje posameznih pravic.

K 2. členu (prenos direktive)

Člen določa Direktivo o izvajanju revidiranega okvirnega sporazuma o starševskem dopustu, sklenjenega med BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP in ETUC, ter o razveljavitvi Direktive 96/34/ES(UL L št. 68 z dne 18. 03. 2010, str. 13), ki se z zakonom prenaša v naš pravni red ter Direktivo Sveta 92/85/EGS z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo (deseta posebna direktiva v smislu člena 16(1) direktive 89/391/EGS (UL L št. 348 z dne 28. 11. 1992, str. 1), ki je bila v slovenski pravni red prenesena že s prej veljavnim zakonom, dopolnitve nekaterih členov pa vsebujejo nekatere dodatne rešitve.

K 3. členu (vrste pravic)

Drugi člen zakona ureja dve vrsti pravic. En sklop pravic po tem zakonu so pravice, ki izhajajo iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo, drug sklop pa pravice do družinskih prejemkov.

K 4. členu (pomen posameznih pojmov)

V tem členu je določen pomen posameznih pojmov, ki se pojavljajo v zakonu in ki jih je bilo treba zaradi njihove pomembnosti natančneje opredeliti, da bi se izognili morebitnemu nerazumevanju in različni razlagi zakonskih določb.

K 5. členu (zdravniške komisije)

V tem členu je določeno, kdo imenuje zdravniške komisije, koliko in katere komisije se imenujejo. Minister, glede na veljavno ureditev, ni več vezan na predlog Pediatrične klinike pri imenovanju komisij.

K 6. členu (sredstva za izvajanje zakona)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. V prvem odstavku tega člena je določeno, da se sredstva zagotavljajo iz državnega proračuna, če vplačani prispevki iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo ne zadoščajo za pokrivanje obveznosti za pravice, ki iz tega zavarovanja izhajajo. Zakon o prispevkih za socialno varnost namreč določa, da prispevek za starševsko varstvo plačujejo zavarovanci po stopnji 0,10% in delodajalci prav tako po stopnji 0,10%. Zbrana sredstva iz teh prispevkov ne zadoščajo za kritje odhodkov, ki so vezani na pravice iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo. Pridobitev pravic do družinskih prejemkov ni vezana na zavarovanje za starševsko varstvo in gre za prejemke, namenjene spodbujanju družinske politike, zato se sredstva za njihovo izplačevanje zagotavljajo iz državnega proračuna.

K 7. členu (temeljna načela zavarovanja)

V sistemu zavarovanja za starševsko varstvo se ohranjajo dosedanji načeli vzajemnosti in solidarnosti. Bistvo zavarovanja ostaja načelo vzajemnosti, ki posameznikom na podlagi enakopravnosti med zavarovanci ob enakih pogojih priznava pravice v sorazmerju z vplačanami

prispevki. Načelo solidarnosti pa po drugi strani pomeni, da lahko posamezne skupine zavarovancev pridobijo večji obseg pravic, kot bi jim pripadal glede na vplačane prispevke, ker je namen socialnega zavarovanja v zagotavljanju minimalne ravni socialne varnosti, po drugi strani pa zavarovanci z višjimi dohodki, ki so plačevali tudi višje prispevke, ne morejo uveljaviti pravic, ki bi v popolnosti odražale raven vplačanih prispevkov, temveč pridobijo pravice v limitirani višini. Namen socialnega zavarovanja namreč ni v zagotavljanju nadpovprečno visokih prejemkov, temveč v zagotavljanju prejemkov, ki zagotavljajo socialno varnost upravičencev.

K 8. členu (zavarovanci za starševsko varstvo)

Vključitev v zavarovanje za starševsko varstvo je za osebe, razen v izjemnih primerih, obvezno in ni odvisno od volje posameznika. Iz zakonske določbe je razviden krog zavarovancev za starševsko varstvo in sicer so taksativno našteje vse osebe, ki so zavarovane za starševsko varstvo. Krog zavarovancev se glede na veljavno ureditev razširja zaradi sprememb drugih predpisov: Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), Uredba o plačah in drugih prejemkih javnih uslužbencev za delo v tujini.

Zavarovanci za starševsko varstvo so vse osebe, ki so obvezno vključene v pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Izjemoma je mogoča prostovoljna vključitev v zavarovanje za starševsko varstvo in sicer zakoncev uslužbencev ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve in ministrstva, pristojnega za obrambo, napoteni na delo v tujino in sicer na podlagi (Uredba o plačah in drugih prejemkih javnih uslužbencev za delo v tujini, Uradni list RS št. 69/08).

K 9. členu (prispevki za starševsko varstvo)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. V prvem odstavku tega člena je določeno, kateri prispevki se plačujejo za starševsko varstvo in sicer prispevek zavarovanca in prispevek delodajalca.

Prispevne stopnje oziroma višine prispevkov so zakonsko določene.

Člen določa tudi kam se vplačujejo prispevki za starševsko varstvo, to je v proračun Republike Slovenije.

K 10. členu (osnova za plačilo prispevkov)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Osnove za plačilo prispevkov so podlage, od katere se prispevki obračunajo in plačajo. Ta člen določa, da je osnova za plačilo prispevkov za starševsko varstvo enaka osnovi, od katere zavarovanci za starševsko varstvo plačujejo prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

K 11. členu (zavezanci za plačilo prispevkov zavarovanca)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Zavezanci za plačilo prispevkov zavarovancev za starševsko varstvo so največkrat zavarovanci sami. To so vsi zavarovanci iz 7. člena tega zakona razen zavarovanci iz 12. točke 7. člena, to so osebe, ki imajo pravico do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva po tem zakonu, za katere je zavezana prispevke zavarovanca plačevati Republika Slovenija.

K 12. členu (zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev za starševsko varstvo so za zavarovance iz 1., 2. in 3. točke 8. člena tega zakona delodajalci.

Zavezanci za plačilo prispevka delodajalca so tudi zavarovanci sami (zavarovanci iz 4., 7., 8. in 15. točke 8. člena tega zakona). Zavod za zaposlovanje je zavezanec za plačilo prispevka delodajalca za zavarovance iz 9. točke 8. člena tega zakona, ki imajo to pravico po predpisih, ki urejajo trg dela, zavod za zdravstveno zavarovanje pa za zavarovance iz 10. točke 8. člena, ki imajo pravico do začasnega nadomestila po predpisih o zdravstvenem zavarovanju.

Republika Slovenija krije prispevke za zavarovance iz 5., 6., 11., 12., 13., in 14. točke 8. člena tega zakona.

Plačila prispevkov za starševsko varstvo so oproščena invalidska podjetja in zaposlitveni centri v skladu s predpisom, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov.

K 13. členu (pobiranje prispevkov)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Prispevke za zavarovanje za starševsko varstvo pobira Davčna uprava Republike Slovenije. Zakon, ki ureja davčni postopek, ter zakon, ki ureja davčno službo, se uporabljata glede postopka, pobiranja prispevkov, pravic in obveznosti zavarovanca, ter drugih vprašanj postopka. V veljavnem Zakonu o davčnem postopku je v 1. členu kot pobiranje davka opredeljeno obračunavanje, odmera, plačevanje, vračilo, nadzor in izvršba davkov. V skladu s prvim odstavkom 3. člena tega zakona pobiranje davkov vključuje vse naloge državnih in drugih organov, pristojnih za pobiranje davkov, pravice in obveznosti zavezancev za davek in drugih oseb, določenih z zakonom, ki ureja davčno in carinsko službo, in s tem zakonom, v zvezi z ugotavljanjem in izpolnitvijo davčne obveznosti zavezanca za davek, ki je določena z zakonom. Po tretjem odstavku 3. člena Zakona o davčnem postopku pa določbe tega zakona, ki se nanašajo na davek, veljajo tudi za prispevke za zavarovanje za starševsko varstvo. S tem je pobiranje prispevkov vključeno v enoten davčni sistem, v katerem je z obstoječo davčno infrastrukturo in instituti zagotovljena preglednost in učinkovitost.

K 14. členu (pravice iz zavarovanja)

V zakonu se na podlagi zavarovanja za starševsko varstvo zagotavljajo naslednje pravice:

- pravica do dopusta,
- pravica do nadomestila in pravica do plačila prispevkov za socialno varnost v času očetovskega dopusta,
- pravica do krajšega delovnega časa in pravica do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi starševstva,
- pravica do plačila prispevkov v primeru štirih ali več otrok,
- pravica do nadomestila v času odmora za dojenje in pravica do plačila prispevkov za socialno varnost v času odmora za dojenje.

Pravica do nadomestila v času odmora za dojenje in pravica do plačila prispevkov za socialno varnost v času odmora za dojenje je novost, ureditev v tem zakonu je narekovala določba Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1), ki določa pravico do odmora za dojenje.

K 15. členu (vrste dopusta)

Zakon ureja več vrst dopusta. Novost je novo poimenovanje posameznih vrst dopusta. Zakon ureja materinski dopust, ki se je preimenoval iz porodniškega dopusta. Ker je praviloma namenjen materi, je novo poimenovanje smiselno, prav tako pa z novim poimenovanjem upoštevamo terminologijo v mednarodnih pravnih aktih. Druga vrsta dopusta po tem zakonu je očetovski dopust, katerega poimenovanje je nespremenjeno. Tretja vrsta dopusta po tem zakonu pa je starševski dopust, ki se preimenoval iz dopusta za nego in varstvo otroka. S tem smo upoštevali poimenovanje te vrste dopusta v Direktivi o izvajanju revidiranega okvirnega sporazuma o starševskem dopustu, sklenjenega med BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP in ETUC, ter o razveljavitvi Direktive 96/34/ES. Zakon ne ureja več posvojitelskega dopusta, ker imajo posvojitelji pravico do starševskega dopusta.

K 16. členu (pravica do dopusta)

Zaradi koncepta zavarovanja za starševsko varstvo je kot že v do sedaj veljavni ureditvi določeno, da so do dopusta upravičeni starši ali druge osebe, če so zavarovanci po tem zakonu.

K 17. členu (dolžnosti delodajalcev)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Določa obveznost delodajalca, da staršem oziroma drugim osebam, ki so zavarovanci za starševsko varstvo, omogoči izrabo starševskega dopusta, ob pogoju, da jih le-ti obveščajo v skladu s tem zakonom. Ta obveznost je določena že v predpisu, ki ureja delovna razmerja. V poglavju »Kazenske določbe« so določene višine kazni za delodajalce, ki ne bodo omogočili materi, očetu ali drugi osebi izrabe dopusta po tem zakonu.

K 18. členu (obveščanje delodajalca)

Člen v prvem odstavku povzema določbo iz predpisa, ki ureja delovna razmerja. Delavci, ki so zavarovanci za starševsko varstvo, imajo obveznost obveščanja delodajalca o predvidenem datumu nastopa dopusta. Rok za obveščanje je praviloma 30 dni, razen če ta zakon v nadaljnjih določbah določa drugače. Delodajalec mora biti zaradi lažje organizacije delovnega procesa obveščen o nameravani odsotnosti delavca zaradi starševstva vsaj 30 dni pred predvideno odsotnostjo. V izjemnih primerih, kot npr. nastanek spremenjenih okoliščin, so ti roki lahko krajši in so določeni v nadaljnjih določbah zakona.

Center za socialno delo mora o priznani pravici do dopusta obvestiti delodajalca v 15 dneh po izdaji odločbe. Delodajalec v času priznane pravice do dopusta po tem zakonu delavcu ne obračunava in izplačuje prispevkov in plače, zato mora biti natančno seznanjen o priznani pravici do dopusta. Za nekatere zavarovance iz 8. člena tega zakona, ki so naštetih v drugem odstavku tega člena mora center za socialno delo obvestiti pristojni davčni organ oziroma Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije oziroma Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije.

K 19. členu (trajanje materinskega dopusta)

Mati ima pravico do materinskega dopusta v trajanju 105 dni, kar se s predlogom zakona ne spreminja. Trajanje je tudi skladno z veljavno Direktivo Sveta 92/85/EGS z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo (deseta posebna direktiva v smislu člena 16(1) direktive 89/391/EGS (UL L št. 348 z dne 28. 11. 1992, str. 1), ki določa minimalno trajanje materinskega dopusta vsaj 14 tednov pred in/ali po porodu.

Zaradi uskladitve z zgoraj navedeno direktivo drugi odstavek na novo določa obvezno izrabo materinskega dopusta vsaj 15 dni. Mati mora obveznih 15 dni izrabiti pred porodom ali po njem. To pomeni, da če mati uveljavlja materinski dopust, ga mora vsaj 15 dni tudi obvezno izrabiti in se jim ne more odpovedati.

K 20. členu (prenehanje pravice do materinskega dopusta)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Zaradi varovanja zdravja matere po porodu, materi tudi v primerih, ko rodi mrtvega otroka oziroma otroka zapusti, pripada materinski dopust v trajanju 42 dni. V tem času šest tednov po porodu mati ni zmožna za vrnitev na delo in ji pripada materinski dopust zaradi varovanja njenega zdravja in ne zaradi varstva in nege otroka. Tudi če otrok umre oziroma ga mati zapusti v času materinskega dopusta, ima mati vedno pravico do materinskega dopusta najmanj 42 dni od rojstva otroka. Če otrok umre po preteku npr. 35 dni od rojstva otroka, ima mati pravico do še največ 10 dni materinskega dopusta (do 45. dneva). Če mati zapusti otroka po preteku 42 dni od rojstva otroka, ji materinski dopust preneha z naslednjim dnem, ko je zapustila otroka. Iz tega izhaja, da časovno obdobje 10 dni po smrti otroka ni več namenjeno varovanju matere po porodu, saj mati, ki zapusti otroka, te pravice nima.

K 21. členu (način izrabe materinskega dopusta)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Mati ima možnost izrabe materinskega dopusta samo v strnjenem nizu v obliki polne odsotnosti z dela. Ker je to predvsem pravica matere pravica do odsotnosti z dela zaradi poroda in nege in varstva otroka v prvih nekaj tednih po porodu, je določeno, da materinski dopust lahko izrablja le v strnjenem nizu brez prekinitev in le v obliki polne odsotnosti z dela.

Mati mora nastopiti materinski dopust 28 dni pred predvidenim datumom poroda, ki ga določi ginekolog. Tudi ta določba je namenjena varovanju zdravja matere oziroma noseče ženske, saj je donošen otrok rojen med 37. in 42. tednom nosečnosti, zato ji zakon omogoča, da nastopi materinski dopust 28 dni pred predvidenim datumom poroda. Če mati materinskega dopusta ne uveljavlja in ne izrabi v tem roku, neizrabljenega dela materinskega dopusta ne more prenesti v čas po rojstvu otroka, razen če je porod nastopil pred predvidenim datumom.

Najpozneje pa mati nastopi materinski dopust z dnem rojstva otroka, če pravico uveljavlja, saj je od takrat tudi dejansko odsotna z dela.

K 22. členu (pravica očeta do materinskega dopusta)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Ker je pravica do materinskega dopusta izvirno namenjena materi, tudi zaradi varovanja njenega zdravja po porodu, jo lahko oče izrabi samo v izjemnih primerih, ki so taksativno naštetih v prvem odstavku tega člena. Oče ima tako pravico do materinskega dopusta, pod pogojem, da je zavarovanec za starševsko varstvo, če mati umre, zapusti otroka ali na podlagi mnenja zdravnika specialista, trajno oziroma začasno ni sposobna za nego in varstvo otroka. Zapustitev otroka ugotavlja center za socialno delo v okviru svojih pristojnosti. Dejstvo, da mati trajno oziroma začasno ni sposobna za nego in varstvo otroka, mora ugotoviti zdravnik specialist. Če pravico do materinskega dopusta izrabi oče, je materinski dopust v vsakem primeru krajši za najmanj 28 dni, to je tisti del, ki materi sicer pripada pred predvidenim datumom poroda. Sicer pa se očetu skrajša materinski dopust za toliko dni, kolikor je mati to pravico že izrabila.

Zakon predvideva še eno izjemo, ko materinski dopust lahko izrabi oče otroka in sicer v soglasju z materjo, ko otroka rodi mati, mlajša od 18 let in ima status vajenke, učenke, dijakinje oziroma študentke. Tudi v tem primeru je materinski dopust krajši za 28 dni in traja največ 77 dni, se pa skrajša za toliko dni, kolikor je otrok star, ko oče nastopi materinski dopust. Mati ima v teh primerih lahko nekaj tednov pravico do starševskega dodatka, ob vrnitvi v šolo pa oče nastopi v soglasju z materjo materinski dopust.

K 23. členu (pravica druge osebe do materinskega dopusta)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Kadar otroka neguje in varuje druga oseba na podlagi veljavnega izvršilnega naslova v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja, ima druga oseba pravico do izrabe materinskega dopusta za otroka, ki ga neguje in varuje, pod pogojem, da je zavarovana za starševsko varstvo. Če pravico do materinskega dopusta izrabi druga oseba, je materinski dopust v vsakem primeru krajši za najmanj 28 dni, to je tisti del, ki materi sicer pripada pred predvidenim datumom poroda. Sicer pa se drugi osebi skrajša materinski dopust za toliko dni, kolikor sta mati ali oče to pravico že izrabila. Najpogosteje kot druga oseba izrabi materinski dopust oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve v skladu s posebnim predpisom, rejnica oziroma skrbnik, ki svojega varovanca dejansko neguje in varuje. V teh primerih lahko otroka druga oseba neguje in varuje že od rojstva otroka in je potrebno, da se jim omogoči izraba materinskega dopusta zaradi nege in varstva tega otroka.

Zakon predvideva še eno izjemo, ko materinski dopust lahko izrabi eden od starih staršev otroka, pod pogojem, da je zavarovanec za starševsko varstvo, in sicer v soglasju z materjo in očetom otroka, ko otroka rodi mati, mlajša od 18 let in ima status vajenke, učenke, dijakinje oziroma študentke. Tudi v tem primeru je materinski dopust krajši za 28 dni in traja največ 77 dni, se pa skrajša za toliko dni, kolikor je otrok star, ko eden od starih staršev nastopi materinski dopust. Mati ima v teh primerih lahko nekaj tednov pravico do starševskega dodatka, ob vrnitvi v šolo pa eden od starih staršev nastopi v soglasju z materjo in očetom materinski dopust. Najpogosteje bo to takrat, ko se tudi oče otroka še šola in ni zavarovanec za starševsko varstvo ter ne izrabi materinskega dopusta on.

K 24. členu (obveščanje delodajalca)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. V tem členu so opredeljeni roki za obveščanje delodajalca, ki so izjeme od 30 dnevne roka, določenega v prvem odstavku 16. člena tega zakona. Ker gre za izjemne primere, kot je predčasno rojstvo in mati še ni obvestila delodajalca o predvideni odsotnosti, nastop določenih razlogov, zaradi katerih oče oziroma druga oseba izrabi materinski dopust, so določeni krajši roki za obveščanje delodajalca in sicer 3 dni po rojstvu otroka oziroma 3 dni po nastopu razlogov za izrabo materinskega dopusta očeta oziroma druge osebe. Drugi odstavek tega člena določa obveznost delavca, da mora obvestiti delodajalca o nastopu materinskega dopusta ob sklenitvi delovnega razmerja, kadar le-tega sklepa v 58 dneh pred predvidenim datumom poroda. S takšno določbo se zadosti roku, da je delodajalec o nameri izrabe materinskega dopusta obveščen 30 dni pred predvidenim nastopom tega dopusta.

K 25. členu (trajanje očetovskega dopusta)

Očetovski dopust je pravica očeta, da je v najzgodnejšem obdobju otroka lahko prisoten pri negi in varstvu svojega otroka. Izraba očetovskega dopusta omogoča večjo vpletenost očetov v skrb za otroka in tako aktivnejšo vlogo pri skrbi za otroka. Oče ima pravico do očetovskega dopusta v trajanju 30 dni, za katere je upravičen do očetovskega nadomestila, in se mu ne podaljša ob rojstvu več otrok hkrati, saj je v takšnih primerih predvideno podaljšanje starševskega dopusta. Pravica je neprenosljiva. Očetovski dopust je torej pravica, ki pripada očetu in je neprenosljiva, kar pomeni, da če je oče ne izrabi, jo ne more prenesti na mater otroka. Zaradi uskladitve z Direktivo o izvajanju revidiranega okvirnega sporazuma o starševskem dopustu, sklenjenega med BUSINESSSEUROPE, UEAPME, CEEP in ETUC, ter o razveljavitvi Direktive 96/34/ES(UL L št. 68 z dne 18. 03. 2010, str. 13) je pomembno, da je ta dopust neprenosljiv in oče izrabe ne more prenesti na mater, da zadostimo 30 dnevni neprenosljivosti starševskega dopusta iz omenjene direktive. Je pa v 27. členu tega zakona določena izjema glede upravičenca do očetovskega dopusta, saj jo v izjemnih primerih lahko koristi oseba, ki ni oče otroka.

K 26. členu (oče nima pravice do očetovskega dopusta)

Prvi odstavek tega člena določa razloge, zaradi katerih oče ni upravičen do očetovskega dopusta. Ker so pravice po tem zakonu vezane na otroka, oče ni upravičen do očetovskega dopusta, če mati rodi mrtvega otroka. Prav tako ni upravičen do očetovskega dopusta, če mu je odvzeta roditeljska pravica, so prepovedani stiki z otrokom skladno s posebnim zakonom oziroma mu je bil izrečen ukrep prepovedi približevanja materi ali otroku po predpisih, ki urejajo naloge in pooblastila policije in preprečevanje nasilja v družini in tudi v primeru, če je s svojim ravnanjem očitno pokazal, da ne bo skrbel za varstvo in vzgojo otroka ali na drug način zanemarja roditeljsko pravico. V teh primerih oče ne neguje in varuje otroka. Novost je, da oče nima pravice do očetovskega dopusta tudi v primeru, če mu je bil izrečen ukrep prepovedi približevanja materi ali otroku po predpisih, ki urejajo policijo in preprečevanje nasilja v družini. Policija izreče ta ukrep, kadar je podan utemeljen sum, da je oseba storila kaznivo dejanje ali prekršek z elementi nasilja ali je bila zalotena pri takem kaznivem dejanju ali prekršku in obstajajo razlogi za sum, da bo ogrozila življenje, osebno varnost ali svobodo osebe, s katero je ali je bila v bližnjem razmerju. Razlog iz 3. točke prvega odstavka tega člena ugotavlja center za socialno delo v okviru svojih pristojnosti. Če je kateri izmed teh razlogov nastopil v času izrabe očetovskega dopusta, mu pripada pravica do očetovskega dopusta v obsegu, kot ga je že izrabil. Oče pa ima pravico do očetovskega dopusta, če z otrokom in materjo ne živijo skupaj oziroma je otrok zaupan v vzgojo in varstvo materi. Očetovski dopust je kratkotrajna pravica, namenjena očetu predvsem za vključevanje v skrb in nego za otroka ter pomoč materi takoj po rojstvu otroka. V času takoj po rojstvu otroka mati izrablja materinski dopust in prevzame glavno skrb za otroka, očetu pa očetovski dopust omogoča, da ji pri tem pomaga in da tudi sam neguje in varuje otroka. Zaradi teh razlogov lahko očetovski dopust izrabi tudi oče otroka, kateri mu ni zaupan v vzgojo in varstvo oziroma ne živi z njim, ima pa z njim stike. Zaradi razloga, da oče na podlagi mnenja zdravnika specialista, trajno oziroma začasno ni sposoben za nego in varstvo otroka, bo pravica do očetovskega dopusta očetu samo začasno prenehala, saj v tem času ni sposoben negovati in varovati otroka zaradi svojega zdravstvenega stanja. Dejstvo, da oče trajno oziroma začasno ni sposoben za nego in varstvo otroka, mora ugotoviti zdravnik specialist. V takem primeru lahko oče neizrabljen del očetovskega dopusta izrabi po prenehanju razloga, torej, ko je spet sposoben za nego in varstvo otroka, vendar najpozneje do šestega meseca starosti otroka. V času izrabe očetovskega dopusta je v praksi oče npr. udeležen v prometni nesreči, nenadoma huje zboli, itd. in je v teh primerih upravičen do nadomestila za bolniško odsotnost, v tem času pa ni sposoben negovati in varovati otroka, kar je namen izrabe očetovskega dopusta. Zato je smiselno, da se v takšnih primerih očetovski ukine in preostanek prizna po prenehanju razlogov. Kadar otrok v času izrabe očetovskega dopusta umre, ima oče pravico do še največ treh dni dopusta po smrti otroka.

K 27. členu (način izrabe očetovskega dopusta)

Oče mora izrabiti očetovski dopust v trajanju 15 dni, za katerega mu pripada očetovsko nadomestilo, do šestega meseca starosti otroka, saj je očetovski dopust namenjen temu, da očetje v najzgodnejšem obdobju prisostvujejo pri negi in varstvu otroka. Večina očetov se odloči izrabiti

očetovski dopust takoj po prihodu matere iz porodnišnice. Vendar se je v praksi izkazalo, da obstaja nekaj izjemnih primerov, ko oče v prvih šestih mesecih ne more izrabiti očetovskega dopusta zaradi različnih okoliščin, ki so tudi našteje v drugem odstavku tega člena. V teh primerih ima po novem oče pravico izrabiti očetovski dopust v trajanju 15 dni, za katerega mu pripada očetovsko nadomestilo, tudi po šestem mesecu starosti otroka in sicer do dopolnjenega 12. meseca starosti otroka. Da bo lahko tudi oče, ki je otroka skupaj z materjo posvojil otroka, ob posvojitvi otroka prisoten pri negi in varstvu otroka in ker je zelo malo posvojitev do šestega meseca starosti otroka, je to ena od izjem koriščenja očetovskega dopusta do 12. meseca otrokove starosti. Druga izjema je daljša neprekinjena službena odsotnost očeta, npr. vojaška misija..., ko oče ne more priti domov v prvih šestih mesecih po rojstvu otroka. Tretja izjema je zdravstveno stanje otroka, kadar je takšne narave, da otrok po porodu ne zapusti zdravstvene ustanove več kot šest mesecev. Četrta izjema pa je naknadno ugotovljeno očetovstvo. V primerih zakonske domneve očetovstva skladno s predpisi, ki urejajo družinska razmerja sodni postopki izpodbijanja očetovstva trajajo dolgo in se praviloma končajo po preteku šest mesecev starosti otroka. Oče lahko izrabi očetovski dopust v trajanju 75 dni v obliki polne odsotnosti z dela najdalj do 3. leta starosti otroka. Evidenco o izrabi tega dela dopusta vodi center.

Očetovski dopust se lahko izrabi v trajanju 15 koledarskih dni ali po (delovnih) dnevih do šestega meseca starosti otroka, pri čemer je izraba po dnevih 70% pripadajočih koledarski dni (15 koledarskih dni znese 11 delovnih dni). Tako je očetom omogočena prožnejša izraba očetovskega dopusta, saj mu ga ni potrebno izrabiti v strnjenem nizu vseh 15 dni očetovskega dopusta, temveč ga lahko izrabi po posameznih delovnih dnevih. Drugi del očetovskega dopusta v trajanju 15 koledarskih dni, za katerega je oče tudi upravičen do očetovskega nadomestila, pa lahko oče izrabi samo v strnjenem nizu in šele po poteku starševskega dopusta za tega otroka. Novost je tudi, da se lahko očetovski dopust v trajanju 30 dni, za katerega očetu pripada očetovsko nadomestilo, izrabi v obliki polne ali delne odsotnosti z dela in ne več samo v obliki polne odsotnosti z dela. Ta novost je posledica težnje po čim lažjem usklajevanju poklicnega in družinskega življenja.

K 28. členu (pravica osebe, ki dejansko neguje in varuje otroka do očetovskega dopusta)

Očetovski dopust je pravica, ki pripada očetu in je neprenosljiva, kar pomeni, da je ne more prenesti na mater otroka, če je ne izrabi. Vendar pa jo v določenih primerih izrabi tudi oseba, ki ni oče otroka. Namen očetovskega dopusta je prisotnost očeta pri negi in varstvu svojega otroka, pri čemer očetu pravica ne pripada med drugim, če s svojimi ravnanji pokaže, da ne bo skrbel za otrokovo varstvo in vzgojo. Ker so pravice iz tega zakona vezane izključno na otroka ter glede na naravo pravice do očetovskega dopusta, je za presojo upravičenosti ključno merilo dejanska skrb za nego in varstvo otroka osebe, ki je tudi sicer družinsko povezana z otrokom. Tako predlog zakona določa pravico do očetovskega dopusta ne le za drugo osebo, ki na podlagi veljavnega izvršilnega naslova, izdanega v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja, dejansko neguje in varuje otroka, temveč materinemu zakonskemu ali zunajzakonskemu partnerju, kot tudi partnerki registrirane istospolne partnerske skupnosti. Enako velja za življenjskega partnerja osebe, ki koristi materinski dopust. Pogoj je, da ta oseba dejansko neguje in varuje otroka, pri čemer v nobenem primeru oseba ne sme koristiti materinskega dopusta. Le na ta način se različne družinske okoliščine, ki so iz vidika nege in varstva otroka vsebinsko enake (ne glede na pravno urejeno družinsko razmerje osebe do otroka), enako obravnavajo pri pravnem urejanju pravice do očetovskega dopusta. Osebe iz prvega in drugega odstavka tega člena lahko izrabijo očetovski dopust, če ga ne izrabi oče otroka, saj za istega otroka lahko pravico izrabi samo ena oseba.

K 29. členu (trajanje starševskega dopusta)

Vsak od staršev ima pravico do starševskega dopusta v trajanju 130 dni, pri čemer lahko mati na očeta prenese 100 dni starševskega dopusta, 30 dni pa je neprenosljivih. Oče lahko prenese na mater 130 dni starševskega dopusta. Eden od staršev ga izrabi neposredno po izteku materinskega dopusta. Zaradi uskladitve z Direktivo o izvajanju revidiranega okvirnega sporazuma o starševskem dopustu, sklenjenega med BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP in ETUC, ter o razveljavitvi Direktive 96/34/ES(UL L št. 68 z dne 18. 03. 2010, str. 13) je bilo treba drugače urediti upravičenost in trajanje starševskega dopusta vsakega od staršev. Po zdaj veljavnem zakonu sta bila starša skupaj

upravičena do 260 dni starševskega dopusta (prej poimenovan dopust za nego in varstvo otroka) in se o načinu izrabe dogovorita za vseh 260 dni. To pomeni, da je bil celoten dopust za nego in varstvo prenosljiv in ga je lahko izrabil v skladu z dogovorom med staršema v celoti samo eden od staršev. S predlogom zakona je postala pravica do starševskega dopusta individualna pravica vsakega od staršev v trajanju 130 dni. S takšno dolžino je zgoraj navedena direktiva ustrezno prenesena v naš pravni red, saj slednja določa, da ima vsak od staršev pravico do starševskega dopusta v trajanju štiri mesece. Del dopusta matere v trajanju 30 dni je določen kot neprenosljiv, kar določa tudi direktiva. Oče ima neprenosljiv del očetovskega dopusta v trajanju 90 dni, kar je tudi skladno z omenjeno direktivo. To pomeni, da 30 dni starševskega dopusta mati ne more prenesti na očeta v nobenih okoliščinah, razen iz razlogov, taksativno določenih v naslednjem členu (pri čemer je ta mesec izgubljen, če izrabi starševski dopust le oče otroka). V praksi bo to pomenilo, da bo npr. mati lahko v celoti izrabila svojih 130 dni starševskega dopusta ter še 130 dni, ki ji jih bo nanjo prenesel oče otroka. Oče pa bo lahko izrabil svojih 130 dni dopusta in še 100 dni, ki jih bo nanj prenesla mati otroka. Mogoče pa so različne kombinacije, od takšne, da vsak od staršev izrabi svojih 130 dni ali pa eden od staršev na drugega prenese vseh 100 dni in tako eden izrabi 230 dni, drugi pa 30 dni ali da eden od staršev prenese na drugega manj kot 100 dni, npr. 50 dni in tako eden izrabi 180 dni, drugi pa 80 dni, itd. O izrabi in prenosu dopusta bosta starša sklenila dogovor.

Starševski dopust je treba izrabiti neposredno po izteku materinskega dopusta. S tem je zagotovljena neprekinjena nega in varstvo otroka, saj ni prekinitve med izrabo materinskega dopusta in starševskega dopusta. Kadar za tega otroka nihče ni upravičen do materinskega dopusta, se prizna pravica do starševskega dopusta neposredno po poteku 77 dni starosti otroka.

Starševski dopust se lahko zaradi posebnih razlogov podaljša. Dolžina podaljšanja je odvisna od razloga podaljšanja in se ne spreminja glede na sedaj veljavno ureditev. Spreminja pa se starostna meja otrok, kadar starši ob rojstvu otroka že varujejo in vzgajajo dva otroka in sicer iz 8 let na datum končanega prvega razreda osnovne šole v skladu s predpisom, ki ureja osnovno šolo. Predlagatelju se zdi določena starostna meja primerna, saj najstarejši otrok že obiskuje osnovno šolo, prav tako ne potrebuje več spremstva v in iz šole. Dodan je tudi razlog podaljšanja v primeru posvojitve dvojčkov oziroma dveh različno starih otrok do 3 let ter več različno starih otrok do dokončanega prvega razreda osnovne šole najstarejšega otroka, saj so po novem tudi posvojitelji upravičeni do starševskega dopusta skladno z direktivo. Tako so posvojitelji ob posvojitvi več otrok hkrati pri podaljšanju izenačeni s starši, ki sem jim rodijo dvojčki oziroma več hkrati živo rojenih otrok. Eden od staršev lahko del starševskega dopusta tudi prenese in ga izrabi najdalj do zaključka prvega razreda osnovne šole otroka. V praksi se pojavlja precej primerov, ko tistemu od staršev, ki izrablja starševski dopust, v času trajanja le-tega preneha pogodba o zaposlitvi in si išče novo zaposlitev. V primeru, da jo najde in se želi zaposliti, drugi od staršev pa bodisi ni zavarovan za starševsko varstvo, bodisi starševskega dopusta ne more nastopiti, lahko del starševskega dopusta prenese in ga izrabi kasneje, najdalj do dokončanja prvega razreda osnovne šole otroka.

K 30. členu (izjeme pri neprenosljivosti starševskega dopusta)

Glede na novo ureditev v 29. členu je bilo potrebno na novo določiti tudi izjeme pri neprenosljivosti 30 dni starševskega dopusta. V teh, taksativno naštetih primerih, lahko celoten starševski dopust izrabi samo eden od staršev, torej se celoten starševski dopust matere, tudi 30 sicer neprenosljivih dni starševskega dopusta, prenese na očeta oziroma celoten starševski dopust očeta na mater otroka. Skupno vsem razlogom iz 1. do 7. točke tega člena je to, da drugi od staršev ne neguje in varuje otroka. Zaradi tega, ker eden od staršev otroka ne neguje in varuje iz različnih razlogov, ki so na strani tega starša, drugi od staršev in otrok ne sme biti kaznovan z manj dni starševskega dopusta. V takšnih primerih lahko celoten starševski dopust v trajanju 260 dni izrabi tisti od staršev, ki otroka neguje in varuje. Kadar eden od staršev ni zavarovanec za starševsko varstvo, mu starševski dopust ne pripada, zato tukaj ne gre za neprenosljivost njegovega dela starševskega dopusta, saj do njega sploh ni upravičen. V takšnem primeru iz 8. točke lahko zato celoten starševski dopust izrabi tisti od staršev, ki je zavarovanec za starševsko varstvo in upravičen do starševskega dopusta.

K 31. členu (prenehanje pravice do starševskega dopusta)

Določeni so razlogi, v katerih primerih eden od staršev oziroma oba starša nista upravičena do starševskega dopusta. Glede na dosedanjo ureditev, je teh razlogov več in sicer je novost, da eden od staršev nima pravice do očetovskega dopusta tudi v primeru, če mu je bil izrečen ukrep prepovedi približevanja materi ali otroku po predpisih, ki urejajo naloge in pooblastila policije in preprečevanje nasilja v družini. Policija izreče ta ukrep, kadar je podan utemeljen sum, da je oseba storila kaznivo dejanje ali prekršek z elementi nasilja ali je bila zalotena pri takem kaznivem dejanju ali prekršku in obstajajo razlogi za sum, da bo ogrozila življenje, osebno varnost ali svobodo osebe, s katero je ali je bila v bližnjem razmerju. Kadar je otrok zaupan v varstvo in vzgojo drugi osebi ali nameščen v rejniško družino ali zavod starša nista upravičena do starševskega dopusta, saj otroka dejansko ne negujeta in varujeta. V teh primerih bo druga oseba, kateri je otrok zaupan v vzgojo in varstvo ali rejnik, pri katerem je nameščen otrok, izrabil starševski dopust, da bo lahko otroka negoval in varoval. Eden od staršev nima pravice do starševskega dopusta, če je otrok zaupan v varstvo in vzgojo drugemu od staršev oziroma živi samo z drugim od staršev ter ne varuje in neguje otroka. V teh primerih otroka neguje in varuje tisti od staršev, ki mu je bil otrok zaupan v vzgojo in varstvo, zato njemu tudi pripada starševski dopust. Drugemu od staršev le-ta ne pripada, saj otroka ne neguje in varuje, otrok mu ni zaupan v vzgojo in varstvo. Prav tako starševski dopust ne pripada enemu od staršev, če mu je odvzeta roditeljska pravica, so mu bili prepovedani stiki z otrokom skladno s predpisi, ki urejajo družinska razmerja oziroma mu je bil izrečen ukrep prepovedi približevanja po predpisih, ki urejajo policijo in preprečevanje nasilja v družini. Če je kateri od razlogov nastopil v času izrabe starševskega dopusta, pripada enemu od staršev oziroma staršema pravica do starševskega dopusta v obsegu, kot ga je/sta ga že izrabila, nima/nimata pa pravice do neizrabljenega dela dopusta. Kadar otrok v času starševskega dopusta umre, ima tisti od staršev, ki izrablja pravico do starševskega dopusta, to pravico v obsegu kot ga je do dneva smrti otroka že izrabil in še največ 10 dni po smrti otroka. Po sedaj veljavnem predpisu, se pravica do dopusta za nego in varstvo otroka ukine naslednji dan po smrti otroka. V takšni situaciji starši ne sporočijo, da je otrok umrl še isti dan, kot je nastopila smrt, temveč to sporočijo v nekaj dneh na center. Ker pa je eden od staršev v tem času odsoten z dela in torej ni v službi, mu pravice do starševskega dopusta za nazaj ne moremo ukiniti brez posledic (štelo bi se, da je bil neupravičeno odsoten z dela). V predlogu zakona je tako določeno, da ima tisti od staršev, ki izrablja pravico do starševskega dopusta, to pravico v obsegu kot ga je do dneva smrti otroka že izrabil in še največ 10 dni po smrti otroka, kar je enako kot je določeno, če otrok umre v času porodniškega dopusta. Kadar umre eden od več hkrati živo rojenih otrok oziroma eden od več hkrati posvojenih otrok in je bil to razlog za podaljšanje starševskega dopusta, staršema preneha pravica do pripadajočega dela daljšega starševskega dopusta. S smrtjo otroka je odpadel razlog podaljšanja, zato starša do podaljšanega dela dopusta nista upravičena.

K 32. členu (kasneje ugotovljeno zdravstveno stanje otroka)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Kadar je razlog za podaljšanje dopusta za nego in varstvo otroka motnja v telesnem ali duševnem razvoju oziroma dolgotrajna hujša bolezen otroka in je ugotovljena po uveljavljanju pravice do starševskega dopusta iz 29. člena tega zakona, vendar pred 18 mesecem starosti otroka, je eden od staršev upravičen do starševskega dopusta še dodatnih 90 dni od dneva priznanja pravice.

K 33. členu (dogovor o izrabi starševskega dopusta)

Ureditev dogovora se bistveno ne spreminja glede na dosedanjo ureditev, novost pa je okoliščina za spremembo dogovora in sicer predčasna vrnitev na delo v dogovoru z delodajalcem. Urejen je dogovor staršev glede izrabe starševskega dopusta, ki mora biti v pisni obliki in vključuje opredelitev staršev glede obsega in načina izrabe starševskega dopusta. Ker morata biti z izrabo starševskega dopusta seznanjena tudi delodajalca 30 dni pred nastopom dopusta, morata starša z dogovorom seznaniti tudi vsak svojega delodajalca. Dogovor iz določenih razlogov preneha veljati. Če nastanejo okoliščine iz prvega in drugega odstavka 31. člena oziroma če postane eden od staršev na podlagi mnenja zdravnika specialista, trajno oziroma začasno nesposoben za nego in varstvo otroka, so to razlogi, ki narekujejo drugačno odločitev, kot sta se starša dogovorila pred nastopom starševskega dopusta. Iz teh razlogov eden od staršev ne more več negovati in varovati otroka, zato pisni dogovor

preneha in preostanek starševskega dopusta izrabi drugi od staršev, ne glede na prvotno sprejet dogovor. Dogovor pa se iz določenih razlogov spremeni. V tem primeru še vedno starševski dopust lahko izrabita oba starša, vendar v drugačnem obsegu ali na drugačen način kot sta se prvotno dogovorila. Razlog, ki je v predlogu zakona dodan, je predčasna vrnitev na delo v dogovoru z delodajalcem. Velikokrat se tako na strani staršev, kot na strani delodajalca pokaže, da bi bila drugačna izraba starševskega dopusta boljša rešitev. Včasih starši šele po nekaj mesecih po rojstvu otroka ugotovijo, da bi starševski dopust izrabil še drugi od staršev, čeprav prvoten dogovor ni bil tak. Včasih je tudi na strani delodajalca želja, da se upravičenec do starševskega dopusta npr. zaradi kakšnega novega projekta vrne prej na delovno mesto. Če se s takšno spremembo strinjata oba starša in delodajalca, se dogovor lahko spremeni. Če se starša nikakor ne moreta dogovoriti o izrabi starševskega dopusta ali je njuna odločitev v nasprotju s koristjo otroka, odloči o tem center, ki pri tem upošteva koristi otroka. Kadar pa bo starševski dopust izrabil samo eden od staršev, ko drugi od staršev do starševskega dopusta sploh ni upravičen, se pisnega dogovora med staršema ne sklene.

K 34. členu (način izrabe starševskega dopusta)

Starševski dopust se izrabi v strnjenem nizu. Kot strnjen niz je razumeti dolžino dopusta, ki traja skupno dolžino starševskega dopusta, brez prekinitev. Starševski dopust se lahko izrabi v obliki polne ali delne odsotnosti z dela. Polna odsotnost z dela je odsotnost v obsegu tedenske delovne obveznosti zavarovanca, ne glede na to ali gre za polni ali krajši delovni čas. Če je eden od staršev zaposlen za polni ali krajši delovni čas in bo izrabil starševski dopust v obliki polne odsotnosti z dela, pomeni, da bo odsoten za njegov celoten delovni čas. Polna odsotnost za posameznega upravičenca lahko v trajanju različnega števila ur na teden, odvisno od vrste sklenjenega delovnega razmerja. Delna odsotnost z dela je odsotnost v obsegu, krajšem od obsega tedenske delovne obveznosti zavarovanca. Bistvena novost predloga je, da ni več določeno, da delna odsotnost z dela ne more biti daljša od polovičnega obsega tedenske delovne obveznosti. To pomeni, da bosta starša bolj fleksibilno lahko izrabljala starševski dopust, npr. dva dni v tednu eden od staršev in tri dni v tednu drugi od staršev ali en dan v tednu eden od staršev in štiri dni v tednu drugi od staršev. Zaradi omejitve, ki je določena v sedaj veljavnem zakonu takšna izraba ni bila mogoča. Ob domnevi 40 urne tedenske delovne obveznosti, sta bila starša odsotna lahko vsak največ 20 ur tedensko. To je pomenilo, da je bilo možno koriščenje npr. vsak štiri ure dnevno ali vsak dva dni v tednu, en dan v tednu pa vsak po štiri ure, kar je v praksi povzročalo veliko težav.

K 35. členu (omejitve načina izrabe starševskega dopusta)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev, razen nižje starostne meje v primeru, ko starša ob rojstvu otroka varujeta in vzgajata dva otroka. Da bi zaščitili otrokove koristi in mu zagotovili nego in varstvo staršev do 11. meseca njegove starosti, je določena prepoved sočasne izrabe polne odsotnosti z dela obeh staršev, razen v izjemnih primerih, določenih v tem členu. Starša lahko istočasno izrabljata starševski dopust v obliki polne odsotnosti z dela samo v delu podaljšanja tega dopusta, tako da je otroku zagotovljena nega enega od staršev vedno vsaj 260 dni od izteka materinskega dopusta, to je do 11. meseca starosti otroka. Po tej starosti pa je otrok po predpisih, ki urejajo vrtce lahko sprejet v vrtec.

K 36. členu (način izrabe prenesenega dopusta za nego in varstvo otroka)

Nov je način izrabe prenesenega starševskega dopusta. Ni več možnosti izrabe tega dopusta po dnevih, temveč samo v strnjenem nizu, pri čemer ni nujno izrabiti celotnega prenesenega dopusta naenkrat. Z vidika poenostavitve postopkov na strani centra pri izplačevanju nadomestila (ne več za vsak dan posebej) kot z vidika organizacije delovnega procesa na strani delodajalcev je predlagana rešitev ustrežnejša od dosedanje. Upravičenec ga lahko izrabi največ dvakrat letno, vsakokrat v trajanju najmanj 15 koledarskih dni. O izrabljenem dopustu morata starša obvestiti center najpozneje 15 dni po nastopu, da le-ta lahko upravičencu pravočasno izplača nadomestilo. To je novost, saj je bila prej to obveznost delodajalca. Zaradi na novo določene osnove za izračun nadomestila v času prenesenega dopusta, delodajalec centru ni več dolžan sporočiti dnevov izrabe dopusta in podatka za izračun osnove, kar je ena od odprav administrativnih ovir na strani delodajalcev. Evidenco o izrabi

dopusta vodi center.

K 37. členu (rok obveščanja delodajalca)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Okoliščine, ki so razlog za spremembo dogovora nastopijo niso načrtovane in ponavadi nastanejo nenadoma. Da bi otroku zagotovili nego in varstvo brez prekinitvev, so tudi roki za sporočanje krajši in sicer je potrebno obvestiti center in delodajalca o spremembi izrabe starševskega dopusta vtreh dneh, ko je nastopil razlog za spremembo pisnega dogovora po tem zakonu.

K 38. členu (pravica druge osebe do starševskega dopusta)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Kadar otroka neguje in varuje druga oseba na podlagi veljavnega izvršilnega naslova v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja, ima druga oseba pravico do izrabe starševskega dopusta za otroka, ki ga neguje in varuje, pod pogojem, da je zavarovana za starševsko varstvo. Če pravico do starševskega dopusta izrabi druga oseba, se drugi osebi skrajša starševski dopust za toliko dni, kolikor sta mati ali oče to pravico že izrabila. Najpogosteje kot druga oseba izrabi starševski dopust rejnica oziroma skrbnik, ki svojega varovanca dejansko neguje in varuje. V teh primerih lahko otroka druga oseba neguje in varuje že od rojstva otroka in ima tudi že pravico do materinskega dopusta, zato se jim mora omogočiti nadaljevanje nege in varstva tega otroka in se jim prizna pravica do starševskega dopusta.

Zakon predvideva še eno izjemo, ko starševski dopust lahko izrabi eden od starih staršev otroka, pod pogojem, da je zavarovanec za starševsko varstvo, in sicer v soglasju z materjo in očetom otroka, ko otroka rodi mati, mlajša od 18 let in ima status vajenke, učenke, dijakinje oziroma študentke. Mati ima v teh primerih lahko nekaj tednov pravico do starševskega dodatka, ob vrnitvi v šolo pa eden od starih staršev nastopi v soglasju z materjo in očetom starševski dopust. Najpogosteje bo to takrat, ko se tudi oče otroka še šola in ni zavarovanec za starševsko varstvo ter ne izrabi starševskega dopusta on.

K 39. členu (pravica posvojiteljev do starševskega dopusta)

Zaradi uskladitve z Direktivo o izvajanju revidiranega okvirnega sporazuma o starševskem dopustu, sklenjenega med BUSINESS EUROPE, UEAPME, CEEP in ETUC, ter o razveljavitvi Direktive 96/34/ES(UL L št. 68 z dne 18. 03. 2010, str. 13) je bilo treba določiti, da ima pravico do starševskega dopusta tudi posvojitelj oziroma oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve v skladu s posebnim predpisom (v nadaljevanju posvojitelj). V veljavni ureditvi ima posvojitelj pravico do posvojiteljskega dopusta v trajanju 150 dni za otroka, starega od 1 do 4 let, in 120 dni za otroka starega od 4 do 10 let. Ker direktiva določa, da imajo delavci individualno pravico do starševskega dopusta v primeru rojstva ali posvojitve otroka, da bodo lahko skrbeli za tega otroka do starosti največ osem let, ki jo predpiše država članica in/ali socialni partnerji, je v predlogu določeno, da ima tudi posvojitelj pravico do starševskega dopusta do vstopa otroka v šolo, v istem obsegu in trajanju kot starša. Zanj veljajo vse določbe o starševskem dopustu. Se pa v predlogu znižuje starostna meja otroka za upravičenost posvojitelja do starševskega dopusta in sicer iz 10 let na 6 let starosti otroka. Direktiva določa zgornjo mejo 8 let, vendar je v pristojnosti posamezne države članice, da določi zgornjo mejo. Predlog zato vsebuje zgornjo mejo vstop otroka v šolo. Ker morajo starši po predpisih, ki urejajo osnovno šolo, v 1. razred osnovne šole vpisati otroke, ki bodo v koledarskem letu, v katerem bodo začeli obiskovati šolo, dopolnili starost 6 let z nekaj izjemami, je pravica do starševskega dopusta, ki je namenjena negi in varstvu otroka, omejena do trenutka vstopa otroka v osnovno šolo v Republiki Sloveniji.

Ker direktiva določa, da države članice in/ali socialni partnerji ocenijo potrebo po dodatnih ukrepih za obravnavanje posebnih potreb posvojiteljev, predlog že v 28. členu predvideva določena podaljšanja ob posvojitvi več otrok hkrati.

Posvojitelj mora starševski dopust nastopiti najpozneje 15 dni po namestitvi otroka v družino z namenom posvojitve oziroma po izvedeni posvojitvi, saj je njegov namen omogočiti posvojiteljem nego in varstvo otroka takoj ob prihodu otroka v družino, da se postopoma navadi na posvojitelje in oni nanj. Pri posvojitvi je zelo pomembna t.i. adaptacija. Prej je bil ta rok 30 dnevni, vendar je praksa pokazala, da posvojitelji nastopijo dopust praktično takoj, ko začnejo otroka dejansko negovati in varovati. Zato

je tudi krajši rok za obveščanje delodajalca in sicer 3 dni od nastopa razloga za izrabo starševskega dopusta, to bo najpogosteje od zaupanja otroka v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve oziroma od izvedene posvojitve v tujini.

Do starševskega dopusta ni upravičena oseba, ki posvoji otroka svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja, kot je določeno že v veljavnem zakonu.

K 40. členu (vrste nadomestila)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev, razen novega poimenovanja nadomestil zaradi novega poimenovanja dopustov. Zakon ureja tri vrste nadomestila, toliko kot ureja vrst dopusta. V času materinskega dopusta je oseba upravičena do materinskega nadomestila, v času očetovskega dopusta do očetovskega nadomestila in v času starševskega dopusta do starševskega nadomestila. Poimenovanje materinskega in starševskega nadomestila je novo in sledi novemu poimenovanju materinskega in starševskega dopusta.

K 41. členu (pravica do nadomestila)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Pravico do nadomestila ima tista oseba, ki ima pravico do dopusta in je bila zavarovana dan pred nastopom posamezne vrste dopusta. Pravica do nadomestila je vezana na pravico do dopusta, torej na zavarovanje za starševsko varstvo. Vendar pa ima pravico do nadomestila tudi oseba, ki dan pred nastopom ni zavarovana za starševsko varstvo in nima pravice do dopusta, ima pa najmanj dvanajst mesecev zavarovanja v zadnjih treh letih pred uveljavljanjem pravice do nadomestila. Glede na to, da je veliko pogodb o zaposlitvi sklenjenih za določen čas, so s takšno ureditvijo pokrite tudi takšne osebe. Kljub temu, da niso zavarovane za starševsko varstvo v času, ko bi nastopile starševski dopust, bodo upravičene do starševskega nadomestila brez da bi izrabljale dopust.

Zaradi tretjega odstavka tega člena se izognemo naknadnemu uveljavljanju dopusta, kadar je osebi priznana pravica do nadomestila po drugem odstavku. Izjemoma pa lahko uveljavlja dopust tista oseba, ki je imela najprej priznano pravico do nadomestila po drugem odstavku tega člena, pa se med trajanjem te pravice zaposli (največkrat se je v praksi pokazalo za določen čas) in izrablja starševski dopust drugi od staršev otroka, potem pa ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi ta oseba želi nadaljevati s pravico do nadomestila, vendar ker je dan pred nastopom dopusta zavarovana za starševsko varstvo, ji pripada tudi dopust.

Za istega otroka se ne more istočasno prejemati nadomestila in drugih nadomestil po predpisih, ki urejajo zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti ter plačilo prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva, plačilo prispevkov v primeru štirih ali več otrok in prejemanje delnega plačila za izgubljeni dohodek po tem zakonu. Za istega otroka tako ne more ista oseba prejemati dveh pravic hkrati, pa tudi več različnih oseb ne, npr. mati nadomestilo, oče pa plačilo prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva.

K 42. členu (trajanje pravice do nadomestila)

Člen ne prinaša bistvenih novosti glede na veljavno ureditev. V času materinskega dopusta je oseba upravičena do materinskega nadomestila, v času očetovskega dopusta do očetovskega nadomestila in v času starševskega dopusta do starševskega nadomestila. V času 75 dni neplačanega očetovskega dopusta je oče upravičen do plačila prispevkov za socialno varnost od minimalne plače. Kadar upravičenec izrablja posamezno vrsto dopusta v obliki delne odsotnosti z dela, se mu dopust zato ne podaljša, do nadomestila pa je upravičen v sorazmerni višini. Če bo eden od staršev izrabljaj npr. starševski dopust 20 ur na teden, 20 ur tedensko pa bo delal, bo upravičen do polovične višine nadomestila, ki bi mu pripadala, če bi dopust izrabljaj v polni odsotnosti z dela.

Ker se dopust izrablja v koledarskih dnevih, je določeno, da nadomestilo po tem zakonu pripada za delovne dni oziroma delovne ure, ko je zavarovanec na starševskem dopustu, kot tudi za praznične in druge proste dni, določene z zakonom.

K 43. členu (osnova za izračun nadomestila)

Predlog predvideva, da je osnova za posamezno vrsto nadomestila povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo v skladu z 9. členom tega zakona v zadnjih 12 mesecih pred mesecem pred vložitvijo prve vloge za starševski dopust. Centri bodo podatke, ki jih bodo potrebovali za odločanje o pravici do nadomestila pridobivali v skladu s 108. Členom tega zakona tudi neposredno od Davčne uprave Republike Slovenije in bo vzpostavljena povezava med informacijskim sistemom centrov za socialno delo (ISCSD) in informacijskim sistemom DURS. Tako bo omogočeno tudi elektronsko vlaganje vlog za uveljavitev pravic ob rojstvu otroka, brez skeniranja priloge delodajalca/ev, iz katerih so razvidne osnove. Podatke, s katerimi DURS ne razpolaga bodo še naprej zagotavljali delodajalci. V 120. Členu je določeno tudi prehodno obdobje, v katerem bodo v celoti podatke o osnovi zagotavljali delodajalci. Obdobje, v katerem so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo ostaja enako in sicer 12 mesecev. Bo pa po novem zamik enega meseca zaradi pridobivanja podatkov po uradni dolžnosti in sicer se šteje tista osnova, od katere so bili obračunani prispevki v zadnjih 12 mesecih pred mesecem pred vložitvijo prve vloge za starševski dopust (npr. vloga vložena v aprilu 2013, obdobje, ki se upošteva je marec 2012-februar 2013). Pomembno je, da so prispevki za starševsko varstvo obračunani. Upravičenost do nadomestila ni vezana na plačane prispevke, saj bi s takšno zahtevo povzročili, da mnogo oseb ne bi bilo upravičenih do nadomestila brez svoje krivde, ampak zaradi razlogov oziroma krivde na strani delodajalca, ki je prispevke. Do nadomestila je upravičena oseba, ki je bila zavarovana za starševsko varstvo dan pred nastopom dopusta. Za uveljavitev pravice do nadomestila ni določen pogoj določene zavarovalne dobe. Dovolj je, da je oseba zavarovana za starševsko varstvo dan pred nastopom dopusta. Se pa kot osnova šteje povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo v zadnjih 12 mesecih pred mesecem pred vložitvijo prve vloge za starševski dopust. Za manjkajoče mesece se kot osnova upošteva 55% vrednosti minimalne plače z uskladitvami iz 2. člena zakona, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjtvom v Republiki Sloveniji. Ker za nekatere upravičence prispevki za starševsko varstvo niso bili obračunani za vseh 12 mesecev, se za manjkajoče mesece kot osnova upošteva zgoraj navedenih 55% minimalne plače. Namen te določbe je, da takšni upravičenci ne bi imeli samo iz razloga, ker niso zavarovani 12 mesecev pred nastopom starševskega dopusta, izredno nizkega nadomestila, kar bi se zgodilo, v kolikor se za manjkajoče mesece ne bi upoštevalo ničesar. Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjtvom v Republiki Slovenij določa višine, enotni način in rok usklajevanja posameznih vrst transferjev posameznikom in gospodinjtvom, ki se izplačujejo iz javnih finančnih virov v Republiki Sloveniji, to je iz državnega proračuna, proračunov občin, Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (1. člen). V primerih, ko so v teh predpisih višine posameznega transferja določene v razmerju do minimalne, zajamčene plače ali povprečne plače v Republiki Sloveniji, se, v skladu z 2. členom zakona, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjtvom v Republiki Sloveniji, kot višine upoštevajo vrednosti, veljavne na dan 31. decembra 2006, ki jih objavi minister oziroma ministrica, pristojen za socialne zadeve. Zakon, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjtvom v Republiki Sloveniji v 3. členu določa, da se transferji posameznikom in gospodinjtvom, za katere je s predpisi določeno, da se usklajujejo z doseženo oziroma z napovedano rastjo cen življenjskih potrebščin oziroma se usklajujejo z rastjo povprečne bruto plače vseh zaposlenih v Republiki Sloveniji, z rastjo povprečne čiste plače, zajamčene plače, minimalne plače, izhodiščne plače za negospodarske dejavnosti ali povprečne plače po kolektivni pogodbi za gospodarske dejavnosti, uskladijo enkrat letno v mesecu januarju z rastjo cen življenjskih potrebščin v obdobju januar-december preteklega leta v primerjavi z istim obdobjem v letu pred tem, po podatkih Statističnega Urada Republike Slovenije. Drugi odstavek 3. člena zakona, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjtvom v Republiki Sloveniji v deseti alineji prve točke navaja, da se na način in v roku iz prejšnjega odstavka usklajujejo tudi starševska nadomestila v skladu z 38., 39., in 40. členom ZSDP. V skladu z 6. členom zakona, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjtvom v Republiki Sloveniji minister vsako leto objavi v Uradnem listu Republike Slovenije sklep o usklajenih višinah tistih transferjev, ki so določeni v nominalnih zneskih, in odstotek uskladitve drugih transferjev. V skladu z 9. členom zakona, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjtvom v Republiki Sloveniji z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati nekatere določbe zakonov in drugih predpisov, ki določajo višine

posameznega transferja ali njihovega dela v razmerju do minimalne plače, zjamčene plače ali povprečne plače v Republiki Sloveniji. V peti alineji tega člena zakon navaja tretji in četrti odstavek 41. člena Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, ki se nanašata na osnovo za izračun starševskega nadomestila razlike do polnega obsega – 55% minimalne plače. V šesti alineji tega člena zakon navaja tudi 43. člen Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, ki se nanaša na najvišje in najnižje izplačilo nadomestila. Zakon, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjtvom v Republiki Sloveniji v prehodnih določbah oziroma v 9. členu ne ukinja določb ZSDP o najvišjem izplačilu, torej določbe o zgornji omejitvi. Ker drugi člen zakona, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjtvom v Republiki Sloveniji določa, da se namesto višine povprečne plače upoštevajo višine na dan 31. decembra 2006 je jasno, da preneha veljati pojem povprečna plača in ne sama omejitev. Namen tega zakona je bil poenotenje načinov usklajevanja za vse transferje, ki se izplačujejo iz javno-finančnih virov in zagotovitev enakopravnega socialnega položaja upravičencev do posameznih vrst transferjev.

K 44. členu (izjeme pri določitvi osnove za izračun nadomestila)

Prvi trije odstavki tega člena ne prinašajo novosti glede na veljavno ureditev. Bistvena novost pa je osnova za določitev nadomestila v času prenesenega dopusta. Kadar bo zavarovanec izrabil posamezne vrste dopusta v strnjenem nizu brez prekinitve oziroma je prekinitve krajša kot 365 dni, je osnova enaka osnovi, ki je bila določena ob izrabi prve vrste dopusta. To v praksi največkrat pomeni, da je osnova za starševski dopust za mater enaka osnovi za materinski dopust in osnova za starševski dopust za očeta enaka osnovi za očetovski dopust. Ker si večinoma pravice do dopusta sledijo ena za drugo oziroma so prekinitve krajše, ni smiselno, da centri ponovno pridobivajo podatke o osnovah, temveč uporabijo tisto osnovo, ki je bila določena ob izrabi prve vrste dopusta. Takšna določba predstavlja prihranek in predstavlja tudi odpravo administrativnih ovir. Enako velja tudi za upravičence, ki so upravičeni do nadomestila po drugem odstavku 39. člena tega zakona. Kadar pa je prekinitve med izrabo posamezne vrste starševskega dopusta daljša od 365 dni, se osnova za izračun nadomestila določi na novo v skladu s prvim odstavkom prejšnjega člena. Kadar eden od staršev del starševskega dopusta prenese, je osnova za določitev nadomestila povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo v skladu z 10. členom tega zakona v zadnjih 12 mesecih pred mesecem pred vsakokratno izrabo prenesenega dopusta. Zaradi odprave administrativnih ovir na strani delodajalcev, le-ti niso več dolžni sporočati dni izrabe prenesenega dopusta niti podatka o osnovi.

K 45. členu (plačevanje prispevkov za socialno varnost v času prejemanja nadomestil)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. V tem členu je določen obseg pravic in obvezno plačevanje prispevkov za socialno varnost za prejemnike starševskih nadomestil, ki jim je prenehalo delovno razmerje v času trajanja dopusta in za upravičence do nadomestil po drugem odstavku 39. člena. Prispevki se plačujejo od bruto nadomestila po stopnjah, določenih z zakonom, ki določa stopnje obveznih prispevkov za socialno varnost.

V času prejemanja nadomestil so upravičenci do nadomestil, ki jim je prenehalo delovno razmerje v času trajanja dopusta, obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani, obvezno zdravstveno zavarovani, zavarovani za primer brezposelnosti in za starševsko varstvo, tako kot velja za zaposlene. Upravičenci do nadomestil po drugem odstavku 40. člena tega zakona so v času prejemanja nadomestil obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani, zavarovani za primer brezposelnosti in za starševsko varstvo. Navedeni upravičenci so zdravstveno zavarovani za primer bolezni in poškodbe izven dela, in sicer za plačilo zdravstvenih storitev, za povračilo potnih stroškov, pogrebno in posmrtnino.

K 46. členu (najvišje in najnižje izplačilo nadomestila)

Sistem zavarovanja za starševsko varstvo je zasnovan tako, da pravice, ki jih ureja, zagotavlja zavarovancem po načelih vzajemnosti in solidarnosti. Če vplačani prispevki iz naslova starševskega varstva ne zadoščajo za pokrivanje obveznosti za pravice, ki izhajajo iz zavarovanja, se sredstva

zagotavljajo iz drugih proračunskih virov. Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo temeljijo na načelu plačila prispevkov. Prav tako je obseg pravic (predvsem višina prejemkov) v pretežni meri odvisen od višin vplačanih prispevkov, razen kadar je z upoštevanjem načela solidarnosti določeno drugače. Sistem zavarovanja za starševsko varstvo temelji na načelu enotnosti zavarovanja, kar pomeni da so vanj vključeni vsi posamezniki, za katere je zakonodajalec predvidel zavarovanje za starševsko varstvo. Načelo solidarnosti kot eno temeljnih načel zavarovanja, zavarovancem v določenih primerih zagotovi večje pravice v primerjavi z izpolnjenimi obveznostmi. To je posebej razvidno pri omejevanju izplačila nadomestila navzdol. V drugem odstavku je zato najnižje izplačilo omejeno na 55% vrednosti minimalne plače z uskladitvami iz 2. člena zakona, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom. Pri višini prispevkov je treba, upoštevati število zavezancev za plačilo na eni strani in število upravičencev na drugi strani. Zakon o prispevkih za socialno varnost (Uradni list RS, št. 5/96, 34/96, 3/98, 81/00 in 97/01) v 13. členu določa, določa, da prispevek za starševsko varstvo plačujejo zavarovanci po stopnji 0,10% in delodajalec prav tako po stopnji 0,10%. Zbrana sredstva iz teh prispevkov ne zadoščajo za kritje odhodkov, ki so vezani na pravice iz naslov zavarovanja za starševsko varstvo. Na podlagi 4. člena zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih se sredstva za izvajanje tega zakona zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije, kar pomeni, da se zagotavljajo tudi sredstva za izplačila nadomestila za starševsko varstvo. Opredelitev najvišjega zneska izplačil nadomestila na podlagi razmerja do prejemkov zavarovanca, ni izbrana arbitrarno, brez vsakega merila ali na podlagi merila, ki s predmetom urejanja vsebinsko ne bi bil v nikakršni zvezi. Kriterij je določen na podlagi trenutne finančne situacije in razmerja med vplačanimi prispevki za starševsko varstvo in višino nadomestila. Določitev najvišjega zneska izplačila pomeni najvišjo raven, na podlagi katere se zagotavlja socialna varnost iz zavarovanja za starševsko varstvo. Treba je sprejeti nujne ukrepe in posege, ki morajo premostiti vrzel med zagotovljenimi pravicami ter bistveno slabšimi možnostmi zagotavljati vse višja sredstva za izvajanje zavarovanja za starševsko varstvo. Socialna ekspanzija je šla glede na pričakovane ekonomske sposobnosti države predač. Še vedno pa lahko Slovenijo mednarodno primerjalno gledano, uvrstimo v tisto skupino držav, ki zagotavlja sorazmerno visoka nadomestila v času starševskega dopusta. Najvišje izplačilo je bilo tudi predmet ustavnopravne presoje. Ustavno sodišče je ugotovilo, da ta določba ni v neskladju z Ustavo. Ker se že od leta 2006 za pojem minimalne in povprečne plače iz tega člena uporablja Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom, je bilo potrebno v tem predlogu ta pojma na novo definirati. Opozarjamo na določbo 151. člena Zakona za uravnoveženje javnih financ, ki določa, da velja določba 145. člena tega zakona, kjer je določen dvakratnik najvišjega izplačila starševskih nadomestila, razen porodniškega nadomestila, do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 odstotka družbenega bruto proizvoda in na določbo drugega odstavka 5. člena Zakona o interventnih ukrepih na področju trga dela in starševskega varstva, ki določa, da velja določba 3. člena tega zakona, kjer je določen dvakratnik najvišjega izplačila porodniškega nadomestila do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 odstotka bruto domačega proizvoda.

K 47. členu (višina nadomestila)

Nadomestilo za polno odsotnost z dela znaša 100% osnove, za delno odsotnost pa je enako sorazmernemu delu delne odsotnosti z dela. Republika Slovenija ostaja ena izmed redkih držav EU, v kateri je nadomestilo za odsotnost zaradi rojstva otroka za celotno trajanje dopusta 100% osnove. V večini držav EU starševsko nadomestilo ne dosega 100% osnove. Opozarjamo na določbo 151. člena Zakona za uravnoveženje javnih financ, ki določa, da velja določba 146. člena tega zakona, kjer je določeno, da znaša nadomestilo, razen porodniškega nadomestila, za polno odsotnost z dela 90% osnove (starševsko nadomestilo znaša 100 % osnove, kadar osnova ne presega 763,06 eurov.), do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 odstotka družbenega bruto proizvoda.

K 48. členu (prenehanje pravice do nadomestila)

Člen ne prinaša bistvenih novosti glede na veljavno ureditev. Zaradi večje jasnosti je dodano »po pogodbi o zaposlitvi oziroma opravlja samostojno dejavnost«, saj je v praksi prihajalo do razlik v tolmačenju, kaj pomeni, da oseba v času izrabe dopusta dela. Če pristojna inšpekcija za delo ugotovi, da oseba v času izrabe dopusta dela po pogodbi o zaposlitvi oziroma v tem času opravlja samostojno dejavnost, mu pravica do nadomestila preneha. Neupravičeno prejeti znesek nadomestila mora oseba vrniti. Pravica do nadomestila pa ne preneha v primeru dela po avtorski ali podjemni pogodbi. Prav tako preneha pravica do nadomestila, če oseba iz drugega odstavka 41. člena tega zakona začne delati po pogodbi o zaposlitvi oziroma začne opravljati samostojno dejavnost.

K 49. členu (nadomestilo v času odmora za dojenje)

ZDR-1 v 188. členu določa, da ima delavka, ki doji otroka, ki še ni dopolnil 18 mesecev starosti, in dela s polnim delovnim časom, pravico do odmora za dojenje med delovnim časom, ki traja najmanj eno uro dnevno. Pravica do nadomestila plače za čas odmora po prejšnjem odstavku se uresničuje v skladu s predpisi, ki urejajo starševski dopust. Tako je bilo treba v tem zakonu urediti pravico do nadomestila plače v času odmora za dojenje. Materi pripada v času odmora za dojenje pravica do nadomestila v obsegu eno uro dnevno in sicer do devetega meseca starosti otroka sorazmerni del minimalne plače z uskladitvami iz 2. člena zakona, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji, od devetega do osemnajstega meseca starosti otroka pa ji Republika Slovenija zagotavlja plačilo prispevkov za socialno varnost od sorazmernega dela minimalne plače z uskladitvami iz 2. člena zakona, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji. Odmor za dojenje je časovno omejen v 188. členu ZDR-1, zato je časovno omejeno tudi nadomestilo v času odmora in sicer do 18. meseca starosti otroka. Iz razlogov obsežne urejenosti pravic iz starševskega varstva in družinskih prejemkov (primerjalno gledano se mora veliko mater v ostalih evropskih državah vrniti v službo že po nekaj tednih ali mesecih po rojstvu otroka), je določeno nadomestilo samo do devetega meseca starosti otroka, ko je otrokova prehrana še odvisna od dojenja, po tej starosti pa je mati upravičena do plačila prispevkov za socialno varnost od sorazmernega dela minimalne plače.

K 50. členu (pravica staršev do krajšega delovnega časa)

Sprememba v tem členu je trajanje pravice in neprenosljivost enega leta izrabe pravice do krajšega delovnega časa. Eden od staršev, ki neguje in varuje najmanj dva otroka, ima pravico delati krajši delovni čas do dokončanja prvega razreda osnovne šole najmlajšega otroka, pri čemer je eno leto izrabe pravice do krajšega delovnega časa neprenosljivo za vsakega od staršev. Neprenosljivost velja samo v primeru izrabe pravice zaradi nege in varstva vsaj dveh otrok. Za starše predstavlja obdobje, ko se po končanem dopustu za nego in varstvo otroka, vrnejo na delo, eno napornejših, saj morajo usklajevati poklicne obveznosti in skrb za otroka. Ker je v Zakonu o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS št. 109/10 in 57/12) v sedmem odstavku 87. člena določeno, da morajo imeti otroci na poti v vrtec in prvi razred osnovne šole ter domov spremstvo polnoletne osebe oziroma otrok, starejših od 10 let, je v predlogu zakona pravica v primeru nege in varstva vsaj dveh otrok podaljšana do dokončanja prvega razreda osnovne šole najmlajšega otroka. Zaradi lažjega usklajevanja poklicnega in družinskega življenja je ta pravica pomembna tudi še v prvem letu otrokovega obiskovanja osnovne šole, saj veljajo enaka pravila za spremstvo otroka, kot v vrtcu. Zato je pomembno, da imajo starši v tem obdobju možnost dela s krajšim delovnim časom. Dodan pa je pogoj, da je eno leto izrabe te pravice neprenosljivo za vsakega od starše. Ta pogoj je omiljen, če obstajajo razlogi iz 30. člena tega zakona. Tako bo npr. oče delal krajši delovni čas do šestega leta starosti otroka, mati pa od šestega do sedmega leta starosti otroka oziroma do konca prvega razreda. Pravica do krajšega delovnega časa zaradi starševstva oziroma do plačila prispevkov je pravica enega od staršev, ki mu pripada za različno časovno obdobje, odvisno od števila otrok, ki jih neguje in varuje oziroma od tega, ali otrok potrebuje posebno nego in varstvo. Če eden od staršev neguje in varuje enega otroka, ima pravico delati krajši delovni čas do tretjega leta starosti otroka. Eden od staršev, ki neguje in varuje najmanj dva otroka, ima pravico delati krajši delovni čas do dokončanja prvega razreda osnovne šole najmlajšega otroka. Eden od staršev, ki neguje in varuje zmerno ali težje gibalno oviranega otroka ali otroka z zmerno ali težjo motnjo v duševnem razvoju, ima pravico delati krajši delovni čas tudi po tretjem letu starosti otroka, vendar ne dlje kot do 18. leta starosti otroka. Tak otrok potrebuje posebno nego in varstvo tudi po tretjem oziroma šestem letu starosti otroka, zato ima eden od staršev pravico delati krajši delovni čas do 18. leta starosti otroka. Vendar se slednja pravica uveljavlja na podlagi mnenja zdravniške komisije, ki poda mnenje, da gre za zmerno ali težje gibalno oviranega otroka ali otroka z zmerno ali težjo motnjo v duševnem razvoju. Na novo je definirano tudi, kdaj se šteje, da eden od staršev neguje in varuje otroka. To je v primeru, da ima roditeljsko pravico in otroka dejansko neguje in varuje, kar pomeni, da mu je zaupan v varstvo in vzgojo. Če mu ni zaupan v varstvo in vzgojo, se šteje, da ga ne neguje in varuje. Delodajalec delavcu zagotavlja pravico do plače po

dejanski delovni obveznosti, Republika Slovenija pa mu zagotavlja do polne delovne obveznosti plačilo prispevkov za socialno varnost od sorazmernega dela minimalne plače z uskladitvami iz 2. člena zakona, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji. Republika Slovenija plačuje prispevke zavarovanca in delodajalca za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zavarovanje za primer brezposelnosti, za starševsko varstvo, za zdravstveno zavarovanje pa prispevke za primer bolezni in poškodbe izven dela, za pravice do zdravstvenih storitev, povračila potnih stroškov, pogrebnino in posmrtnino. Republika Slovenija plačuje prispevke po stopnjah, določenih z zakonom, ki določa stopnje prispevkov za socialno varnost. Pogoj je, da mora krajši delovni čas obsegati najmanj polovično tedensko delovno obveznost (20 ur tedensko oziroma 18 ur tedensko v primeru, da je polni delovni čas 36 ur tedensko). Delavci imajo obveznost obveščanja delodajalca o predvidenem začetku dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva. Rok za obveščanje je 30 dni. Delodajalec mora biti zaradi lažje organizacije delovnega procesa obveščen o nameravanem začetku dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva vsaj 30 pred tem.

K 51. členu (pravica do plačila prispevkov za socialno varnost)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Pravica do krajšega delovnega časa zaradi starševstva oziroma do plačila prispevkov je pravica enega od staršev, ne glede na to na kateri podlagi je ta zavarovan za starševsko varstvo. Lahko je v odvisnem delovnem razmerju, samozaposlena oseba, oziroma oseba ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo. Predlog zakona predvideva pravico do plačila prispevkov od minimalne plače enemu od staršev, ki si na podlagi svoje dejavnosti plačuje prispevke za socialno varnost za najmanj 20 ur tedensko, ter neguje in varuje otroka do tretjega leta starosti. Enako velja tudi za enega od staršev, ki neguje in varuje zmerno ali težje gibalno oviranega otroka ali zmerno ali težje duševno prizadetega otroka, vendar ne dlje kot do 18. leta starosti otroka. Kadar eden od staršev neguje in varuje dva otroka, ima pravico do krajšega delovnega časa zaradi starševstva oziroma do plačila prispevkov do dopolnjenega šestega leta starosti starejšega otroka. Republika Slovenija plačuje prispevke zavarovanca in delodajalca za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zavarovanje za primer brezposelnosti, za starševsko varstvo, za zdravstveno zavarovanje pa prispevke za primer bolezni in poškodbe izven dela, za pravice do zdravstvenih storitev, povračila potnih stroškov, pogrebnino in posmrtnino. Republika Slovenija plačuje prispevke po stopnjah, določenih z zakonom, ki določa stopnje prispevkov za socialno varnost.

K 52. členu (plačilo prispevkov v primeru štirih ali več otrok)

Pri pravici do plačila prispevkov v primeru štirih ali več otroka je dodanih nekaj pogojev ter določena nižja starost najmlajšega otroka. Kadar so v družini vsaj štirje otroci, se lahko eden od staršev odloči, da zapusti trg dela, zaradi nege in varstva vsaj štirih otrok, s katerimi ima skupno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Dodaten pogoj je, da je bil zavarovan za starševsko varstvo vsaj 12 mesecev v zadnjih treh letih oziroma je bil aktivni iskalec zaposlitve v skladu s predpisom, ki ureja trg dela vsaj 12 mesecev v zadnjih treh letih. V tem primeru mu pripada pravica do plačila prispevkov za socialno varnost iz šestega odstavka 50. člena od minimalne plače do vstopa najmlajšega otroka v šolo. Ker je to pravica iz zavarovanja za starševsko varstvo jo je treba vezati na zavarovanje za starševsko varstvo, kot vse druge pravice iz tega dela zakona. Zato je dodan pogoj gostote zavarovanja za starševsko varstvo. Ker pa bi zaradi trenutne situacije na ta način brez te pravice ostal eden od staršev, ki je izgubil službo po rojstvu prvega, drugega oziroma tretjega otroka (več kot tri leta pred rojstvom četrtega otroka) in je bil aktiven iskalec zaposlitve, je v predlogu omiljen pogoj zavarovanja in predpisan pogoj aktivnega iskanja zaposlitve. Zaradi poenotenja na ravni celotnega zakona trajanje določena do vstopa najmlajšega otroka v šolo. Drugače je določeno, kdaj oseba zapusti trg dela in sicer se to šteje takrat, ko ni več zavarovana za starševsko varstvo skladno z 8. členom tega zakona oziroma ali če je zahtevala izbris iz registra brezposelnih oseb oziroma v ta register ni vpisana. Na novo je določeno je tudi, kdaj se šteje, da eden od staršev neguje in varuje otroka. To je v primeru, da ima roditeljsko pravico in otroka dejansko neguje in varuje, kar pomeni, da mu je zaupan v varstvo in

vzgojo. Če mu ni zaupan v varstvo in vzgojo, se šteje, da ga ne neguje in varuje. V primeru prenehanja pravice iz prvega odstavka tega člena ima eden od staršev, ki mu je pravica prenehala, pravice iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti, kot če bi mu prenehala pogodba o zaposlitvi brez njegove krivde.

K 53. členu (primeri, ko pravica ne pripada)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Ko je otrok zaradi zdravljenja, usposabljanja, vzgoje ali šolanja v zavodu oziroma zdravstveni ustanovi, v kateri ima celodnevno brezplačno oskrbo več kot 30 dni v letu, staršem ne pripada pravica do krajšega delovnega časa iz prvega, drugega, tretjega in četrtega odstavka 50. člena tega zakona in pravica do plačila prispevkov v primeru štirih ali več otrok iz prvega odstavka 52. člena tega zakona. Izpolnjeni pa so pogoji za pridobitev pravice do krajšega delovnega časa in plačila prispevkov tudi, če je otrok v zavodu zaradi zdravljenja, usposabljanja, vzgoje ali šolanja do 30 dni v letu. Tudi starši otrok, ki jih negujejo in varujejo doma, imajo pravico oddati otroka v zavod do 30 dni v letu. Naštete pravice ne pripadajo tudi enemu od staršev v primeru, če je otrok v rejništvu.

K 54. členu (prenehanje pravice do plačila prispevkov za socialno varnost)

Novost je ureditev prenehanja pravice do plačila prispevkov za socialno varnost od sorazmernega dela minimalne plače zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva in plačila prispevkov v primeru štirih ali več otrok. Do sedaj je bilo to urejeno samo za delo med starševskim dopustom. Če ima eden od staršev pravico do plačila prispevkov za socialno varnost od sorazmernega dela minimalne plače zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva in pristojna inšpekcija za delo ugotovi, da dela s polnim delovnim časom oziroma več kot krajši delovni čas oziroma opravlja dejavnost v večjem obsegu kot je zavarovana iz naslova opravljanja dejavnosti, ji ta pravica preneha. Če pristojna inšpekcija za delo ugotovi, da oseba v času izrabe pravice do plačila prispevkov v primeru štirih ali več otrok dela po pogodbi o zaposlitvi oziroma v tem času opravlja samostojno dejavnost, ji pravica do nadomestila preneha.

K 55. členu (pravica druge osebe do krajšega delovnega časa in plačila prispevkov)

Razširja se krog upravičencev do krajšega delovnega časa in plačila prispevkov v primeru štirih ali več otrok. Da se bodo povečale koristi tudi tistih otrok, katerih ne negujejo in varujejo starši, se lahko prizna pravica do krajšega delovnega časa in plačila prispevkov v primeru štirih ali več otrok tudi drugi osebi, ki neguje in varuje otroka na podlagi veljavnega izvršilnega naslova v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja in skrbniku, ki svojega varovanca dejansko neguje in varuje. Za te osebe se uporabljajo vse določbe IV. poglavja tega zakona.

K 56. členu (uporaba zakona o splošnem upravnem postopku)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Določena je subsidiarna uporaba določb zakona o splošnem upravnem postopku pri uveljavljanju pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo.

K 57. členu (odločanje o pravicah)

Glede na to, da je treba spremembo splošne procesne ureditve urejati v področnem zakonu, predlagana sprememba umešča sedaj odstop od načela osebne vročanja za vse odločbe v upravnem postopku v področni predpis, ki ureja uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo. Člen natančneje pojasni postopek vročitve dostave odločbe v hišni predalčnik – z namenom preprečevanja pogostih primerov v praksi, ko upravičenci niso hoteli prevzeti po zakonu o splošnem upravnem postopku vročenih pošiljk. Navedena sprememba odpravlja osebno vročitev odločb, s katerimi je priznana ali zavrnjena zahteva za priznanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo. Ker pa po tem zakonu pritožba zoper vse pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo ne zadrži izvršitve, je treba ne glede na 224. člen zakona o splošnem upravnem postopku, ki določa, da postane odločba prve stopnje izvršljiva v primeru, ko pritožba ne zadrži izvršitve, z dnevom vročitve, s tem zakonom določiti, da postane izvršljiva z dnem, ko je odločba odpremljena stranki, saj gre v primeru

izplačevanja pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo pogosto za sredstva, s katerimi je stranka omogočeno preživetje, predvsem starševska nadomestila in bi bil 15 dnevni rok predolg. Navedena sprememba pomeni tudi varčevanje pri izdatkih v javnem sektorju. Za ostale vloge (sklepi in drugi dokumenti, od katerih vročitve začne teči rok, ki se izdajajo v postopku uveljavljanja pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo) pa bi še naprej veljalo določilo zakona o splošnem upravnem postopku o osebnem vročanju, saj bi sicer v primeru, ko bi bila vloga nepopolna in bi center za socialno delo stranko pozval z "navadno" pošto, ki bo vročena 15. dan od odpreme, stranka lahko zamudila kakšno procesno dejanje.

K 58. členu (krajevna pristojnost)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Ohranjena je krajevna pristojnost zaradi več razlogov. Ob odpravi krajevne pristojnosti bi se lahko zgodilo, da bi mati vložila vlogo na enem centru, oče pa na drugem (ker mu je le-ta bolj dostopen). Problem lahko nastane pri skupnih zadevah, kot je npr. dogovor staršev o izrabi dopusta, saj starševski dopust pripada obema staršema (vsak 130 dni). Prav tako bi bile težave pri sporočanju sprememb izrabe dopusta. Ob morebitni odpravi krajevne pristojnosti pa je največji problem prijava/odjava v/iz socialna zavarovanja. Vsak center ima namreč svojo registrsko številko in center, ki upravičenca prijavi, ga mora tudi odjaviti ter potem oddati za to obdobje Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje obrazec M-4. Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo trajajo daljše obdobje, vmes se dogajajo različne spremembe, center upravičenca prijavlja v zavarovanje... Vloge za uveljavljanje pravic ob rojstvu otroka za tega otroka naj zato še vedno obravnava isti center, pristojen praviloma po materinem stalnem prebivališču. Na tak način je tudi nadzor nad tem, da pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo za istega otroka ne izrabljata oba starša hkrati, kar bi se lahko zgodilo, če bi bila možnost uveljavljanja teh pravic na kateremkoli centru.

K 59. členu (izvršilni predpis)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Minister predpiše s podzakonskim aktom natančnejši postopek za uveljavljanje posameznih vrst pravic, Vsebina pravic je takšna, da jih je treba uveljavljati in jih organ ne prizna po uradni dolžnosti. Prav tako predpiše natančnejše pogoje za pridobitev pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo ter za delo in plačilo zdravniških komisij. Na podlagi sedaj veljavnega zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih je minister izdal tri podzakonske akte in sicer Pravilnik o uveljavljanju pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo, Pravilnik o uveljavljanju pravic do družinskih prejemkov in Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo.

K 60. členu (roki za uveljavljanje pravic)

V tem členu so določeni roki za uveljavljanje posameznih pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo. Roki so različni glede na naravo pravice. Pravico do materinskega dopusta in materinskega nadomestila se uveljavlja največ 60 dni pred predvidenim datumom poroda, ki ga določi ginekolog in najpozneje do nastopa materinskega dopusta. Pravica do očetovskega dopusta in očetovskega nadomestila se uveljavlja po rojstvu otroka, najpozneje dan pred nastopom očetovskega dopusta. Pravica do starševskega dopusta in starševskega nadomestila se uveljavlja skupaj s pravico do materinskega dopusta, vendar najpozneje 30 dni pred iztekom materinskega dopusta. Pravici do materinskega dopusta in materinskega nadomestila ter starševskega dopusta in starševskega nadomestila se tako lahko uveljavljata skupaj. Pravica do očetovskega dopusta se po novem lahko uveljavlja šele po rojstvu otroka. V praksi so bile težave, saj oče pred rojstvom ni navedel točnih datumov koriščenja, ker pred rojstvom otroka ni vedel, kdaj se bo otrok dejansko rodil. Zato je po rojstvu ponovno sporočal na center nove, drugačne datume. V izogib temu, je v tem členu določeno, da se očetovski dopust uveljavlja šele po rojstvu otroka. Pravico do plačila sorazmernega dela prispevkov za socialno varnost do polne delovne obveznosti uveljavlja vlagatelj najpozneje 30 dni po začetku dela s krajšim delovnim časom od polnega. Pravico do plačila prispevkov za socialno varnost v primeru štirih ali več otrok uveljavlja vlagatelj najpozneje 30 dni po zapustitvi trga dela. Pravico do nadomestila v času odmora za dojenje uveljavlja vlagateljica najpozneje 30 dni po pridobitvi pravice do odmora za dojenje pri delodajalcu.

K 61. členu (odločanje centra)

Ker center odloča o pravici do odsotnosti z dela, je treba o tem odločiti hitro. Rok je zato 15 dni, to je krajši rok, kot za izdajo odločbe na prvi stopnji določa predpis, ki ureja splošni upravni postopek (en mesec).

K 62. členu (vrste družinskih prejemkov)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Tretji del zakona ureja pravice do družinskih prejemkov, ki so: starševski dodatek, pomoč ob rojstvu otroka, otroški dodatek, dodatek za veliko družino in delno plačilo za izgubljeni dohodek.

K 63. členu (opredelitev in višina starševskega dodatka)

Kadar starši ob rojstvu otroka niso upravičeni do nadomestila po tem zakonu, ker niso zavarovani za starševsko varstvo (npr. študentje, brezposelni, ki niso prejemniki nadomestila za brezposelnost...), lahko uveljavljajo starševski dodatek, če otroka po rojstvu negujejo in varujejo. Namen pravice do starševskega dodatka je denarna pomoč staršem, ki niso upravičeni do starševskega nadomestila, saj se le-ti zaradi nege in varstva otroka ne morejo zaposliti oziroma samozaposliti in pridobivati sredstev za življenje. Višina starševskega dodatka je enaka kot določena v Zakonu za uravnoteženje javnih financ. Starševski dodatek znaša 252,04 eurov, kar je 55% neto minimalne plače, določene s predpisom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom. To je tudi višina najnižjega zneska izplačila nadomestila po tem zakonu.

K 64. členu (pravica do starševskega dodatka)

Za pridobitev pravice do starševskega dodatka ni več določen pogoj državljanstva enega matere oziroma očeta in otroka, ki je bil do zdaj določen zaradi zakona, ki je urejal pokojninsko in invalidsko zavarovanje in je določal ta pogoj za vključitev v to zavarovanje. Pogoj za pridobitev pravice do starševskega dodatka pa ostaja stalno prebivališče matere oziroma očeta, če on koristi pravico ter otroka v Republiki Sloveniji. Dodan pogoj pa je, da mati oziroma oče in otrok dejansko živijo v Republiki Sloveniji. Do 77. dneva starosti otroka je do starševskega dodatka upravičena izključno mati (analogija z materinskim dopustom), le izjemoma, v taksativno naštetih primerih lahko tudi oče otroka. Po 77. dnevu starosti otroka se o izrabi pravice do starševskega dodatka starša pisno dogovorita. Glede prenehanja oziroma spremembe pisnega dogovora se smiselno uporabljajo določbe 29. člena tega zakona, razen določbe prvega odstavka in 1. točke tretjega odstavka. Kadar otroka neguje in varuje druga oseba na podlagi veljavnega izvršilnega naslova v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja, ima druga oseba pravico do izrabe starševskega dodatka za otroka, ki ga neguje in varuje.

K 65. členu (ni pravice do starševskega dodatka)

Upravičenost do starševskega dodatka se izključuje z nekaterimi drugimi pravicami po tem ali drugih zakonih, ki jih mati ali njen zakonec oziroma zunajzakonski partner prejema za istega otroka. Gre za podvajanje vsebinsko enakih pravic, ki imajo vse za cilj negovanje in varovanje otroka. Mati, oče ali druga oseba, ki prejema pokojnino oziroma nadomestilo za poklicno rehabilitacijo, lahko izbira med pokojnino oziroma nadomestilom za poklicno rehabilitacijo ali starševskim dodatkom. Najpogosteje je to družinska pokojnina.

K 66. členu (trajanje pravice do starševskega dodatka)

Opredeljeno je trajanje pravice do starševskega dodatka in sicer traja 365 dni od rojstva otroka. Novost je, da se starševski dodatek v primeru posebnih okoliščin, določenih pri starševskem dopustu, podaljša. Zaradi enakega obravnavanja staršev, ki izrabljajo dopust in teh, ki so upravičeni do starševskega dodatka, se v primeru posebnih okoliščin slednjim podaljša pravica do starševskega dodatka v trajanju, kot je določeno za podaljšanje starševskega dopusta.

K 67. členu (prenehanje pravice do starševskega dodatka)

Če upravičenec do starševskega dodatka ne izpolnjuje več pogojev, določenih za pridobitev pravice

do starševskega dodatka, mu pravica z naslednjim dnem, ko niso več izpolnjeni pogoji, preneha. Najpogosteje je to v primeru, ko se upravičenec do starševskega dodatka med prejetjem le-tega zaposli oziroma samozaposli ali v primeru smrti otroka. Izjema, ki je tudi novost, je v primeru smrti otroka, ko analogno pravici do starševskega dopusta, starševski dodatek preneha šele 10 dni po smrti otroka.

K 68. členu (opredelitev in višina pomoči ob rojstvu otroka)

Ob rojstvu otroka je staršem namenjen enkratni denarni prejemek, ki je namenjen nakupu opreme za otroka oziroma povečanih stroškov ob prihodu otroka v družino s posvojitvijo. Gre za univerzalno pravico in sicer za neposredno dajatev družini kot eden od ukrepov družinske politike. Višina pomoči ob rojstvu otroka je 280 eurov. Pomoč ob rojstvu otroka ohranja svojo univerzalnost in ni vezana na materialni položaj družine. Opozarjamo pa na določbo 151. člena Zakona za uravnoteženje javnih financ, ki določa, da velja določba 148. člena tega zakona, kjer je določeno, da ima ne glede na 64. člen ZSDP od uveljavitve tega zakona pravico do pomoči ob rojstvu otroka vsak otrok, katerega mati ali oče imata stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in povprečni mesečni dohodek na osebo ne presega 64 % neto povprečne plače skladno z določbami ZUPJS, ki se uporabljajo za odločanje o pravici do otroškega dodatka, do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 odstotka družbenega bruto proizvoda.

Glede na izredno majhno število izbranih zavitev s strani staršev v zadnjih letih in glede na visoke stroške za primerno ureditev zavitev, v predlogu zakona ni več možnosti, da država namesto denarnega prejema zagotovi v enaki vrednosti opremo za novorojenca v obliki zavitka. Razlog je tudi v določbi tega zakona o materialni obliki družinskih prejemkov, po kateri ima center za socialno delo diskrecijsko pravico, da odloči o materialni obliki družinskega prejema, kar pomeni tudi za pomoč ob rojstvu otroka.

K 69. členu (pravica do pomoči ob rojstvu otroka)

Do pomoči ob rojstvu otroka je upravičen vsak otrok, katerega mati ali oče imata stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Dodan je dodaten pogoj, da mati ali oče tudi dejansko živita v Republiki Sloveniji. Novost je, da je do te pomoči upravičena tudi druga oseba in posvojitelj, razen, če je to pravico že uveljavil eden od staršev otroka. Tudi te osebe imajo namreč strošek z nakupom opreme za otroka, ki jim je zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve oziroma za posvojenca, zato so ob izpolnjevanju pogojev iz prvega odstavka tega člena upravičene do pomoči ob rojstvu otroka. Niso pa do te pomoči upravičeni rejniki, saj je rejnik skladno z zakonom, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti ob prvi namestitvi otroka upravičen do enkratnega prejema v višini enkratnega denarnega prejema za opremo novorojenca, določenega s posebnim predpisom, ki ureja družinske prejemke, če center otroka oceni, da je ob namestitvi potreben dodaten nakup oblačil, obutve, potrebščin in opreme za otroka.

K 70. členu (opredelitev in višina otroškega dodatka)

Večina določb o otroškem dodatku je urejena v zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. V tem členu pa je določena definicija otroškega dodatka, ki ostaja enaka in sicer je otroški dodatek dopolnilni prejemek staršem za preživljanje, vzgojo in izobraževanje otrok. Cilj otroškega dodatka je delni prenos stroškovnih bremen za otroke od staršev na državo.

K 71. členu (uporaba določb zakona, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev)

Večina določb o otroškem dodatku je urejena v zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. Glede vprašanj postopka uveljavljanja otroškega dodatka, načina ugotavljanja materialnega položaja, meje dohodkov, ki so pogoj za pridobitev in višino otroškega dodatka, postopka, obdobja prejetja in izplačila otroškega dodatka, sprememb okoliščin in pravil o neupravičeno priznani pravici do otroškega dodatka, nadzora nad delom centrov za socialno delo pri dodeljevanju otroškega dodatka ter zbirk podatkov se uporabljajo določbe zakona, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. Ker pa je upravičenost do otroškega dodatka in njegova višina odvisna od materialnega položaja družine, ki se ugotavlja po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, je treba vsako leto določiti nominalne meje dohodkovnih razredov za preteklo leto s sklepom ministra.

K 72. členu (izjemna višina otroškega dodatka)

Kadar otrok živi v enostarševski družini, se posamezni znesek otroškega dodatka iz prejšnjega člena poveča za 30%. Znesek se glede na veljavno ureditev povečuje iz 10% na 30%. Enostarševska družina je skupnost enega izmed staršev z otroki, kadar je drugi od staršev umrl in otrok po njem prejemkov za preživljanje ne prejema ali je drugi izmed staršev neznan ali kadar otrok po drugem izmed staršev prejemkov za preživljanje dejansko ne prejema. Opredelitev enostarševske družine je enaka, kot je določena v zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. Takšnih družin je bilo v letu 2012 okoli 1400. Ker v takšnih družinah otroka dejansko preživlja le eden od staršev, se mu otroški dodatek ustrezno poveča.

Če predšolski otrok ni vključen v predšolsko vzgojo v skladu s predpisi, ki urejajo vrtce, se posamezni znesek otroškega dodatka poveča za 20%.

K 73. členu (pravica do otroškega dodatka)

Člen prinaša novost glede na veljavno ureditev v dodanem pogoju, da mora otrok za upravičenost do otroškega dodatka tudi dejansko prebivati v Republiki Sloveniji. Pogoj za pridobitev pravice do otroškega dodatka je torej, da ima otrok prijavljeno (stalno ali začasno) prebivališče v Republiki Sloveniji in da dejansko živi v Republiki Sloveniji. Za pridobitev pravice do otroškega dodatka pomeni odločilno okoliščino materialni položaj družine, otrok pa mora zakonito prebivati v Republiki Sloveniji.

K 74. členu (otroški dodatek ne pripada za otroka)

V tem členu je določeno, v katerih primerih eden od staršev oziroma druga oseba ni upravičen do otroškega dodatka. Člen ostaja vsebinsko enak kot v veljavnem zakonu. Nekatere okoliščine so takšne, da eden od staršev do otroškega dodatka v nobenem primeru ni upravičen, npr. če je otrok v delovnem razmerju oziroma opravlja kmetijsko oziroma drugo samostojno dejavnost oziroma je sklenil zakonsko zvezo oziroma živi v zunajzakonski skupnosti oziroma ima pravico do otroškega dodatka na podlagi mednarodne pogodbe. Določene okoliščine so takšne, da se lahko prizna pravica do otroškega dodatka v sorazmerni višini, kadar je otrok zaradi zdravljenja, vzgoje, šolanja ali usposabljanja v zavodu oziroma zdravstveni ustanovi, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo ali je oddan v rejništvo, če se dokaže, da tudi v tem času starši materialno skrbijo za otroka. Kadar otrok ne živi z obema staršema in preživnina ni dogovorjena na centru ali določena s sodbo sodišča, razen v primerih, ko očetovstvo ni urejeno, eden od staršev zanj ni upravičen do otroškega dodatka. Izjemoma pa se prizna pravica do otroškega dodatka, če se dokaže, da se preživnine ne da uradno določiti oziroma se o njej dogovoriti.

K 75. členu (trajanje pravice do otroškega dodatka)

Pravica do otroškega dodatka se prizna za največ eno leto. Če je že ob odločanju o pravici znano, da pogoji ne bodo izpolnjeni eno leto, npr. znano je, da bo otrok čez nekaj mesecev od priznanja pravice dopolnil 18 let oziroma da poteče veljavno dovoljenje za začasno prebivanje, se lahko prizna pravico tudi za krajše obdobje. V sedanji ureditvi se je pravica do otroškega dodatka priznala vedno za eno leto, tudi če je bilo že ob odločanju o pravici znano, da pogoji ne bodo izpolnjeni eno leto, kar ni bilo ustrezno.

K 76. členu (prenehanje pravice do otroškega dodatka)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Kadar se med trajanjem pravice ugotovi, da niso več izpolnjeni pogoji, le-ta preneha s prvim dnevom naslednjega meseca, ko pogoji niso več izpolnjeni.

K 77. členu (opredelitev in višina dodatka za veliko družino)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Dodatek za veliko družino je letni prejemek namenjen družini, ki ima v koledarskem letu vsaj en dan tri ali več otrok do starosti 18 let, po 18. letu pa, če so otroke starši dolžni preživljati v skladu z določbami zakona, ki ureja družinska razmerja. Dodatek za veliko družino ohranja svojo univerzalnost in ni vezan na materialni položaj družine. Višina dodatka za veliko družino se razlikuje glede na število otrok v družini in sicer znaša za družine s tremi

otroki 395 eurov in za družine s štirimi ali več otroki 480 eurov. Pravica do dodatka za veliko družino ostaja pravi družinski prejemek in ohranja svojo univerzalnost in po tej določbi ni vezana na materialni položaj družine. Opozarjamo na določbo 151. člena Zakona za uravnoteženje javnih financ, ki določa, da velja določba 149. člena tega zakona, v kateri je določeno, da ima ne glede na prvi odstavek 77. člena ZSDP od uveljavitve tega zakona pravico do dodatka za veliko družino eden od staršev, če imajo eden od staršev in otroci skupno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in povprečni mesečni dohodek na osebo ne presega 64 % neto povprečne plače skladno z določili ZUPJS, ki se uporabljajo za odločanje o pravici do otroškega dodatka, do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 odstotka družbenega bruto proizvoda.

K 78. členu (pravica do dodatka za veliko družino)

Pogoj za pridobitev dodatka za veliko družino ostaja skupno stalno prebivališče enega od staršev in otrok. Dodan je pogoj, da tudi dejansko živijo v Republiki Sloveniji Kadar trije ali več otrok iz iste družine živijo brez staršev, je do dodatka za veliko družino lahko upravičen tudi druga oseba. Največkrat je to v primeru, ko so otroci iz iste družine pri enem ali več rejnikih. Namen pravice do dodatka za veliko družine je denarna pomoč velikim družinam, ki imajo zaradi večjega števila otrok tudi povečane stroške. Zato v primeru, da otroci kljub prijavljenemu stalnemu prebivališču skupaj s starši, dejansko ne živijo s starši, le-ti niso upravičeni do dodatka, temveč je upravičena druga oseba. Opozarjamo na določbo 151. člena Zakona za uravnoteženje javnih financ, ki določa, da velja določba 149. člena tega zakona, v kateri je določeno, da ima ne glede na prvi odstavek 77. člena ZSDP od uveljavitve tega zakona pravico do dodatka za veliko družino eden od staršev, če imajo eden od staršev in otroci skupno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in povprečni mesečni dohodek na osebo ne presega 64 % neto povprečne plače skladno z določili ZUPJS, ki se uporabljajo za odločanje o pravici do otroškega dodatka, do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 odstotka družbenega bruto proizvoda.

K 79. členu (opredelitev in višina dodatka za nego otroka)

Člen ne prinaša bistvenih novosti glede na veljavno ureditev. Ker imajo starši pri preživljanju in negi otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo povišane življenjske stroške, so upravičeni do denarnega dodatka. Višina tega dodatka je 100 eurov mesečno, razen v primerih, ko gre za otroke s težko ali funkcionalno težko motnjo v duševnem razvoju ali težko ali funkcionalno težko gibalno ovirane otroke, ko znaša 200 eurov mesečno. Dodana je skupina otrok, ki jim pripada višja višina dodatka za nego otroka in sicer otroci z določenimi boleznimi iz seznama hudih bolezni skladno s podzakonskim predpisom,

K 80. členu (pravica do dodatka za nego otroka)

Člen prinaša novost glede na veljavno ureditev v dodanem pogoju, da mora otrok za upravičenost do dodatka za nego otroka tudi dejansko prebivati v Republiki Sloveniji. Pogoj za pridobitev pravice do dodatka za nego otroka je torej, da ima otrok stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in da dejansko živi v Republiki Sloveniji. Do dodatka za nego otroka je upravičen eden od staršev, lahko pa tudi druga oseba. Pravica do dodatka za nego otroka se uveljavlja na podlagi mnenja zdravniške komisije, ki odloči za kakšno motnjo oziroma bolezen gre in koliko časa bo otrok potreboval posebno nego in varstvo.

K 81. členu (dodatek za nego otroka ne pripada za otroka)

Razširjeni so razlogi, pri katerih starši niso upravičeni do dodatka za nego otroka. V tem členu je določeno, v katerih primerih eden od staršev oziroma druga oseba ni upravičen do dodatka za nego otroka. Nekatere okoliščine so takšne, da eden od staršev do dodatka za nego otroka v nobenem primeru ni upravičen, npr. če je otrok v delovnem razmerju oziroma opravlja kmetijsko oziroma drugo samostojno dejavnost oziroma je sklenil zakonsko zvezo oziroma živi v zunajzakonski skupnosti. Določene okoliščine so takšne, da se lahko prizna pravica do dodatka za nego otroka v sorazmerni višini, kadar je otrok zaradi zdravljenja, vzgoje, šolanja ali usposabljanja v zavodu oziroma zdravstveni ustanovi, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo ali je oddan v rejništvo, če se dokaže, da tudi v tem času starši materialno skrbijo za otroka. Člen se navezuje na določbo 74. člena tega zakona.

K 82. členu (trajanje pravice)

Zaradi uskladitve z določbami zakona, ki ureja družinska razmerja, je spremenjeno trajanje pravice do dodatka za nego otroka. Še vedno lahko traja do 26. leta, če se otrok šola, ni pa več upravičenosti po 26. letu, saj ga po tej starosti starši niso več dolžni preživljati, tudi če se še šola. Pravica do dodatka za nego otroka se prizna za obdobje, ko se otroku zagotavlja posebna nega zaradi zdravstvenih razlogov, o čemer poda mnenje pristojna zdravniška komisija. Najdalj se prizna pravica do 18 leta, po 18 letu pa, če so ga starši dolžni preživljati v skladu z določbami zakona, ki ureja družinska razmerja. Kadar se med trajanjem pravice ugotovi, da niso več izpolnjeni pogoji, le-ta preneha s prvim dnevom naslednjega meseca, ko pogoji niso več izpolnjeni.

K 83. členu (opredelitev in višina delnega plačila za izgubljeni dohodek)

Člen razširja upravičenost do delnega plačila za izgubljeni dohodek tudi na drugo osebo. Namen pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek je omogočiti staršem ali drugi osebi, ki bi želeli doma negovati in varovati otroka s težko oziroma funkcionalno težko motnjo v duševnem razvoju ali težko oziroma funkcionalno težko gibalno oviranega otroka, da zapustijo trg dela in prejemajo za to delno plačilo za izgubljeni dohodek ter je ustrezno vključen v socialna zavarovanja. Otroka eden od staršev neguje in varuje doma in ni v zavodu, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo. Ker je glavni namen negovanje in varovanje otroka, je prav, da so do te pravice upravičene tudi druge osebe. To pravico pa ima tudi eden od staršev, ki neguje in varuje dva ali več otrok z zmerno oziroma težjo motnjo v duševnem razvoju ali zmerno oziroma težjo gibalno oviranostjo. Višina delnega plačila za izgubljeni dohodek je določena z Zakonom o dopolnitvi Zakona o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (ZUTPG-B) in znaša 734,15 eurov. O stopnji motnje v duševnem razvoju oziroma gibalne oviranosti poda zdravniška komisija mnenje, na podlagi katerega center odloči o pravici do delnega plačila za izgubljeni dohodek. Center upravičenca vključi tudi v vsa socialna zavarovanja za določen obseg pravic.

K 84. členu (pravica do delnega plačila za izgubljeni dohodek)

Pogoj za pridobitev pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek ostaja stalno prebivališče otroka in enega od staršev ali druge osebe (vlagatelja). Dodan je pogoj, da morata dejansko živeti v Republiki Sloveniji. Drugače je opredeljeno, kdaj oseba zapusti trg dela in sicer se to šteje takrat, ko ni več zavarovana za starševsko varstvo skladno z 9. členom tega zakona oziroma ali če je zahtevala izbris iz registra brezposelnih oseb oziroma v ta register ni vpisana. Določeno je tudi, kdaj se tudi šteje, da oseba dela s krajšim delovnim časom in sicer tudi v primeru, če je že pred uveljavljanjem pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek delala krajši delovni čas od polnega. Na novo je opredeljeno tudi, kdaj se šteje, da eden od staršev neguje in varuje otroka. To je v primeru, da ima roditeljsko pravico in otroka dejansko neguje in varuje, kar pomeni, da mu je zaupan v varstvo in vzgojo. Če mu ni zaupan v varstvo in vzgojo, se šteje, da ga ne neguje in varuje.

K 85. členu (delno plačilo za izgubljeni dohodek ne pripada)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Ko je otrok zaradi zdravljenja, usposabljanja, vzgoje ali šolanja v zavodu oziroma zdravstveni ustanovi, v kateri ima celodnevno brezplačno oskrbo več kot 30 dni v letu, staršem ne pripada pravica do delnega plačila za izgubljeni dohodek. Izpolnjeni pa so pogoji za pridobitev pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek tudi, če je otrok v zavodu zaradi zdravljenja, usposabljanja, vzgoje ali šolanja do 30 dni v letu. Tudi starši otrok, ki jih negujejo in varujejo doma, imajo pravico oddati otroka v zavod do 30 dni v letu. Pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek tudi nima eden od staršev, če je otrok v rejništvu.

K 86. členu (trajanje pravice)

Pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek ima eden od staršev, dokler so izpolnjeni pogoji, o čemer poda mnenje pristojna zdravniška komisija. Najdalj se lahko prizna pravica do 18. leta starosti otroka. Po 18. letu ima možnost izbire družinskega pomočnika, skladno s predpisi, ki urejajo socialno varstvo. Če otrok v času prejemanja delnega plačila umre, ima upravičenec pravico še dva meseca po

smrti otroka. Kadar med prejemanjem delnega plačila center ugotovi, da upravičenec otroku ne zagotavlja primerne nege in varstva na domu, posreduje svoje mnenje zdravniški komisiji, ki ugotovi ali je otroku zagotovljena primerna nega in varstvo na domu. Če slednja ugotovi, da ne, preneha upravičencu pravica s prvim dnevom naslednjega meseca po ugotovitvi. V primeru prenehanja pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek ima eden od staršev, ki mu je pravica prenehala, pravice iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti, kot če bi mu prenehala pogodba o zaposlitvi brez njegove krivde.

K 87. členu (uporaba zakona o splošnem upravnem postopku)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Določena je subsidiarna uporaba določb zakona o splošnem upravnem postopku pri uveljavljanju do družinskih prejemkov.

K 88. členu (odločanje o pravicah)

Glede na to, da je treba spremembo splošne procesne ureditve urejati v področnem zakonu, predlagana sprememba umešča sedaj odstop od načela osebnega vročanja za vse odločbe v upravnem postopku v področni predpis, ki ureja uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov. Člen natančneje pojasni postopek vročitve dostave odločbe v hišni predalčnik – z namenom preprečevanja pogostih primerov v praksi, ko upravičenci niso hoteli prevzeti po zakonu o splošnem upravnem postopku vročenih pošilk. Navedena sprememba odpravlja osebno vročitev odločb, s katerimi je priznana ali zavrnjena zahteva za priznanje pravic do družinskih prejemkov. Ker pa po tem zakonu pritožba zoper vse pravice do družinskih prejemkov ne zadrži izvršitve, je treba ne glede na 224. člen zakona o splošnem upravnem postopku, ki določa, da postane odločba prve stopnje izvršljiva v primeru, ko pritožba ne zadrži izvršitve, z dnevom vročitve, s tem zakonom določiti, da postane izvršljiva z dnem, ko je odločba odpremljena stranki, saj gre v primeru izplačevanja pravic do družinskih prejemkov pogosto za sredstva, s katerimi je stranki omogočeno preživetje in bi bil 15 dnevni rok predolg. Navedena sprememba pomeni tudi varčevanje pri izdatkih v javnem sektorju. Za ostale vloge (sklepi in drugi dokumenti, od katerih vročitve začne teči rok, ki se izdajajo v postopku uveljavljanja pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo) pa bi še naprej veljalo določilo zakona o splošnem upravnem postopku o osebnem vročanju, saj bi sicer v primeru, ko bi bila vloga nepopolna in bi center za socialno delo stranko pozval z "navadno" pošto, ki bo vročena 15. dan od odpreme, stranka lahko zamudila kakšno procesno dejanje. Določbe prvega do šestega odstavka tega člena ne veljajo za pravico do otroškega dodatka, kjer velja ZUPJS.

K 89. členu (pristojnosti centra)

Center za socialno delo lahko pri ugotavljanju dejanskega prebivališča, ki je pogoj za pridobitev pravic do družinskih prejemkov iz tega zakona, preverja dejansko stanje tudi zunaj svojega delovnega časa v okviru določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek, ki veljajo za vabilo in vročanje. Oglad pa lahko opravi tudi nenapovedano.

K 90. členu (krajevna pristojnost)

Ohranjena je krajevna pristojnost centrov za socialno delo. Splošno pravilo je, da se pravice do družinskih prejemkov načeloma uveljavljajo po stalnem prebivališču otroka. Na tak način isti center obravnava eno družino in otroka znotraj te družine, ob poznavanju razmer v tej družini. Pri uveljavljanju pravic do pomoči ob rojstvu otroka se krajevna pristojnost določa na enak način kot za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo, saj se praviloma uveljavlja skupaj z materinskim dopustom pred rojstvom otroka. Tudi starševski dodatek se zaradi tega razloga uveljavlja pri krajevno pristojnem centru za socialno delo kot za uveljavljanje starševskega dopusta.

K 91. členu (izvršilni predpis)

Člen ne prinaša novosti glede na veljavno ureditev. Minister predpiše s podzakonskim aktom natančnejši postopek za uveljavljanje posameznih vrst pravic. Vsebina pravic je takšna, da jih je treba uveljavljati in jih center ne prizna po uradni dolžnosti. Prav tako predpiše natančneje pogoje za pridobitev pravic do dodatka za nego in delnega plačila za izgubljeni dohodek za otroke, ki potrebujejo

posebno nego in varstvo ter za delo in plačilo zdravniških komisij. Na podlagi sedaj veljavnega zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih je minister izdal tri podzakonske akte in sicer Pravilnik o uveljavljanju pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo, Pravilnik o uveljavljanju pravic do družinskih prejemkov in Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo.

K 92. členu (rok za uveljavljanje pravice do starševskega dodatka)

Določen je rok, kdaj mora mati oziroma oče uveljavljati pravico do starševskega dodatka in kakšne so posledice zamude rokov. Novost je edino ta, da se pravica v primeru zamude roka prizna z dnem popolne vloge in ne šele od prvega dne naslednjega meseca.

K 93. členu (rok za uveljavljanje pravice do pomoči ob rojstvu otroka)

Ker lahko po novem uveljavljajo pravico do pomoči ob rojstvu otroka tudi posvojitelji ali osebe, ki jim je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve v skladu s posebnim predpisom, je določen rok za njih. Rok za uveljavljanje pravice do pomoči ob rojstvu otroka največ 60 dni pred predvidenim datumom poroda je enak kot rok za uveljavitev pravice do materinskega dopusta, saj se ti dve pravici največkrat uveljavljata skupaj. Skrajni rok za uveljavitev te pravice je 60 dni po rojstvu otroka, razen v primeru, ko jo uveljavlja posvojitelj ali oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve v skladu s posebnim predpisom. Le-ti uveljavljajo pravico do pomoči ob rojstvu otroka najpozneje 30 dni po namestitvi otroka v družino z namenom posvojitve oziroma po izvedeni posvojitvi.

K 94. členu (rok za uveljavljanje pravice do otroškega dodatka)

Na novo je določen rok, kdaj se uveljavlja pravica do otroškega dodatka in od kdaj po vložitvi zahtevka se pravica prizna. Veljavna ureditev je določala 90 dnevni rok po rojstvu otroka, da se pravica prizna od rojstva otroka. Predlagana ureditev izenačuje pravico do otroškega dodatka z vsemi ostalimi pravicami, ki jih prav tako ureja Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. Zaradi enotnega izvajanja slednjega zakona je bilo treba določiti enak rok priznanja pravice in to je s prvim dnem naslednjega meseca po vložitvi zahtevka.

K 95. členu (rok za uveljavljanje dodatka za veliko družino)

Kadar je družina, ki izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do dodatka za veliko družino, upravičena do otroškega dodatka za vsaj enega otroka, center po uradni dolžnosti prizna pravico do dodatka za veliko družino. To stori kadarkoli v letu, enkrat letno in ne kot do sedaj, pri obravnavi vloge za pridobitev otroškega dodatka. Takšna ureditev je predlagana predvsem zaradi lažje izvedbe, saj se je ureditev pravice do otroškega dodatka bistveno spremenila z umestitvijo v Zakon o uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. Če je bila upravičencu v tekočem letu že priznana pravica do dodatka za veliko družino v višini za družino s tremi otroki in se mu število otrok pozneje v tem letu poveča, je upravičen do izplačila razlike do dodatka za družine s štirimi ali več otroki. Center o tem odloči pri obravnavi vloge ob povečanju števila otrok. Za tiste velike družine, ki niso upravičene do otroškega dodatka velja da morajo kdor ni prejemnik otroškega dodatka, mora ob prvem uveljavljanju te pravice v tekočem letu vložiti vlogo za uveljavitev pravice do dodatka za veliko družino za tekoče leto. Če je bila upravičencu v tekočem letu že priznana pravica do dodatka za veliko družino v višini za družino s tremi otroki in se mu število otrok kasneje v tem letu poveča, je upravičen do izplačila razlike do dodatka za družine s štirimi ali več otroki. Vlogo mora vložiti najpozneje do konca tekočega leta, v katerem se je število otrok povečalo. Po prvem uveljavljanju center enkrat letno po uradni dolžnosti določi pravico do dodatka za veliko družino za tega upravičenca. To je novost, do sedaj je moral tak upravičenec vlogo vložiti vsako leto.

K 96. členu (rok za uveljavljanje pravice do dodatka za nego otroka)

Na novo je določen rok za uveljavitev pravice do dodatka za nego otroka. Zaradi poenostavitve in je določen enako kot pri uveljavljanju pravice do otroškega dodatka in ni več določenega 90 dnevnega

roka od rojstva otroka.

K 97. členu (rok za uveljavljanje pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek)

Določen je rok, kdaj mora mati oziroma oče uveljavljati pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek in kakšne so posledice zamude rokov. Veljavna ureditev je določala, da če eden od staršev pravice ne uveljavlja v 60 dneh po prenehanju delovnega razmerja, te pravice sploh ne more uveljaviti. Ker je bila določba zelo stroga, je posledica zamude roka sedaj omiljena.

K 98. členu (rok plačevanja)

Določeni so roki izplačevanja posameznih pravic. Roki so enaki kot do zdaj, razen pri pravici do pomoči ob rojstvu otroka, kjer je bil do zdaj določen prekratek rok – do 15. v naslednjem mesecu po vložitvi zahtevka, upoštevajoč dejstvo, da je za izplačilo 15. v mesecu rok za zaključek vnosa v informacijski sistem na centrih za socialno delo cca 14 dni pred izplačilom.

K 99. členu (materialna oblika družinskih prejemkov)

Po določbi 100. člena o materialni obliki družinskih prejemkov ima center za socialno delo diskrecijsko pravico, da odloči o materialni obliki družinskega prejemka, namesto izplačila v denarju. Določba ostaja vsebinsko nespremenjena. Center o materialni obliki družinskih prejemkov odloči, kadar obstaja velika verjetnost, da družina posamezne denarne oblike družinskega prejemka ne bo namenila za namene, ki so s tem zakonom predvideni in bo zato ogrožena socialnoekonomska varnost otroka (zlasti v primeru alkoholizma in drugih oblik zasvojenosti, zanemarjanja otroka, težave pri izvajanju starševskih dolžnosti in podobno). V teh primerih se posamezni prejemek ne izplača v denarju ampak v obliki konkretnih dobrin, na podlagi naročilnice za konkretno blago, plačila posameznih računov in podobno.

K 100. členu (usklajevanje zneskov)

Namen Zakona o usklajevanju transferjev in posameznikov je bil poenotenje načinov usklajevanja za vse transferje, ki se izplačujejo iz javno-finančnih virov in zagotovitev enakopravnega socialnega položaja upravičencev do posameznih vrst transferjev. Zato se vsa nadomestila po tem zakonu, nadomestilo v času odmora za dojenje in zneski družinskih prejemkih usklajujejo po zakonu, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji.

K 101. členu (obveznost sporočanja sprememb)

Vse pravice iz tega zakona so vezane na otroka in praviloma prenehajo s smrtjo otroka, razen z zakonom določenih izjem. Pogoji za pridobitev pravic po tem zakonu morajo biti izpolnjeni ves čas prejetanja pravic. Vsakdo mora sporočiti centru dejstva in okoliščine oziroma vse spremembe, ki vplivajo na priznane pravice, njihovo višino in obdobje prejetanja, v 8 dneh od dne, ko je taka sprememba nastala oziroma je zanjo zvedel. Če se ugotovi, da so nastopile okoliščine, zaradi katerih bi bilo treba izdati drugačno odločbo o pravici oziroma odločbo o spremembi priznanja pravice iz tega zakona, center začne postopek po uradni dolžnosti.

K 102. členu (dolžnost povračila stroškov)

Center izda odločbo o prenehanju pravice oziroma o njeni spremembi, če se v času priznanja pravic ugotovi, da so bili posredovani neresnični podatki ob vložitvi zahteve za uveljavljanje posamezne pravice po tem zakonu. Center zahteva vračilo neupravičeno pridobljenih denarnih sredstev po tem zakonu. Center lahko odobri obročno odplačevanja dolga ali dovoli, da se opravi poračun dolga z isto priznano pravico po tem zakonu tako, da se le-ta začne izplačevati šele, ko je dolg poravnan.

Center lahko na predlog posameznika odloži plačilo dolga ali dovoli obročno odplačevanje dolga. Če center ne izterja neupravičeno pridobljenih denarnih sredstev v 90 dneh od pravnomočne odločbe, mora vso dokumentacijo v treh izvodih poslati ministrstvu, ki preko državnega pravobranilstva začne postopek zaradi vračila neupravičeno pridobljene premoženjske koristi z zamudnimi obrestmi. Ministrstvo lahko odpiše dolg v skladu s predpisi, ki urejajo javne finance.

K 103. členu (nadzor nad izvajanjem zakona)

Inšpekcijski nadzor po tem zakonu organizira in izvaja Socialna inšpekcija v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za delo. Nadzor nad izvajanjem določb zakona o izrabi dopusta, o pravici do dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva in o izrabi odmora za dojenje opravlja pristojna inšpekcija za delo. Finančni nadzor nad delom centrov za socialno delo pri odločanju o pravici do nadomestil po tem zakonu, nadomestila za čas odmora za dojenje, plačila prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva, plačila prispevkov zaradi varstva štirih ali več otrok ter družinskih prejemkov po tem zakonu, v okviru svojih pristojnosti, organizira in izvaja ministrstvo. Finančni nadzor iz prejšnjega odstavka obsega notranji nadzor nad namensko porabo sredstev iz proračuna Republike Slovenije za delo centrov za socialno delo v skladu z zakonom, ki ureja javne finance.

K 104. členu (namen zbiranja podatkov)

V tem členu je določen namen zbiranja podatkov in sicer za potrebe vodenja postopka in odločanja o pravicah po tem zakonu, spremljanja, načrtovanja in vodenja družinske politike, za znanstveno raziskovalne namene in za statistične namene. V ta namen se vodi informatizirana zbirka podatkov o pravicah iz naslova varstva in družinskih prejemkov.

K 105. členu (vrste zbirk podatkov)

Člen določa, katere zbirke vodijo ministrstvo in centri. Potrebno je bilo poimenovanje »zbirke podatkov« in ne »evidenca« v skladu s terminologijo Zakona o varstvu osebnih podatkov.

K 106. členu (vsebina zbirk podatkov)

Določena je vsebina posamezne zbirke podatkov. Zaradi jasnosti določbe pa je za vsako zbirko podatkov določen namen za katerega se vodi.

K 107. členu (obdelovanje podatkov)

Člen določa, da zbirke podatkov iz prejšnjega člena obdeluje ministrstvo kot upravljavec centralne zbirke podatkov o pravicah iz zavarovanja za starševsko varstvo in do družinskih prejemkov. Centri iz centralne zbirke podatkov iz prejšnjega člena obdelujejo osebne podatke, ki jih potrebujejo pri odločanju o pravicah po tem zakonu, in sicer z enako vsebino kot ministrstvo.

K 108. členu (dolžnost sporočanja podatkov)

Splošno pravilo glede zbiranja osebnih podatkov je, da se ti zbirajo neposredno od posameznika za njega in za njegove družinske člane ter iz uradnih zbirk, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščen organi in organizacije. Ureditev določa možnost pridobivanja podatkov iz obstoječih zbirk podatkov posameznih upravljavcev brezplačno, jasneje se določa katere podatke se od določenega upravljavca lahko pridobi.

K 109. členu (varstvo podatkov)

Ministrstvo in centri lahko podatke, ki jih dobijo od zavezancev iz prejšnjega člena, uporabijo samo za potrebe postopka odločanja in za vodenje zbirk podatkov po tem zakonu. Drugim uporabnikom lahko ministrstvo in centri posredujejo podatke samo, če so za njihovo uporabo pooblaščen z zakonom ali na podlagi pisne zahteve ali privolitve osebe, na katero se podatki nanašajo.

K 110. členu (hramba podatkov)

Določen je rok, koliko časa se hranijo posamezni podatki. Splošno pravilo je hramba 5 let po prenehanju pravice, za tiste pravice, ki vključujejo plačevanje prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pa trajno.

K 111. členu (globe)

V tem členu so določene globe v primeru, če delodajalec – pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik oziroma posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost ne omogoči materi, očetu oziroma drugi osebi pravice do odsotnosti v skladu s tem zakonom. Kaznuje se tudi odgovorna oseba delodajalca pravne osebe ter odgovorna oseba v državnem organu ali lokalni skupnost, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika in odgovorna osebo posameznika, ki samostojno opravlja dejavnosti.

K 112. členu (organi za odločanje o prekrških)

V tem členu je določen organ, ki po tem zakonu odloča o prekrških po tem zakonu v hitrih postopkih.

K 113. členu (postopki uveljavljanja pravic)

Z vidika pravne varnosti obravnavani člen ureja izjemno pomembno tematiko – ureditev dosedanjih razmerij. V postopkih za uveljavljanje posameznih pravic, ki so jih začeli upravičenci po določbah zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih pred uveljavitvijo tega zakona, se te pravice priznajo tem upravičencem v skladu z določbami navedenega zakona.

K 114. člen (pridobljene pravice)

Predlog zakona ne posega v pridobljene pravice, zato upravičenec te zadrži v obsegu in trajanju, kot so bile priznane z odločbo centra za socialno delo. Če je oseba v skladu s 117. členom Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 - ZUTPG, 10/08, 62/10 – ZUPJS, 40/12 – ZUJF in 63/13 ZIUPTDSV) zadržala pravico v obsegu in trajanju, kot je veljalo po predpisu, ki je veljal do uveljavitve Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 - ZUTPG, , 10/08, 62/10 – ZUPJS, 40/12 - ZUJF in 63/13 ZIUPTDSV) zadrži to pravico v tem obsegu in trajanju. Center na zahtevo stranke odloči o pravici v skladu s tem zakonom. Če je oseba v skladu s 46. členom Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 97/01) pridobila pravico do dobroimetja, zadrži to pravico obsegu in trajanju, kot jo je pridobila.

K 115. členu (postopna uveljavitev pravice do očetovskega dopusta)

Zakon predvideva časovni odmik uveljavitve dodatnih 15 dni plačanega očetovskega dopusta - v 3 letih po letu, ki sledi rasti BDPja 2,5%, se vsako leto zniža za 25 dni neplačanega očetovskega dopusta in doda 5 dni plačanega očetovskega dopusta.

K 116. členu (uporaba določb zakona, ki ureja uravnoteženje javnih financ)

Ne glede na 45., 46., 61., 67. in 76. člena tega zakona, se od uveljavitve tega zakona za najvišje izplačilo nadomestila, višino nadomestila, višino starševskega dodatka, pravico do pomoči ob rojstvu otroka in pravico do dodatka za veliko družino uporabljajo določbe od 145. do 149. člena in 151. člena Zakona za uravnoteženje javnih financ (Uradni list RS, št. 40/2012, 105/2012).

K 117. člen (uporaba izrazov)

Zakon med drugim ureja materinski dopust, ki se je preimenoval iz porodniškega dopusta, starševski dopust, ki se je preimenoval iz dopusta za nego in varstvo otroka, poleg tega ukinja posvojiteljski dopust ter posvojiteljem določa pravico do starševskega dopusta. Ker zakon prinaša novo poimenovanje oziroma preimenovanje posameznih vrst dopusta, je treba urediti njihov pomen v drugih zakonih ali podzakonskih predpisih, ki uporabljajo do zdaj veljavno poimenovanje.

K 118. člen (rok za izdajo podzakonskih predpisov)

Minister izda izvršilne predpise iz 6., 59., 79., 91. in 108. člena člena tega zakona v šestih mesecih od začetka uporabe tega zakona.

K 119. členu (prenehanje veljavnosti zakona)

Določilo predvideva prenehanje veljavnosti sedaj veljavnega Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, sprejetega v letu 2002.

K 120. členu (prenehanje veljavnosti podzakonskih predpisov)

Določilo predvideva sprejem podzakonskih aktov na podlagi posameznih določil tega zakona v šestih mesecih od začetka uporabe tega zakona. Predvideva se sprejem pravilnika o uveljavljanju pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo in pravilnika o uveljavljanju pravic do družinskih prejemkov.

K 121. členu (podzakonski predpis o pridobivanju podatkov)

Do začetka uporabe podzakonskega predpisa iz tretjega odstavka 108. člena tega zakona pridobivajo

ministrstvo in centri podatke o zaposlitvi in podatke o osnovi od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo, samo od delodajalcev. DURS zagotavlja podatke, s katerimi razpolaga za potrebe pobiranja davkov in prispevkov, delodajalec pa ostale, potrebne podatke.

K 122. členu (uveljavitev in uporaba zakona)

Člen loči začetek veljavnosti in uporabe zakona. Tako se predvideva, da zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. januarja 2014. Izjeme so določbe 116 člena, ki se začne uporabljati z dnem uveljavitve tega zakona, saj je v tem členu določena uporaba določb zakona, ki ureja uravnoteženje javnih financ in določbe 49 člena, ki se začne uporabljati 1. julija 2014 zaradi zahtevnejše vzpostavitve informacijskega sistema.

IV. PRILOGE:

- Osnutek pravilnika o postopkih za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov,
- Osnutek pravilnika o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo,
- Osnutek pravilnika o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo

P R A V I L N I K

o postopkih za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov

I. SPLOŠNI DOLOČBI

1. člen

(1) Ta pravilnik podrobneje določa postopek za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov, predpisuje dokazila o izpolnjevanju pogojev za pridobitev posamezne pravice in določa vsebino obrazcev, na katerih se vlagajo zahteve za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov.

(2) Obrazci iz prejšnjega odstavka so kot priloga sestavni del tega pravilnika.

2. člen

(1) Center za socialno delo (v nadaljnjem besedilu: center) po uradni dolžnosti pridobi podatke o dejstvih, potrebnih za obravnavo vloge in za odločanje o pravicah iz lastne evidence, pa tudi iz uradnih evidenc, ki jih vodijo upravni in drugi državni organi, organi lokalnih skupnosti ali nosilci javnih pooblastil, razen če stranka to izrecno prepove.

(2) Dokazil, s katerimi center že razpolaga, stranki ob uveljavljanju posamezne pravice ni treba prilagati.

II. PRAVICA DO STARŠEVSKEGA DODATKA

3. člen

Pravico do starševskega dodatka uveljavlja mati ali oče na obrazcu DP-1 – vloga za uveljavitev pravice do starševskega dodatka pri krajevno pristojnem centru, če imata vlagatelj in otrok stalno prebivališče v Republiki Sloveniji.

4. člen

(1) Mati uveljavlja pravico do starševskega dodatka 30 dni pred predvidenim datumom poroda in najkasneje 30 dni po otrokovem rojstvu. Vlogi priloži pisni dogovor na obrazcu Priloga št. DP-5 – dogovor staršev o uveljavljanju pravice do starševskega dodatka.

(2) Kadar mati uveljavlja pravico do starševskega dodatka 30 dni pred predvidenim datumom poroda, informacijo o tem datumu dobi pri osebnem ginekologu.

5. člen

(1) Oče ima pravico do starševskega dodatka od otrokovega rojstva do njegovega dopolnjenega 77. dneva starosti, če je mati umrla, zapustila otroka ali če je trajno oziroma začasno nesposobna za samostojno življenje in delo.

(2) Če oče uveljavlja pravico do starševskega dodatka zaradi trajne oziroma začasne nesposobnosti matere za nego in varstvo otroka, mora vlogi za uveljavitev pravice priložiti mnenje pristojnega zdravnika o materini nesposobnosti med trajanjem starševskega dodatka.

(3) Če mati zapusti otroka, to ugotavlja center.

(4) Oče uveljavlja pravico do starševskega dodatka najpozneje 30 dni po nastanku dogodka, ki je razlog, da pridobi to pravico.

6. člen

(1) Oče uveljavlja pravico do starševskega dodatka od 78. dneva otrokove starosti v istih rokih, kakor veljajo za mater v skladu s pisnim dogovorom, ki ga vlogi priloži mati na obrazcu Priloga št. DP-1 – dogovor staršev o uveljavljanju pravice do starševskega dodatka.

(2) Če mati ne uveljavlja pravice do starševskega dodatka ali ji pravica ni priznana, oče v vlogi izjavi, da uveljavlja pravico do starševskega dodatka v dogovoru z drugim od staršev sam.

7. člen

Skupno trajanje pravice do starševskega dodatka za istega otroka ne sme presegati 365 dni od njegovega rojstva.

8. člen

(1) Dogovor staršev na obrazcu Priloga št. DP-1 – dogovor staršev o uveljavljanju pravice do starševskega dodatka preneha veljati, če eden od staršev:

1. umre,

2. zapusti otroka,

3. postane trajno oziroma začasno nesposoben za nego in varstvo otroka. V tem primeru je treba priložiti mnenje pristojnega zdravnika.

(2) Dogovor staršev na obrazcu Priloga št. DP-1 lahko starša spremenita, če:

1. pričakujeta rojstvo drugega otroka,

2. pri enem od njiju nastopi bolezen, ki traja daljše obdobje,

3. se eden od njiju zaposli.

(3) Spremenjenemu dogovoru je treba priložiti ustrezno dokazilo:

– obvestilo zdravnika o pričakovanem otrokovem rojstvu,

– mnenje zdravnika ob boleznih enega od staršev,

– pogodbo o zaposlitvi.

9. člen

Pravico do starševskega dodatka uveljavlja druga oseba pod enakimi pogoji kakor otrokova mati ali oče na obrazcu DP-1 – vloga za uveljavitev pravice do starševskega dodatka, če izpolnjuje pogoje, določene v 3. točki 4. člena Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih.

10. člen

Center prijavi upravičence do starševskega dodatka v pokojninsko in invalidsko zavarovanje na predpisanih obrazcih M.

III. PRAVICA DO POMOČI OB ROJSTVU OTROKA

11. člen

(1) Pravico do pomoči ob rojstvu otroka uveljavlja mati, oče, 60 dni pred predvidenim datumom poroda, najpozneje pa 60 dni po njem na obrazcu DP-2 – vloga za uveljavitev pravice do pomoči ob rojstvu otroka. Informacijo o predvidenem datumu poroda dobi mati pri osebem ginekologu. Oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve, skladno s predpisi, ki urejajo družinska razmerja in posvojitelj uveljavljajo pravico do pomoči ob rojstvu otroka najkasneje 30 dni po namestitvi otroka v družino z namenom posvojitve oziroma po izvedeni posvojitvi.

(2) Pravico do pomoči ob rojstvu otroka lahko mati uveljavlja tudi z vlogo, s katero uveljavlja pravice ob rojstvu otroka, in sicer na obrazcu S-1/1 – vloga matere za uveljavitev pravic ob rojstvu otroka ali z vlogo, s katero uveljavlja pravico do starševskega dodatka, na obrazcu DP-1 – vloga za uveljavitev pravice do starševskega dodatka.

IV. PRAVICA DO OTROŠKEGA DODATKA

15. člen

(1) Pravico do izjemne višine otroškega dodatka ima eden od staršev za otroke, ki živijo v enostarševski družini.

(2) Za otroke, ki živijo v enostarševski družini, se upošteva deset odstotno povečanje posameznih zneskov otroškega dodatka za vsakega otroka, ki je upravičen do otroškega dodatka, v skladu z uvrstitvijo družine v dohodkovni razred.

V. PRAVICA DO DODATKA ZA VELIKO DRUŽINO

48. člen

- (1) Pravico do dodatka za veliko družino določi center enkrat letno po uradni dolžnosti za vse prejemnike otroškega dodatka.
- (2) Kdor ni prejemnik otroškega dodatka, mora v tekočem letu vložiti vlogo za uveljavitev pravice do dodatka za veliko družino za tekoče leto. Če je bila upravičencu v tekočem letu že priznana pravica do dodatka za veliko družino v višini za družino s tremi otroki in se mu število otrok kasneje v tem letu poveča, je upravičen do izplačila razlike do dodatka za družine s štirimi ali več

otroki. Vlogo mora vložiti najkasneje do konca tekočega leta, v katerem se je število otrok povečalo.

VI. PRAVICA DO DODATKA ZA NEGO OTROKA

51. člen

(1) Pravico do dodatka za nego otroka uveljavlja eden od staršev ali druga oseba pri krajevno pristojnem centru na obrazcu N-1 – vloga za uveljavitev pravice do dodatka za nego otroka.

(2) Vlagatelj vlogi priloži fotokopijo zdravstvene dokumentacije, pri čemer zadnji izvid ne sme biti starejši od enega leta, za otroka, za katerega je že bilo izdano strokovno mnenje na podlagi predpisa o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, pa priloži tudi to mnenje.

52. člen

Center predloži fotokopijo zdravstvene in morebitne druge dokumentacije zdravniški komisiji, da izda svoje mnenje, na podlagi katerega center odloči o pravici do dodatka za nego otroka.

53. člen

(1) Za otroka, ki je zaradi zdravljenja, vzgoje, šolanja ali usposabljanja v zavodu, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo, center enkrat na leto ugotavlja upravičenost do dodatka za nego otroka. Pri tem upošteva, koliko dni je otrok preživel v družini v zadnjih dvanajstih mesecih pred vložitvijo vloge za uveljavitev pravice do tega dodatka.

(2) Vlagatelj v vlogi navede ime in naslov zavoda, v katerega je otrok vključen. Podatek o številu dni, ki jih je otrok v zadnjih 12 mesecih preživel v zavodu, pa center pridobi po uradni dolžnosti.

(3) Za otroka, ki je oddan v rejništvo, center enkrat na leto po uradni dolžnosti ugotavlja upravičenost do dodatka za nego otroka. Pri tem upošteva, koliko dni je otrok preživel v družini v zadnjih dvanajstih mesecih.

(4) Višina dodatka za nego otroka se določi sorazmerno glede na število dni, ki jih je otrok preživel v družini, vendar ta dodatek ni dodeljen za več kot 183 dni.

54. člen

Ne glede na določbo prejšnjega člena je vlagatelj za otroka, ki je prvič nameščen v zavod, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo, ali je oddan v rejništvo, upravičen do dodatka za nego otroka, če centru predloži izjavo, bo otrok v prvem letu preživel v družini najmanj 91 dni. Vlagatelj je v tem primeru upravičen do sorazmernega dela dodatka za nego otroka za 91 dni.

VII. DELNO PLAČILO ZA IZGUBLJENI DOHODEK

56. člen

(1) Pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek uveljavlja eden od staršev, če imata vlagatelj in otrok stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, pri krajevno pristojnem centru na obrazcu N-2 – vloga za uveljavitev pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek. Vlagatelj priloži vlogi fotokopijo zdravstvene dokumentacije, pri čemer zadnji izvid ne sme biti starejši od šestih mesecev.

(2) Podatek o tem, da je vlagatelj, že ob uveljavljanju pravice zapustil trg dela, center pridobi po uradni dolžnosti.

57. člen

Center predloži zdravniški komisiji dokumentacijo v skladu s pravilnikom, ki določa kriterije za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo.

58. člen

(1) Pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek lahko uveljavlja tudi vlagatelj, ki še ni zapustil trga dela.

(2) Pred odločitvijo o pravici do delnega plačila za izgubljeni dohodek center pozove vlagatelja, da zapusti trg dela. Center podatek o tem pridobi po uradni dolžnosti.

59. člen

(1) Mesečna višina delnega plačila za izgubljeni dohodek je 734,15 eurov oziroma sorazmerni del te višine po plačilu davkov in prispevkov.

(2) Če vlagatelj uveljavlja davčno olajšavo za družinske člane, na vlogi navede ime in priimek posameznega člana, EMŠO in sorodstveno razmerje.

60. člen

Center upravičence do delnega plačila za izgubljeni dohodek prijavi v zavarovanje na predpisanih obrazcih M.

61. člen

(1) Center spremlja zagotavljanje ustrezne nege in varstva otroka ter najmanj enkrat na leto pripravi socialno poročilo, iz katerega je razvidno, ali je za otroka ustrezno poskrbljeno.

(2) Če center dvomi, da je za otroka ustrezno poskrbljeno, predloži zdravstveno dokumentacijo, skupaj z zadnjim socialnim poročilom, pristojni zdravniški komisiji in prosi za izdajo novega mnenja.

(3) Zdravniška komisija po presoji vseh predloženih dokazil izda mnenje, iz katerega mora biti razvidno, ali sta otroku še zagotovljena ustrezna nega in varstvo.

(4) Če je iz mnenja zdravniške komisije razvidno, da otroku nista več zagotovljena ustrezna nega in varstvo na domu, center ukine pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek.

VIII. KONČNI DOLOČBI

62. člen

Z dnem uveljavitve tega pravilnika prenehata veljati Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov (Uradni list RS, št. 31/08 in 61/09).

63. člen

Ta pravilnik začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.

Ljubljana,

Na podlagi tretjega odstavka 53. člena in tretjega odstavka 91. člena zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/08 – ZUTPG, 10/08 in 62/10 - ZUPJS) izdaja minister za delo, družino in socialne zadeve

PRAVILNIK
o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo

(Uradni list RS, št. 105/02, 107/04, 129/06, 55709 in 88/11 – neuradno prečiščeno besedilo)

1. člen

S tem pravilnikom se določajo kriteriji za opredelitev otrok, ki potrebujejo posebno nego in varstvo, sestava, delo in plačilo zdravniških komisij, ki dajejo mnenja centrom za socialno delo (v nadaljnjem besedilu: center) v postopkih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo po zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 97/01) na prvi stopnji oziroma ministrstvu, pristojnemu za varstvo družine (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) v pritožbenih postopkih ter predpisuje obrazce mnenj, ki so sestavni del tega pravilnika.

I. KRITERIJI ZA OPREDELITEV OTROK, KI POTREBUJEJO POSEBNO NEGO IN VARSTVO

1. Otroci z motnjami v duševnem razvoju

2. člen

Otroci z motnjami v duševnem razvoju imajo znižano splošno raven inteligentnosti, nižje sposobnosti na kognitivnem, govornem, motoričnem in socialnem področju ter pomanjkanje veščin, kar vse se odraža v neskladju med njihovo mentalno in kronološko starostjo.

Glede na motnje v duševnem razvoju se za potrebe uveljavljanja pravic po zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (v nadaljnjem besedilu: zakon) razlikuje:

- a) Otroke z zmerno motnjo v duševnem razvoju: otrok ima posamezne sposobnosti različno razvite. Orientacijski rezultat na testu inteligentnosti je IQ 35-49, mentalna starost odraslih je od 4 do 7 let.
- b) Otroke s težjo motnjo v duševnem razvoju: otrok se lahko usposobi za najenostavnejša opravila. Pri skrbi zase pogosto potrebuje pomoč drugih. Orientacijski rezultat na testu inteligentnosti je IQ 20-34, mentalna starost odraslih je od 2 do 3, izjemoma 4 leta.
- c) Otroke s težko motnjo v duševnem razvoju: otrok se lahko usposobi le za sodelovanje pri posameznih aktivnostih, otroci z avtizmom s pridruženo zmerno ali težjo motnjo v duševnem razvoju. Potrebuje stalno nego, varstvo, pomoč in vodenje. Je omejen v gibanju, prisotne so težke dodatne motnje, bolezni in obolenja. Razumevanje in upoštevanje navodil je hudo omejeno. Orientacijski rezultat na testu inteligentnosti je IQ pod 20, mentalna starost do 2 let. Otroke s funkcionalno težko motnjo v duševnem razvoju: otroci z avtizmom z zmerno ali težjo motnjo v duševnem razvoju ali drugače hudo vedenjsko moteni otroci s pridruženo zmerno ali težjo motnjo v duševnem razvoju.

2. Gibalno ovirani otroci

3. člen

Gibalno ovirani otroci imajo prirojene ali pridobljene okvare, poškodbe gibalnega aparata, centralnega ali perifernega živčevja. Gibalna oviranost se odraža v obliki funkcionalnih in gibalnih motenj. Glede na gibalno oviranost se za potrebe uveljavljanja pravic po zakonu razlikuje:

- a) Zmerno gibalno ovirane otroke: otrok samostojno hodi na krajše razdalje oziroma hodi s pomočjo ortoz ali bergel, otrok s težko funkcionalno okvaro ene roke. Na daljše razdalje lahko uporablja aktivni invalidski voziček ali ortopedski tricikel. Fina motorika ni bistveno motena. Občasno potrebuje delno pomoč pri dnevnih aktivnostih.
- b) Težje gibalno ovirane otroke: ne hodi samostojno na krajše razdalje oziroma hoja ni funkcionalna. Za gibanje uporablja hoduljo ali aktivni invalidski voziček oziroma ortopedski tricikel. Motena je tudi fina motorika.
- c) Težko gibalno ovirane otroke: otrok ima malo uporabnih gibov, samostojno gibanje ni možno oziroma ima težko funkcionalno motnjo obeh rok ali je brez rok. V celoti je odvisen od tuje pomoči. Funkcionalno težko gibalno ovirane otroke: slepi otroci do 18. leta starosti, otroci s težko kardiorespiratorno insuficienco in otroci s trajno intenzivno terapijo na domu (totalna paranteralna prehrana, dializa, umetna ventilacija) ter otroci s kombinirano težjo gibalno motnjo ali težjo motnjo v duševnem razvoju.

3. Slepi in slabovidni otroci

4. člen

Slepi ali slabovidni otroci so tisti, ki imajo okvaro vida, očesa ali okvaro vidnega polja. Pri otrocih, mlajših od 1 leta, je nižja ostrina vida lahko še normalna, zato so do dodatka za nego upravičeni tisti, ki imajo prepoznano očesno bolezen. V tem primeru se odobri dodatek za nego za največ 1 leto.

A) Slaboviden otrok

Slaboviden otrok ima korigirano ostrino vida od 0,30 do 0,10 oziroma ostrino vida manj od 0,10 do 0,05 ali zožitev vidnega polja na 20 stopinj ali manj okrog fiksacijske točke ne glede na ostrino vida.

Glede na slabovidnost se za potrebe uveljavljanja pravic po zakonu razlikuje:

- (a) Zmerno slabovidne otroke: otrok ima 10%-30% korigiranega vida.
- (b) Težko slabovidne otroke: otrok ima 5 %-9,9 % korigiranega vida na boljšem očesu, uporablja preostali vid.

B) Slep otrok

Slep otrok ima ostrino vida manj od 0,05 do 0,02 ali zoženost vidnega polja okrog fiksacijske točke na 5 do 10 stopinj ne glede na ostrino vida oziroma ostrino vida manj od 0,02 do zaznavanja svetlobe ali zoženost vidnega polja okrog fiksacijske točke do 5 stopinj ne glede na ostrino vida oziroma ostrino vida 0 (amaurosis).

4. Gluhi in naglušni otroci

5. člen

Gluhi ali naglušni otroci imajo okvare, ki zajemajo uho, njegove strukture in funkcije, povezane z njim.

A) Naglušen otrok

Naglušen otrok ima povprečno izgubo sluha na frekvencah 500, 1000 in 2000 hertzov (Hz) manj kot 91 decibelov (dB) in ima resne težave pri poslušanju govora in pri govorni komunikaciji. Naglušnost pomeni zoženje slušnega polja in delno moti sporazumevanje s pomočjo govora.

Glede na naglušnost se za potrebe uveljavljanja pravic po zakonu razlikuje:

(a) Otroke z zmerno izgubo sluha (41 – 55 dB): otrok ima obojestransko zmerno izgubo sluha.

(b) Otroke s težjo izgubo sluha (56 – 70 dB): otrok ima težjo obojestransko izgubo sluha ali težko izgubo sluha na enem ušesu in težjo izgubo sluha na drugem ušesu. Pri otroku je prizadeto sporazumevanje, razumevanje govora in poslušanje govora.

(c) Otroke s težko izgubo sluha (71 – 90 dB): otrok ima popolno izgubo sluha na enem ušesu in težko izgubo sluha na drugem ušesu oziroma težko obojestransko izgubo sluha.

B) Gluh otrok

Gluh otrok ima najtežjo izgubo sluha, pri kateri ojačanje zvoka ne koristi. Povprečna izguba sluha na frekvencah 500, 1000 in 2000 hertzov (Hz) je 91 decibelov (dB) in več.

5. Dolgotrajno hudo bolni otroci

6. člen

Za dolgotrajno hudo bolne otroke se po tem pravilniku štejejo kronično bolni otroci, pri katerih je kljub zdravljenju pričakovati trajne posledice bolezni oziroma otroci s takimi boleznimi, ki zahtevajo zdravljenje, nego in rehabilitacijo, ki traja dalj kot šest mesecev.

Seznam hudih bolezni je sestavni del tega pravilnika.

Razširjeni strokovni kolegij pediatrije enkrat letno preveri ustreznost seznama bolezni in predlaga njegove dopolnitve.

6. Otroci z več motnjami

7. člen

Za otroke z več motnjami se po tem pravilniku štejejo otroci, ki imajo hkrati več kot tri motnje ali diagnosticirane bolezni, ki vsaka po sebi sicer ne predstavlja take stopnje motnje ali bolezni iz predhodnih členov tega pravilnika, na podlagi katere otrok potrebuje posebno nego in varstvo po tem pravilniku, njihova kombinacija pa upravičenost do posamezne pravice utemeljuje.

Otroci, ki imajo hkrati več kot tri motnje ali diagnosticirane bolezni, ki vsaka po sebi daje pravico dodatka za nego otroka v nižjem znesku, so upravičeni do dodatka za nego otroka v višjem znesku.

II. SESTAVA, DELO IN PLAČILO ZDRAVNIŠKIH KOMISIJ

1. Splošne določbe

8. člen

Minister, pristojen za družino (v nadaljnjem besedilu: minister) imenuje najmanj tri zdravniške komisije prve stopnje in zdravniško komisijo druge stopnje, ki dajejo mnenja centrom oziroma ministrstvu v postopkih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo.

Zdravniško komisijo sestavljajo trije člani zdravniki, od katerih je eden predsednik komisije, in en strokovni sodelavec.

Zdravniška komisija je imenovana za štiri leta in je lahko ponovno imenovana.

Član zdravniške komisije prve stopnje ne more biti hkrati član zdravniške komisije druge stopnje.

9. člen

Zaprosilo za izdelavo posameznega mnenja pristojni center v postopku na prvi stopnji oziroma ministrstvo v pritožbenem postopku posreduje pristojni zdravniški komisiji. Zaposilu priloži fotokopijo zdravstvene dokumentacije, ki jo je vlagatelj priložil vlogi in v kateri zadnji izvid ni starejši od enega leta, razen če ni s tem pravilnikom drugače določeno.

Za otroka, za katerega je že bilo podano strokovno mnenje na podlagi zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 54/00), center priloži tudi to mnenje.

Če je katera od zdravniških komisij iz 8. člena tega pravilnika že podala mnenje v postopku za uveljavljanje katere od pravic po zakonu in se uveljavlja še druga pravica po zakonu, mora v postopku za uveljavljanje te druge pravice center oziroma ministrstvo že podano mnenje zaposilu priložiti.

10. člen

Zdravniška komisija poda mnenje na podlagi posredovane zdravstvene in druge dokumentacije. Zdravniška komisija lahko zahteva dodatno dokumentacijo ali izjemoma opravi pregled otroka.

11. člen

Zdravniška komisija poda mnenje na obrazcih, predpisanih s tem pravilnikom, ki vsebujejo:

- osnovne podatke o otroku,
- navedbo ali zdravniška komisija podaja mnenje na podlagi predložene zdravstvene in druge dokumentacije ali na podlagi še dodatno zahtevane dokumentacije oziroma pregleda otroka,
- mnenje ali obravnavan otrok potrebuje posebno nego in varstvo na podlagi kriterijev iz tega pravilnika oziroma posebne nege in varstva ne potrebuje,
- navedbo ali podaja mnenje v prvi obravnavi, v ponovni obravnavi ali v obravnavi v pritožbenem postopku.

12. člen

V skladu z zadnjo alineo prejšnjega člena pomeni:

- prva obravnava podajo mnenja zdravniške komisije za otroka pri prvem uveljavljanju pravice,
- ponovna obravnava podajo mnenja zdravniške komisije za otroka, ki je bil že usmerjen na podlagi zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami in v primeru, če je zdravniška komisija za istega otroka že podala mnenje pri uveljavljanju drugih pravic po zakonu, razen pri uveljavljanju pravice do daljšega dopusta za nego in varstvo otroka ter v primeru dopolnitve postopka ob reševanju pritožbe,
- obravnava v pritožbenem postopku podajo mnenja zdravniške komisije za otroka na podlagi vložene pritožbe.

13. člen

Zdravniška komisija mnenje, ki mora biti jasno, popolno in obrazloženo, skupaj s posredovano dokumentacijo, pošlje pristojnemu centru oziroma ministrstvu. Mnenje mora biti podpisano s strani vseh članov komisije in opremljeno z žigom.

Na obrazcu mnenja mora zdravniška komisija označiti ali je pripravila mnenje kot prvo obravnavo, ponovno obravnavo ali obravnavo v pritožbenem postopku ter če je bil potreben tudi pregled otroka.

14. člen

Vsaka zdravniška komisija vodi evidenco podanih mnenj, iz katere je razvidno:

- zaporedna številka mnenja,
- ime in priimek otroka, za katerega je bilo mnenje podano,
- EMŠO ali datum rojstva otroka,

- datum izdaje mnenja,
 - kdo je zaprosil za mnenje.
2. Izdaja mnenj v postopkih uveljavljanja posameznih pravic
- A) Daljši dopust za nego in varstvo otroka

15. člen

Zdravniška komisija poda mnenje na obrazcu M-1 – Mnenje zdravniške komisije o pravici do daljšega dopusta za nego in varstvo otroka.
Zdravniška komisija poda in pošlje posamezno mnenje, skupaj z dokumentacijo, organu, ki je za mnenje zaprosil, v roku 15 dni od prejema zaprosila.

B) Dodatek za nego otroka

16. člen

Zdravniška komisija poda mnenje na obrazcu M-2 – Mnenje zdravniške komisije o pravici do dodatka za nego otroka.

17. člen

Pri pripravi mnenja o pravici do dodatka za nego otroka mora zdravniška komisija poleg podatkov iz 11. člena tega pravilnika podati tudi mnenje o obdobju, v katerem otrok potrebuje posebno nego in varstvo.
Zdravniška komisija poda in pošlje posamezno mnenje, skupaj z dokumentacijo, organu, ki je za mnenje zaprosil, v roku 60 dni od prejema zaprosila.

C) Krajši delovni čas zaradi starševstva

18. člen

Na podlagi mnenja iz prejšnjega člena se uveljavlja tudi pravica do krajšega delovnega časa zaradi starševstva.

D) Delno plačilo za izgubljeni dohodek

19. člen

Zdravniška komisija poda mnenje na obrazcu M-3 – Mnenje zdravniške komisije o pravici do delnega plačila za izgubljeni dohodek.

20. člen

Za pripravo mnenja o pravici do delnega plačila za izgubljeni dohodek center pristojni zdravniški komisiji posreduje:

- zdravstveno dokumentacijo, pri kateri zadnji izvid ni starejši od šestih mesecev,
- fotokopijo mnenja zdravniške komisije na obrazcu M-2 – Mnenje zdravniške komisije o pravici do dodatka za nego otroka, iz katerega je razvidna upravičenost do višjega dodatka za nego otroka, če je vlagatelj to pravico uveljavljal,

– socialno poročilo o družini, ki ga pripravi v ta namen.

21. člen

Zdravniška komisija poda in pošlje mnenje, skupaj z dokumentacijo, organu, ki je za mnenje zaprosil, v roku 30 dni od prejema zaprosila.

2. Plačilo zdravniških komisij

22. člen

Zdravniške komisije iz 8. člena tega pravilnika delujejo na naslednji način:

- tri zdravniške komisije za dajanje mnenj v postopkih na prvi stopnji za uveljavljanje pravice do daljšega dopusta za nego in varstvo otroka s sedežem v: Kopru, Ljubljani in Mariboru,
- dve zdravniški komisiji za dajanje mnenj v postopkih na prvi stopnji za uveljavljanje pravice do dodatka za nego otroka in delnega plačila za izgubljeni dohodek s sedežem v: Klinični center Ljubljana in Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik,
- zdravniška komisija za dajanje mnenj v pritožbenih postopkih za uveljavljanje pravice do daljšega dopusta za nego in varstvo otroka, dodatka za nego otroka in delnega plačila za izgubljeni dohodek s sedežem v Kliničnem centru Ljubljana.

23. člen

Zavodu, kjer ima zdravniška komisija sedež, se v prvi obravnavi za podajo mnenja o pravici do daljšega dopusta za nego in varstvo otroka za izdelavo posameznega mnenja priznajo stroški dela v višini 32 eurov.

Zavodu, kjer ima zdravniška komisija sedež, se v ponovni obravnavi za podajo mnenja o pravici do daljšega dopusta za nego in varstvo otroka za izdelavo posameznega mnenja priznajo stroški dela v višini 25 eurov.

24. člen

Zavodu, kjer ima zdravniška komisija sedež, se v prvi obravnavi za podajo mnenja o pravici do dodatka za nego otroka in o pravici do delnega plačila za izgubljeni dohodek za izdelavo posameznega mnenja priznajo stroški dela v višini 44 eurov.

Zavodu, kjer ima zdravniška komisija sedež, se v ponovni obravnavi za podajo mnenja o pravici do dodatka za nego otroka in o pravici do delnega plačila za izgubljeni dohodek za izdelavo posameznega mnenja priznajo stroški dela v višini 32 eurov.

25. člen

Zavodu, kjer ima zdravniška komisija druge stopnje sedež, se za izdelavo posameznega mnenja v pritožbenem postopku priznajo stroški dela v višini 44 eurov.

26. člen

Zavodu, kjer ima zdravniška komisija sedež, se priznajo materialni stroški, povezani z delom zdravniške komisije, v višini 12 eurov za izdelavo posameznega mnenja.

Za člana komisije, ki ni zaposlen v zavodu, kjer ima zdravniška komisija sedež, se zavodu za prevoz do sedeža zdravniške komisije prizna kilometrina v višini 8 % cene neosvinčenega motornega bencina – 95 oktanov.

27. člen

Stroški dela za izdelavo mnenj in materialni stroški, povezani z delom zdravniške komisije, ter povračilo stroškov za prevoz se zavodu, kjer ima zdravniška komisija sedež, izplačujejo enkrat mesečno v skladu z roki, ki veljajo za izplačila iz proračuna.

28. člen

S posameznim zavodom, kjer ima zdravniška komisija sedež, se plačilo stroškov dela za izdelavo mnenj in plačilo materialnih stroškov, povezanih z delom zdravniške komisije, ter povračilo stroškov za prevoz, uredi s posebno pogodbo.

III. KONČNA DOLOČBA

29. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

P R A V I L N I K

o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo

SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem pravilnikom se določa vsebina obrazcev, na katerih se vlagajo zahteve za uveljavljanje posameznih vrst pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo (dopust, s nadomestilo, pravica do krajšega delovnega časa in pravica do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi starševstva, pravica do plačila prispevkov v primeru štirih ali več otrok, pravica do nadomestila za dojenje) in za pomoč ob rojstvu otroka, predpisuje vrsta dokazil o izpolnjevanju pogojev za pridobitev posameznih vrst pravic ter določa natančnejši postopek za uveljavljanje navedenih pravic.

2. člen

Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo uveljavljajo zavarovanci na podlagi prijave v zavarovanje in obračunanih prispevkov za starševsko varstvo.

3. člen

Osnove za plačilo prispevkov za starševsko varstvo zavarovanca in delodajalca so enake osnovam za plačilo prispevkov za obvezno pokojninsko zavarovanje.

4. člen

(1) Center za socialno delo (v nadaljnjem besedilu: center) po uradni dolžnosti pridobi podatke o dejstvih, potrebnih za obravnavo vloge in odločanje o pravicah iz lastne evidence ter tudi iz uradnih evidenc, ki jih vodijo upravni in drugi državni organi, organi lokalnih skupnosti ali nosilci javnih pooblastil (npr. o rojstvu, smrti, stalnem oziroma začasnem prebivališču, državljanstvu, izvleček iz evidence o vključitvi v starševsko varstvo), razen če stranka to izrecno prepove.

(2) Stranki dokazil, s katerimi center že razpolaga, ni treba prilagati ob uveljavljanju posamezne pravice.

I. PRAVICA DO DOPUSTA

5. člen

Pravica do vseh vrst dopusta se uveljavlja pri krajevno pristojnem centru. Center stranki izroči vse obrazce, ki jih potrebuje za uveljavljanje posamezne pravice in jo seznanj z nadaljnjim postopkom uveljavljanja posamezne pravice ter posledicami zamude ter jo opozori na obveznosti do delodajalca.

7. člen

Center v 15 dneh po priznanju posamezne vrste starševskega dopusta obvesti delodajalca vlagateljice oziroma vlagatelja (v nadaljnjem besedilu: vlagatelj) o priznanju pravice do

posamezne vrste dopusta, tako da mu posreduje potrdilo o priznanju posamezne vrste dopusta. Če je vlagatelj samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost ali kmet, center obvesti pristojni davčni organ, če pa je vlagatelj brezposelna oseba, center obvesti pristojno območno enoto Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje.

1 Pravica do materinskegadopusta

1.1 Pravica do materinskega dopusta matere

8. člen

(1) Pravico do materinskega dopusta uveljavlja mati pri centru, ki je krajevno pristojen glede na njeno stalno prebivališče, na obrazcu S-1/1 – vloga matere za uveljavitev pravic ob rojstvu otroka. Pravico uveljavlja največ 60 dni pred predvidenim datumom poroda. Informacijo o predvidenem datumu poroda dobi pri osebnem ginekologu.

10. člen

(1) Če mati na dan poroda še ni nastopila materinskega dopusta, ga nastopi z dnem rojstva otroka. Center in delodajalca je treba o tem obvestiti v treh dneh po rojstvu otroka.

(2) Če mati ne nastopi materinskega dopusta v roku 28 dni pred predvidenim datumom poroda, neizrabljenega dela materinskega dopusta ne more izrabiti po otrokovem rojstvu razen v primeru, če je porod nastopil pred predvidenim datumom.

(3) Ob predložitvi obvestila pristojnega zdravstvenega zavoda o predčasnem porodu lahko mati neizrabljen del materinskega dopusta, ki traja do 28 dni, izrabi tudi po rojstvu otroka. Če mati pristojnemu centru ne predloži obvestila o predčasnem porodu, lahko izrabi le 77 dni materinskega dopusta.

11. člen

(1) Materi pripada od dne rojstva otroka najmanj 42 dni materinskega dopusta.

(2) Če mati rodi mrtvega otroka, mora sama ali kdo drug o tem obvestiti pristojni center najpozneje v 30 dneh od dne poroda. Dokazilo o tem je obvestilo pristojnega zdravstvenega zavoda.

(3) Če otrok umre med materinskim dopustom matere, pripada materi najmanj 42 dni materinskega dopusta od rojstva otroka, od dne smrti otroka pa 10 dni, vendar skupno trajanje materinskega dopusta ne sme biti daljše od 105 dni. Mati ali kdo drug mora o smrti otroka obvestiti pristojni center najpozneje v osmih dneh od smrti otroka.

(4) Če mati zapusti otroka, to ugotavlja center.

1.2 Pravica do materinskega dopusta očeta, druge osebe ali enega od starih staršev otroka

12. člen

(1) Oče, druga oseba ali eden od starih staršev otroka lahko uveljavlja pravico do materinskega dopusta le v primerih, določenih z zakonom in če dejansko neguje in varuje otroka.

(2) Oče, druga oseba ali eden od starih staršev otroka ima pravico do materinskega dopusta, ki traja 77 dni od rojstva otroka, zmanjšano za toliko dni, kolikor je otrok star, ko nastopi materinski dopust oče, druga oseba ali eden od starih staršev otroka.

13. člen

(1) Oče, druga oseba ali eden od starih staršev otroka uveljavlja pravico do materinskega dopusta pri centru, v katerem je bila materi priznana pravica do materinskega dopusta, na obrazcu S-1/1-O – vloga za uveljavitev pravic do materinskega dopusta in materinskega nadomestila očeta, druge osebe ali enega od starih staršev otroka. Če materi ni bila priznana pravica do materinskega dopusta, vlagatelj uveljavlja pravico do materinskega dopusta prav tako v skladu z 52. členom zakona.

14. člen

(1) Če uveljavlja pravico do materinskega dopusta oče, ker je mati zapustila otroka, ali na podlagi mnenja pristojnega zdravnika, da mati trajno oziroma začasno ni sposobna za nego in varstvo otroka, mora vlogi za uveljavitev pravice priložiti mnenje pristojnega zdravnika o materini trajni ali začasni nesposobnosti za nego in varstvo otroka med trajanjem materinskega dopusta. Oče v vlogi izjavi, da neguje in varuje otroka. Oče, ki nima sklenjene zakonske zveze z materjo otroka in rojstvo še ni bilo vpisano v rojstno matično knjigo, v vlogi izjavi, da je oče otroka.

(2) Če mati zapusti otroka, to ugotavlja center.

15. člen

Kadar oče uveljavlja pravico do materinskega dopusta namesto matere, mlajše od 18 let, ki ima status vajenke, učenke, dijakinje oziroma študentke, mati v vlogi izrazi soglasje, da vlagatelj uveljavlja pravico do materinskega dopusta. Oče v vlogi izjavi, da neguje in varuje otroka. Oče, ki nima sklenjene zakonske zveze z materjo otroka in rojstvo še ni bilo vpisano v rojstno matično knjigo, v vlogi izjavi, da je oče otroka.

16. člen

Pravico do materinskega dopusta lahko uveljavlja druga oseba, če izpolnjuje pogoje, določene v 3. točki 5. člena zakona.

17. člen

Pravico do materinskega dopusta lahko uveljavlja eden od starih staršev, če je ne uveljavlja oče in je mati otroka mlajša od 18 let ter ima status vajenke, učenke, dijakinje oziroma študentke. Mati v vlogi izrazi soglasje, da vlagatelj uveljavlja pravico do materinskega dopusta, vlagatelj pa v vlogi izjavi, da neguje in varuje otroka.

2 Pravica do očetovskega dopusta

18. člen

(1) Oče ima pravico do očetovskega dopusta, ki traja 15 dni v obliki polne odsotnosti z dela. Pravico do 15 dni očetovskega dopusta, za katero ima oče pravico do očetovskega nadomestila, mora oče izrabiti v času od rojstva otroka oziroma otrok do dopolnjenega šestega meseca otrokove starosti. V zakonsko določenih primerih lahko oče izrabi očetovski dopust do dopolnjenega 12. meseca starosti otroka.

(2) Oče ima pravico do očetovskega dopusta, ki traja 75 dni v obliki polne odsotnosti z dela. Pravico do 75 dni očetovskega dopusta, za katero ima oče pravico do plačila prispevkov za socialno varnost od minimalne plače, mora oče izrabiti v času od rojstva otroka oziroma otrok do dopolnjenega tretjega leta otrokove starosti.

(3) Očetovski dopust lahko oče izrabi v strnjem nizu ali po dnevih. Če oče izrabi očetovski dopust po dnevih, se trajanje pravice določi v delovnih dnevih tako, da se mu prizna 70 odstotkov pripadajočih koledarskih dni očetovskega dopusta, pri čemer se število dni zaokroži navzgor. To pomeni, da očetju za 15 koledarskih dni očetovskega dopusta pripada 11 delovnih dni.

20. člen

(1) Oče pravico do očetovskega dopusta uveljavlja na obrazcu S-1/2 – vloga očeta za uveljavitev pravic ob rojstvu otroka – po rojstvu otroka, najkasneje dan pred nastopom očetovskega dopusta pri krajevno pristojnem centru skladno z 52. členom zakona.

(2) Oče, ki nima sklenjene zakonske zveze z materjo otroka in rojstvo še ni bilo vpisano v rojstno matično knjigo, v vlogi izjavi, da je oče otroka.

3 Pravica do starševskega dopusta

3.1 Pravica staršev do starševskega dopusta

22. člen

(1) Pravico do starševskega dopusta uveljavlja mati na obrazcu S-1/1 – vloga matere za uveljavitev pravic ob rojstvu otroka – ob uveljavljanju pravice do materinskega dopusta oziroma 30 dni pred iztekom materinskega dopusta. Pravico do starševskega dopusta uveljavlja oče na obrazcu S-1/3 – vloga za uveljavitev pravice do starševskega dopusta in starševskega nadomestila očeta, druge osebe ali enega od starih staršev otroka hkrati z uveljavljanjem pravice do materinskega dopusta oziroma očetovskega dopusta. Pravica se uveljavlja pri centru, ki je krajevno pristojen v skladu z 52. členom zakona. Če vlagateljica ni mati, mora oče v vlogi navesti tudi podatke o njej. Oče, ki nima sklenjene zakonske zveze z materjo otroka in rojstvo še ni bilo vpisano v rojstno matično knjigo, v vlogi izjavi, da je oče otroka.

(2) Pravica do daljšega starševskega dopusta zaradi rojstva dvojčkov ali več hkrati živorojenih otrok, rojstva nedonošenčka oziroma nedonošenčkov, rojstva otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo ter ko starši že ob rojstvu otroka varujejo in vzgajajo najmanj dva otroka v starosti do vstopa otrok v šolo, se uveljavlja istočasno, na istih obrazcih. Če vlagatelj pravico

uveljavlja zaradi rojstva nedonošenčka, mora vlogi priložiti obvestilo pristojnega zdravstvenega zavoda.

23. člen

Pravico do daljšega starševskega dopusta (za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo) lahko uveljavlja eden od staršev naknadno, vendar najpozneje do 18. meseca starosti otroka, na obrazcu S-1/3-N – vloga za naknadno uveljavitev pravic do starševskega dopusta in starševskega nadomestila (za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo). Vlogi priloži zdravstveno dokumentacijo, v vlogi pa izjavi, da bo daljši dopust koristil sam v dogovoru z drugim od staršev ali vlogi priloži dogovor na obrazcu Priloga št. S-2 – dogovor o izrabi starševskega dopusta.

24. člen

(1) Če mati nima pravice do materinskega dopusta in te pravice ni uveljavljal oče, lahko mati ali oče uveljavlja pravico do starševskega dopusta 30 dni pred potekom 77 dni starosti otroka.

(2) Pravica do starševskega dopusta se prizna neposredno po poteku 77 dni starosti otroka, to je v istem obdobju, kot če bi bila pravica do materinskega dopusta priznana. Če mati ali oče uveljavlja pravico do starševskega dopusta po poteku 77 dni starosti otroka, se trajanje pravice skrajša za toliko dni, kolikor je otrok star tisti dan, ko eden od staršev predloži centru popolno vlogo oziroma mu pravica pripada, zmanjšano za 77 dni.

25. člen

Če eden od staršev uveljavlja pravico do starševskega dopusta sam iz razloga 31. člena zakona, se ne sklene pisnega dogovora.

26. člen

(1) Pravico do starševskega dopusta uveljavljata za istega otroka oba od staršev, vendar pravice ne moreta koristiti hkrati v obliki polne odsotnosti z dela, lahko pa jo koristita v obliki delne odsotnosti z dela. Pri tem skupno trajanje pravice ne sme presegati z zakonom določenega obsega.

(2) Starši lahko koristijo hkrati za istega otroka oziroma otroke v obliki polne odsotnosti z dela le toliko dni starševskega dopusta, kolikor znaša daljši dopust za nego in varstvo otroka zaradi dveh ali več hkrati živorojenih otrok, za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo in zaradi rojstva otroka v družini, v kateri starši že ob rojstvu otroka varujejo in vzgajajo najmanj dva otroka v starosti do osmih let. Pri tem skupno trajanje pravice ne sme presegati z zakonom določenega obsega.

27. člen

Dopust za nego in varstvo otroka lahko starši koristijo v strnjenem nizu v obliki polne ali delne odsotnosti z dela.

28. člen

(1) Kadar oba od staršev v skladu z zakonom uveljavljata pravico do starševskega dopusta v obliki polne odsotnosti z dela (izmenično koriščenje dopusta), se za časovno razporeditev koriščenja starševskega dopusta oba medsebojno dogovorita z dogovorom na obrazcu Priloga št. S-2 – dogovor o izrabi dopusta za nego in varstvo, iz katerega je razvidno obdobje koriščenja dopusta vsakega od staršev. Vsak delodajalec za svojega zaposlenega s podpisom in žigom potrdi, da je seznanjen s predvidenim obdobjem koriščenja starševskega dopusta.

(2) Kadar oba od staršev, v skladu s prvim odstavkom 27. člena tega pravilnika, uveljavljata pravico do starševskega dopusta v obliki delne odsotnosti z dela, se za časovno razporeditev koriščenja starševskega dopusta medsebojno dogovorita oba in delodajalca z dogovorom na obrazcu Priloga št. S-2, iz katerega je razvidno obdobje ter časovna razporeditev koriščenja dopusta vsakega od staršev. Vsak delodajalec za svojega zaposlenega podpiše in potrdi z žigom dogovor na obrazcu Priloga št. S-2.

(3) Vsak od staršev uveljavlja pravico do starševskega dopusta s samostojno vlogo. Obrazec Priloga št. S-2 vlogi priloži le eden od staršev. Podatke iz dogovora center upošteva tudi pri vlogi, ki jo vloži drugi od staršev.

29. člen

(1) Kadar oba od staršev v skladu z zakonom uveljavljata pravico do istočasnega koriščenja starševskega dopusta, morata skleniti dogovor na obrazcu Priloga št. S-2 – dogovor o izrabi starševskega dopusta, na katerem določita obdobje, v katerem bosta koristila pravico do starševskega dopusta istočasno v obliki polne odsotnosti z dela.

(2) Vsak od staršev uveljavlja pravico do dopusta s samostojno vlogo, dogovor staršev na obrazcu Priloga št. S-2 vlogi priloži le eden od staršev. Podatke iz dogovora center upošteva tudi pri vlogi, ki jo vloži drugi od staršev.

30. člen

(1) Pisni dogovor o izrabi starševskega dopusta lahko starši spremenijo v primeru, če nastopi razlog za podaljšanje starševskega dopusta ali če pričakujejo rojstvo drugega otroka ali v primeru bolezni enega od staršev ali napotitve enega od staršev na delo v tujino ali odsotnosti enega od staršev zaradi izobraževanja ali izgube oziroma spremembe zaposlitve enega od staršev ali razveze zakonske zveze oziroma prenehanja zunajzakonske skupnosti ali predčasne vrnitve na delo v dogovoru z delodajalcem. Spremenjenemu dogovoru je treba priložiti ustrezno dokazilo o okoliščini, ki je podlaga za spremembo dogovora.

31. člen

(1) Pisni dogovor med starši preneha veljati tudi, če eden od staršev zapusti otroka ali na podlagi mnenja pristojnega zdravnika, da eden od staršev trajno oziroma začasno ni sposoben za nego in varstvo otroka, za kar je centru treba priložiti mnenje pristojnega zdravnika o trajni ali začasni nesposobnosti za nego in varstvo otroka med trajanjem starševskega dopusta za enega od staršev.

(2) Če mati ali oče zapusti otroka, to ugotavlja center.

(3) Če pisni dogovor med starši preneha veljati, neizkoriščen del dopusta izrabijo le eden od staršev, za kar mora centru priložiti še obrazec Priloga št. S-1 – podatki o zaposlitvi in plači oziroma osnovi, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo.

3.2 Pravica druge osebe ali enega od starih staršev otroka do starševskega dopusta

32. člen

(1) Druga oseba lahko uveljavlja pravico do starševskega dopusta, če izpolnjuje pogoje določene v tretji točki 4. člena zakona. Pravico uveljavlja v skladu z 22. členom tega pravilnika, in sicer z vlogo, s katero pravico do starševskega dopusta uveljavlja oče. Vlogi mora priložiti dokazila iz 23. in 25. člena tega pravilnika.

(2) Dopust za nego in varstvo otroka lahko koristi druga oseba le v strnjem nizu v obliki polne ali delne odsotnosti z dela.

33. člen

(1) Pravico do starševskega dopusta lahko uveljavlja eden od starih staršev, če te pravice ne uveljavlja oče in je mati otroka ob rojstvu otroka mlajša od 18 let ter ima status vajenke, učenke, dijakinje oziroma študentke. Pravico uveljavlja v skladu z 21. členom tega pravilnika, in sicer z obrazcem, s katerim pravico do starševskega dopusta uveljavlja oče. Vlogi mora poleg dokazil iz 23. in 25. člena tega pravilnika priložiti tudi podpisano izjavo očeta, da ne bo uveljavljal pravice do starševskega dopusta, razen kadar očetovstvo ni urejeno, če je bila očetu odvzeta roditeljska pravica za tega otroka ali če so mu prepovedani stiki s tem otrokom.

(2) Mati v vlogi izrazi soglasje, da eden od starih staršev uveljavlja pravico do starševskega dopusta. Eden od starih staršev v vlogi izjavi, da neguje in varuje otroka.

(3) Dopust za nego in varstvo otroka lahko koristi eden od starih staršev otroka le v strnjem nizu v obliki polne odsotnosti z dela.

3.3. Pravica posvojiteljev do starševskega dopusta

34. člen

(1) Posvojitelj oziroma oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve skladno s predpisi, ki urejajo družinska razmerja, ima pravico do starševskega dopusta do vstopa otroka v šolo, v istem obsegu in trajanju kot starša. Nastopiti ga mora najkasneje 15 dni po namestitvi otroka v družino z namenom posvojitve oziroma po izvedeni posvojitvi.

(2) Posvojitelj oziroma oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve, mora obvestiti delodajalca o izrabi starševskega dopusta najkasneje v 3 dneh od nastopa razloga za izrabo starševskega dopusta.

(3) Pravice do starševskega dopusta nima oseba, ki posvoji otroka svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja.

35. člen

Posvojitelj oziroma oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve v skladu s posebnim predpisom, uveljavlja pravico do starševskega dopusta in starševskega

nadomestila na obrazcu S-1/4 – vloga za uveljavitev pravice do starševskega dopusta in starševskega nadomestila posvojitelja najkasneje 30 dni po nastopu starševskega dopusta. Po tem roku pravice ne more uveljaviti.

II. PRAVICA DO NADOMESTILA

1 Uveljavljanje pravice do starševskega nadomestila na podlagi pravice do starševskega dopusta

38. člen

(1) Pravico do starševskega nadomestila vlagatelj uveljavlja skupaj s starševskim dopustom, in sicer:

- mati na obrazcu S-1/1 – vloga matere za uveljavitev pravic ob rojstvu otroka;
- oče na obrazcu S-1/2 – vloga očeta za uveljavitev pravic ob rojstvu otroka;
- oče, druga oseba ali eden od starih staršev otroka pravico do materinskega nadomestila na obrazcu S-1/1-O – vloga za uveljavitev pravic do materinskega dopusta in materinskega nadomestila očeta, druge osebe ali enega od starih staršev otroka; starševsko nadomestilo pa na obrazcu S-1/3 – vloga za uveljavitev pravic do starševskega dopusta in starševskega nadomestila očeta, druge osebe ali enega od starih staršev otroka, če uveljavlja pravico na podlagi pridobljene pravice do starševskega dopusta;
- posvojitelj ali oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve na obrazcu S-1/4 – vloga za uveljavitev pravice do starševskega dopusta in starševskega nadomestila posvojitelja.

(2) Pravico do materinskega nadomestila uveljavlja mati istočasno z uveljavljanjem pravice do materinskega dopusta. Pravico do očetovskega nadomestila uveljavlja oče istočasno z uveljavljanjem pravice do očetovskega dopusta. Pravico do starševskega nadomestila uveljavlja eden od staršev ali oba starša ob uveljavljanju pravice do materinskega dopusta oziroma 30 dni pred iztekom materinskega dopusta. Pravico do starševskega nadomestila uveljavlja eden od posvojiteljev ali oba posvojitelja oziroma oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve najpozneje 30 dni po nastopu starševskega dopusta.

39. člen

Ne glede na dolžino trajanja očetovskega dopusta ima oče pravico do očetovskega nadomestila za 15 dni očetovskega dopusta, če dopust koristi od rojstva otroka oziroma otrok do dopolnjenega šestega meseca starosti otroka.

40. člen

(1) Če vlagatelj uveljavlja davčno olajšavo za družinske člane, na vlogi navede priimek in ime posameznega družinskega člana, davčno številko, leto rojstva ter sorodstveno razmerje.

41. člen

(2) Podatke o osnovi, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo, pridobi center po uradni dolžnosti od davčnega organa.

2 Uveljavljanje pravice do starševskega nadomestila brez pravice do starševskega dopusta

42. člen

(1) Kadar vlagatelj v skladu z drugim odstavkom 39. člena zakona ne uveljavlja pravice do starševskega dopusta, uveljavlja pravico do starševskega nadomestila na obrazcu S-2/1 – vloga za uveljavitev pravice do starševskega nadomestila – brez dopusta.

(2) Če vlagatelj uveljavlja davčno olajšavo za družinske člane, na vlogi navede priimek in ime posameznega družinskega člana, davčno številko, leto rojstva ter sorodstveno razmerje.

43. člen

(1) Če mati nima pravice do materinskega dopusta, uveljavlja pravico do materinskega nadomestila največ 60 dni pred predvidenim datumom poroda. Informacijo o predvidenem datumu poroda dobi pri osebnem ginekologu. Materi pripada pravica do materinskega nadomestila 28 dni pred predvidenim datumom poroda in traja 105 dni.

(2) Pravico do materinskega nadomestila ima pod enakimi pogoji kot pravico do materinskega dopusta tudi oče, druga oseba ali eden od starih staršev otroka.

44. člen

Če oče nima pravice do očetovskega dopusta, lahko uveljavlja pravico do 15 dni očetovskega nadomestila, ki ga koristi do dopolnjenega šestega meseca starosti otroka, pri čemer se smiselno uporabljajo določbe tega pravilnika iz poglavja »Pravica do očetovskega dopusta«, razen v delu, ki se nanaša na delodajalca, ter določbe 41. člena tega pravilnika.

45. člen

(1) Kadar eden od staršev, druga oseba ali eden od starih staršev otroka nima pravice do starševskega dopusta, uveljavlja pravico do starševskega nadomestila 30 dni pred iztekom pravice do materinskega dopusta oziroma materinskega nadomestila. Kadar eden od posvojiteljev ali oba posvojitelja oziroma oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve nima pravice do starševskega dopusta, uveljavlja pravico do starševskega nadomestila najpozneje 30 dni po nastopu starševskega dopusta. Pri tem se smiselno uporabljajo določbe tega pravilnika iz poglavja »Pravica do starševskega dopusta«, razen v delu, ki se nanaša na delodajalca ter določbe 41. člena tega pravilnika.

(2) Na obrazcu S-2/1 – vloga za uveljavitev pravice do starševskega nadomestila – brez dopusta, eden od staršev, druga oseba ali eden od starih staršev otroka uveljavlja tudi morebitno pravico do daljšega trajanja prejemanja nadomestila za nego in varstvo otroka zaradi rojstva dvojčkov ali več hkrati živorojenih otrok, rojstva nedonošenčka oziroma nedonošenčkov, rojstva otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo ter kadar starši že ob rojstvu otroka varujejo in vzgajajo najmanj dva otroka v starosti do vstopa otrok v šolo, in pa

pravico do naknadnega uveljavljanja pravice do starševskega nadomestila zaradi kasneje ugotovljenega zdravstvenega stanja otroka.

46. člen

Center upravičence do starševskega nadomestila iz drugega odstavka 39. člena zakona prijavi v zavarovanje na predpisanih obrazcih M.

47 Osnova za izračun starševskega nadomestila

47. člen

(1) Osnova za posamezno vrsto nadomestila je povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo v skladu z 10. členom zakona v zadnjih 12 mesecih pred mesecem pred vložitvijo prve vloge za dopust.

(2) Če je osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo plača, se kot osnova v posameznem mesecu upošteva bruto plača, od katere so bili obračunani prispevki.

(3) Če je vlagatelj v tem obdobju prejemal nadomestilo plače (bolniško nadomestilo, nadomestilo za nego otroka oziroma družinskega člana, starševsko nadomestilo, nadomestilo za brezposelnost), se kot osnova za izračun starševskega nadomestila upošteva višina nadomestila plače, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo.

(4) Če je vlagatelj v tem obdobju prejemal delno plačilo za izgubljeni dohodek ali so se mu plačevali prispevki za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva, se kot osnova za izračun starševskega nadomestila upošteva višina delnega plačila za izgubljeni dohodek, od katerega so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo, oziroma osnova, od katere so bili obračunani prispevki za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva oziroma osnova, od katere so bili obračunani prispevki za socialno varnost za štiri ali več otrok.

48. člen

Za mesece, za katere vlagatelj v zadnjih 12 mesecih ni prejemal plače ali nadomestila plače oziroma zanj niso bili obračunani prispevki za starševsko varstvo, center upošteva 55 odstotkov minimalne plače, določene z ZUTPG. Pri tem upošteva višino minimalne plače, ki velja v mesecu vložitve prve vloge za eno od vrst starševskega dopusta za istega otroka.

49. člen

Za vlagatelje, ki nimajo pravice do starševskega dopusta, pa so bili zavarovani za starševsko varstvo najmanj 12 mesecev v zadnjih treh letih, center kot osnovo upošteva 55 odstotkov minimalne plače, določene z ZUTPG. Tako določeno osnovo poveča za 2 odstotka minimalne plače, določene z ZUTPG za vsak mesec zavarovanja za starševsko varstvo v zadnjih treh letih, vendar povečanje osnove ne more biti večje od 50 odstotkov minimalne plače, določene z ZUTPG. Pri tem upošteva višino minimalne plače, ki velja v mesecu vložitve prve vloge za eno od vrst starševskega nadomestila za istega otroka.

50. člen

Osnova za določitev nadomestila v času prenesenega dopusta je povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo v skladu z 10. členom tega zakona v zadnjih 12 mesecih pred mesecem pred vsakokratno izrabo prenesenega dopusta.

5 Izplačilo starševskega nadomestila

52. člen

(1) Izplačilo očetovskega nadomestila, nadomestila za nego in varstvo otroka ter posvojiteljskega nadomestila ne more biti višje od dvainpolkratnika povprečne mesečne plače v Republiki Sloveniji, določene z ZUTPG.

(2) Izplačilo starševskega nadomestila ne more biti nižje od 55 odstotkov minimalne plače, določene z ZUTPG, ki velja v mesecu izplačila nadomestila.

53. člen

Starševska nadomestila se izplačujejo najpozneje do 15. v mesecu za pretekli mesec. Razporeditev izplačil v posameznih mesecih koledarskega leta določi ministrstvo, pristojno za družino (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

III. PRAVICA STARŠEV DO PLAČILA PRISPEVKOV ZA SOCIALNO VARNOST ZARADI KRAJŠEGA DELOVNEGA ČASA IN PRAVICA DO PLAČILA PRISPEVKOV ZA SOCIALNO VARNOST V PRIMERU ŠTIRIH ALI VEČ OTROK

54. člen

Eden od staršev, ki neguje in varuje otroka do tretjega leta starosti otroka oziroma neguje in varuje najmanj dva otroka do vstopa najmlajšega otroka v šolo oziroma ki neguje in varuje težje gibalno oviranega otroka ali zmerno ali težje duševno prizadetega otroka po tretjem letu starosti vendar ne dlje kot do 18. leta starosti otroka, ima pravico delati krajši delovni čas. To pravico pridobi pri svojem delodajalcu. Delodajalec mu zagotavlja pravico do plače po dejanski delovni obveznosti, pri centru pa stranka uveljavlja pravico do plačila sorazmernega dela prispevkov za socialno varnost do polne delovne obveznosti. Osnova za plačilo prispevkov za socialno varnost je sorazmeren del minimalne plače, ki velja na dan plačila prispevkov.

55. člen

(1) Eden od staršev, ki si na podlagi svoje dejavnosti plačuje prispevke za najmanj 20 ur tedensko, ter neguje in varuje otroka do tretjega leta starosti, ima pravico do plačila prispevkov za socialno varnost od sorazmernega dela minimalne plače.

(2) Eden od staršev, ki si na podlagi svoje dejavnosti plačuje prispevke za najmanj 20 ur tedensko, ter neguje in varuje težje gibalno oviranega otroka ali zmerno ali težje duševno prizadetega otroka, ima pravico do plačila prispevkov za socialno varnost od sorazmernega dela minimalne plače tudi po tretjem letu starosti otroka, vendar ne dlje kot do 18. leta starosti otroka.

57. člen

- (1) Eden od staršev, ki zapusti trg dela zaradi nege in varstva štirih ali več otrok s katerimi ima skupno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji ter je bil zavarovan za starševsko varstvo vsaj 12 mesecev v zadnjih treh letih, ima pravico do plačila prispevkov za socialno varnost iz šestega odstavka 48. člena od minimalne plače do vstopa najmlajšega otroka v šolo.
- (2) Šteje se, da oseba neguje in varuje otroka, če ima roditeljsko pravico in otroka dejansko neguje in varuje. Če je otrok zaupan v varstvo in vzgojo enemu od staršev, se šteje, da drugi od staršev ne neguje in varuje otroka.
- (3) Šteje se, da je oseba zapustila trg dela, če ni več zavarovana za starševsko varstvo skladno s 7. členom tega zakona oziroma, če je zahtevala izbris iz registra brezposelnih oseb oziroma v ta register ni vpisana.
- (4) V primeru prenehanja pravice iz prvega odstavka tega člena ima eden od staršev, ki mu je pravica prenehala, pravice iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti, kot če bi mu prenehala pogodba o zaposlitvi brez njegove krivde.

58. člen

- (1) Pravico do plačila sorazmernega dela prispevkov za socialno varnost do polne delovne obveznosti uveljavlja eden od staršev na obrazcu S-3/1 – vloga za uveljavitev pravice do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva. Vlogi mora vlagatelj priložiti aneks k pogodbi o zaposlitvi z določbo o opravljanju dela s krajšim delovnim časom od polnega, iz katere mora biti razvidno obdobje, v katerem bo eden od staršev delal krajši delovni čas, ter število ur dela na teden oziroma število ur dela na dan.
- (2) Če vlagatelj ali drugi od staršev ni uveljavljal pravice do dodatka za nego otroka, starejšega od treh let in mlajšega od 18 let, zaradi katerega uveljavlja pravico do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva, mora vlogi priložiti še zdravstveno dokumentacijo, v kateri zadnji izvid ni starejši od enega leta.

59. člen

- (1) Pravico do plačila sorazmernega dela prispevkov za socialno varnost do polne delovne obveznosti uveljavlja vlagatelj najpozneje 60 dni po pridobitvi pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega. V tem primeru se mu pravica prizna z dnem, ko začne delati s krajšim delovnim časom od polnega. Če pravice ne uveljavlja v tem roku, mu pripada pravica do plačila sorazmernega dela prispevkov za socialno varnost od dne vložitve popolne vloge.
- (2) Na podlagi priznane pravice do plačila sorazmernega dela prispevkov za socialno varnost do polne delovne obveznosti center upravičenca prijavi v zavarovanje na predpisanih obrazcih M.

IV. POSEBNI DOLOČBI

60. člen

(1) Mati lahko uveljavlja pravico do pomoči ob rojstvu otroka tudi z isto vlogo, s katero uveljavlja pravico do materinskega dopusta, in sicer na obrazcu S-1/1 – vloga matere za uveljavitev pravic ob rojstvu otroka.

(2) Oče lahko uveljavlja pravico do pomoči ob rojstvu otroka z isto vlogo, s katero uveljavlja pravico do očetovskega dopusta, in sicer na obrazcu S-1/2 – vloga očeta za uveljavitev pravic ob rojstvu otroka.

61. člen

Vsi obrazci, določeni s tem pravilnikom, so njegov sestavni del.

V. PREHODNA IN KONČNI DOLOČBI

63. člen

Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo (Uradni list RS, št. 31/08).

64. člen

Ta pravilnik začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.

Ljubljana,

Delovna verzija izjave o skladnosti predloga zakonskega ali podzakonskega akta s pravnim redom EU

1.) Naslov predlaganega akta

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih

Prevod naslova predloga pravnega akta RS v angleščino

Parental Protection and Family Benefit Act

2.) Enotna identifikacijska oznaka predloga akta (EVA)

2013-2611-0042

ID predpisa

ZAKO6688

ID izjave

(1)

Datum izjave

04.09.2013

3.) Skladnost predloga akta s predpisi EU

3.1) Direktive, ki jih delno ali v celoti prenaša predlog akta

	CELEX oznaka direktive	Naslov direktive ter slovenski predpisi, ki se navezujejo na to direktivo	Rok za prenos direktive	Rok, na katerega se nanaša prenos	Je za navedeni rok direktiva v celoti prenesena s tem aktom? (obrazložitev)
1.	32010L0018	Direktiva Sveta 2010/18/EU z dne 8. marca 2010 o izvajanju revidiranega okvirnega sporazuma o starševskem dopustu, sklenjenega med BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP in ETUC, ter o razveljavitvi Direktive 96/34/ES	08.03.2012	08.03.2012	DA
		1. 2013-01-0784 Zakon o delovnih razmerjih			

4.) Ali je predlog pravnega akta tehnični predpis v smislu člena 8 direktive 31998L0034?

NE

Delovna verzija korelacijske tabele

1.) Naslov predlaganega akta

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih

Prevod naslova predloga pravnega akta RS v angleščino

Parental Protection and Family Benefit Act

2.) Enotna identifikacijska oznaka predloga akta (EVA)

2013-2611-0042

3.1) Direktive, ki jih delno ali v celoti prenaša predlog akta

	CELEX oznaka	Naslov predpisa
1.	32010L0018	Direktiva Sveta 2010/18/EU z dne 8. marca 2010 o izvajanju revidiranega okvirnega sporazuma o starševskem dopustu, sklenjenega med BUSINESSSEUROPE, UEAPME, CEEP in ETUC, ter o razveljavitvi Direktive 96/34/ES

3.2) Skladnost predloga akta s predpisi EU

Nacionalni predpis	Evropski predpis	Opomba
25. člen	Člen 3, odstavek 1, celex 32010L0018	
29. člen, 1. odstavek	Člen 3, odstavek 1, celex 32010L0018	
39. člen	Člen 3, odstavek 1, celex 32010L0018	